AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI ÉS AGGMENHÁZI

NAPTÁR

1936

Szerkesztette:

NÁNÁSSY LAJOS

Árvaatya

Edited by:

Rev. L. NANASSY

Superintendent

ALMANAC

OF THE

HUNGARIAN REF. ORPHANS' HOME AND HOME FOR THE AGED

LIGONIER, PENNA.

ÁRA-PRICE: 50 CENTS

FIRST NATIONAL BANK

LIGONIER, PENNSYLVANIA

MEMBER OF MELLBANK GROUP

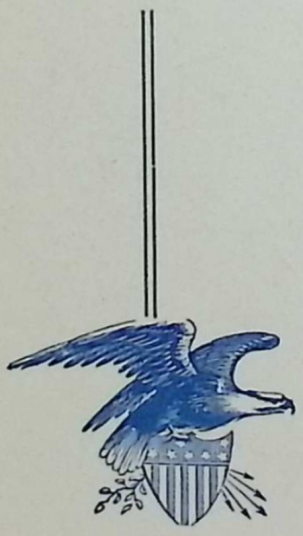

A Magyar Református Árvaházat és Aggmenházat örömmel köszöntjük értékes ügyfeleink között és az általa végzett nemes munkához őszintén gratulálunk.

MEMBER OF FEDERAL DEPOSIT INSURANCE CORPORATION

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

RVAHÁZI ÉS AGGMENHÁZI

NAPTÁR

1936

Szerkesztette: NÁNÁSSY LAJOS, árvaatya

ÁRA: 50 CENT

KIADJA:

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI

TÁJÉKOZTATÁS AZ 1936-IK SZÖKŐ ÉVRE.

AZ 1936-IK ESZTENDŐ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK MEGALAPITÁSÁNAK 160-IK BEVÉGZŐ ÉS 161-IK KEZDŐ ESZTENDEJE.

Az 1936-ik esztendő a zsidók időszámitása szerint az 5697-ik esztendő. A japán időszámitás szerint a 2596-ik, a mohamedánok számitása szerint az 1355-ik esztendő.

A Krisztus születése óta	1936	esztendő	telt el.
A római birodalom bukása óta	1459	"	"
A puskapor feltalálása óta	636	"	"
A nyomda feltalálása óta	496	"	"
Amerika felfedezése óta	444	"	"
A reformáció óta	419	"	"
A dohánynak Európába való szállitása óta	376	"	"
A gőzhajó feltalálása óta	231	"	"
A Washington György születése óta	204	"	"
Az Egyesült Államok megalapitása óta	160	"	"
A telegráf feltalálása óta	99	esztendő	telt el.
A fényképezés feltalálása óta	98	"	"
A telefon feltalálása óta	60	"	"
Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület megalapitása óta	40	"	"

VÁLTOZÓ ÜNNEPEK.

Hetvened vasárnap február 9.
Hamvazó szerda február 26.
Virágvasárnap április 5.
Nagypéntek április 10.
Husvét április 12.
Áldozó csütörtök május 21.
Pünkösd május 31.
Szentháromság vasárnap junius 7.
Advent első vasárnapja november 29.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET VEZÉRTESTÜLETE:

I. IGAZGATÓSÁG:

DR. UJLAKI FERENC elnök, Toledo, O.; FIÓK ALBERT alelnök, Pittsburgh, Pa.; KÖTELES ISTVÁN, Bridgeport, Conn.; DR. TÓTH SÁNDOR, Lancaster, Pa.; SEBESTYÉN ENDRE, Duquesne, Pa. — igazgatók.

II. KÖZPONTI TISZVISELŐK:

MOLNÁR ISTVÁN titkár, KIRÁLY IMRE pénztárnok, VASVÁRY ÖDÖN számvevő, BORSY KEREKES GYÖRGY szervező titkár — Washington, D. C.

III. FEGYELMI BIZOTTSÁG:

LUDMAN SÁNDOR, Bridgeport, Conn.; DR. TAKARÓ GÉZA, New York, N. Y.; TÉGLÁSSY PÁL, Pittsburgh, Pa.

BIZTOSITTASSA BE MAGÁT ÉS KÉRJEN FELVILÁGOSITÁST

MOLNÁR ISTVÁN

TITKÁRTÓL

CHANDLER BUILDING WASHINGTON, D. C.

Minden nagyobb helyen van a Református Egyesületnek osztálya.

Az Egyesületnek a központi szervező titkár irányitása mellett négy kerületi szervező dolgozik.

MAGYAR REFORMÁTUS EMBERNEK ELSŐ SORBAN EBBEN AZ EGYESÜLETBEN VAN A HELYE! — Másvallásu honfitársainkat is szivesen látjuk.

31 NAP

MÁTÉ EV.

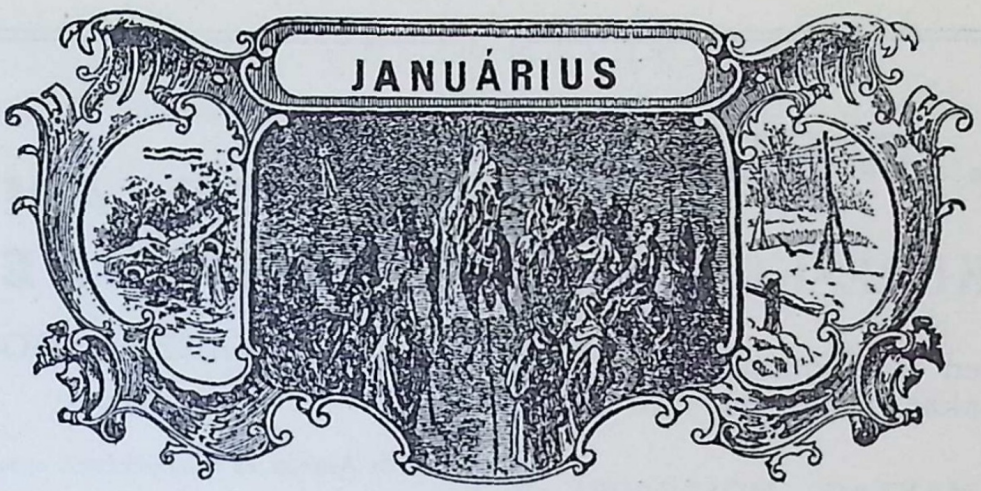

TÉLHÓ

II. 1-11

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda. Ujév	Zwingli *1484, Schaff F. *1819.	I. Pét. 2:12-19.
2	Csütörtök	Ábel, Béla, Seth.	Luk. 2:20-40.
3	Péntek	Énok, Benjámin	Fil. 2:1-11.
4	Szombat	Titus, Leona	I. Pét. 4:12-19.
1. VASÁRNAP.		Ujév utáni Vasárnap. A pásztorok a gyermek Jézusnál. Luk. 2:33-40. Kegyelem alatt vagyunk. Róm. 6:12-18.	
5	Vasárnap	Nóé, Simon	Ján. 5.
6	Hétfő Vizk.	Három királyok napja	Ján. 6:26-71.
7	Kedd	Attila, Metuzsálem	Ján. 7.
8	Szerda	Marcel	Ján. 8:1-20.
9	Csütörtök	Szörény, Sem.	Ján. 8:21-50.
10	Péntek	Melánia	Ján. 9.
11	Szombat	Ágota	Ján. 10:1-21.
2. VASÁRNAP.		Vizkereszt után való I. Vasárnap.	
12	Vasárnap	Poitiersi Hilarius †367.	Márk 3:20-35.
13	Hétfő	Vidor	Ján. 10:22-42.
14	Kedd	Bódog, Révész I. *1826.	Márk 1:1-20.
15	Szerda	Loránt, Laskó János †1560.	Márk 1:21-45.
16	Csütörtök	Gusztáv, Révész B. *1816.	Márk 2.
17	Péntek	Antal †356.	Márk 3:1-19.
18	Szombat	Piroska, Ebrárd *1818.	Márk 4.
3. VASÁRNAP.		Vizkereszt után való II. Vasárnap. Ker. kötelességek. Róm. 12:6-16. A Kánai menyegző. Ján. 2:1-11.	
19	Vasárnap	Sára. Heidelbergi Káté	Márk 5, 6, 1-6.
20	Hétfő	Hans. Lacks 1576.	Márk 6:7-29.
21	Kedd	Ágnes, Kun Bert. *1817.	Márk 6:30-56.
22	Szerda	Artur, Fejes I. *1838.	Márk 7:1-23.
23	Csütörtök	Ézsaiás, Zelma	Márk 7:24-37.
24	Péntek	Taddeus	Márk 8.
25	Szombat	Saul megtérése, Pál	Márk 9.
4. VASÁRNAP.		Vizkereszt utáni III. Vasárnap. A ker. bosszu. Róm. 12:16-21. A kapernaumi százados. Mt. 8:1-13.	
26	Vasárnap	Polykarpus †155, Báthory	Márk 10:1-31.
27	Hétfő	Tertullianus †220.	Luk. 3.
28	Kedd	Károly	Luk. 4.
29	Szerda	Eusebius †340 körül	Luk. 5.
30	Csütörtök	Márton, Lactantius	Luk. 6:1-19.
31	Péntek	Fábján, Virgilia	Luk. 7.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Első negyed 1-én d. e. 9:15
Holdtölte 8-án d. u. 10:15
Utolsó negyed 16-án d. u. 3:41
Uj hold 24-én d. e. 1:18
Első negyed 30-án d. u. 5:30

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET
éles jövőbe látással első volt a nagy magyar testületek között, amely a megbízható korszerinti fizetést bevezette. A többi magyar testületek követték a jó példát.
Tagja-e már az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek?

L. B. WELLER

VASKERESKEDÉSE

Minden e szakmába vágó tárgyakat raktáron tart.

RADIO, MAYTAG MOSÓGÉPEK, FEGYVEREK, TÖLTÉNYEK, TORNA- ÉS JÁTÉKSZEREK, FÜRDŐ RUHÁK.

Ha Ligonierban vakációzik, keressen fel bennünket a "Squaren."

LIGONIER .... PENNA.

Telephone 4-0809

PERTH AMBOY FURNITURE CO.

AMACZI JÁNOS
tulajdonos

Perth Amboy és környékének egyedüli magyar

BUTORKERESKEDÉSE

BUTOR, SZŐNYEG ÉS RÁDIÓ

nagy választékban,
mérsékelt árakon kapható!

271 SMITH STREET

PERTH AMBOY, N. J.

Autók bárminő alkalomra bérelhetők

FRANK J. ULLRICH & SONS, INC.

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK

Telephone 9002

A magyarok között Trentonban már több mint 28 év óta végzik pontosan a temetéseket

47 FOUNTAIN AVENUE TRENTON, N. J.

Három blockkal feljebb a trentoni csata emlékszobrától

29 NAP

• • •

JÁNOS EV.

TÉLUTÓ

• • •

II. 1-10

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Ignácz	Luk. 6:20-49.
5. VASÁRNAP.	Vizkereszt utáni IV. Vasárnap. A keresztyén engedelmeskedése. Róm. 13:1-7. Jézus lecsendesiti a vihart. Mát. 8:23-27.		
2	Vasárnap	Jézus bemutat. a templ. Karolin	Luk. 7.
3	Hétfő	Balázs	Luk. 8.
4	Kedd	Veronika, Rákóczi Zsig. †1652.	Luk. 9:1-36.
5	Szerda	Ágota	Luk. 9:37-62.
6	Csütörtök	Dorottya, Jób	Luk. 10.
7	Péntek	Tódor	Luk. 11:1-36.
8	Szombat	Salamon, Aranka	Luk. 12:12.
6. VASÁRNAP.	Hetvened Vasárnap. Versenyfutás. I. Kor. 9:24-10:5. A szőlőmunkások. Mát. 20:1-16.		
9	Vasárnap	Apollónia	Luk. 12:13-59.
10	Hétfő	Árpád	Luk. 13:1-21.
11	Kedd	Dezső	Luk. 13:22-35.
12	Szerda	Lincoln szül. napja. Balogh P. *1792	Luk. 14.
13	Csütörtök	Ella	Luk. 15.
14	Péntek	Bálint	Luk. 16.
15	Szombat	Zoltán	Luk. 17:1-19.
7. VASÁRNAP.	Hatvanad Vasárnap. Pál dicsősége a munkában és szenvedésben. II. Kor. 11:9-12:9. Példázat a magvetőről. Luk. 8:4-15.		
16	Vasárnap	Juliánna, Melanchton *1498.	Luk. 17:20-37.
17	Hétfő	Konstantin	Luk. 18:1-30.
18	Kedd	Simon, Luther †1546.	Ján. 12:20-37.
19	Szerda	Zsuzsánna	Luk. 19:29, 20:18.
20	Csütörtök	Aladár	Luk. 20:9-21:4.
21	Péntek	Eleonóra	Luk. 21:5-37.
22	Szombat	Washington, Bod P. *1712.	Luk. 22:1-30.
8. VASÁRNAP.	Ötvened Vasárnap. A szeretet dicsősége. I. Kor. 13:1-13. A vak meggyógyitása. Luk. 18:31-43.		
23	Vasárnap	Alfréd	Márk 15:16-47.
24	Hétfő	Mátyás ap. Debreczeni zsinat 1567	Máté 20:17-33.
25	Kedd	Géza	Máté 21.
26	Hamv. Szer.	Ákos, Bucér †1551.	Máté 6:1-18.
27	Csütörtök	Zakariás	Máté 22.
28	Péntek	Elemér, Döllinger *1799.	Máté 23.
29	Szombat	Oswald	Máté 24:1-31.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 7-én d. e. 5:19 — Uj hold 22-án d. u. 12:42

Utolsó negyed 15-én d. e. 9:45 — Első negyed 29-én d. e. 3:28

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET EGYEDÜLI olyan magyar testület, melynek működési engedélyét az Egyesült Államok kongresszusa adta. Minden államban lehet osztályokat szervezni. Jelentkezzék a legközelebbi osztálynál, ha még nem tag, vagy szervezzen uj osztályt.

Telephone 1712

MITRUSKA S. JÁNOS

MAGYAR

TEMETÉSRENDEZŐ
ÉS BALZSAMOZÓ

A legdiszesebb temetéseket
szakértelemmel rendezi

681 CORTLAND STREET

PERTH AMBOY, N. J.

ÜDVÖZLET

...A...

**TROPICAL PAINT &
OIL COMPANY-TÓL**

CLEVELAND, O.

Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, romlott fa pedig rossz gyümölcsöt. Nem teremhet jó fa rossz gyümölcsöt, romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt. Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágattatik és tüzre vettetik. Azért az ő gyümölcseikről ismeritek meg őket.

KÁLLAY TESTVÉREK

KONYHAKERTI, GAZDASÁGI ÉS VIRÁGMAGVAK
KERESKEDÉSE

PAINESVILLE, OHIO

Szeretetintézeteink a jó szivek áldozatkészségének az áldott gyümölcsei!

31 NAP

• • •

MÁTÉ EV.

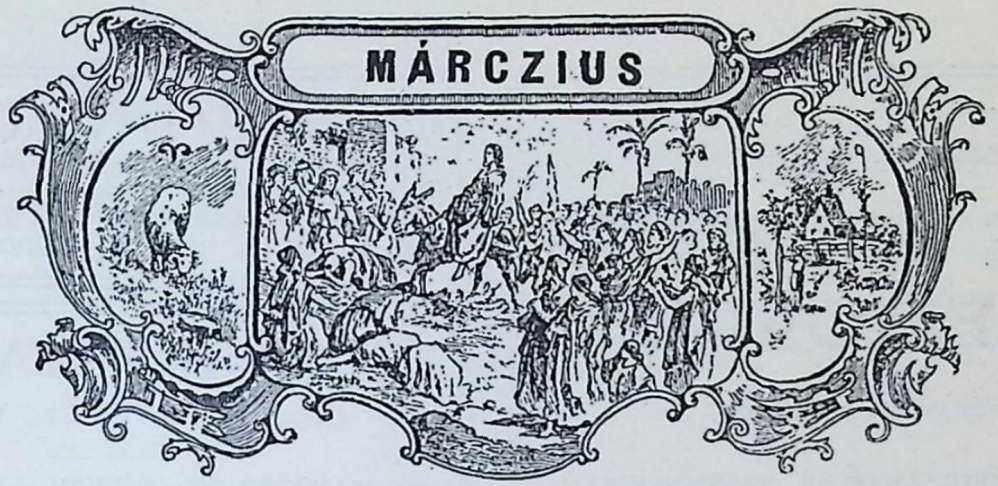

TAVASZ-ELŐ

• • •

XXI. 1-9

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
9. VASÁRNAP.	Bőjtben I. Vasárnap. Krisztus szolgái. II. Kor. 6:1-10. Jézus megkisértése. Mát. 4:1-11.		
1	Vasárnap	Albin	Luk. 22:31-71.
2	Hétfő	Lujza	Luk. 23.
3	Kedd	Kornélia, Bod P. †1769.	Márk 10:32-52.
4	Szerda	Flórián	Márk 11.
5	Csütörtök	Perpetua	Márk 12.
6	Péntek	Jenő, Ursinus †1538.	Márk 13.
7	Szombat	Tamás	Márk 14:1-54.
10. VASÁRNAP.	Bőjtben II. Vasárnap. Buzditás szent életre. II. Thesz. 4:1-7. A kananeus asszony. Mát. 15:21-28.		
8	Vasárnap	Zoltán, Method és Cyril	Márk 15:1-15.
9	Hétfő	Franciska	Mát. 24:32-51.
10	Kedd	Olimpia	Mát. 25.
11	Szerda	Aladár	Mát. 26:1-16.
12	Csütörtök	Gergely	Mát. 26:16-35.
13	Péntek	Rudolf	Mát. 26:36-56.
14	Szombat	Matild	Mát. 26-27:2.
11. VASÁRNAP.	Bőjtben III. Vasárnap. Az Isten követői. Ef. 5:1-9. Jézus ördögöt üz ki. Luk. 11:14-28.		
15	Vasárnap	Kristóf, Oleviánus †1587.	Mát. 27:32-50.
16	Hétfő	Henriette	Mát. 27:51-66.
17	Kedd	Gertrud	Ján. 11.
18	Szerda	Sándor	Ján. 12.
19	Csütörtök	József	Ján. 13:1-30.
20	Péntek	Benedek	Ján. 13:31- Ján. 14.
21	Szombat	Hubart, Szikszai Gy. *1738.	Ján. 15.
12. VASÁRNAP.	Bőjtben IV. Vasárnap. Az igéret gyermekei. Gal. 4:21-31. Jézus ötezer embert vendégel meg. Ján. 6:1-15.		
22	Vasárnap	Katalin	Ján. 16.
23	Hétfő	Bartimeus, Farkas J. *1833.	Ján. 17.
24	Kedd	Dániel próféta, Ruyter *1607.	Jel. 1.
25	Szerda	Manó	Jel. 2.
26	Csütörtök	Hermás pásztor, II. Helv. H. 1536	Jel. 3.
27	Péntek	Hajnalka	Jel. 4, 5, 6.
28	Szombat	Gedeon, Comenius *1592.	Jel. 7, 8, 9:1-12.
13. VASÁRNAP.	Bőjtben V. Vasárnap. A mi főpapunk. Zsid. 9:11-15. Jézust a zsidók meg akarják kövezni. Ján. 8:46-59.		
29	Vasárnap	Jeremiás	Jel. 9:13-10, 11.
30	Hétfő	Mártha és Mária	Jel. 12, 13.
31	Kedd	Timótheus, Cartesius *1596.	Jel. 14:1-13.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 7-én d. u. 11:14
Utolsó negyed 16-án d. e. 2:35
Uj hold 22-án d. u. 10:14
Első negyed 29-én d. u. 3:22

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

volt az első a nagy magyar testületek között, amely kerületi szervezőket alkalmazott. Jelenleg négy szervezői kerület van a szervezői titkár felügyelete alatt. Felvilágositásért forduljon erre a cimre:

Stephen Molnar, Sec'y, 1427 "I" St., Chandler Bldg., Washington, D. C.

Telefonok: 5233 és 5236

THE WICKENS MEMORIAL

Fényesen berendezett

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Lorainban 53 év óta végezi a temetéseket

GEORGE B. WICKENS, tulajdonos
ED. FISHER, társ
MRS. FISHER, női balzsamozó

Istennek gazdag áldását kéri a magyarságra!

221 FIFTH ST., LORAIN, O.

LINCOLN CAFÉ

TRASKI ISTVÁN, tulajdonos
Magyar üzletében izletes italok kaphatók
210 HAMILTON STREET
Phone 1153 NEW BRUNSWICK, N. J.

CHARLES MAROSI

Grocery, Ice Cream, Candy
Telephone 2995
395 MARKET ST., PERTH AMBOY, N. J.

MAGYAR FERENC

SÖRCSARNOKA
A magyarok kedvenc találkozó helye
436 SMITH ST. PERTH AMBOY, N. J.

JOHN S. BATES

SIRKÖ RAKTÁR
Alapitva 1869 ..... Telephone 927
3436 RIVERSIDE AVE. NORWALK, CONN.

PROPERTY OF THE UNITED SOCIETIES—"SOBRANIE"
an organization incorporated for the benefit of deceased members' families

PROSVITA-ENLIGHTENMENT

BOOK & JOB PRINTING

Books, Notices, By-Laws, Placards, Envelopes, Pamphlets, Invitations, Newspapers, Letterheads, Postal Cards, Lunch Tickets, Raffle Tickets, Admission Tickets, Announcements, Business Cards, Certificates, Etc.

JOSEPH PUSPOKI, Mgr.

611 SINCLAIR STREET McKEESPORT, PA.

Telephone: Dial 3183

30 NAP

MÁTÉ EV.

TAVASZ-HÓ

XXVIII. 1-18

11.31
2.48
8.64

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Hugó, Erdélyi János *1814.	Jel. 14:14-20.
2	Csütörtök	Áron	Jel. 15.
3	Péntek	Ambrus †397.	Jel. 16:1-8.
4	Szombat	Izidor, Virct †1795.	Jel. 16:9-21.
14. VASÁRNAP.		**Virágvasárnap.** Krisztus megaláztatása és felmagasztaltatása. Fil. 2:5-11. Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Mt. 21:1-9.	
5	**Vasárnap**	Vince, Kármán J. †1795.	Jer. Sir. I.
6	Hétfő	Celestin	Zsid. 8.
7	Kedd	Herman	Zsid. 9.
8	Szerda	Lidia	Zsid. 10.
9	Nagycsüt.	Erkhárdt, Nagyenyedi zsinat 1564	János 6.
10	**Nagypéntek**	Zoltán, Apaffy M. *1690.	Luk. 23:32-49.
11	Nagyszomb.	Leó	Zsid. 4.
15. VASÁRNAP.		**Husvétvasárnap.** Krisztus a mi husvéti bárányunk. I. Kor. 5:6-8. Krisztus feltámadása. Márk. 16:1-8.	
12	**Husvét Vas.**	Gyula	Máté 28.
13	**Husvét hétfő**	Jusztin Martir, Nantesi ed. 1598.	Luk. 24:1-12.
14	Kedd	Tibor, Dobos J. *1804.	Ap. Csel. 2:22-27.
15	Szerda	Atala	I. Kor. 15.
16	Csütörtök	Lambert	Róm. 6.
17	Péntek	Luther Wormsban 1521, Loránt. Zs.	Róm. 8.
18	Szombat	Melanchton †1560.	I. Kor. 3.
16. VASÁRNAP.		**Husvét után való I. Vasárnap.** A diadalmas hit. I. Ján. 5:4-12. Jézus megjelen a tanitványoknak. Ján. 20:19-31.	
19	**Vasárnap**	Anselm †1109.	Jel. 17.
20	Hétfő	Bugenhagen †1558.	Jel 18.
21	Kedd	Origines †254 körül	Jel. 19:1-10.
22	Szerda	Szotér, Nagy Péter püs. *1819.	Jel. 19:11-21.
23	Csütörtök	Béla	Jel. 20:1-40.
24	Péntek	György	Jel. 21:1-8.
25	Szombat	Márk ev., Őri Fülöp G. *1739.	Jel. 21:9-27, 22.
17. VASÁRNAP.		**Husvét után való II. Vasárnap.** Krisztus példaadása. I. Pét. 2:21-25. A jó pásztor. Ján. 10:11-16.	
26	**Vasárnap**	Áron	Ján. 1.
27	Hétfő	Rebeka	Ján. 2.
28	Kedd	Valéria	Ján. 3.
29	Szerda	Jákób, Albertina	Ján. 4.
30	Csütörtök	Katalin, Meletius †381.	Ján. 5.

A HOLD FÉNYVÁLTOZASAI:

Holdtölte 6-án d. u. 4:46
Utolsó negyed 14-én d. u. 3:21
Uj hold 21-én d. e. 6:33
Első negyed 28-án d. e. 5:16

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETBE
fizetendő havi illetékek nagyon alacsonyak. A biztositási osztálynál kétszáz ötven dollártól háromezer dollárig biztositathatja magát. A kötvényeknek készpénz, kölcsön és meghosszabbitott biztositást nyujtó értékük van.

MASTROBERARDINO BROS.

• • •

GYÜMÖLCS, FÜSZER ÉS
SZESZES ITAL

Phone 4333

3 ELY AVENUE
SOUTH NORWALK, CONN.

DR. KLEIN SÁNDOR
MAGYAR ORVOS

Phone: P. A. 4-2334

328 HIGH STREET
PERTH AMBOY, N. J.

Phone 5768

MICHAELS STUDIO

• •

A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!
MŰVÉSZI
FÉNYKÉPEZÉS

657 BROADWAY, LORAIN, O.

WILLIAM SOLANCH

• •

FÉRFI, NŐI, GYERMEK
RUHÁK

1 ELY AVENUE
SOUTH NORWALK, CONN.

Telephone 4-0235

JOSEPH G. VASCHAK

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

A SZOMORU SZERTARTÁSHOZ ILLŐ
KÁPOLNÁJA A GYÁSZOLÓK
RENDELKEZÉSÉRE ÁLL

• • •

40 LINCOLN AVE. YOUNGSTOWN, OHIO

MI 1207
Vernon Hunt.
TW. 9806

31 NAP

APOST. CSEL.

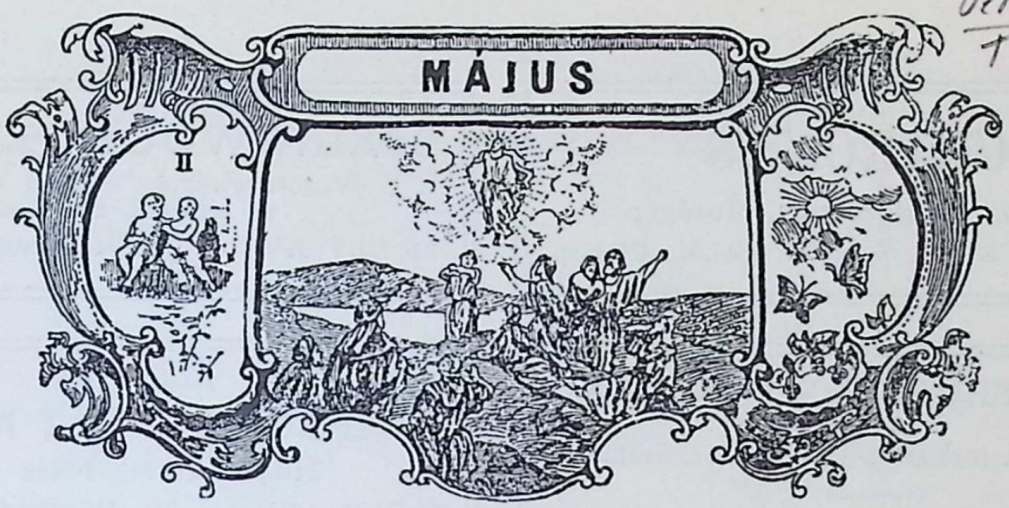

TAVASZ-UTÓ

I. 9-11

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Fülöp és Jakab ap.	96. zsolt.
2	Szombat	Athanásius *323, SzegediKiss †1572	98. zsolt.
18. VASÁRNAP.	**Husvét után való III. Vasárnap.** Ker. feladatok. I. Pét. 2:11-20. Krisztus vigasztalja tanitványait. Ján. 16:16-23.		
3	Vasárnap	Irma, Pósaházi *1686.	Ján. 7.
4	Hétfő	Flórián, Wiclif elitélése 1415.	Ján. 8:1-30.
5	Kedd	Bölcs Frigyes 1525	Ján. 8:31-59.
6	Szerda	Damaszkusi János	Ján. 9.
7	Csütörtök	Silász, Budai E. *1766.	Ján. 10.
8	Péntek	Naz. Gergely †389.	Ján. 11.
9	Szombat	Zinzendorf †1760.	Ján. 12.
19. VASÁRNAP.	**Husvét után való IV. Vasárnap.** Ajándékok és kötelességek. Jak. 1:16-21. Krisztus Vigasztalót igér. Ján. 16:5-15.		
10	Vasárnap	Antal, Pápai Páris *1649.	Ján. 13, 14.
11	Hétfő	Arndt János †1621.	Ján. 15.
12	Kedd	Illés próféta, Pongrác	Ján. 16, 17.
13	Szerda	Szervác	Ján. 18.
14	Csütörtök	Bonifác	Ján. 19.
15	Péntek	Mózes, Gerezsdi egyesség 1833.	Ján. 20.
16	Szombat	Florisi Joakhim *1202, Vitringa	Ján. 21.
20. VASÁRNAP.	**Husvét után való V. Vasárnap.** Az Ige hallgatói és megtartói. Jak. 1:22-27. Buzditás az imádkozásra. Ján. 16:23-30.		
17	Vasárnap	Paszkál	Zsid. 1.
18	Hétfő	Erik, Keserü Dajka *1633	Zsid. 2.
19	Kedd	Ivó	Zsid. 3.
20	Szerda	Bernát	Zsid. 5.
21	Áld. Csütört.	Timótheus	Ef. 1.
22	Péntek	Nagy Konstantin †337.	Ef. 4:1-16.
23	Szombat	Dezső, Savanarola †1498.	II. Kir. 2:1-14.
21. VASÁRNAP.	**Áldozó Csütörtök után való Vasárnap.** Isten kegyelmének sáfárai. I. Péter 4:7-11. A Vigasztaló bizonyságtétele. Ján. 15:16.		
24	Vasárnap	Eszter	51. zsolt.
25	Hétfő	Orbán, Szász Domokos *1838.	Dán. 9:1-12.
26	Kedd	Aladár, Beda †735.	130. zsolt.
27	Szerda	Kálvin †1567.	6. zsolt.
28	Csütörtök	Emil	Ezek. 37:1-14.
29	Péntek	Prágai Jeromos †1416.	32. zsolt.
30	Szombat	Memorial Day. Fáy A. *1786.	Joel 3.
22. VASÁRNAP.	**Pünköstvasárnap.** A Szentlélek kitöltetése. Ap. Csel. 2:1-13. A Vigasztaló. Ján. 14:23-31.		
31	Pünkösd vas.	Peronella, Bres Gidó *1567.	II. Móz. 19, Gal. 3.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 6-án d. e. 9:01
Utolsó negyed 14-én d. e. 12:12
Uj hold 20-án d. u. 2:35
Első negyed 27-én d. u. 8:46

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET
BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLLYAL
is rendelkezik. — A tagok havi egy dollár ellenében heti $10.00
betegsegélyt kapnak.

CUTRONE'S

Radio, Refrigerator, Mosógép

11½ ELY ST. S. NORWALK, CONN.

SPRINGWOOD FLORIST

Vágott virágok, esküvői csokrok
és temetési diszitések

23 ELY AVE. S. NORWALK, CONN.

GREENSBURG PRODUCE CO.

Gyümölcs és főzelékfélék. Az árvaház szállitója

Telephone 97

220 DEPOT ST. GREENSBURG, PA.

Telephone 5280

STANDARD MEAT MARKET

Hus, Füszer, Friss Hal

9 ELY AVE. S. NORWALK, CONN.

FEINSOD'S DEPT. STORE

Férfiaknak és nőknek, gyermekeknek és csecsemőknek mindenféle

RUHA ÉS CIPŐ

Phone 1502

23 ELY AVENUE
SOUTH NORWALK, CONN.

JOHN J. INGELSBY

TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓ
ÉS BALZSAMOZÓ

1745 SOUTH BROAD STREET
TRENTON, N. J.

EDWARD J. RODGERS

TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

Irodai Telefon: 2926 — Lakás Telefon: 1124

829 EAST FOURTH STREET
BETHLEHEM, PA.

Phone 1684

GANUNG'S FUNERAL HOME

FREDERICK H. GANUNG
FREDERICK J. GANUNG
tulajdonosok

84 SOUTH MAIN STREET
SOUTH NORWALK, CONN.

Phone 4-9421

ELLSWORTH MEAT MARKET

BAY ISTVÁN ÉS CSALÁDJA

Az Árvaház lelkes támogatója!

730 ELLSWORTH STREET
BRIDGEPORT, CONN.

W. EDWARD GOWEN

TEMETÉSRENDEZŐ

Phone: N. B. 1344

111 FRENCH STREET
NEW BRUNSWICK, N. J.

30 NAP

• • •

JÁNOS EV.

NYÁR-ELŐ

• • •

IV. 5-42

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Pünk. Hétfő	Jusztin	Gal. 5, I. Kor. 12.
2	Kedd	Anna	Róm. 12.
3	Szerda	Klotild	I. Kor. 13.
4	Csütörtök	Kerény	Róm. 6:19-7 r.
5	Péntek	Norbert †1134.	Róm. 8.
6	Szombat	Gottschalk †868.	II. Kor. 5.
23. VASÁRNAP.		Szentháromságvasárnap. A Szentháromság titka. Róm. 11:33-36. Krisztus beszélgetése Nikodémussal. Ján. 3:1-15.	
7	Vasárnap	Róbert	Ap. Csel. 1, 2.
8	Hétfő	Medárd, I. Rákóczi György *1593	Ap. Csel. 3.
9	Kedd	Félix	Ap. Csel. 4.
10	Szerda	Margit, Apáczai Cseri *1625.	Ap. Csel. 5.
11	Csütörtök	Barnabás	Ap. Csel. 6.
12	Péntek	Klaudius	Ap. Csel. 7.
13	Szombat	Tóbiás	Ap. Csel. 8.
24. VASÁRNAP.		Szentháromságvasárnap utáni I. Vasárnap. Isten szeretet. I. Ján. 4:16-21. A gazdag és Lázár. Luk. 16:19-31.	
14	Vasárnap	Vazul. Flag day	Ap. Csel. 9.
15	Hétfő	Vid, Szász Károly *1829.	Ap. Csel. 10.
16	Kedd	Jusztin	Ap. Csel. 11.
17	Szerda	Laura	Ap. Csel. 12.
18	Csütörtök	Arnold	I. Pét. 2:11, 3:1-18.
19	Péntek	Gyárfás	I. Pét. 3:1-17.
20	Szombat	Ráfael	Ézs. 6.
25. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni II. Vas. Buzditás felebaráti szeretetre. I. Ján. 3:13-18. A nagy vacsora. Luk. 14:16-24.	
21	Vasárnap	Alajos, Baur F. *1792.	I. Pét. 3:18-tól.
22	Hétfő	Paulina	Zsid. 6.
23	Kedd	Zoltán	Zsid. 7.
24	Szerda	Iván, Béza *1519.	Zsid. 11.
25	Csütörtök	Vilmos	Zsid. 12.
26	Péntek	János	Zsid. 13.
27	Szombat	László	121. zsolt.
26. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni III. Vas. Keresztyén vigyázat. I. Pét. 5:6-11. Az elveszett juh. Luk. 15:1-10.	
28	Vasárnap	Leó	24. zsolt.
29	Hétfő	Péter és Pál ap.	25 zsolt.
30	Kedd	Pál emléke	84. zsolt.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 4-én d. u. 11:22
Utolsó negyed 12-án d. e. 6:05
Uj hold 18-án d. u. 11:15
Első negyed 26-án d. u. 1:23

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETNEK GYERMEKOSZTÁLYA IS VAN

ötféle kötvénnyel. Minden gyermek felvehető születése percétől kezdve. Az Amerikai Magyar Református Egyesület volt az első, amely a gyermekosztály tagjainak osztalékot adott.

DR. VARGA MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA
Nálunk kaphat minden néven nevezendő ó-hazai gyógyszert, amely megrendelésére frissen készül ó-hazai anyagokból és ó-hazai receptkönyv szerint.
Forduljon hozzánk bizalommal
DR. VARGA GYÖRGY
Aranyéremmel kitüntetett
OKLEVELES GYÓGYSZERÉSZ
(3 ajtó a Beatty St. saroktól) Phone 2-8920
906 S. BROAD ST. TRENTON, N. J.

Nyitva éjjel és nappal
Phone: Passaic 2-4450
JANCSÁK ANDRÁS
KÖZJEGYZŐ
Modern automobilok minden alkalomra
Jutányos árak ... Előzékeny kiszolgálás
KÉRI A MAGYARSÁG PARTFOGÁSÁT!
195 THIRD ST., PASSAIC, N. J.

EAST END COAL CO.
a legnagyobb és legrégibb szénkereskedők a városban
Magyar képviselőjük:
CZIKAY AMBRUS, 820 WORDIN AVE.
Phone 3-9788
25 HOLLISTER AVENUE
BRIDGEPORT, CONNECTICUT

4-2043 Telephones 4-3822
AMERICAN BOTTL'G WORKS
VARGA ISTVÁN és PÁLINKÁS JÁNOS
tulajdonosok
87 ELLSWORTH STREET
BRIDGEPORT, CONN.

A WEST SIDEI EGYETLEN DIPLOMÁS MAGYAR
BALZSAMOZÓ ÉS TEMETÉSRENDEZŐ
BODNÁR A. LAJOS
Legpompásabb magyar kápolnámat dijmentesen bocsájtom a gyászoló család rendelkezésére
Phone: Melrose 2908
3929 LORAIN AVE. CLEVELAND, OHIO

31 NAP

MÁTÉ EV.

NYÁR-HÓ

V. 1-11

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Tibold	II. Pét. 1.
2	Csütörtök	Ráday P. †1677.	Jak. 2.
3	Péntek	Kornélius	Jak. 3.
4	Szombat	Függetlenségi nap	Jak. 4.
27. VASÁRNAP.		**Szentháromságvas. utáni IV. Vas.** Várakozás az örökbefogadásra. Róm. 8:18-23. A szálka és gerenda. Luk. 6:26-42.	
5	Vasárnap	**Ref. Egyesületi és Árvaházi Vas.**	Jak. 1.
6	Hétfő	Ézsaiás, Huss J. †1415.	Jak. 5.
7	Kedd	Eszter	Judás
8	Szerda	Teréz	Ap. Csel. 13.
9	Csütörtök	Lukrécia	Ap. Csel. 14.
10	Péntek	Nassaui Vilmos, Kálvin *1509.	Ap. Csel. 15.
11	Szombat	Zoltán, Erásmus †1536.	Ap. Csel. 16.
28. VASÁRNAP.		**Szentháromságvas. utáni V. Vas.** Az egység és szeretet kötelessége. I. Pét. 3:8-15. A csodálatos halfogás. Luk. 5:1-11.	
12	Vasárnap	Izabella	Ap. Csel. 17-1-14.
13	Hétfő	Jenő	Ap. Csel. 17, 15:34
14	Kedd	Karolin	I. Thesz. 1.
15	Szerda	Ruth	1. Thesz. 2:1-16.
16	Csütörtök	Elek	I. Thesz. 2:17-20.
17	Péntek	Frigyes, Bullinger *1504.	I. Thesz. 4.
18	Szombat	Emilia	I. Thesz. 5.
29. VASÁRNAP.		**Szentháromságvas. utáni VI. Vas.** A Krisztusban való élet. Róm. 6:3-11. A farizeusok igazsága. Mát. 5:20-26.	
19	Vasárnap	Illés, Lombárdi Péter †1160.	I. Thesz. 1, 2:1-12.
20	Hétfő	Henrik, Bonaventura 1274.	II. Thesz. 2:13.
21	Kedd	Dániel	Gal. 1:1-10.
22	Szerda	Mária Magdolna	Ap. Csel. 18:12-28.
23	Csütörtök	Lenke	Gal. 1:11-2:14.
24	Péntek	Krisztina	Gal. 2:15-3:14.
25	Szombat	Id. Jakab ap.	Gal. 3:15-29.
30. VASÁRNAP.		**Szentháromságvas. utáni VII. Vas.** A bün zsoldja és Isten ajándéka. Róm. 6:19-23. Jézus jól tartja a sokaságot. Márk 8:1-9.	
26	Vasárnap	Anna, Csengeri zs. 1570. Kempisi T.	Gal. 4.
27	Hétfő	Olga	Gal. 5.
28	Kedd	Ince, Bach †1750.	I. Kor. 1.
29	Szerda	Mártha	I. Kor. 2.
30	Csütörtök	Judit	I. Kor. 3, 4:1-4.
31	Péntek	Ignác	I. Kor. 4:5-5:8.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 4-én d. e. 11:35
Utolsó negyed 11-én d. e. 10:28
Uj hold 18-án d. e. 9:19
Első negyed 26-án d. e. 6:36

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

az egyedüli nagy magyar testület, amelynek Ligonierban árvaháza és aggmenháza van. Ide első sorban a tagok árváit, illetve az elöregedett tagokat veszik fel, de a Ref. Egyesület az összmagyarságot szolgálja, amikor helyet találnak ott más magyar testületek tagjai is.

THE LIGONIER PHARMACY

• • •

JOHN LLOYD MOONLY, Ph. G.

TULAJDONOS

———

AZ ÁRVAHÁZ PATIKÁJA

LIGONIER . . . . PENNA.

A LEGNAGYOBB VEGYES KERESKEDÉS LIGONIERBAN

...A...

L. A. WEAVER ÉS FIA

KERESKEDÉSE

———

Az Árvaháznak egyik szállitója

• •
•

LIGONIER . . . . PENNA.

Lumber Yard: 158-M Office Telephone: 158-J

L. W. DARR & COMPANY

ÉPITKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

Mindenféle épület anyag a legnagyobb választékban kapható

• • •

AZ ÁRVAHÁZUNK SZÁLLITÓI

• • •

LIGONIER, PENNSYLVANIA

31 NAP

● ● ●

LUKÁCS EV.

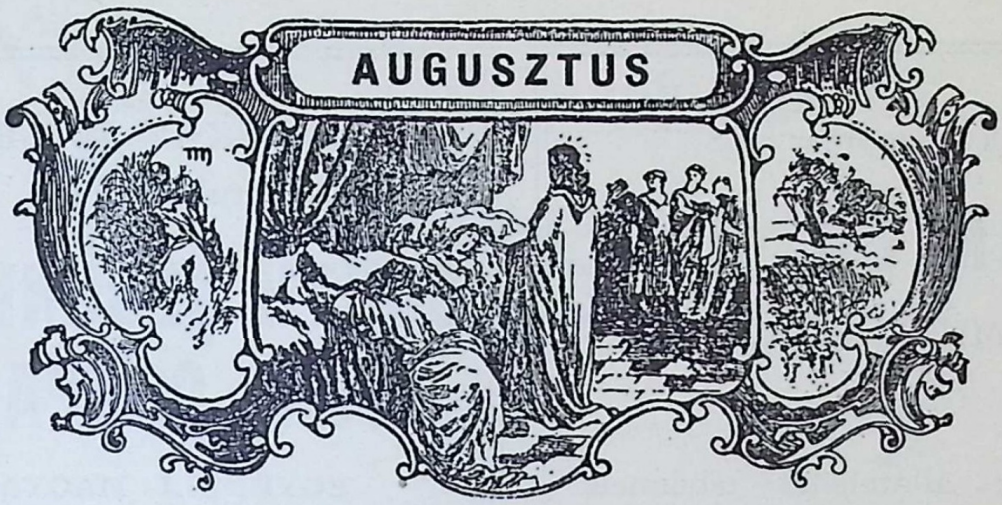

NYÁR-UTÓ

● ● ●

VIII. 41-42
49-56

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Vasas Péter	I. Kor. 5:9-6. r.
31. VASÁRNAP.	**Szentháromságvas. utáni VIII. Vas.** Fiak és örökösök. Róm. 8:12-17. Óvás a hamis prófétáktól. Mát. 7:15-23.		
2	Vasárnap	Gusztáv	I. Kor. 7.
3	Hétfő	Ágoston	I. Kor. 8, 9.
4	Kedd	Domonkos	I. Kor. 10:11:1.
5	Szerda	Oszvald	I. Kor. 11:2-34.
6	Csütörtök	Bécsi béke 1606, Berta	I. Kor. 12:1-30.
7	Péntek	Ibolya	I. Kor. 12:31.
8	Szombat	László	I. Kor. 14.
32. VASÁRNAP.	**Szentháromságvas. utáni IX. Vas.** Intelem a keresztyénekhez. I. Kor. 10:6-13. Az igazságtalan sáfár. Luk. 16:1-9.		
9	Vasárnap	Emőd, Coccejus *1603.	I. Kor. 15:1-34.
10	Hétfő	Lőrincz †258, Oleviánus *1636.	I. Kor. 15:35.
11	Kedd	Zsuzsánna	Ap. Csel. 19:11-40.
12	Szerda	Klára	II. Kor. 1:1-22.
13	Csütörtök	Ipoly	II. Kor. 34:1-6.
14	Péntek	Özséb	II. Kor. 4:7, 5:10.
15	Szombat	Szüz Mária fel. Kohlbrügge *1803	II. Kor. 5:11-6-7.
33. VASÁRNAP.	**Szetnháromságvas. utáni X. Vas.** Lelki ajándékok. I. Kor. 12:1-11. Jézus sir Jeruzsálem felett. Luk. 19:41-48.		
16	Vasárnap	Ábrahám, Herczegszőllősi zs. 1575.	II. Kor. 7:2-15.
17	Hétfő	Anasztáz	II. Kor. 8.
18	Kedd	Ilona	II. Kor. 9.
19	Szerda	Huba	II. Kor. 10.
20	Csütörtök	István kir. ,Clairvauxi Bernát †1153	II. Kor. 11.
21	Péntek	Sámuel	II. Kor. 12:1-18.
22	Szombat	Menyhért, Váradi hitvita 1568.	II. Kor. 12:19, 13.
34. VASÁRNAP.	**Szentháromságvas. utáni XI. Vas.** Az Isten kegyelme. I. Kor. 15:1-10. A farizeus és publikánus. Luk. 18:9-14.		
23	Vasárnap	Farkas	Ap. Csel. 20:1-15.
24	Hétfő	Bertalan	Róm. 1:1-17.
25	Kedd	Lajos, Herder *1744.	Róm. 1:8-31.
26	Szerda	Izsó	Róm. 2.
27	Csütörtök	Gebhárdt	Róm. 3.
28	Péntek	Ágoston	Róm. 4.
29	Szombat	Ker. János lefejezése	Róm. 5.
35. VASÁRNAP.	**Szentháromságvas. utáni XII. Vas.** Törvény és evangélium. II. Kor. 3:4-11. A siketnéma meggyógyitása. Márk 7:31-37.		
30	Vasárnap	Róza, Szenczi Molnár 1574	Róm. 5:1-11.
31	Hétfő	Bunyan †, Oberlin *1740.	Róm. 5:12-2.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 2-án d. u. 9:47
Utolsó negyed 9-én d. u. 2:59
Uj hold 16-án d. u. 9:21
Első negyed 24-én d. u. 11:49

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET
az egyediili nagy magyar szervezet, amelynek Washington, D. C.-ben, az ország fővárosában van központi irodája.

Tel.: Ligonier 178

LIGONIER MILL

F. B. MUSICK, tulajdonos

Mindenféle állateledel tehénnek, tyuknak

GABONAFÉLÉK

Az Árvaháznak egyik szállitója

LIGONIER . . . . PENNA.

BACSKAY JÓZSEF
tulajdonos

SOUTH SECOND ST. COAL COMPANY

EGYEDÜLI MAGYAR
SZÉNKERESKEDŐ

PERTH AMBOYBAN
Irodai telefon: P. A. 4-1193
Lakás telefon: P. A. 4-2763-J

SZÉN ÉS FŰTŐ OLAJ

SECOND ÉS PATERSON ST.
PERTH AMBOY, N. J.

Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a rozsda és a moly megemészti és ahol a tolvajok kiássák és ellopják, hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti, sem a tolvajok ki nem ássák és el nem lopják. — Ahol van a ti kincsetek: ott van a ti szivetek!
(Máté Ev. 6:19—20, 21.)

MULQUEENY BROTHERS

TEMETÉS RENDEZŐK

Telephone 241

FAIRPORT, OHIO

30 NAP

MÁTÉ EV.

ŐSZELŐ

IV. 1-10

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Egyed	Róm. 7.
2	Szerda	Rebeka	Róm. 9:1-13.
3	Csütörtök	Albert	Róm. 9:14-3.
4	Péntek	Rozália	Róm. 10.
5	Szombat	Viktor	Róm. 11.
36. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XIII. Vas. A hit igéretei. Gal. 3:15-22. Az irgalmas szamaritánus. Luk. 10:23-37.	
6	Vasárnap	Zakariás	Róm. 12.
7	Hétfő	Regina. A munka ünnepe	Róm. 13.
8	Kedd	Mária	Róm. 14.
9	Szerda	Ádám	Róm. 15:1-13.
10	Csütörtök	Erik	Róm. 15:14-33.
11	Péntek	Theodora	Róm. 16.
12	Szombat	Gidó	33. zsolt.
37. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XIV. Vas. A test és Lélek gyümölcsei. Gal. 5:16-24. A tiz bélpoklos. Luk. 17:11-19.	
13	Vasárnap	Loránt, Farel †1565.	34. zsolt.
14	Hétfő	Szerénke. Chrysostom †407	36 zsolt.
15	Kedd	Nikodémus	Ap. Csel. 20:16-38.
16	Szerda	Edit	Ap. Csel. 21.
17	Csütörtök	Ottó, Bullinger †1575	Ap. Csel. 22, 23.
18	Péntek	Tamás	Ap. Csel. 24, 25.
19	Szombat	Vilmos, Ámós próf.	Ap. Csel. 26.
38. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XV. Vas. Vetés és aratás. Gal. 5:25-6:10. Isten és a Mammon. Mát. 6:24-34.	
20	Vasárnap	Frederika	Ap. Csel. 27.
21	Hétfő	Máté ap.	Ap. Csel. 28.
22	Kedd	Móric	Ef. 2:1-10.
23	Szerda	Tekla	Ef. 2:11-3 r.
24	Csütörtök	Gellért	Ef. 4:17-32.
25	Péntek	Farkas	Ef. 5:1-21.
26	Szombat	Jusztina	Ef. 5:22-23.
39. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XVI. Vas. Pál imádsága a hivőkért. Ef. 3:13-21. A naini özvegy fia. Luk. 7:11-17.	
27	Vasárnap	Adalbert	Ef. 6:1-10.
28	Hétfő	Vencel	Ef. 6:11-24.
29	Kedd	Mihály és angyalok	Kol. 1.
30	Szerda	Jeromos †420, Kaftan *1848	Kol. 2.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Holdtölte 1-én d. e. 6:37 — Uj hold 15-én d. e. 11:41
Utolsó negyed 7-én d. u. 9:14 — Első negyed 23-án d. u. 4:12
Holdtölte 30-án d. u. 3:01

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETBE
hatvanéves korukig veszik fel a tagokat. Használja ki a kedvező alkalmat
és álljon be még ma a negyvenéves multtal dicsekedő
Ref. Egyesületbe.

ROBERT MARTIN

FÉRFI-, FIURUHA ÉS CIPŐ KERESKEDÉSE

Az Árvaháznak egyik szállitója

●●●

LIGONIER - PENNSYLVANIA

Ingyen tanácsért irjon a magyarok közkedvelt patikájába, ahol rendeléseit a legpontosabban és lelkiismeretesen eszközöljük.

Egyedüli készitője a
BE-WELL NŐI KAPSZULÁKNAK

CITY PHARMACY, INC.

THE HOME DRUG STORE

SMITH AND OAK STREETS
PERTH AMBOY, N. J.

Phone 3-0971

IFJU LESKÓ JÁNOS

TEMETKEZŐ
ÉS BALZSAMOZÓ

●

328 HANCOCK AVENUE
BRIDGEPORT, CONN.

MAGYAR TESTVÉREINK SZIVES PÁRTFOGÁSÁT KÉRI

MODERN MEAT MARKET

CZAKÓ TAMÁS, MAYER BÉLA
tulajdonosok

Friss husok, magyaros hurka, kolbász.
Finom itthon készitett disznósajt.
Udvarias kiszolgálás!

ELY AVENUE
SOUTH NORWALK, CONN.

Phone: Ligonier 7

PETE PICADIO

TAXICAB ÉS TRUCKSZOLGÁLAT

SÖR NAGYKERESKEDÉS

SHELL GAZOLIN, OLAJ, GUMMIK, TUBOK
ÉS MÁS GÉPKELLÉKEK

● ● ●

615 WEST MAIN ST. LIGONIER, PENNA.

31 NAP

LUKÁCS EV.

ŐSZHÓ

X. 38-42

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Aladár	Kol. 3.
2	Péntek	Lucián	Kol. 4.
3	Szombat	Jairus	Filemon.
40. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XVII. Vas. Egységre való figyelmeztetés. Ef. 4:1-6. A gutaütött meggyógyitása. Luk. 14:1-11.	
4	Vasárnap	Assisi Ferencz †1226	Fil. 1:1-26.
5	Hétfő	Aurél	Fil. 1:27, 2. r.
6	Kedd	Elfrida, Komáromi Csipkés †1678.	Fil. 24.
7	Szerda	Amádia	Fil. 3.
8	Csütörtök	Etelka	Fil. 5.
9	Péntek	Dénes	I. Tim. 1.
10	Szombat	Gedeon	I. Tm. 2.
41. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XVIII. Vas. Testvéri közösségben éljünk. I. Kor. 1:4-9. A nagy parancsolat. Mát. 23:34-46.	
11	Vasárnap	Kálmán, Zwingli †1531	I. Tim. 3.
12	Hétfő	Columbus Day, Miksa	I. Tim. 4.
13	Kedd	Ede	I. Tim. 5.
14	Szerda	Helen, Béza †1605	I. Tim. 6.
15	Csütörtök	Teréz	Titus 1.
16	Péntek	Latimer és Ridley	Titus 2.
17	Szombat	Hedvig	Titus 3.
42. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XIX. Vas. Az uj ember felöltözése. Ef. 4:22-28. Jézus meggyógyitja a gutaütöttet. Mát. 9:1-8.	
18	Vasárnap	Lukács ap.	II. Tim. 1.
19	Hétfő	Nándor	II. Tim. 2.
20	Kedd	Irén	II. Tim. 3.
21	Szerda	Orsolya, Hilárius †370	II. Tim. 4.
22	Csütörtök	Előd	Máté 3.
23	Péntek	Kap. János	Máté 4:1-11.
24	Szombat	Salamon	Máté 4:12-25.
43. VASÁRNAP.		Szentháromságvas. utáni XX. Vas. Megteljesedés a Lélekkel. Ef. 5:15-21. A királyi menyegző. Mát. 22:1-14.	
25	Vasárnap	Vilma	Máté 5:17-32.
26	Hétfő	Demeter	Máté 5:33-48.
27	Kedd	Sabina	Máté 6:19-34.
28	Szerda	Simon és Judás ap. Jansen *1585	Máté 7.
29	Csütörtök	Nagy Alfréd 901. Kuyper *1837	Máté 8:1-17.
30	Péntek	Kolos	Máté 8:18-34.
31	Szombat	Reformációi emléknap	46. és 47. zsolt.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 7-én d. e. 6:28
Uj hold 15-én d. e. 4:20
Első negyed 23-án d. e. 6:54
Holdtölte 29-én d. u. 11:58

Összel gondoljon a ligonieri magyar árvákra és öregekre, akiknek meleg téli ruha kell.

Minden adomány erre a cimre küldendő:

Rev. Louis Nanassy, Sup't, Ligonier, Pa.

WILLIE'S MARKET

TÓTH BÉLA, tulajdonos

●●

Naponta mindenféle frissen vágott hus és házilag elkészitett élelmiszerek kaphatók.

166 MARKET ST., PASSAIC, N.J.

FRANK POLKE & SON

UNDERTAKERS

Res.: 409 HANCOCK AVENUE
Phone 3-1971

Office: 733 STATE STREET
Phone 4-3812

BRIDGEPORT, CONNECTICUT

VÁSÁROLJA
VIRÁG SZÜKSÉGLETEIT
...a...
"RÓZSA VIRÁG ÜZLETBEN"
Phone 6517
200 GENESEE STREET
TRENTON, N. J.

Phone 2-5545
A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!
VARGA IMRE
FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME
Elsőrendü képek
Nagyitások ..... Szinezés és rámázás
347 GENESEE STREET
TRENTON, N. J.

MATTHEWS

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

●●●

Egyedüli ilyen intézet a magyar negyedben

AMBULANCE SZOLGÁLAT

Magyarok között élve, tisztességes szolgálatot biztositok a magyarságnak!

Telephone 7164

1783 E. THIRTY-FIRST ST., LORAIN, OHIO

30 NAP

• • •

LUKÁCS EV.

ŐSZUTÓ

• • •

X. 30-37

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Vasárnap	Minden szentek, Marianna	Máté 5:1-16.
41. VASÁRNAP.	Szentháromságvas. utáni XXI. Vas. A ker. ember fegyverzete. Ef. 6:10-17. A királyi főember fia meggyógyul. Ján. 4:46-54.		
2	Hétfő	Halottak napja. Győző	Máté 9.
3	Kedd	Hubert	Máté 10.
4	Szerda	Károly	Máté 11.
5	Csütörtök	Imre	Máté 12.
6	Péntek	Gusztáv Adolf †1632	Máté 13.
7	Szombat	Rezső	Máté 14.
55. VASÁRNAP.	Szentháromságvas. utáni XXII. Vas. Az igazságosság gyümölcsei. Fil. 1:3-11. A könyörtelen szolga. Mát. 18:23-35.		
8	Vasárnap	Gottfried	Máté 15.
9	Hétfő	Tivadar	Máté 16.
10	Kedd	Jer. Simon, Luther *1483	Máté 17.
11	Szerda	Márton, Békekötési nap	Máté 18.
12	Csütörtök	Jónás	Máté 19.
13	Péntek	Ágoston *353	Máté 20:1-16.
14	Szombat	Kelemen	I. Ján. 1.
6.. VASÁRNAP.	Szentháromságvas. utáni XXIII. Vas. A Krisztus követőinek jelleme. Fil. 3:17-21. Isten és a császár. Mát. 22:15-22.		
15	Vasárnap	Lipót, Bethlen G. †1629	I. Ján. 2.
16	Hétfő	Ödön	I. Ján. 3.
17	Kedd	Hugó	I. Ján. 4.
18	Szerda	Ottó	I. Ján. 5.
19	Csütörtök	Árpádházi Erzsébet †1231	II. János.
20	Péntek	Jolán, Kiss Áron *1815	III. János.
21	Szombat	Ilona, Hatvani *1718	Ézs. 1.
7.. VASÁRNAP.	Advent előtti Vasárnap. Legyünk készen várni az Urat. II. Pét. 3:3-14. A tiz szüz. Mát. 25:1-13.		
22	Vasárnap	Róm. Kelemen 101, Alvinci †1634	Ézs. 2.
23	Hétfő	Oekolampádius †1531	Ézs. 3.
24	Kedd	Knox †1572	Ézs. 4, 5.
25	Szerda	Katalin, Bethlen Kata *1700	Ézs. 6.
26	Csütörtök	Gergely	Ézs. 7.
27	Péntek	Elemér	Ézs. 8.
28	Szombat	Piroska	Ézs. 9.
3. VASÁRNAP.	Advent I. Vasárnapja. A kegyelem utja. Róm. 12:11-14. Krisztus bevonulása. Mát. 21:1-9.		
29	Vasárnap	Noé	Ézs. 10. Ézs. 12. és 14.
30	Hétfő	András ap.	I. Móz. 2:4-25. Ézs. 11.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 5-én d. u. 7:29
Uj hold 13-án d. u. 10:42
Első negyed 21-én d. u. 7:19
Holdtölte 28-án d. e. 10:12

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

az egyedüli nagy magyar szervezet, amely amerikai magyar református egyházi és vallási közérdekekért dolgozik, fárad és áldoz. Ezért kell benne lennie minden reformátusnak, de másvallásuakat is testvérek gyanánt köszöntünk a Református Egyesületben.

Phone: Passaic 2-6363

MICHAEL J. ÉLIÁS

TEMETÉSRENDEZŐ

Szomoru esetben forduljon hozzám
Előzékeny kiszolgálás

OKLEVELES BALZSAMOZÓ!

167 THIRD ST., PASSAIC, N. J.

KISS LAJOS

MAGYAR PÉK ÜZLETE

Phone 2-3228

Friss fehér és barna kenyér
minden időben

141 LAFAYETTE AVENUE
TRENTON, N. J.

FORT LIGONIER HOTEL

A magyar ref. Árvaház látogatóinak felajánljuk szállodánkat, ahol szivesen látjuk őket.

LIGONIER LEGJOBB HOTELJA!

LIGONIER, PENNA.

TÓBIÁS FERENC

Magyar üzletében mindenféle hazai dolgok: kártya, dohány, tajték és selmeci pipák, imakönyvek és hazai olvasmányok kaphatók.

430 SMITH STREET
PERTH AMBOY, N. J.

Alapittatott 1905 Phone: P. A. 4-0801

CSIPŐ LAJOS

PÉNZKÜLDŐ, HAJÓJEGY ÉS KÖZJEGYZŐI IRODÁJA

oly régi, oly erős és megbizható, hogy ez a név már valóságos fogalommá fejlődött ki a Perth Amboy és vidéke magyarságának a szivében. Csipő Lajos az utóbbi időkben kibővitette üzletét automobil és tüzbiztositásokkal is. Mint ilyen, Amerika legnagyobb és legmegbizhatóbb biztositó társaságainak kötvényeit adja ki nagyon méltányos árban és különös gondot fordit ügyfelei érdekének megvédésére. Nagyon kevés ilyen régi kipróbált és megbizhatónak bizonyult magyar ügynökség áll még fenn Nagy-Amerikában, a többieket már mind elseperte a depresszió nyomában fakadt nincstelenség. — Pártoljuk ezt a céget nemcsak azért, mert néha-néha szükségünk van szolgálataira, hanem azért is, mert igazán megérdemli a magyarság pártfogását.

477 STATE STREET PERTH AMBOY, N. J.

31 NAP

LUKÁCS EV.

TÉLELŐ

II. 21-32

	A hét napjai	Naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Natália	I. Móz. 3.
2	Szerda	Aranka	I. Móz. 8.
3	Csütörtök	Olivia	I. Móz. 9.
4	Péntek	Borbála	I. Móz. 15.
5	Szombat	Vilma	V. Móz. 5.
49. VASÁRNAP.		Advent II. Vasárnapja. A reménység igéi. Róm. 15:4-13. Krisztus második eljövetele. Luk. 21:25-36.	
6	Vasárnap	Miklós †326	II. Móz. 12.
7	Hétfő	Ambrus	V. Móz. 27.
8	Kedd	Mária fogantatása	III. Móz. 16.
9	Szerda	Joakim	II. Sám. 7.
10	Csütörtök	Judit	Jer. 23.
11	Péntek	Lehel	Jer. 31.
12	Szombat	Gabriella	Ézs. 25.
50. VASÁRNAP.		Advent III. Vasárnapja. Isten titkainak sáfárai. I. Kor. 4:1-5. Keresztelő János a börtönben. Mát. II:2-10.	
13	Vasárnap	Luca	Ézs. 26.
14	Hétfő	Benő	Ézs. 32.
15	Kedd	Linci béke 1645. Méliusz †1572	Ézs. 35.
16	Szerda	Etelka	Ézs. 38.
17	Csütörtök	Lázár	Ézs. 39.
18	Péntek	Auguszta	Ézs. 40.
19	Szombat	Viola, Gusztáv A. *1611	Ézs. 41.
51. VASÁRNAP.		Advent IV. Vasárnapja. Öröm és béke. Fil. 4:4-9. Ker. János tanubizonysága. Ján. 1:19-28.	
20	Vasárnap	Teofil, Ignác †115	Ézs. 42.
21	Hétfő	Tamás ap.	Ézs. 43.
22	Kedd	Zenó	Ézs. 44.
23	Szerda	Viktória	Ézs. 52.
24	Csütörtök	Ádám és Éva	Ézs. 54.
25	Péntek	Karácsony	Ézs. 49.
26	Szombat	Karácsony II. n. István vértanu	Ézs. 55.
52. VASÁRNAP.		Karácsony után való Vas. Istennek fia. Gal. 4:1-7. Az angyal megjelen Józsefnek. Mát. 1:18.25.	
27	Vasárnap	János ap.	Ézs. 58.
28	Hétfő	Bethlehemi kisdedek	Ézs. 60.
29	Kedd	Dávid, Bocskay †1606	II. Pét. 3.
30	Szerda	Zoárd, Páreus *1534	102 zsolt.
31	Csütörtök	Szilveszter	90 zsolt.

A HOLD FÉNYVÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed 5-én d. u. 12:20
Uj hold 13-án d. u. 5:25
Első negyed 21-én d. e. 5:30
Holdtölte 27-én d. u. 10:00

December az év utolsó hónapja. Ha szereti családját, ne legyen hátralékban a Református Egyesületnél tagsági dijaival! December a karácsony hónapja. Ne felejtse el beküldeni szeretet-adományát a ligonieri árvák és öregek részére.

Az amerikai magyarság legelterjedtebb napilapja az

AMERIKAI MAGYAR NÉPSZAVA

szeretettel üdvözli a

LIGONIERI MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ ÉS AGGMENHÁZ

vezetőségét, bennlakóit, adakozóit,
valamint e nagyszerü intézmény fentartó testületét az

AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETET

és fogadalmat tesz, hogy a védelemre szorult magyar árvák és aggok ügyét továbbra is lelkes igyekezettel fogja szolgálni.

Amerika magyarsága nagy és hatalmas csak ugy lehet, ha minden magyar segit erőssé tenni a magyar intézményeket. A legáldásosabb hivatást az Árvaházak és Aggmenházak töltik be, amelyek segitése erkölcsi kötelessége minden magyarnak.

Az amerikai magyarság hézagpótló intézménye a magyar sajtó is, amelynek legnagyobb és legnépszerübb intézménye az

AMERIKAI MAGYAR NÉPSZAVA

már több mint harminchat éve szolgálja az amerikai magyarságot. Nemzeti szellemben, páratlan hirszolgálattal, minden érdemes magyar ügy felkarolásával, a legkiválóbb magyar irók irásaival tölti be hivatását.

Ha az Amerikai Magyar Népszavára előfizet, a legnagyobb szellemi kényelmet szerzi meg önmagának és családjának.

Előfizetési ár: Egész évre $6.00 — félévre $3.00.

AMERIKAI MAGYAR NÉPSZAVA

11 EAST 16TH STREET, NEW YORK CITY

☞.....Fiókirodák az Egyesült Államok minden részében.....☜

BIRKÓZÁS A NYOMORRAL.

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS SZERETETSZÖVETSÉG MUNKÁJA MAGYARORSZÁGON.

A Szociálizmus: ez az a varázsszó, amely ma minden embert tüzbe hoz, mindenki beszél róla, mindenki foglalkozik vele és mindenki mást ért alatta. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a szociális kérdést a XIX., vagy XX. század szülte, előtte nem volt és azután nem lesz. Nem: szociális kérdés azóta van, amióta az első ember fellépett a történelem szinpadára. Örök utitárs! Árnyék, amelyik hol halványabban, hol sötétebben, hol előre, hol hátravetődve, de elkiséri szülésétől a haláláig az emberiséget. De jelenti azt, hogy ez az árnyék ijjesztővé nőve s sötétedve vetődött a ma embere elé. Szaladatlanul látja, hogy nem térhet ki előle, mert gerince és bélyege lett a XX. század nemzedékének és ezzel együtt keresztyénségének is. A XX. század keresztyénsége napról-napra találkozik szociális kérdésekkel, de a szociális kérdések még nem találtak az Evangélium feleletével. A keresztyénség, ha Krisztus Evangéliumának méltó sáfárdozója akar lenni, nem odázhatja el tovább ezt a találkozást. Létkérdés lett számára annak tisztázása ugy kifelé, mint belé; mi az Evangélium álláspontja az egyes megoldásra váró szociális kérdésekkel szemben, valamint a szociálizmussal, mint történelmi jelenséggel szemben?

Az Országos Református Szeretetszövetség erre a kérdésre akar egy gyakorlati feleletet lenni a magyar református anyaszentegyházban.

Hogyan kezdődött?

Csendben, ahogyan a nagy dolgok szoktak lenni. Valaki látott egy látomást, alája rendelte munkába megedzett életét és a Szeretetszövetség álmából valóság lett. Ez a valaki dr. Kiss Ferenc debreceni egyetemi tanárfesszor volt . . . Az ő előkészitő munkájának a nyomán gyültek össze 1931 május 7-én az egyetemes egyház budapesti székházában a magyar református társadalom egyházi és világi vezérei s az előterjesztése nyomán Ravasz László püspök invitálványára a testi és lelki nyomor intézményes leküzdésére megalakult az Országos Református Szeretetszövetség. A Szövetség fővédnökségét Kormányzó Ur Ő Főméltósága és a Főméltóságu Asszony volt kegyes elvállalni. A megalakult szövetség első elnöke dr. Puky Endre későbbi külügyminiszter, ügyvezető igazgatója Kiss Ferenc ny. egyetemi professzor lett. A szövetség mindenkori társelnökei az egyes egyházkerületek püspökei és főgondnokai.

A megalakulást az éppen ülésező országos zsinat örömmel vette tudomásul s idevonatkozólag a következő határozatot hozta: "Az országos zsinat örömmel veszi tudomásul az Országos Református Szeretetszövetség megalakulását; az egyház szociális és karitativ céljainak a Szövetség keretei között való munkálását készséggel támogatja s ezért az Országos Református Szertetszövetséget melegen ajánlja az egyházi testületek, tisztviselők és minden egyháztag figyelmébe."

Azóta minden egyházkerület és egyházmegye foglalkozott a Szövetség ügyével és a legnagyobb megértéssel sietett mindegyik az eszme megvalósitásának támogatására.

Mit akar a Szeretetszövetség?

Erre a kérdésre a Szövetség ügyvezető igazgatója egy alkalommal a következőkben foglalta össze válaszát:

Azt, amit az egyes gyülekezetek saját erejükből megvalósitani nem képesek, amit csak egységes, nagy összefogással s a magyar református egyháztagokban élő összes erők tömöritésével lehet elvégezni. Nem a gyülekezetre váró s egyedül csak általuk megoldható helyi szegény-akciót akarja helyettük végezni, mert e munkák nélkül a gyülekezeti élet nem volna teljes, hanem a gyülekezet határain és lehetőségein tulmenő olyan feladatokat akar megoldani, amelyekkel csak az egyetemesség bir meg. Egy-két árvának, egy-két vaknak, siketnémának, hadi rokkantnak az egyes gyülekezetek nem épithetnek külön gyülekezeti árvaházat, rokkantotthont, vagy gyógypedagógiai intézetet, ilyen esetekben jöjjön az egész egyház

egyesitett ereje, amely hivatott is, képes is az egyetemes jellegü intézmények létesitésére. Az országos zsinat tudomásul vette, hogy az egyház eme feladatát a Szeretetszövetség kivánja végezni s a tudomásulvétellel mintegy megbizást adott arra, hogy ez idő szerint az egyház nevében és javára kezdte meg és folytassa müködését. **Éppenezért a Szeretetszövetség nem szabadcsapat, még csak egylet sem akar lenni, hanem a magyar református egyház diakonusa, amely nem az egyház mellett, vagy felett, vagy azon kivül, hanem bent az egyházban akar lenni a meleg, piros vér, amely az életet viszi a dermedő, vánnyadt, elaszott végtagokba s amely Krisztus szerelmével a szivben s az egymásért való felelősség tudatával az agyban igyekszik végezni azt a munkát, amelyre egyházunk érzi ugyan teljes elhivatását, de amelyet a mai viszonyok közöt elvégezni nem tud.**

A Szeretetszövetség gyakorlati célja az alapszabályok értelmében a már meglevő intézmények támogatása és továbbfejlesztése, uj intézmények (árvaházak, tehetetlen aggok, epileptikusok, iszákosok, bukott nők menhelye stb.) létesitése; a testi és lelki nyomor enyhitését célzó különböző mozgalmak és intézmények segitése.

Elvi célja: a) egységet, tervszerüséget teremteni a szétfutó akciókban. A cseppeket elnyeli a por, de az egy mederben futó folyó egész vidékek termékenységét biztositja. – A megosztott jótékonyság tizedrésznyit se tud segiteni, mint az egységes összefogás; b) teherkönnyebbités. Kissé különösen hang zik egy uj adakozási alkalom bejelentésén teherkönnyebbitésről beszélni, pedig a dolo tényleg igy áll. Ma ide is egy fillér, oda i tiz fillér, holnap egy pengő s igy a végte lenségig. A cél annyiféle, ahány ember va s ezért a sok célért mindig ugyanazon tá sadalomnak áldozni, az anyagi erők végs kimerülését jelenti. A Szeretetszövetség vég ső célja az, hogy minden református jellegű olyan jótékony intézet, mely közadakozásr támaszkodik, végül a Szeretetszövetség kö belébe jusson, hogy igy a hivek áldozatkés sége a jótékonycélu intézmények vonatkozá sában csak egy cimen vétessék igénybe. A elv: **egy évben egyszer, egy helyre.** Ha arr gondolunk, hogy egymillió nyolcszázezer ma gyar református lélek van, könnyü kiszám tani, hogy az évenkénti egyszeri gyüjtéss az összes szükségek kielégitésének megfe lelő intézmények létesitésére s fenntartásár milyen összeget lehet beszedni; c) a Szövet ség munkája által ezen az uton az egyhá nak azzá tétele, ami a hivatása, t. i. szere tet kötelességeinek teljesitéséhez juttatn hogy minden megsegitett nyomorgó hálatel szivvel mondhassa: Az egyház az igaz anyám, aki nemcsak vezet, tanit, hanem fizi kai szükségeim kielégitéséről is gondoskodik.

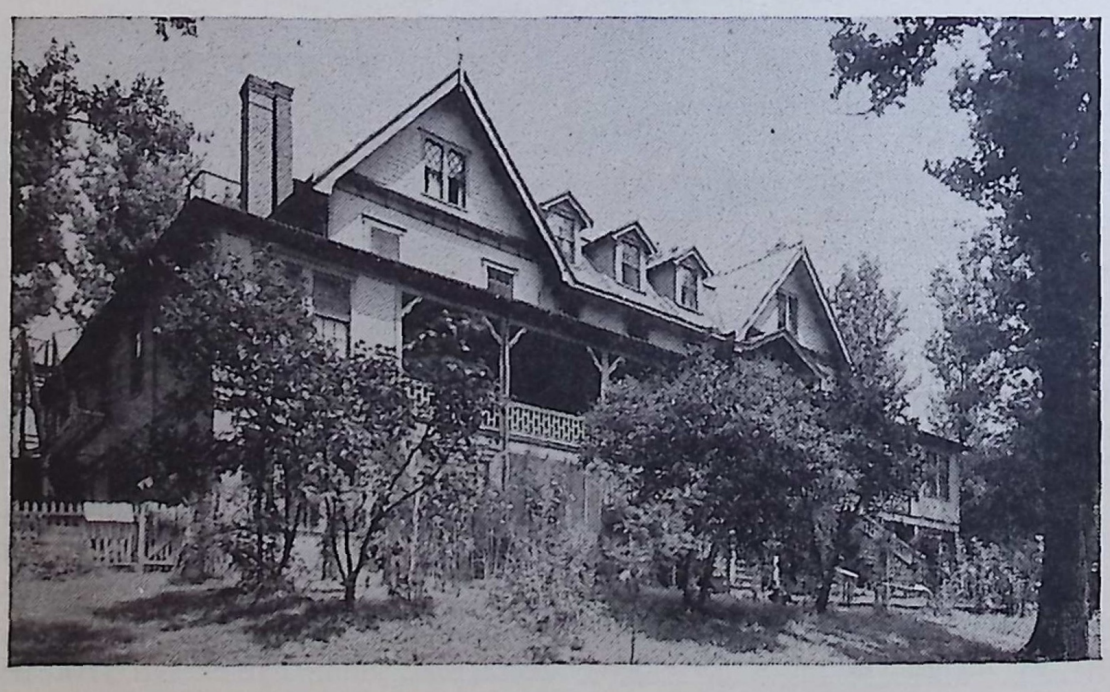

A ligonieri Bethlen Otthon árvaházi épülete.

0„000 tag.

A fentiek alapján a Szeretetszövetség tag-iggi feltételei is ugy állapittattak meg a Szö-ettség alapszabályaiban, hogy annak a leg-zegényebb és leggazdagabb ember is tagja lnessen.

Pártoló tag az, aki a Szövetség céljaira ggaláb 500 pengőt; alapitó tag, aki legalább 00 pengőt fizet be — esetleg több részlet-m — egyszersmindenkorra; rendes tag az, ki évi 4 pengőt; pártoló tag az, aki évi 1 engőt fizet; segitő tag az, aki bármely cse-ély összeggel rendszeresen hozzájárul a zövetség fenntartásához.

csak pénzforrás szempontjából, de különösen a Szövetség céljainak megismertetése, propagálása, a krisztusi felelősségérzés öntudatositása szempontjából jelentős.

Ugyanezt a gondolatot szolgálja az ÁRVA NAP. A Szeretetszövetség inditványára és kérelmére az Egyetemes Konvent 77—1934. sz. a. határozatában kimondotta, hogy "Az Egyetemes Konvent az árva-nap felvetett gondolatát nemcsak szociális intézményeink támogatása, hanem a diákok lelki vezetésére nézve is célszerünek látja. Ezért október első vasárnapját ilyen árvanapnak kitüzi és felhivja az egyházi iskolafenntartó testületeket, hogy ezen a napon a közép és elemi

A ligonieri árvaházi épület egy része.

taggyüjtés ugy történik, hogy a szö-ség diakonusai (állástalan segédlelkészek, itók, tanitónők) egyházmegyénként szét-va végig járnak minden gyülekezetet, is-tiszteleten, vallásos estélyen ismertetik a vetség célját, a gyülekezet lelkipásztora l kijelölt vezetővel végigjárnak minden rmátus családot és felszólitják a Szövet-e való belépésre. Tagdij fejében termé-beni adományokat is elfogadnak . . . A vetség eddigi tagjai meghaladják az 00-et.

nagyobb gyülekezetekben ezen kivül a vetség lelkésze szeretetszövetségi napo-rendez, melyek rendszerint müsoros es-el szoktak zárulni. Ez a munka nem-

iskolák növendékei előtt ismertessék egyházaink szociális feladatait, az Országos Református Szeretetszövetség munkáját és gyüjtsenek a Szeretetszövetség céljaira adományokat."

Az árvanap az elmult év őszén már meg is tartatott az egész magyar református egyházban. Igy egyengeti a Szeretetszövetség a jövendőnek az utját.

Odaadom a házam . . .

A Szeretetszövetség célkitüzéseit különösen a szegényebb tömegek megható szeretettel fogadták. A taggyüjtők százszámra tudnak elmondani eseteket, amikor egy-egy egyszerü, szinte nincstelen munkáscsalád utólsó filléreit adta oda, hogy ő is hozzájáruljon

az árvák neveléséhez. Azoknak az épületeknek legtöbbjét is, amelyekben a Szeretetszövetség intézményei elhelyezést nyertek, legnagyob részben egyszerü emberek hagyományozták a Szeretetszövetségnek szeretetház céljaira. Egyszerü fekete kendős özvegy asszonyok, gyermek nélküli házaspárok, az árvák és elhagyottak sorsán segitésre gyuladt szivek. Érdekes, hogy az árvaház céljaira sokan örömmel hagyják egyszerü házukat, de aggmenházra vagy nyomorék gyermekotthonra, már sokkal kevesebben: ezek az intézmények nem olyan népszerüek, mint az árvaházak a magyar nép előtt.

Szövetség 10 ággyal. Olyan szomoruak ez az aggmenházak és mégis olyan vidáma Minden lakója tudja, hónapok, legfeljebb n hány év kérdése a halál és mindenik oly boldogan él — ha csak testi szenvedés ne kinozza — mintha máris az örökkévalósá ban lenne. — Pedig nincs semmijük, cs egy ágy, egy darab kenyér, egy tányér l ves és nehány jó szó... De éppen ez a amit eddig megtagadott tőlük az élet.

Árvák a családban.

A Szeretetszövetség azonban sohasem lejti el, hogy még a legjobb árvaház sem p toihatja soha az otthont. Az olyan sok gy

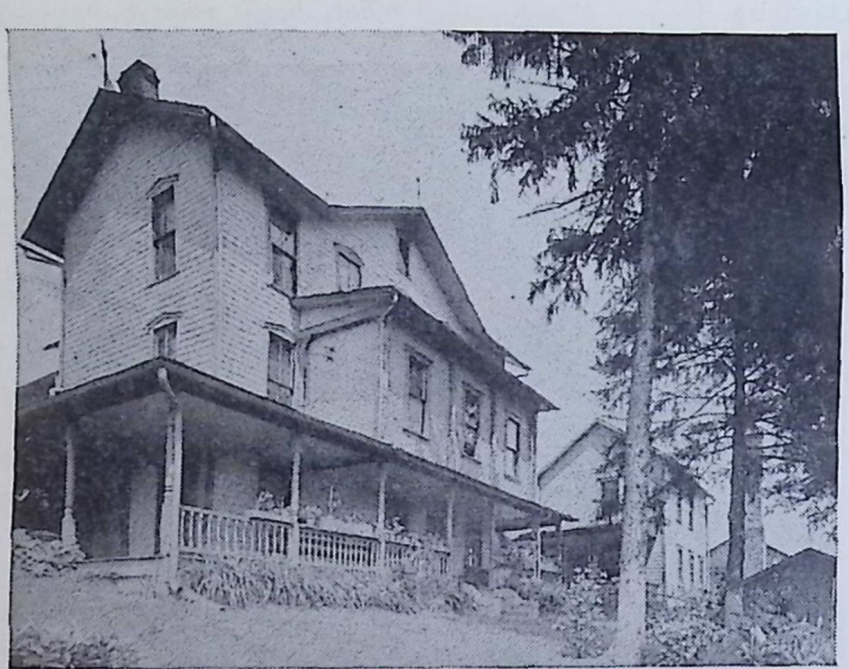

A ligonieri Bethlen Otthon aggmenházi főépülete.

Intézmények...

A Szeretetszövetségnek ez idő szerint Hejőpapin (három árvaház), Földesen, Beretytyóujfaluban (két épület), Kiskunhalason, Kisujszálláson, és Siklóson vannak árvaházai, amelyekben összesen körülbelül 300 gyermek talál elhelyezést. Berendezés és megnyitás előtt áll továbbá három: Kunmadarason, Kunhegyesen és Hajduböszörményben. Mind a három ingatlant kegyes szivek adományozták erre a célra. Nyomorék gyermekek számára pedig őszre tervez megnyitni egy otthont Földesen, ahol a megfelelő épület már szintén rendelkezésre áll.

Aggmenháza Fehérgyarmaton és Derecskén van, az előbbi 40, az utóbbi 22 ággyal. Fehérgyarmaton szülőotthont is tart fenn a

mekes, nyomorral küzdő özvegy édesanya aki igazán akar és tud édesanyjuk lenni árváknak, inkább a családban próbálja m segélyezni. Az elmult esztendőben több, mi 150 árvát segélyezett özvegy édesanyákn rendszeresen. A semmihez képest sok, de segélyhez szorulókhoz képest majdne semmi.

De a legnagyobb kérdés: mi lesz az árv vagy elhagyott gyermekkel, ha kikerül árvaházból? Ennek a kérdésnek gyöker megoldására a Szeretetszövetség örökbefog dási akciót inditott utnak. Keres gyerme telen családokat, szerető sziveket, akik u érzik, hogy gyermekkacagás nélkül nem l het teljes házuk tája. Embereket, akik tu nak szeretni, mert őket már meghóditotta

zeretet. És érdekes: már megtörtént, hogy ább volt az örökbefogadó család, mint az rökbefogadandó teljesen árva gyermek.

telepités

nagy kérdésébe is belekapcsolódott az Orágos Református Szeretetszövetség. A nsztuló Dunántul egykés Baranyáját nem ézhette tétlenül. Egyik oldalon Siklóson 50 emélyes árvaházat nyitott, ahol az alföldi rvákat neveli fel, akik már Baranyában nők fel, helyezkednek el s lesznek egy egészggesebb törzsgyökere az egykéző Baranyán, másfelől akciót inditott, amelynek az a myege, hogy Baranyában munkaalkalmart kutat fel s minden felkutatott munkalkalomra sok gyermekes, munkanélküli agyar református családokat telepit át. Ennek a csendben végzett, de történelmi jelentőségü akciónak a nyomán már több, mint 300 lélek költöztetett át Baranyába...

A holnap.

E Szeretetszövetség a holnap mozgalma. Az elmult 3 esztendő csak az első lépés volt: most látja csak igazán milyen nagy feladatok állanak előtte. A végzett munka — és ez a nyomorral való birkozásnál különösen áll — csak akkor sok, ha valaki elfeledkezik arról, ami még előtte áll. A Szeretetszövetség szent elégedetlenséggel a jövőbe néz. Ez nemcsak lehetőség, de életszükség is a számára. Ez a hivatása....

Pap Béla, ORSz. lelkésze.

(A Református Világszemlé-ből).

DEBRECZEN HÁROM UJ TEMPLOMA.

Azt tartják, hogy az amerikai ember nem odálkozik. Hozzá szokott a nagy arányokoz és nagy számokhoz. Amikor kint jártam pár éve az uj világban, egyik vezető lkkésztől hallottam ezt a szót: Amerika a rlátlan lehetőségek világa. Talán ez is gyik oka annak, hogy az amerikai ember em csodálkozik.

Ezzel a kis irással nem az az én célom, ogy e kedves Naptár olvasóit csodálkoztassam. Azt azonban merem remélni, hogy olvasónak mégis csak megakad a szeme em a cimen "Debrecen három uj temploma" — s merem remélni azt is, hogy hüs közönnyel nem fordit tovább: elolvassa t a tudósitást, melyet sok szeretettel küld: a Naptár olvasóközönsége részére.

Hát ez a cim szóról-szóra igaz! Nagy zttendeje 1935. a debreceni református gyháznak, ment egyszerre három uj temploma épül Isten dicsőségére. Az első e llanatban hogy e sorokat irom, már kéem is van, felszentelve, harangja vigan llingel és hivogatja a Kerekestelep népét: rtek el, dicsérjük az Urat. — A másik ttő már tető alatt; sugár tornya égre mus az őszön, a Reformáció ünnepe táján ek is fel lesznek szentelve.

Nagy esemény egy uj templom épitése. Debrecen legutóbb 1914. január havában szentelt templomot, az Árpádtérit. Azelőtt 1887. tavaszán a Kossuth-uccai templom szenteltetett fel. Ezt a két templomot ajándékba kapta a debreceni egyház: az előbbi a Vecsey-Bruckner családok alapitványából épült, az utóbbit egy kegyes öreg házaspár, Szombathy István és neje Veresmarti Zsuzsánna épittette. Mindkét helyen emléktábla hirdeti a nagy alapitók halhatatlan nevét. — Visszamenőleg tudjuk még, hogy a hires-nevezetes Nagytemplom 1818. évben szenteltetett fel, mint a tornyon levő vitorla felirata is bizonyitja. — A másik két debreceni templom: a Kistemplom és az Ispotály-templom, több mint 300 évesek s ezekről nincsenek tisztázott adataink.

Jelenleg tehát a 75 ezer debreceni református léleknek öt belső temploma volt, a város belterületén. Debrecennek a fejlődése, ép ugy, mint más magyar városé is, olyan természetü, hogy a város külsősége szinte abnormisan megnövekedik, ami bizony a régi belső város felfrissülésséét akadályozza. A szegényebb emberek olcsóbban tudnak a külsőségeken épitkezni.

Igy jöttek létre 50—60 év alatt azok a

kertségek és telepek Debrecenben, amelyek egyébként összefüggenek a várossal s igen forgalmasak és népesek.

Uray Sándor.

Ezen telepek közül egy szerény, alig 3000 lelkes lakóhely, a Kerekestelep gondolt legelőbb templomépitésre. Egy igen szépen virágzó bibliakör müködött éveken át, Nagy István diakonisszaintézeti vezető lelkész gondozásával, egy özvegy nő, Ferenczi Józsefné házánál. Ez a kegyes lélek tavaly előtt a házát s telkét felajánlotta imaház céljaira. A lakóház egyes falrészeinek felhasználásával meg is épült tavaly tavasszal a kerekestelepiek imaháza; közben azonban a hivek, fellángoló buzgósággal egy kis tornyot is épitettek az imaház elé s abba harangot szereltek. A takaros kis templom azonban nagyon kicsi volt. Száz ülőhely volt csak benne. Igy megtörtént már tavaly nyáron is, hogy egy-egy vasárnap délelőtt három Istentiszteletet kellett egymásután tartani, ünnepeken pedig 150—200-an felvették az Urvacsorát, de ugy hogy felváltva kellett bevonulni s az udvaron várakozni a hiveknek.

Igy érlelődött meg a kerekestelepiekb az az elhatározás, hogy most kora tavass elbontják a templomházat, a tornyot kétsz akkorára emelik s a templom befogadó l pességét 100—ról 300-ra bővitik. Isten c dálatosan megáldotta a szép elhatározást. munka 75%-át ingyen, mint közmunkát gezték el; igy a debreceni egyház kasszá ból nyert 5000 pengő igen csekély segé munkával és adományokkal megötszörözt

A kerekestelepi templom tehát áll, pünk utáni vasárnap nyitotta azt meg ünnepély sen dr. Baltazár Dezső püspök.

Kétségkivül a kerekestelepiek páratla álló lelkesitő, s örök emlékezetre méltó dája mozditotta meg a hivatalos egyházi tóságok szivét arra, hogy a megindult m kát folytassák. Valamennyi kevés pénz lott rendelkezésre az egyház kasszájáb chez kölcsön vettek bizonyos egyházi pokból és alapitványokból, amelyeket az lassanként az egyház önmagának, be pénzügyi müvelettel visszafizet. Igy ind meg tehát ez év tavaszán még két uj tem lom épitése a Homokkertben és a Nyil telepen. A város ingyen telkeket adott h zá. A Homokkertben nehány éve már készi lakás van s mellette "Református vasókör" s gyülekezeti terem. A Nyilast pen 2 éve épült szép nagy gyülekezeti rem; természetesen ezek a templomot n pótolták, csak ébresztették a templom ut vágyakozást. Mindkét emlitett helyen 6000 református lélek él; megérdemlik hát, hogy saját templomuk legyen.

A két épülőfélben levő templom bels majdnem egyforma. Karzatokkal 600 ü hely lesz bennök. Külső kivitelök bár térő, de mindkettő magyaros stilusb épült, szép sugártoronnyal . . . Csak sajnálom, hogy e sorok irásakor még ni meg a lehetősége annak, hogy fényképe közöljek róluk. Az a kedves összeköttet azonban, melyet öt év előtti amerikai mi sziós utamon szereztem s amelyet azóta igyekszem gyöngéden ápolni: feljogosit a az igéretre, hogy ha a jó Isten éltet, jövő együtt bemutatom a három uj debreceni formátus templom képét.

Befejezésül még hadd mondjam el azt örömhirt is, hogy a templomépitések id alatt jelentkezett a püspöknél egy jómó

ugános ember s 60,000 pengő értékü va-
onát szeretettel felajánlotta, egy belsőségi
ületen, a Mester-ucca végén épitendő
mplomra. — Egyidejüleg keményen meg-
ozdultak a Csapókertben lakó református
vek is, ők is vannak vagy hatezeren, gyüj-
tek is már valamit, a város is kilátásba
yezte az ingyen telket . . . Nem adok
k időt neki, hogy ez a két ujabb templom
meg fog épülni.

— És ha meg nem sokallja a "csodálko-
mentes" kedves amerikai olvasó, hadd je-
tsem azt is, hogy Debrecennek még két
nyai templomra volna szüksége. Hiszen
ebrecennek egész a Tiszáig terjedő óriási határa van; a törökvilágban 14 község és városka pusztult el itt s olvadt bele, illetve menekült Debrecenbe. Igy a 75 ezer debreceni református lélekszámból, legalább is 25—30 ezer a tanyákon él. Ők is vágynak templom után és a hivatalos egyház már sokáig nem térhet ki e jogos igények elől.

Soraimat azzal a kéréssel zárom, hogy magyar testvéreink, tul a nagy vizeken, hordozzák imádságaikban a mi szent ügyünket: a debreceni templomépitések ügyét. Aztán jöjjenek haza s nézzék meg mielőbb a mi uj templomainkat!

Uray Sándor
debreceni lelkipásztor.

ÉNEK A SZERETETRŐL.

zus, mikor a földön járt közöttünk
wizsgálta sorsát földi embereknek,
agy-érző szive ott vert hangosabban,
ol a szemekből könnyesők peregtek,
ol jajszót hallott s titkolt sóhajoknak
jtette fölsirámló, halk neszét...
mint legfőbb orvos könnyeket törölni
nt-kelt a nagy világon szerteszét.

amerre ment, hol az inség fogadta,
in és nyomor kiáltó réme leste:
int a jó pásztor, balzsamos beszéddel
z elveszettet hivta és kereste.
z éhezőket megelégitette,
s megruházta a ruhátlant,
agy lelke bársonyával betakarta
ind a szegényt, mind a boldogtalant.

n„ most is él, mint szent, örök tanuság,
ivünkbe vésve nagy parancsolatja:
ggyük fel gondját minden elhagyottnak!
yomában az jár, aki megfogadja.
ert — ugymond — aki jót cselekszik mással:
wélem tesz jót s boldog ember az,
ert minden könnyel egy cseppet töröl ki
z én szemem könnyéből az igaz.

ány boldog éli gondtalan világát,
ig soknak nincsen betevő falatja,
m látja meg a szenvedőt, az árvát,
ezét felé hiába nyujtogatja.
lhőtlen égnek kékségét merengő
emekkel nézi s nem gondolja meg,
gy hányra hull a vakság éjszakája!
az iszonyattól a szive nem remeg.

Óh, hány van, aki gazdag asztalárul
Sajnálja azt is, ami hulló morzsa,
Mig Lázár sir a szennyes ut porában
S fekélyes testét nincs, ki balzsamozza.
Ám eljön az itélet pillanatja:
A szenvedőknek mennybe nyit kaput,
Hol az Ur kebelén szunnyad, mint a gyermek
S a szivtelen gazdag pokolra jut.

Ti, kik szeretni tudtok még valóban,
Dalom virága hadd hulljon reátok!
Áldás fakad a lábatok nyomában,
Zsoltárrá válik mind a szitok, átok!
A kezeteknek drága magvetése
Kisarjad s nem lesz több komor telünk;
Virágos a szeretet utja, melyen
Kezünket fogva Jézus jár velünk.

Tanitsátok meg végre a világot,
Hogy hinnünk kell a jóban és a szépben,
Hogy most is élnek angyalok a földön
S csodák is vannak, nemcsak a mesében.
Tanitsátok meg végre a világot,
Hogy élnünk gyülöletben nem lehet,
Hogy Jézusunk csak egy vallást tanitott
S legszebb vallás az emberszeretet.

Amennyi hulló könnyet letöröltök,
Amennyi siró szem nevet reátok;
Amennyi árvát édes anyaképen
A Miatyánkra megtanit a szátok,
Ahány veszendőt fölszedtek a porból
És fölruháztok rongyos-meztelent:
Annyiszor áldjon titeket az Isten,
Ki a jutalmat osztja odafent. (Baja M.)

A KRISZTUS KERESZTJE.

Alapige. — 1. Kor. 1:18, 23, 24. — "Mert a keresztről való beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek; de nekünk, kik megtartatunk, Istennek ereje. — Mi Krisztust predikáljuk, mint megfeszitettet, a zsidóknak ugyan botránkozást, a görögöknek pedig bolondságot. Ámde magoknak a hivatalosaknak, ugy a zsidóknak, mint görögöknek Krisztust, Istennek hatalmát és Istennek bölcseségét."

KEDVES KERESZTYÉN IFJU TESTVÉREIM! —

Mikor az **Országos Amerikai Magyar Christian Endeavor Union** elnökétől értesültem arról, hogy a konferenciát előkészitő bizottság engem jelölt ki a megnyitó beszéd megtartására, nemcsak a hála és köszönet érzése futott át rajtam, hanem éreztem, hogy nagy felelősséget vállalok magamra. — Az Ur szolgájának minden alkalommal felelősséggel kell hirdetni az Igét, mert Isten üzenetét tolmácsolja és az örökélet drága magvát hinti, valahányszor a szószékre lép a lelkipásztor. — Most azonban ugy érzem, hogy nagyobb a felelősségem, mert MAGYAR-AMERIKA minden tájáról idesereglett Ifju Testvéreim előtt kell bizonyságot tennem. — Bizonyságot tenni Arról, aki megérintette a lelkünket és most is maga köré gyüjtött bennünket, hogy lennénk mindannyian az Ő igaz gyermekei, fiai és leányai s bátor vitézei annak a szent munkának és célnak, melyet zászlónkra irtunk ezekkel a szavakkal: KRISZTUSÉRT és az EGYHÁZÉRT!

Nekem az a jelen feladatom, hogy a KRISZTUS KERESZTJÉRE emeljem fel tekinteteteket. — Tudom és érzem, hogy nem könnyü ez a feladat. Mert mondhatná valaki közületek, hogy minek még több beszéd a keresztről, hiszen van nekünk ugy is elég belőle! — Mi gyönyört akarunk és a kereszt — fájdalom! — Mi életet akarunk és a kereszt — halál! — Mi sikert akarunk és a kereszt vereség! — Mi olyan Istent akarunk, akit megértünk és a kereszt — megfoghatatlan Istenről beszél! — Mi a mi akaratunkat akarjuk és a kereszt ezt mondja: legyen meg a Te akaratod!

A világ legmagasabb hegycsucsa a hely, ahol a Krisztus keresztje áll! — Az eget a földdel a Krisztus keresztje köti össze. — Az a kereszt ez, amelyet a paradicsomi tiltott-fának a törzséből faragtak ki. — A tiltott-fán a mi büneink eredete, a keresztfa pedig a mi büneink Megváltója függött. Ő szállt le a menny a kereszten át a földre.

Ez a kereszt — a Krisztus keresztje két oszlopból áll. — A vizszintes jelzi a emberi voltunkat, mutatja azt, amit mi akarunk és erre jön a függőleges oszlop, amely a keresztgerendát közepén kettészeli. — Ez az Isten vonala; onnan felülről jön és mindig "keresztezi" a mi vonalunkat, a mi gondolatainkat, a mi akaratunkat és arra kér, szerit, hogy meglássuk: az Istennek utai mennyire mások, mint a mi utaink. — Mi "igent" mondunk, Isten azonban "nemet". — Mi azt mondjuk: a testem az enyém. A pénzem felett én rendelkezem. — Jogaihoz nem hagyok senkit hozzányulni. — Boldog akarok lenni. — A magam ura vagyok. — És mindannyiszor reánk néz Isten és "nemet" mond ezekre. — Egyszer szerencsétlenség, sikertelenség, csalódás, betegség, halál, másszor a lelkiismeret szava, vagy saját szivünk insége és félelme, vagy az Isten igéjének hirdetése által.

"Homo crucis figura", mondja egy mondás: az ember a kereszt képmása. — Ez igaz nemcsak testi alakjában, ha kiterjesztett karokkal áll, hanem életében is, amelyben az utját mindig "keresztezi" az Isten utja, saját igazságosságát keresztezi az Isten igazságossága, saját büszkeségét keresztezik megaláztatások, amelyeket Isten küld és saját teljesitményét keresztezi az Isten ítélete, amely a mi érdemeinkkel soha nem elégszik meg.

Már az első keresztyéneket gunyolták és nevették, mert hitüket kereszttel ábrázolták. — Az életvidám görög számára bosszantó és ellenszenves, az erényeire büszke zsidó előtt értelmetlen és bolond gondolat volt és a mai napig mindenkinek utjában áll a kereszt, aki vidáman, kacagva és játszva akar az életen keresztül menni.

De, aki a valóságot látni akarja, nem nézhet el a világban levő kereszt felett. — Mert végül minden értelmetlenné válik a világban, ha a kereszttől meg nem kapja a maga legmélyebb magyarázatát. (E. Ottó.)

Egy emberről olvastam, hogy 15 évig szüntelen a házát épitette. És egyszer csak egy

agy tüz ütött ki s az ő háza is porig égett. — Ez az ember, — akinek nem volt 15 évig gy vasárnapja sem — mikor meglátta az dlvaron füstölgő házának romjait, igy kiáltott fel: ember vagyok és most látom, hogy szerencsétlen ostoba voltam, mert 15 évig gy vasárnapom sem volt, de most már **visszaa akarom kapni a lelkemet,** amit a házama építettem bele! — Ime, igy keresztezi az Ur a mi dolgainkat. — S igy ragad meg a keresztén át bennünket és az egész világot, mely büne által dacossá és vakká vált.

A kereszttel kezdődik Isten munkája minden szivben és a kereszt által fordul minden egy más, uj, Isten akarata szerint való létre. — Mikor egy **vad afrikai** megállt a Krisztus keresztje alatt és rátekintett a rajta ábrázolt Mesterre, igy kiáltott fel: Te ezt tettéd én érettem, hát én mit tegyek Te érted?!... Itt van a szivem és az egész életem Neked adom Uram!

A másik **afrikai törzsfőnök,** amikor elmondták neki a Krisztus halálának a történetét, igy szólalt meg a kereszt aljában: **ha ni ott lettem volna, nem engedtem volna!**

Keresztyén Ifju Testvérem! — Állj te is kereszt alá és gondolkozz s megvilágosodik előtted, hogy Jézus annak a keresztnek sulya alatt roskadt össze, amelyet éretted hordozott.

"Éretted azért, hogy meglásd önmagadat: meglásd, ki vagy és mivé lehetsz. — Meglásd büneidet, amelynek gyökere az, hogy magadat szereted és nem Istent, pedig önmagad szeretete a földre von, lealjasit, Isten szeretete azonban felfelé emel, mert az Ő szeretete a mennyei élet tartalma és ereje.

A szeretet, szolgálat és áldozat keresztje legdrágább ajándék lett, mióta azt Jézus éretted a vállaira vette. — Mond, szeretél volna a Cirénebeli Simon helyén lenni, ki segitett vinni a Krisztus keresztjét? Hát most miért nem veszed fel az Ő keresztjét? Talán félsz, hogy sokat követel tőled Krisztus keresztjének a hordozása? Pedig ott csak ugy követheted igazán, ha felveszed az Ő keresztjét!

Az Isten kereszt alá vet egész nemzeteket, földrészeket, országokat, kereszt alá vet egyes családokat, egyes embereket. — Állj ott a kereszt alá te is! — És ahelyett, hogy látkoznád a zsidókat és Pilátust a Jézus keresztrefeszittetéséért, értsd meg, hogy te is megfeszitetted a Krisztust. — Legyen ez az óra, az a pillanat a te életedben, amelyikben **dönteni** fogsz! — Jusson eszedbe az, hogy a tiltott-fán meghuzódott kisértő az első embert kiüzte a paradicsomból, a kereszten függő Krisztus meg egy gonosztevöt visz be legelőször a mennyei paradicsomba.

A kereszt legyen neked **felhivás, inditás** arra, hogy áldozd fel magad! — Légy keresztes vitéz! — Isten azért küldött erre a világra bennünket, hogy itteni vitézkedésünkkel nyissuk meg magunk előtt az örökélet kapuját! — Arra az életre pedig senki sem mehet be, csak a Krisztus utján, a kereszt utján.

"Minden kereszt ugyanarra az egyre tanit, amire a Jézusé: ember **alázd meg magad** a földnek poráig és légy engedelmes az Istennek". — Nézd a kereszt alatt térdelő pogány százados hitét! — Nem látod, mire **serkent,** mit **követel** tőled a Krisztus keresztje? Nem érzed, hogy ez a kereszt **megvilágitja fogyatkozásaidat** és **felelősségre von?** Be kell ismerned, hogy a kereszt a mi életünknek, az emberi életnek a gyümölcse.

A megfeszitett Krisztus a görögöknek — akik főleg müvészettel és tudománnyal foglalkoztak — bolondság. — Hát bizony valljuk be, hogy müvészeti tárgynak nagyon is alkalmatlan egy egyszerü fakereszt a rajta függő Mesterrel, akinek a gyalázat fáját megfestő vére nem igen állitható a női kellem minden bájával ékes milói Vénushoz, a kereszt elkinzott áldozata nehezen állja ki a versenyt a mennydörgő Jupiter vagy a férfiizom és ifjui erőtől duzzadó Herkules Praxitelesi szobraival. — Ezért volt bolondság a Krisztus keresztje a görög müvészvilág előtt.

De ma is vannak olyanok, akik bolondságnak tartják a Krisztus keresztjét és bizony fájdalmasan látjuk, hogy a tudományos ismeretek széttagoltságában ma üli diadalát ez a nézet. — Az anyag bölcse, az élet gyakorlati oldalával foglalkozó természettudós óh, hányszor bolondságnak tartja a vallást. — Hiszen semmi hasznot nem hajt az, gépeket nem mozgathatunk az Isten igéjével, villanyvilágitásra sem alkalmas: nincs, nincs a vallásnak semmi gya-

korlati értéke, a vallásról szóló tudomány nem tudomány! — Igy tartják bolondságnak e tudósok a Krisztus kersztjét, de elfeledik, hogy a vallás hozza mozgásba a szíveket, a családokat, társadalmat, az egész emberiséget, ami mégis csak fontosabb, mint a gépek; elfeledik ezek, hogy a legfényesebb villanyvilágitás is egyiptomi sötétség maradna, ha az értelmét a Krisztus keresztje be nem világitaná, ha a Krisztus szellem nem járna ragyogó fény gyanánt a sötét embervilág előtt! — Hiszen Krisztus világitotta, mutatta meg az utat azoknak, akik az emberiség legszentebb ügyének a legnagyobb szolgái voltak! — Husz, Luther, Galilei, Washington, Kossuth — a vallási és polgári szabadság hősei — önfeláldozó munkássága a Krisztus keresztjétől kapott erőt! — Óh bizony, a Krisztus keresztje "Isteni hatalom és bölcsesség azoknak, akik azt megértik!" — Ti megértitek-e Ifju Testvéreim, hogy a megváltás nagy tettét Üdvözitőnk a keresztfán hajtotta végre? Hogy azt a szakadékot, ami az eget a földtől elválasztja, csak egyetlen hid tudja átérni: ez a Krisztus keresztje! — Állj ide és olvasd el, ez van ide irva vérrel a keresztre: **mindenütt veled vagyok!**

Krisztus keresztjén rajta van az Ő egész élete és tanitása, amit hirdetett. — Onnan ragyog rád a legnagyobb szeretet és ott hozatott meg a legnagyobb áldozat. — És ez az áldozat teéretted hozatott meg!

Egy fiatal katonáról olvastam, hogy elaludt az őrhelyén s másnap, mikor a kivégzése előtt a harangnak kellett volna megszólalni, nem szólalt meg s igy az ifju katonát nem végezték ki. — Mikor felmentek a toronyba, ott találták a fiu édes anyját, aki a harangnyelvére kötözve inkább csontig zuzatta magát, de akit szeretett, a gyermekét megmentette. — **Ez a helyettes elégtétel.** — Igy tett eleget te helyetted, a te büneidért is Krisztus a kereszten!

Téged is **kihiv**, áldozathozatalra serkent, több, mélyebb, igazabb és őszintébb keresztyén életet kér és követel töled a Krisztus keresztje! — Igen több keresztyénséget és áldozatot kér és követel tőled a társadalmi, üzleti, politikai, iskolai és mindennapi életben!

Barnabás minden vagyonát eladta és az árát a tanitványoknak adta át. — És egész életével a Krisztus szolgálatába áll[ott]. — Magyarországon egy földmüves ifju egy bankhivatalnok otthagyta földjét, g[azd]aságát, jó fizetéssel járó biztos állását az ifjuság elhagyatott életét, szivét m[egn]yitni munkálni, mert ott mind a ketten nagy[obb] szolgálatot véltek teljesiteni. — És mit [te]szel te keresztyén Ifju Testvérem? Te n[em] akarod felvenni az Ő keresztjét? Az e[gy]háznak és közelebbről az Amerikai Magy[ar] Református Egyháznak szüksége van te r[á]? — **Nálad nélkül nincs jövő!** — Te vagy jövendő reménysége! — De veled is c[sak] ugy győzhet, a legnagyobb ellenség, a b[ün] felett, ha felveszed a Krisztus keresztjét ugy követed alázatosan a Mestert.

A keresztnek győzni kell és győzni is f[og] — És neked Keresztyén Törekvő Ifjun[ak] mint jó vitéznek, fel kell öltöznöd az Ist[en] nek minden fegyverét, melyek között a l[egf]nagyobb a szeretet!

Ravasz püspök ur azt mondja, hogy e[z az] uj ifjusági tipus van kialakulóban a vi[lág]gon. Adja az Isten, hogy ez az uj ifjusá[gi] tipus a kereszthordozó ifjusági tipus gyen!

Az egyik legmegragadóbb müvészi all[ító]tás a **Feszti Golgotá-ja.** — Hegyoldal. Komor, szerteszórt, iromba sziklakövek. Mindenütt a gyász és pusztulás sötét fo[lt]jai. — Két gonosztevő között középen Kris[z]tus a keresztfán. — A sok sötét szin k[ö]zött két fénysugárkát látsz csak: messze, látóhatár szélén mintha pirkadna halvány s ugyanaz a sugár a Krisztus homlokán. mig elmerengsz a kép előtt, nem tud megállapitani: a hajnal küldi-e első naps[u]garát Krisztus homlokára, vagy Krisz[tu]s

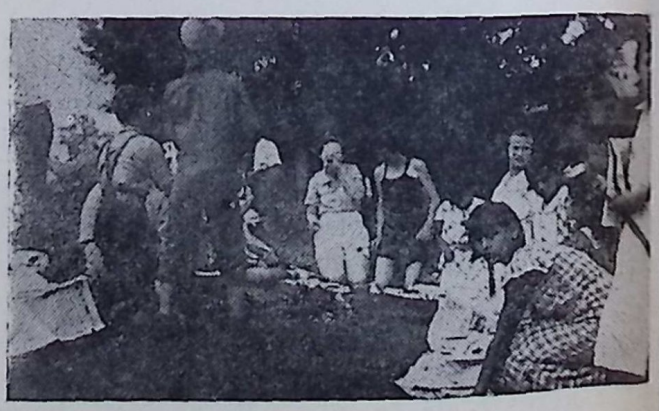

Nyári szórakozás Ligonierban.

ımlokáról száll a fény messzi tájékok felé. Itt a hajnal, az amerikai magyar reformátusság Krisztusi hajnala! — Ébredjetek! Keresztyén Ifju Testvéreim! — Ezelőtt b'b mint másfélezred évvel Nagy Konstanınak egy kereszt jelent meg az égen ezzel ffelirattal: e jelben győzni fogsz! — És rőzött! — Nekünk is egy kereszt tünik l ma a szemeink előtt, amelyben győımk, mert Isten akarja ezt! — Hadd leren azért a megfeszitett Krisztus és az ő keresztje a zsidóknak botrány, a görögöknek bolondság, nekünk Isten hatalma és bölcsessége az s legyen is az mindörökké. Ámen.

Elmondta:

BÖSZÖRMÉNYI M. ISTVÁN,
bridgeporti (State St.) ref. lelkész.
1935 augusztus 29-ikén,
a New Brunswick, N. J.-ben tartott
Amerikai Magyar Református Christian
Endeavor Union Országos gyülésén.

AZ "UJ-SZÖVETSÉG" ÉNEKE.*)

Fogjunk kezet, mint testvérek
Akik lakjuk e szép hazát,
Magyar, német, oláh és szláv,
Legyünk együtt mind jó barát.

Magyar hajdan hóditgatál?
Elmult annak régen kora
Megváltója a népeknek
Légy, mint valál, vas ostora.

Számod földön mert roppant nagy
Abban biznád Szláv el magad?
Hidd el, számos nép még nem vagy,
Az a nagy nép, a mely szabad.

És te német se vess meg mást,
Azért hogy vagy tudós, bölcsész,
Minden népnek van az, mi kell,
Tudniillik: sziv s józan ész.

Ne emlegesd te sem román
A római régi jogot,
Kimult a mult, csak ugy erős,
E nagy faj; ha kezet fogott.

Fogjunk kezet, mint testvérek
Akik lakjuk e szép hazát,
Magyar, román, német és szláv
Legyünk együtt mind jó barát.

Közbirtokunk ez áldott hon,
Ne osztozzunk ujból rajta,
Ad jó kenyért, ad erős bort,
Földén megél minden fajta;

És szegjük meg jó kenyerét,
És igyuk meg édes borát,
S közügyünknek szent jeléül
Költsük el, mint Urvacsorát.

S átkozzuk meg száz átokkal
Kik a multat emlegetik,
S harczainkat, viszályinkat
Örökre el nem felejtik.

Föld uj nem kell, közös hazánk
És szép hazánk van mi nekünk
Az a mi nincs: a szabadság,
Ezért zengjen harcz-énekünk:

Erre, erre esküdjetek,
Szabadságnak kell diadal,
Testvér frigyből nép az legyen
Zárva ki, mely érte nem hal.

Mit érne a föld, ha egén
Nem ragyog a fényes nap?
Mit ér a hon a legszebb is
Szabadságtul, hogy fényt nem kap?

Most nem a rög, az elv a fő,
Uj a kor, bár ó a világ
A négy táj közt első az lesz,
Melynek müve, a szabadság.

Fogjunk kezet, mint testvérek
Akik lakjuk e szép hazát
Román, német, magyar és szláv
Legyünk együtt, mint jó barát.

Egyesüljünk, mint frigyesek,
S szánkból hallja meg zsarnokunk:
Szabadságért és ellene
Harczolni most együtt fogunk.

*) SZEMERE BERTALAN-nak egy 1856. évben, augusztus hó 19-én Párisban a magyarországi nemzetiségekhez irt szózata.

NEGYVENÉVES A BRIDGEPORTI ELSŐ EGYHÁ

A bridgeporti Első Egyház 1934-ben ünnepelte alapitásának negyvenéves fordulóját. A szép multra visszatekintő egyház lelkésze, Ludman Sándor az ünnep alkalmából tartalmas évkönyvet szerkesztett. Ebből adunk olvasóinknak nehány értékes adatot.

Bridgeportra a magyarok eleinte Abauj-Torna és Szabolcs megyékből vándoroltak ki. Legelőször betegsegélyző egyleteket alakitották, de ezek lelki szükségleteiket nem elégitették ki. Az Isten háza után való vágyódás hozta létre 1893 április 23-án a Bridgeporti Templomi Egyletet, amelynek elnöke Zsenyhey József, alelnöke Nagy Károly, gondnoka Papp András, jegyzője Bassó Béla, titkára Rimaszécsi Molnár István, ellenőre Kerekes János. A tisztviselők "South Norwalkon jártak a hitközség érdekében" és a gyüléseket templomban és magánházaknál tartották. 1893 szeptember 17-én ujra szervezkedtek és a német református templomba jártak istentiszteletre. A következő évben egyházi könyvtárt létesitettek.

Brunner Gáspár, a német ref. egyház lelkésze 1894 november 25-én gyülésre hivta a bridgeporti magyar reformátusokat. Itt megalapitották a bridgeporti magyar református egyházat, mint a south norwalki egyház társegyházát és a lelkészi szolgálatokat **Dókus Gábor** s. norwalki lelkészre bizták. Gondnokká Szabó Pált, jegyzővé Bagdy Sándort, presbiterekké A. V. Kiss Jánost, Bakos Sándort, Rimaszécsi Molnár Istvánt, egyházfivá H. Béres Istvánt választották. A gyülésen az egyház kérelmezte az Egyesült Államokban levő református egyház belmissziói bizottságának segélynyujtását és az egyház a new yorki egyházmegyébe osztatott be

A következő évben ezer dollárért telket vásárolnak, hogy arra templomot épitsenek. Whitmer superintendens közvetitésével a Reformed Church 600 dollár ingyen segélyt és 2000 dollár kölcsönt folyósitott, aminek a kamatját is elengedte.

A templomépités még a Dókus Gábor so. norwalki lelkész kiszolgálása idején kezdődött. Az 1896 szeptember 6-án tartott egyházi közgyülés kimondotta az egyház önállósitását és szeptember 30-án az egyházi közgyülés egyhangulag Kalassay Sándor mo carmeli lelkészt választotta meg, aki o ber hónap végén a lelkészi hivatalt el is t lalta.

Az uj templom alapkövét 1896 novem 1-én tették le, amikor Kalassay Sándor é kész predikált és imádkozott. A $2900-ba rülő templom december 20-ra már készen volt. A templomszentelés alkalmával kus Gábor so. norwalki, Demeter Bert new yorki és Kalassay Sándor bridgep lelkész végezték a szertartásokat. Szabó gondnok, Tóth Ferenc jegyző és Né Katalin urvacsorai edényeket szereztek Urasztalát Zsenyhey József, teritőt a lelk né, keresztelési edényt Czakó Lajos és urasztali teritőket Kenyhercz István és Gáll Erzsébet, Krakay Borbála és Véc Andrásné adományoztak.

1898-ban lelkészlakás épitését határoz el, ami 1898 januárra már el is készült $1465.00-ba került. A belmissziói hat adott ujra ezer dollár kölcsönt.

A tevékeny lelkipásztor vezetése mell az egyházi munka szépen erősödött. 1896. énekkara is volt az egyháznak. Az énekl pénzzel és kis orgona beállitásával se az egyházat. Megalakul a Nőegylet is, am hüségesen támogatja az egyházat. 1899 tóber 26-án harangot vásárolnak. A lelk szorgalmasan tanitja a magyar iskolába j gyermekeket és iskolai célra 1900-ban m vásárolják a templom melletti házhelyet épületet 2400 dollárért.

1902-ben énekvezérré Gaál Antalt vála tották. Majd uj orgonát vásárolnak.

1903 augusztus 16-án megalapitják a br geporti Magyar Református Betegsegély Egyletet. Ekkor Kalassay Sándor lelkészt pittsburghi gyülekezet hivta meg és hét buzgó, szakavatott munkálkodás után 19 szeptember 27-én kibucsuzott.

Az istentiszteleteket részint Dókus Gáb norwalki lelkész, részint Gaál Antal éne vezér végezték, mig a gyülekezet Komjáth Ernő hazulról kiérkezett lelkészt nem hiv meg. Azonban Komjáthy Ernő rövid ide maradt az egyház élén. Erre az időre esik gróf Degenfeld Józsesf amerikai utja, aki

a gyarországi református egyházhoz való rtozandóságra buzditotta a Reformed hurch in the U. S. kebelébe tartozó ma-ar egyházközségeket. Az 1904 november -án tartott közgyülésen az egyháztagok b-b mint háromnegyed része a Reformed hurchnél való megmaradás mellett szava-tt, Komjáthy Ernő lelkész pedig lemondott a hazai egyházhoz tartozni óhajtók cso-rtjával másik bridgeporti egyházat szer-zett. A régi egyház 1904 december 18-án arsányi István toledoi lelkészt hivta meg, i nagy buzgósággal végezte munkáját. mdja kiterjedt a gyermekekre és ifjakra A templom kicsinek bizonyult és 1905 árcius 19-én már uj templom épitésének ndolatával foglalkoznak. 1905 november -án az uj templom alapkövét helyezik el, 07 március 3-án pedig felszentelik a 48 láb élles és 85 láb hosszu templomot.

1909 őszén az egyház fáradhatatlan lelké-e„ pár hónappal azután, hogy a bridgeporti s-ő Magyar Református Nőegyletet meg-alapitotta, betegágyba esett és 1910 február -én visszaadta lelkét Teremtőjének. Utód-ul **Ludman Sándor** east chicagoi lelkészt v-tták meg és 1910 március elején elfoglalta v-atalát. Kötelességét hiven és lelkiismere-sen teljesitette. Egyházi szabályzatot ké-ittett, ami az egyházban a jó rendet meg-ilárditotta. Az egyház egyletei, közöttük Magyar Keresztyén Ifjusági Kör is szépen rágoztak. Az énekkar megveti az alapját orgonaalapnak és 1912-ben 2125 dollárért t-almas, uj orgonát állitanak be.

A fejlődés idején hátrány gyanánt jelent-z-ett az a körülmény, hogy Ludman Sán-r lelkészt az east chicagoi egyház ismét eghivta és mivel az east chicagoi egyház k-or nehéz helyzetben volt, Ludman Sán-r nem habozhatott, hanem Bridgeporton maradott. 1915 január 31-én távozott el. ódja **Laky Zsigmond** lelkész lett. Azon-n a választással együttjáró zavarok miatt msokára más egyházban helyezkedett el 1916 novemberben ismét **Ludman Sándor** k-észt hivják meg. Ludman Sándor vissza-bridgeporti hivei közé és tovább folytat-a munkát az 1917 óta önfentartóvá lett y-házban. A templomot 1200 dollár költ-ggel szépen kifestették.

1924-ben Mrs. Annette Fiske Mereness fairfieldi amerikai nő egy 50 láb széles és 100 láb hosszu telket adományozott az egy-háznak, hogy azon az egyház a Fairfielden lakó magyar reformátusok részére imaházat épitsen. Ludman Sándor lelkész egyelőre a vasárnapi iskolát nyitotta meg. A gyermek-ek száma 72-ről 140-re emelkedett. A mun-ka tovább folytathatása végett 1925-ben Ur-bán József segédlelkészt hivják meg Ma-gyarországról, aki meg is érkezett és vezetése alatt 1926 november havában a fair-fieldi egyház önállóvá vált.

A gyülekezet köztiszteletben álló lelkésze 1926-tól kezdve két éven át sulyos beteg volt. Ez alatt Urbán József és Várkonyi Miklós lelkészek helyettesitették. Egészségét aztán hivei és tisztelői nagy örömére visszanyerte.

A Nőegylet 1929-ben huszéves, az egyház pedig ugyanakkor harcincötéves jubileumát ünnepelte. A depresszió öt esztendeje kinosan nehezedett a bridgeporti első egyházra is, de lelki erejét meg nem bénitotta, magasztos célkitüzésétől el nem tántoritotta. Az egyház ebben az időben vette át az Ifjusági Egylet házát a rajta levő teherrel, hogy rajta segitsen.

Az egyházban vasárnapi sikola, Nőegylet, Magyar Keresztyén Ifjusági Kör, énekkar és cserkészcsapat van. Az 1934. évi jubileumi évben az egyháznak előljárósága a következő volt: Lelkész Ludman Sándor; tb. főgondnok id. Köteles István; főgondnok Czikay Ambrus, gondnok Veres János; pénztárnok id. Varga József; egyházi jegyző ifj. Bácsi József; presbyterek: Roth Mihály, Karmazsin Ferenc, id. Papp András, id. Csuka István, id. Szekeres Sándor, Gergely István, Sütöri István, id. Ténay Károly, id. Doby János, Tóth István, Pradlik Pál, Rácz Dániel, Baraté István, Gondola Sándor, id. Tóth József; egyházfiak: Páll István, Kardos Béla, Vincze Árpád, Tariska Sándor, Berecz Árpád, Bácsi Zoltán; trusteek: Körtesi Sándor, id. Doby János, Gondola Sándor.

AMER. WINDISH & HUNGARIAN PUBLISHING COMPANY
A "BETHLEHEMI HIRADÓ" NYOMDÁJA
Elvállalunk bármilyen nyomdai munka elvégzését!
Áraink méltányosak — Munkánk elsőrangu
512 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

HUSZONÖTÉVES A McKEESPORTI ELSŐ EGYHÁ

A McKeesporti Első Magyar Református Egyház 1935 május 26-án ünnepelte fentállásának huszonötéves évfordulóját. A negyed század határkövénél hálát adtak a multban nyert áldásokért, hogy ujabb erőt nyerve tekinthessenek a jövőbe.

A jubileumi ünnepség alkalmából az egyház jubileumi Sajtóbizottsága a Bogár Károly lelkész szerkesztésében tartalmas évkönyvet adott ki. Ebből vesszük át a következő adatokat.

AZ EGYHÁZ MEGALAKULÁSA.

Az egyház megalakulásának, illetve önállósitásának jegyzőkönyve 1907 december 15-éről kelteződik, amikor is **Harsányi Sándor**, — a gyülés elnöklő lelkésze — a gyülés elé terjesztvén a McKeesporti Egyház önálló megalakulását, melyet a gyülés egyhangulag elfogadott: és pedig 1908. évi január hó első napjától kezdve s ugyanez a gyülés az 1908. évre tisztviselőket is választott. Főgondnoknak cs. Farkas Károlyt, algondnoknak: Szabó Jánost, pénztárnoknak: Koós Lajost, jegyzőnek: Papp Istvánt. Egyháztanácsosok: Gáspár Gyula, Máté János, Beregszászi László, Kánya Gusztáv, Hady János, Kendy Ferenc, Pallay János, Sápos Menyhért, Albert János, Kozora András, Tóth Mihály, Gerzsenyi Károly, Szabó Sándor, Siti Mihály (kültag), Kolyi István.

A megalakult egyház megkezdi a reformátusok összeirását. Egyházi pecsétnyomót csináltat, gyüjtőkönyveket bocsájt ki, gondoskodik gyülésteremről, melyet ideiglenesen az egyház pénztárnoka ajánl fel a 213 Water St.-i házában. Itt tartja az egyháztanács gyüléseit hóról-hóra. Az első negyedévi számadás szerint az egyház bevétele $45.74. Kiadása $16.75. Maradványa $28.99 volt. Kicsi összeg, de már azt mutatja, hogy az egyházban megkezdődött a rendszeres gazdálkodás. Ugyanez év okt. hó 10-én tartott presbiteri gyülésen mutatkozik be **Csutoros Benjámin**, aki ettől az időtől vezeti az egyház ügyeit, mindaddig, mig a hazai egyház kiküldöttje az egyházat, a hazai közegyház kötelékébe nem véteti fel.

CSATLAKOZÁS A HAZAI EGYHÁZHO

1909. februárjában érkezik meg Bon István szervező lelkész, e hó 6-ára egy e zetes értekezletre hivja össze McKeesp magyar reformátusságát. 7-én rendes egyh községi gyülést tart, melyen a megjele mintegy harmadfélszáz reformátusság e hangulag kimondja a hazai egyházhoz v csatlakozását, mint a **McKeesporti és Vid Magyar Református Egyház s önálló an egyházzá alakul.** Megválasztja tisztviselő kiknek nevét, — mint az önálló McKe porti Magyar Ref. Egyház első presbiter mát, itt örökitjük meg. Főgondnok: Gás Gyula, algondnok: Máté János, pénztárno Koós Lajos, ellenőr: Farkas Károly, jeg ző: Gavallér Ignác.

Prezsbiterek: Szabó János, Beregszá László, Hary János, Kendi Ferenc, Pal János, Sápos Menyhért, Gerzsenyi Káro Czető István, Molnár Bertalan, Kolyi I ván, Székely Gusztáv, Szabó Sándor, Tó Mihály és Albert Lajos.

Ugyanez a gyülés egy templomhely ker ső, illetve épitő bizottságot is küld ki, m pedig Borsi Bertalan, Gacsályi Bálint, Bó Gábor, Debreczeni Kálmán, Hadadi Jánc Kozora András, Gáspár Károly, Juhász An rás, id. Szalai András, Jakab Károly, Sim János, Máté Sándor és Hunyadi István sz mélyében. Továbbá megállapittatik a lelk szi javadalmazás; és pedig az egyház rész ről lakás és 300.00 dollár fizetés, melyhez hazai egyetemes egyház ajánl meg évi 600. dollárt, ha azonban a duquesnei reformátu ság is ide csatlakozna, s a lelkész részére h ők is fizetnek, a congrua ugyanannyival k vesebb lesz. Gyülés az egyház bemutato szabadalomlevelet elfogadja s lépéseket te arra nézve is, hogy rendes lelkészt válasz hasson.

A templomszerző bizottság sok más ajá lat mellett azt a templomot ajánlja megv telre, mint amelyik a duquesnei testvére nek is könnyen elérhető s amelyet 23,0 dollárért meglehetne venni s ahol teljese berendezett és minden célra megfelelő jó é erős épületet kapna az egyház. Az 1900. é április hó 4-én tartott egyházközségi gyülé

:tt az ajánlatot egyhangulag magáévá teszi
œlhatározza a kórházzal szemben levő bap-
sita templom megvételét 20.000 dollárért.
IMeg kell itt emlékeznünk a gyülekezet
élldátlan lelkesedéséről is, mely ezen a na-
ɔm az uj templom-alapra több mint másfél-
:œr dollárt eredményezett.
IBorsos István lelkész az április 11-iki gyü-
:sen sajnálattal jelenti be a gyülekezetnek,
ɔgy az egyház meghivása bármennyire
ıœgtisztelő is az ő részére, mégse fogad-
aıtja el.
.A templomvételi tárgyalások is megakad-
alk. Az egyház kényszeritve van arra, hogy
ɔmdes és állandó helyiség után nézzen és

ház kebelében kivánt maradni. Borsos István beszolgáló lelkész is bejelenti távozását, mivel a detroiti gyülekezet választotta meg. Az egyház vezetősége most Kuthy Zoltán espereshez fordul, ki az egyház ideiglenes beszolgálását szept. 26-án **Kalassay Sándor** pittsburghi lelkészre bizza, majd maga is részt vesz az egyik gyülésen s azt ajánlja a gyülekezetnek, hogy hivja meg lelkészének **Baja Mihály** wallingfordi lelkészt. A gyülekezet az esperes ajánlatát elfogadva meg is hivta lelkészének Baja Mihály wallingfordi lelkészt, ki a gyülekezet meghivását elfogadta s erről levélben is értesiti az egyház vezetőségét.

A mckeesporti Első Ref. Egyház temploma.

végből bizottságot nevez ki az uj helyiség
e:resésére, azzal a kikötéssel, hogy a havi
é:rleti összeg 10 dollárnál magasabb ne le-
yven. Mindez meglehetősen lehangolja a
yülekezet lelkesedését, mert ez ideig már
hatodik helyen kellett az istentiszteleteket
ırtani, ugyannyira, hogy még a lelkészvá-
:sztás kérdését is leveszi napirendről, mind-
dldig, mig az egyháznak nem lesz saját he-
yiisége. A prezsiberiánus egyház ugyan fel-
jánlott 15,000 dollár segitséget a templom-
lapra, — mint kölcsönt — ezt azonban a
yülekezet nem fogadta el, mert a hazai egy-

Az uj lelkész január 10-én mutatkozik be.

A templom-kérdés ujra tárgyalás alá vétetett, mely most már rohamosan halad a befejezés felé. Az 1910 október hó 16-án tartott egyházközségi gyülés felhatalmazást ad az egyháztanácsnak a 8-ik utcán levő téglaépület megvételére 8,500.00 dollárért, mert ez látszott a legelőnyösebb ajánlatnak a gyülekezet részére.

Az egyháznak azonban az átalakitási költségeket is elő kellett teremteni, mely maga $2,500.00 költséget jelentett.

Duquesnei testvéreink is kérik közbe a fel-

vételüket, mint a mckeesporti egyház leányegyháza, — mely 1910 junius 26-án alakult meg — s elkötelezik magukat, hogy a részükre nyujtott lelkészi szolgálatokért 1911 január 1-től lelkészi fizetés és lakkér járulék cimen évi 200 dollárral járulnak hozzá a terhek viseléséhez.

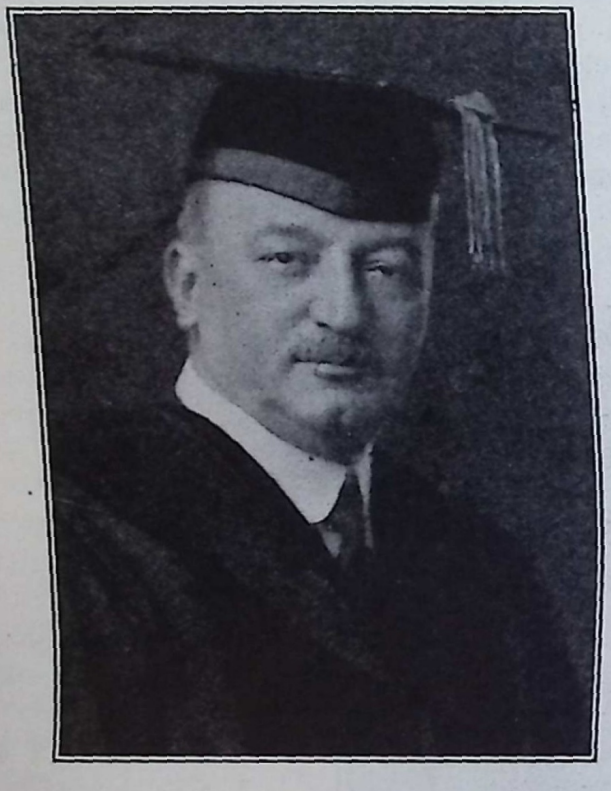

Dr. Melegh Gyula.

Szépen fejlődik az egyház ezekben az időkben. Vagyont szerez; templomot, lelkészlakot, megvolna az öröme s ekkor kell megválni szeretett lelkipásztorától, Baja Mihály lemond lelkészi állásáról, hogy 1914 áprilisában visszatérjen az ó-hazába.

Az 1914. május 17-iki lelkészválasztó gyülés a megüresedett lelkészi állásra **Melegh Gyula** buffaloi lelkipásztort hivja meg. Bölcs vezetése alatt hatalmas egyházzá nő a gyülekezet, megerősödve lelkiekben, meggazdagodva anyagiakban. Ő vezeti be a hétköznapi istentiszteletek tartását minden szerdán este, mely azóta is rendesen megtartatik egyházunkban.

A gyülekezeti élet és összetartozandóság érzésének munkálására minden alkalmat megragad. Felolvasásokat tart, előadásokat rendez, s hogy ezeket szemléltetővé is tehesse, 100 dolláros költséggel mozigépet állittat be az iskolaterembe.

Közben nem feledkezik meg a szülőhazáról sem. Fáradságot nem kimélve 500 dollárt hoz össze és küldet el az egyházzal a világboru szerencsétleneinek segitésére, mint morsegélyt.

Az egyházban megszervezi az állandó tanitói állást, hogy gyermekeink illő oktatásban részesüljenek s vallásos nevelést kapjanak.

A templom berendezését kiegésziti, a papiszék, Urasztala, szószék, mind az ő elradhatatlan munkásságát hirdeti. Később a szószék elé koronát vétet $139.07 centtékben. Munkájában vele éreznek hivei. Egymás után ajánlják meg a még hiányzó dolgokat, hogy az egyház felszerelése tel legyen.

1918-ban az egyháznak már csak 4000 dollár adóssága van. Mozgalom indul meg, hogy ez az összeg a hivek adakozásából még ezen kifizettessék. E mozgalmat az 1918. február 10-én tartott egyházközségi gyű mondja ki.

CSATLAKOZÁS A REFORMED CHURCH-HÖZ.

Kalassay Sándor esperes az 1919. julius 2-án tartott prezsbiteri gyülésünkön azt az eszmét penditi meg, hogy jó volna, ha belépnénk a Reformed Church kötelékébe.

1921-ben, nem egészen 2 év mulva, m a legkomolyabban kell tárgyalnunk a csatlakozás kérdését.

Erre az időre esik a hazai konvent kiküldöttének megérkezése, kik egyházunkban október 13-án tartott egyháztanácsi gyülésen személyesen is jelen vannak, még pedig Dr. Boér Elek és Dr. Takaró Géza. Ismertetik jövetelük célját és a Presbyterian és Ref. Church in the U. S. egyházakkal folytatott ama tanácskozásokat, amely idejövetelüket megelőzte. Ezek a tárgyalások már az 1920. évben megindultak, de befejezést csak a f. évi október 7-én Tiffin, Ohioban tartott tanácskozásokon jutottak, amikor a Ref. Church-el olyan megállapodásra jutottak, amelyeknek alapján gyülekezeteink minden aggodalom nélkül léphetnek be ennek az amerikai közegyháznak kebelébe. A Magyarországi Egyetemes Ref. Egyház nevében arra kéri a gyülekezetet, hogy tegye magáévá ezeket a megállapodásokat és ez ál

lépjen rá arra az egyedüli utra, amelyen yházaink rendjét, jelenét és jövőjét biziitani lehet s amely uton nagy mértékben ollgálni fogja a hazai ref. hittestvérek erlcsi és anyagi helyzetét is. Ismerteti az n. "Tiffini Egyezmény"-t, megjegyezve, gy az abban foglalt s a nyugati e. m. réére fizetendő 27,000 dollárból a mckeesrtti egyház 2090 dollárra jogosult.

Egyháztanács a Tóth M. Károly gondnok vaslatára egyhangulag ajánlja a közgyümek, hogy a tiffini egyezményt elfogadva ltoztassa meg a f. évi ápril hó 3-án hott határozatát és lépjen be a Ref. Church the U. S. kebelébe.

Október 13-án lett a konventi kiküldöttek vaslata a gyülekezet elé terjesztve. A gyüen 57 egyháztag jelent meg. A névszeti szavazás 31 szóval 24 ellenében elveti javaslatot, de kéri a Konventet, hogy adja g a hozzájárulását a szabadalomlevél olyan értelmü megváltoztatásához, hogy az megfeleljen az egyház független jellegének.

Ilyen körülmények között az egyház lelkésze nem tehetett mást, minthogy bejelentette az állásáról való lemondását s azt, hogy távozik a gyülekezetből, mihelyt az ügy aktái lezáratnak, mert nem látja — ugymond — biztositva sem az egyháznak, sem önmagának a jövőjét.

A lelkész lemondására 59 aláirással irásbeli beadvány érkezik az egyháztanácshoz egy ujabb közgyülés összehivása végett, abból a célból, hogy mondja ki az egyház a Tiffini Egyezmény elfogadását.

Az egyházközség az október 23-án tartott közgyülésen ujra tárgyalás alá veszi a csatlakozási kérdést s 46 szótöbbséggel 8 ellenében határozatilag kimondja, hogy: belép a Ref. Church kötelékébe s kérni fogja a Konvent elbocsátó beleegyezését.

Azonban ebbe a határozatba egyes egy-

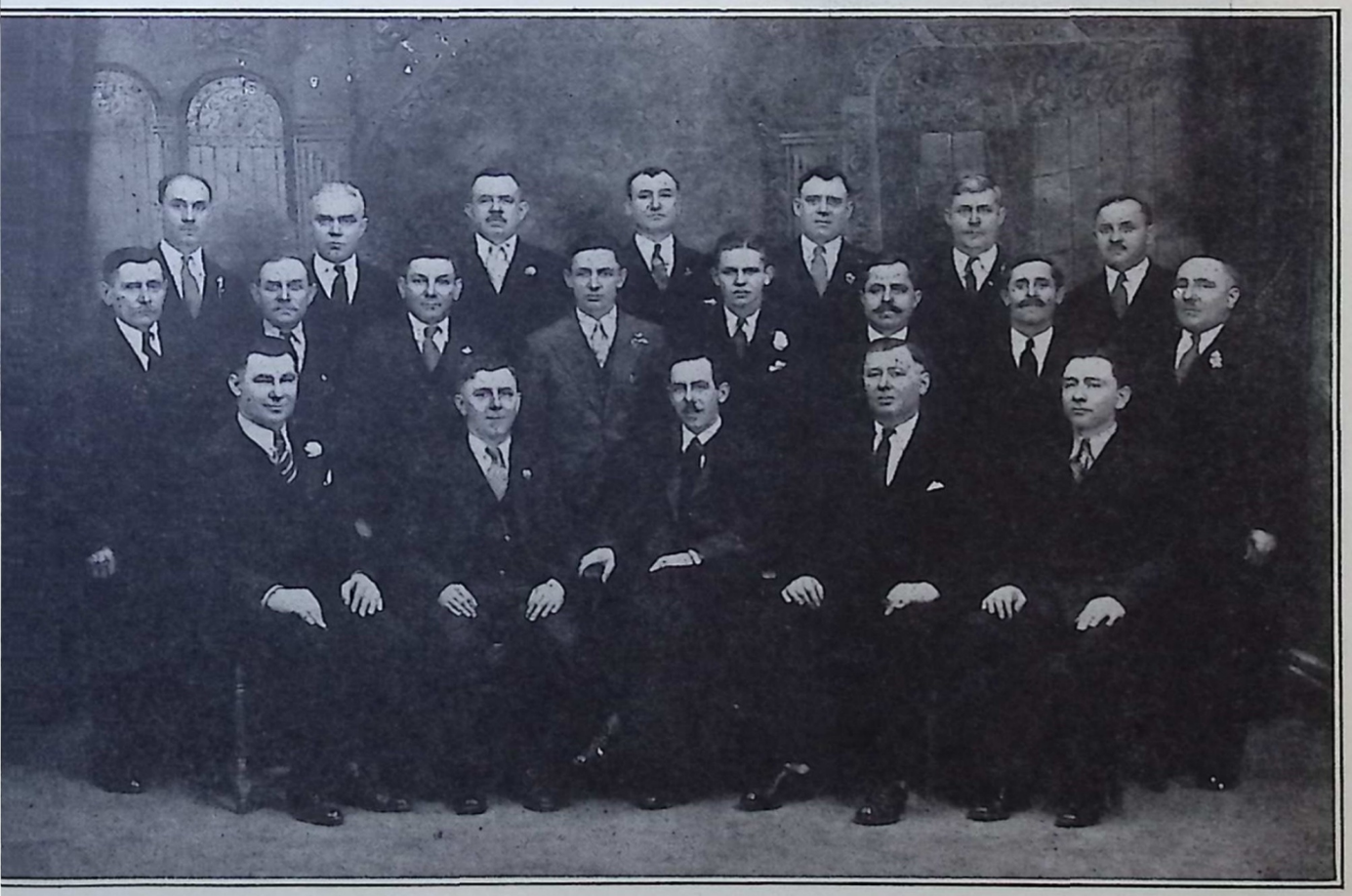

AZ EGYHÁZTANÁCS A JUBILEUMI ÉVBEN.

Első sor balról jobbra: Dobos János, pénztáros, Hadar Benjámin, főgondnok, Bogár Károly, lelkész, Zimmermann József, algondnok, Bóné Bernát, jegyző. **Második sor:** Bóné Gábor, Őrő Bernát, Dancs László, Bahus Sándor, Szabó R. István, Ésik Benjámin, id. Gerzsenyi Károly, id. Kaposz Károly. **Harmadik sor:** Nagy Kálmán, Márton János, S. Szabó István, Kacsó Endre, Kovács Bertalan, Vámossy János, Majoros József.

háztagok nem voltak hajlandók belenyugodni. Megkezdődtek a szomoru zavarok, amik sok kellemetlenséggel jártak. Egy párt, amely független alapon kivánt berendezkedni, kivált az egyházból és a birtok tulajdonjogának kérdése a világi biróság elé került. A biróság a Reformed Churchhöz csatlakozott gyülekezet javára döntött. A gyülekezet ingatlanát és ingóságait megtartotta, tagjainak egy része pedig végképen kivált az egyházból.

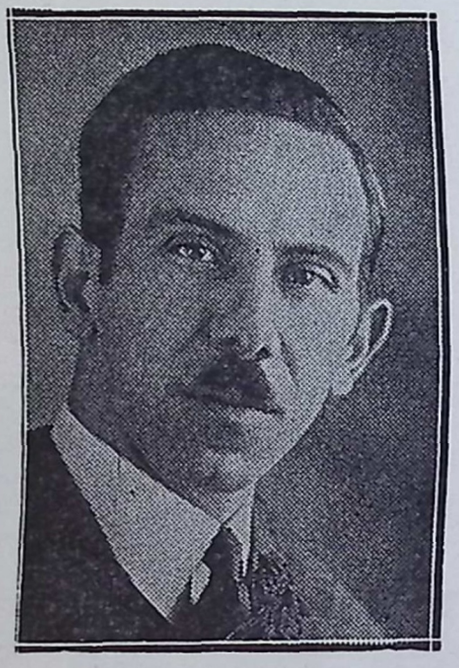

Bogár Károly lelkész.

1924 julius 20-án az egyház uj ingatlan megvásárlását határozza el. Szerződés jön létre W. M. Words és az egyház illetékes tisztviselői között a 8-ik utca 134. sz. alatti ingatlannak 8750.00 dollár készpénzért leendő megvételére vonatkozólag.

A megvett épület rendbehozása tekintélyes összegeket emészt fel.

Az 1925-ik évben templomunk uj diszbe öltözik. Az ünnepélyes megnyitást okt. 18-án nagy ünnepség keretében tartja meg az egyház.

Az 1930 junius 15-én tartott egyházközségi gyülés lemondott a lelkészi fizetésekhez nyujtott segélyről a maga teljes egészében s az egyházat ÖNFENTARTÓNAK jelenti ki, de ugyanakkor hálával emlékezik meg a belmisszió mindazon segélyéért, melyet egyházunknak a válság idején nyujtott.

17 évig volt Melegh Gyula lelkésze egyháznak. Bölcs vezetése a legválságosabb időkben biztos irányitást adott az egyház hajójának. Érthető az a nagy szomoruság, mellyel távozik egyházunktól, mert ez a hosszu idő alatt lélekben eggyé vált a gyülekezettel.

Az uj lelkészt **Balogh E. Istvánt** Leburgból hivja el a gyülekezet az április án tartott választási gyülés határozata alján, kinek beiktatását ünnepélyes keretek között az egyházmegye esperese végzi. A beiktatást külön kiadott emlékkönyv örökiti meg.

Lelkészségének köztünk töltött ideje házunk legnehezebb évei közé tartozik. általános depresszió, munkátlanság, nélkülözés egyházunkat is kritikus helyzetbe állitott, ugy, hogy több esetben kénytelen kölcsönöket venni, hogy folyó kiadásait fedezni tudja. Csak igy lehet az egyház folyó kiadásait fedezni, mert egyháztagjaink 90 százaléka képtelen még családjáról is gondoskodni munkahiány és keresetképtelenség miatt.

A JELEN.

Az 1934. május 13-iki választó gyülés meghivó levelet küld **Bogár Károly** pocahontas lelkésznek.

A meghivást az egyházmegye 1934 május 21-én jóváhagyja s a megválasztott lelkész igy állását elfoglalja.

Az uj lelkész a vasárnapi iskolát modern alapokra fekteti. Zimmermann József algonok vállalta az iskolai felügyelői tisztséget. A Boy Scoutok életében is uj szakasz következődött, akik famunkáló gépeken dolgoztak Kiss István vezetése mellett. Az Ifjusági Kör is ujra felveszi a munkát. A Férfi Dalárda is munkálkodott. Az egyház Nőegylete hüségesen segiti az egyházat és a templom festés költségeit is a Nőegylet tagjai hozták össze. A nyári magyar iskolában **Bogár Anna** tanitónő mellett a lelkész 59 gyermeket oktatott. Az 1934. év végére az egyház nem csak folyó kiadásait tudta fedezni, hanem régi adósságába is törleszthetett, sőt a régi időből fentmaradt összes számlatartozásokat is rendezhette. Igy a jubileumi ünnepen szivből örvendezhettek.

AZ EGYHÁZ VOLT LELKÉSZEI.

Harsányi Sándor beszolgáló lelkész. 1907 c. 15-től 1909 febr. 7-ig. Csutoros Benjan adminisztrátor. 1908 okt. 18-tól 1909 febár 11-ig. Borsos István szervezőlelkész. 08 febr. 7-től 1909 szept. 26-ig. Kalassay ndor beszolgáló lelkész. 1909 szept. 26-tól 10 jan. 10-ig, 1914 ápr. 1-től jul. 1-ig. Baja hály első rendes lelkész. 1910 jan. 10-től 14 ápr. 1-ig. Melegh Gyula rendes lelkész. 14 jul. 4-től 1931 jan. 31-ig. Balogh E. Istn rendes lelkész. 1931 ápr. 26-tól 1934 ápr. -ig. Bogár Károly rendes lelkész. 1934. más 15-től napjainkig.

AZ EGYHÁZ TANITÓI.

Kovács Margit 1920 aug. 28-tól 1921 jan. -ig. Nagy Jolán 1921 jan. 15-től október -ig. Hady Albert 1921 okt. 26-tól 1922 április 1-ig. Bogár Anna 1922 okt. 28-tól 1931 márc. 1-ig, 1933 okt. 1-től napjainkig.

AZ EGYHÁZ GONDNOKAI.

Cs. Farkas Károly a szervezkedés előtt 07 dec. 15-től 1909 febr. 7-ig. Gáspár Gyu- 1909-ben. Kendy Ferenc 1910 és 1911-ben, 1914-től 1915 aug. 13-ig és 1918-ban. Koós Lajos 1912 és 1913-ban. Tóth M. Károly 1913 aug. 13-tól 1917-ig, 1921-től 1923-ig. Tóth Mihály 1917-től 1918-ig. Gerzsenyi Károly 1919-től 1921-ig. Révész Elek 1923-ban. S. Szabó István 1924-től 1928-ig. Debreczeni Ferenc 1928-tól 1931 jun. 14-ig. Hadar Benjámin 1931 jun. 20-tól 1932-ig, 1935 jan.-tól napjainkig. Tóth Béla 1933-tól 1935-ig.

A JUBILEUMI BIZOTTSÁG.

Vezető bizottság: Bogár Károly, lelkész, Hadar Benjámin, gondnok, Zimmermann József, algondnok, Dobos János, pénztáros, Bóné Bernát, jegyző. **Sajtó bizottság:** Bóné Bernát, elnök. **Bizottsági tagok:** Id. Gerzsenyi Károly, Bóné Gábor, Őrő Bernát, Bartha Lajos, Márton János, Vámossy János, Szilágyi Gábor. **Hirdetési bizottság:** Hadar Benjámin, elnök. Tagok: Kaszonyi Sándor, Szabó Dávid, Parajos Lajos, Bartha Lajos, Szilágyi Gábor, Dobos János, Kovács Bertalan és az egyháztanácsosok a kerületek szerint. **Istentiszteleti bizottság:** Bogár Károly, elnök. Tagok: Majoros József, Dancs László, Márton János, Ésik Benjámin, Bartha Lajos,

Az Ifjusági Kör Tisztikara 1935-ben.

Szabó Károly, Bahus Sándor, Nagy Kálmán. **Vigalmi bizottság:** Zimmermann József, elnök. Tagok: Vámossy János, Id. Kalóz Károly, Szabó R. István, S. Szabó István, Dobos János. **Bankett bizottság:** Dobos János és Bartha Lajosné elnökök. Tagok: Szilágyi Gábor, Kacsó Endre, Majoros József, Zimmermann József, Bahus Sándor, Őrő Bernátné, Dobos Sándorné, Majoros Józsefné, Jeney Jánosné, Cserepkó Mihályné, Hadar Benjáminné, Ésik Benjáminné, Becskereky Mihályné, Dancs Lászlóné, Hornyák Istvánné.

EGYESÜLETEK.

Nőegylet. Elnöknő: Bartha Lajosné. Tb. elnöknő: Bogár Károlyné. Alelnöknő: Szabó Istvánné, ifj. Pénztáros: Cserepkó Mihályné. Jegyző: Jeney Jánosné. **Férfi dalárda.** Elnök: Zimmermann József. Alelnök: Hadar Benjámin. Jegyző-titkár: Márton János. Pénztáros: Vakarcs Ferenc. Karnagy: [illegible] gár Károly. **Ifjusági Kör.** Elnök: Pal Zsigmond. Alelnök: Szabó István. Tit[illegible] Kovács Etel, Dobos Jolán. Pénztáros: M[illegible] Sándor. **Vasárnapi Iskola:** Felügyelő: Z[illegible] mermann József. Titkárok: Dobos Jol[illegible] Nyilas Ilona, Murvay Sándor. Pénztár[illegible] Nagy Sándor. Tanitók: Bogár Károly, H[illegible] dar Benjámin, Bogár Anna, Becskereky El[illegible] ter, Nyilas Ilona, Garay Erzsébet, Nyi[illegible] Piroska, Kovács Margit, Nyilas Hazel, N[illegible] bos Jolán. Segéd-tanitók: Dobos Irén, M[illegible] nár Katalin, Nyilas Gábor, Szilágyi Im[illegible] Dobos Ethel. **Cserkészek: 12-es csapat.** [illegible] zottsági elnökök: Kaszonyi Sándor, B[illegible] Bernát. Pénztáros: Bahus Pál. Csapat[illegible] zetők: Hornyák István, ifj. Hornyák Be[illegible] lan. Scout-master: Bogár Károly. **Girls Sc[illegible] Troop No. 7.** Captain: Mrs. L. Kish. Lie[illegible] nants: Katherine Clark, Cora Janey.

HARMINCÉVES A SOUTH RIVERI EGYHÁZ.

New Jersey államban a nem nagy népességü, de régi multra vitszatekintő south riveri egyház szeptember 1-én ünnepelte harmincéves jubileumát. Örömünnepében osztozkodtak azok a lelkészek és más testvéreink, akik abban az időben tartott református gyülésekre sereglettek össze Amerika minden részéből.

Az ünnepély szépen sikerült, ami south riveri hittestvéreinknek nagy lelki nyereséget jelentett. Az egyház köztiszteletben álló lelkipásztora, Babinszky András szépkiállitásu évkönyvben örökitette meg az egyház történetét. Ebből vettük át a következő fontosabb adatokat:

"Az élet sors magyar vándorbotjára a South Riveri országut porából is tapadt. Már a 90-es években is akadt magyar South Riveren, de csak ideiglenes tartózkodásra. A legelső véglegesen települő református magyar a ma is itt élő Benedek Balázs volt. Majd lassan szállingózni kezdtek többen is. Valamennyien Ung megyeiek először. A mi református magyarjaink, testvéreikkel a lutheránus és római katholikus magyarokkal, a lengyel r. katholikus templomba kezdtek járogatni vasárnaponként. Nem nézhette ezt tétlenül Benedek Balázs. Ő, ki ősrégi ref[illegible] mátus család sarja, református pap fia (a[illegible] ja Reviscse-i Ung. m. ref. lelkész), ezen [illegible] giteni szándékozott. Érintkezésbe lépett velezés utján Csámforthy Ferenccel, aki el[illegible] jött. Talán 95-ben, lehet hogy előbb, vagy [illegible] sőbb. Majd Virág István a Trenton, N. J[illegible] Magyar Ref. Egyház lelkésze jánt ki So[illegible] Riverre, amikor hivták.

1900.

Időközben téglagyár épült South River[illegible] Többen és többen jöttek ide, hogy több mu[illegible] kaalkalom nyilt. 1900-ban, a még most [illegible] élő egyesek állitása szerint közel 60 felnő[illegible] református magyar atyánkfia lakozott Sou[illegible] Riveren. Többször és többször nyilvánitotti[illegible] óhajukat, hogy rendszeres lelkészi kiszolg[illegible] lást szeretnének.

Valamikor 1900-ban történt. Ezt is ug[illegible] tudtuk arra az esztendőre tenni, hogy Mal[illegible] láry Lajos egyháztagunk az egyházalakuli[illegible] évében nősült, s erre ő biztosan emlékszi[illegible] hogy családi és vallásos életének e két ind[illegible] tó nagy eseménye ugyanazon évben történ[illegible]

Alapitó tagok, akik most is itt élnek k[illegible] zöttünk:

Benedek Balázs, özv. Horváth Lajosné, a.klári Lajos, Nagy Ferenc és neje, özv. ölblös Istsvánné, Gazsi István, Tóbiás Sán-r, Mónus József, Nagy János.

Alapitó tagok, akik elköltöztek, vagy megl.ttak:

Köblös István, Szanyi István és neje, Mak-ii Mihályné, Maklári Anna, Tóbiás Ferenc neje, Fedor János, Vig József és neje, gg János és neje, Tóbiás János, Barta Já-ss, Balabás Ferenc, Kopár Klára, Kuni Fe-nic, Balabás József, Deák József és neje, ek Lajos, id. Tótok Ferenc, Deák József, nta Albert, Kopár József, Balabás Gábor, Illés Ferenc, Tótok József, Katkó István.

Az egyház alakuló gyülése **Virág István** Trentoni Magyar Ref. Egyház lelkészét l.asztotta meg beszolgáló lelkésznek, akik kötelessége havonként legalább egyszer isteni tiszteleten az igét hirdetni. E gyü-sen választották meg gondnok-pénztárnok v.atalra Benedek Balázst, — presbiterekül dlig: Szanyi Istvánt, Makláry Lajost, Tó-k Ferencet és Deák Józsefet.

1903. szept. hó 20-án tartott közgyülésen irág István beszolgáló lelkész előterjeszti, hogy a Reformed Church in the U. S. missiói hatóság a Woodbridge-Carteret South River néven nevezendő missiói közsegélyezésére évi $600. segélyt szavazott meg. A társegyházak már meg is választották a lelkészt, aki erre az állásra pályázott, **Vajó Sándor** lelkész ur személyében, aki ez idő szerint nagyváradi segéd-lelkész Bihar megyében.

A gyülésen jelen voltak a következőképen határoztak:

I. Vajó Sándor urat a South Riveri társegyház is egyhangulag megválasztja lelkészül.

II. A fizetéshez $10-al havonként hozzájárul.

III. Kivánatosnak tartják, hogy a lelkész minden hónapban két fél vasárnapot töltsön South Riveren, egyszer d. e. s másodszor d. u. tartván istentiszteletet.

IV. A megérkezendő lelkészt New Yorkban küldöttségileg fogják fogadni, illetve üdvözölni.

Az egyház fenntartásához mint egyháztagok, havi 25 centeket fognak fizetni.

Az eddig is eskü alatt szolgáló gondnok (pénztárnok) Benedek Balázs; presbiterek:

A mckeesporti Első Egyház Nőegylete.

Szanyi István, Tótok Ferenc, Makláry Lajos, Deák József voltak, mellékök megválasztattak az Egyháztanácsba, algondnok-ellenőr: Berta Ferenc; jegyző: Kopár József; Tóbiás Ferenc gondnok; Tóbiás János algondnok; Csipő Lajos jegyző; Cseh Lajos pénztárnok; Bogáti József, Köblös István, Nagy János, Tóbiás Sándor, Balla Bertalan, Lakatos András, Lukács Imre, Kopár Albert, Tóth József presbiterek.

Hámori S. Lajos theológus 1910. áprilistól 1912. decemberéig vezette az egyház ügyeit.

Almássy Lajos 1912. január havában foglalta el lelkészi hivatalát. Ebben az évben épült a lelkészlakás. 1912. okt. 12-én tartott közgyülés kimondja a Presbyterian Church in the U. S. A. kötelékéből való kiválását és kérelmezi a Hazai Egyház amerikai keleti egyházmegyéjébe való felvételét.

Szabó Lászlót 1913 dec. 4-én Dr. Kuthy Zoltán esperes az egyház ideiglenes vezetésére kinevezi. Ez ideiglenes állapotot az egyház 1915. ápr. 18-án tartott közgyülése megszünteti és Szabó Lászlót egyhangulag lelkésszé választja.

Ambrus János 1920 februárjában lelkészcsere utján foglalja el hivatalát. Az ő lelkészkedésének idejére esik egyházunknak az Episcopális Egyházhoz való csatlakozása. Ambrus János 1922 február havában Murányi János roeblingi lelkésszel cserél hivatalt, de ő csak 5 hónapig volt az egyház élén.

Nagy József 1922. julius havában jött az egyház lelkészi teendőinek átvételére. 1923-ban a templom megrongálódott tetője ujra lett fedve, 1924. okt. 12-én két harangot tesznek a toronyba, csillagot és érckakast a torony csucsára, mindezeket méltó ünnepi aktussal felavatva. A templom belseje és a lelkészlak ujra festve. Az egyház népe az egyház kormányzatával nem volt megelégedve, belső harcok is dultak, az egyház bel-békéje megromlott. Az egyház közgyülése 1925 junius 28-án kimondja elszakadását az Episcopális egyháztól. 1925 julius 19-én tartott közgyülés pedig az egyház lelkészét elbocsátja hivatalából.

Kósa András 1926. március havában választatott meg az egyház beszolgáló lelkészéül. 1926. dec. 12-én tartott közgyülés egyhangu határozattal a "Reformed Church in America" kebelébe kéri az egyház felvé lét. Az egyház felvétele meg is történt 1 április havában.

Az egyház jelenlegi lelkésze **Babinsz András**, a gyülekezet meghivására 1927. j lius 1-én foglalta el lelkészi hivatalát. Az lelkész jövetelével s ezt megelőzőleg Kó András beszolgáló lelkészkedése idejében egyház uj egyházi fönnhatóság alá való kapcsolódásával az egyházi élet uj lendüle vett, természetszerüleg időközi lelanyhul sal, majd az élni akarásnak buzgólkodá val. Vasárnapi és nyári iskolánk ujra m népesedett. Ifjusági énekkart szervezt mely müködése idejében nemcsak összha zatos énekléssel emelte istentiszteleteink fe ségét, hanem anyagiakban is segitségére egyházunknak. Igy: az iskolát kifestették villanyvilágitással szerelték azt fel és szinpadot állitottak fel benne. Müködése n szünte után pedig ujra éledt, mint Ker tyén Ifjak Törekvő Egyesülete (C. E. S. ezen uj alakulatban szintén dicséretet ér meltek munkálkodásukkal: magukra vál ták a templom villanyvilágitás számláin havonta való fedezését, a lelkészlak belse javittatásokat és festést végeztettek, s ann költségeit teljes egészében teljesitették. M alakult egyházunk asszonyaiból a "Loránt Zsuzsánna Egyházsegélyző Nőegylet" is. évben pedig a nyár folyamán megszabad tunk régi mortgage adósságunktól. S hogy nyomasztó gazdasági válság idején képes voltunk a nagyobb és terhesebb adóssá kiegyenliteni, reményt keltett bennünk, ho egy kisebb adósági kötelezettséget kön nyebben tudunk elviselni. Igy ennek igén be vételével a nyár folyamán a nagyon szü séges festési és teljes javitási munkákat i ganatositottuk a lelkészlakáson, a templ elé uj lépcsőzetet épitettünk, a már rég szükséges vizvezetéket bevezettük."

Táborozás Ligonierban.

HUSZONÖTÉVES A NEW BRUNSWICKI SOMERSET UTCAI REFORMÁTUS EGYHÁZ.

Diszes emlékkönyv számol be ennek az egyházközségnek huszonötéves történetéről. Megtudjuk belőle, hogy az egyház 1915 január havában alakult 236 egyháztaggal. **Hamborszky Pál** volt a lelkész ebben az időben, ki gyülekezetének egy tekintélyes részével kivált a presbiteriánus egyházból. A Somerset és Division utcák sarkán templomot építenek és az egyház a magyarországi Ref. Egyház fenhatósága alá kerül. Majd harangot és orgonát szereznek be. Veres József Detroitból megérkezik, hogy kántortanitó legyen. A manvillei gyülekezet leányegyház gyanánt csatlakozik az uj egyházhoz.

1918-tól kezdve a háboru miatt a Konvent nem képes folyósitani az egyházi segélyt és a pénzhiány miatt anyagi nehézségek lépnek fel. Az adósság $19,186.09-re emelkedik. De a teher alatt is nőtt a pálma, 1919-ben bevezetik a mindennapi magyar iskolát, amelybe 96 gyermek járt. Az egyháztagsági dijat emelik és az egyház önfentartóvá lesz. 1921-ben az egyház elfogadja az episzkopális egyházzal kötött konkordátumot. 1922-ben Hamborszky Pál lelkész lemondott állásáról és **Schodle Gyula Ádám** philadelphiai lelkészt választották meg. A paplak és bérház reparálására $4,600.00 kölcsönt vesznek fel. 1923-ban az adósság $23,175.00-re emelkedett.

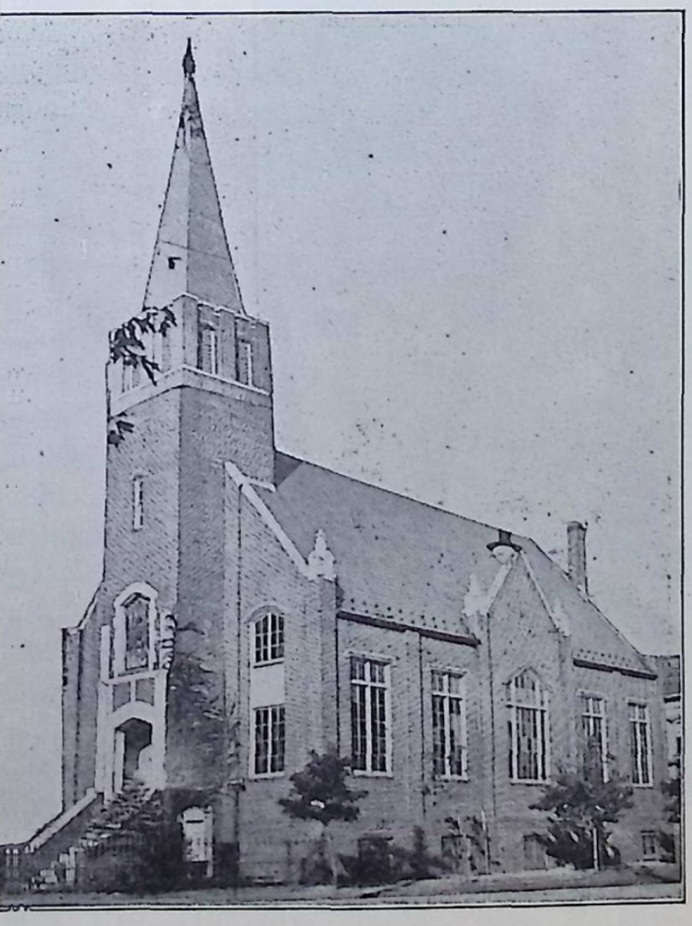

A new brunswicki somerset streeti ref. templom.

1924-ben a templom festése és javitása miatt ujabb $1,500.00 kölcsönért folyamodnak és Tóth Sándor perth amboyi tanitót segédlelkésznek választják.

A gyülekezet és lelkész között surlódások merültek fel és Schodle Ádám kénytelen volt lelkészi állásáról lemondani. A lelkészi szolgálatok végzésére **Kósa András** manvillei lelkész kérték fel, akit 1925 juniusban egyhangulag rendes lelkésszé választanak. Az adósság ekkor már $24,000.00 volt. A gyülekezet megszakitotta összeköttetését az episzkopális egyházzal és belépett a Reformed Church in America kötelékébe.

Kósa András beiktatott lelkész a new brunswicki népes egyházon kivül a manvilleit és hat hónapon át a south riverit is gondozta. Az ő idejében az egyház uj fütőkészüléket vezetett be és az iskolatermet kijavittatta, ezen kivül az adósságot szorgalmasan törlesztette.

1930-ban az orgonát kijavitották, a nőegylet pedig a toronyra uj jelképeket vásárolt. 1931-ben Veres József tanitó ismét elfoglalja hivatalát a new brunswicki somerset streeti egyházban. Az egyház nőegylete a templomot nagy áldozatok árán kifesteti. 1932-ben az egyház önfentartóvá vált. 1923-ban Veres József tanitó egyháztársadalmi élet terén való forgolódásának huszéves évfordulóját ünnepelte. 1934-ben avatták fel azt a gyönyörü magyar zászlót, amit a szülőhaza ajándékozott. Az 1935 május 19-én tartott jubileumi ünnepélyen Dezső János, Szathmáry Bertalan, Rácz Győző, Dr. Ujlaki Ferenc, Szabó Antal, Kovács Ferenc, Dr. Takaró Géza, Szabó Sándor, Papp Ká-

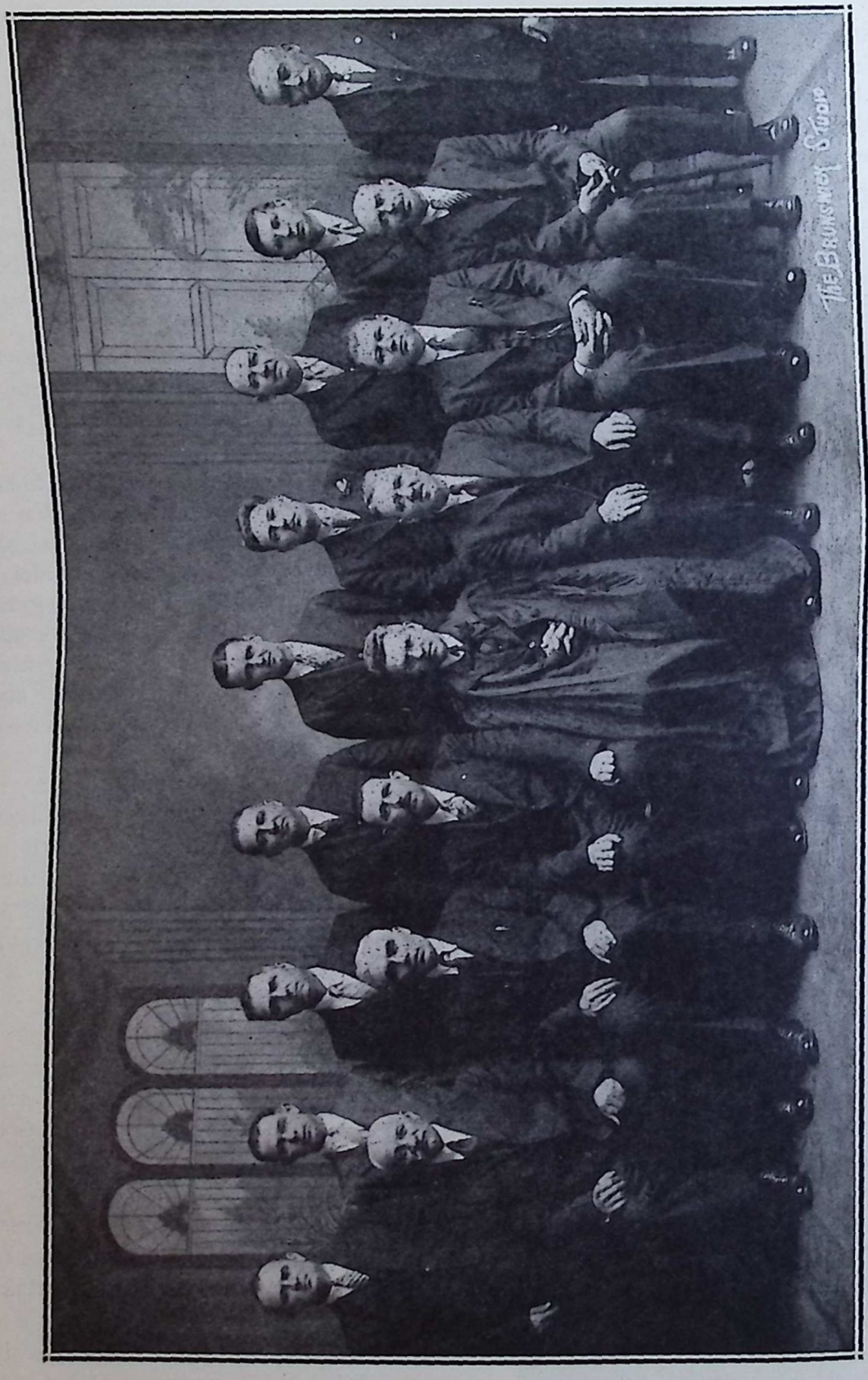

A new brunswicki somerset streeti ref. egyház presbiteriuma.

Consistory of the Somerset Street Hungarian Reformed Church, New Brunswick, N. J.

lly és Kósa András lelkészek végezték a ent szolgálatokat.

Huszonöt év leforgása alatt volt 921 ke-sztelés, 382 esketés, 327 halálozás, 576 nfirmálás. Összes bevétel $160,799.81, ösz-es kiadás $150,993.45 volt. A nyári iskolát év alatt összesen 2033 gyermek látogatta.

1935-ben az egyház vagyonmérlege ez volt: gyon $61,300.00, teher $7800.00 Tiszta va-on tehát $53,500.00, ami azt igazolja, hogy Kósa András lelkész vezetése idején az yház anyagilag és szellemileg nagy lépé-kben haladt előre.

Lelkészek, segédlelkészek, tanitók. Lelké-ek: Hámborszky Nándor Pál 1915—1922, hodle Gyula Ádám 1922—1925, Kósa And-s 1925. — Tanitó: Veres József 1917—1919, Veres József 1931. — Segédlelkész: Tóth Sándor 1924—1925.

A presbiterium tagjai 1915-ben: Gáll Balázs gondnok, Dénes Gedeon algondnok, Varga Sándor pénztárnok, Tarczaly György jegyző. Presbiterek: Mándy Sámuel, Szabó József, Tóth József, Koji Gyula, Nagy Lajos Máthé János, Bartha Gyula, Batthtyáni Bertalan.

A presbiterium tagjai 1935-ben: Kovács Péter gondnok, Deák Károly algondnok, Varga M. Sándor pénztárnok, Veres József k. t. jegyző. — Presbiterek: Kovács István, Tóth János, Bush János, Ádám Ambrus, Steffán Bertalan, Enyedy András, Varga József, Babinczky János, Szalacsi János, Körmöndy József, Sándor Gergely, Géresi Ferenc, Debreczeni János, Szabó József.

HÁRMAS ÜNNEPÉLY A NEW YORKI ELSŐ EGYHÁZBAN.

Abban az emlékfüzetben, amelyet a new orki első magyar református egyház hármas lbileuma alkalmából Dr. Takaró Géza ki-dlott, ezt olvassuk: "Nyolcvan éve hangzik tt az ige magyarul, negyven éve alapittatott eg az egyház, husz év óta áll az uj re-rmátus templom." Ilyen eseményeket egy gyház sem ünnepelt egyszerre. Nem csoda, ogy az évforduló alkalmával két haza gyer-ekei köszöntötték a jubiláló egyházat. Az mlékfüzetben találjuk Franklin D. Roosevelt nök, Herbert H. Lehman kormányzó, F. a Guardia polgármester, Dr. George Ri-nard zsinatelnök, Dr. Charles F. Schaeffer titkár, Daniel A. Poling C. E. elnök, Dr. jlaki Ferenc ref. egyesületi elnök, Dr. Ba-gh Jenő konventi világi elnök, Dr. Né-ethy Károly egyházmegyei gondnok, Pelé-yi János nagykövet, Ghika György főkon-ul, Medgyesy László konzul, Dr. Ravasz ászló püspök, Dr. Baltazár Dezső püspök, árczy István uy. igazságügyminiszter, Ve-ss István izsáki lelkész, Dr. Nagy Károly ilágkongresszusi elnök, Dr. Réthy Ferenc-é a Pro Hungaria elnöke, báró Perényi Zsigmond, Ágoston Sándor püspök, Gróf Bethlen István, D. Kapi Béla. püspök, Dr. Vincze Károly esperes, Hatolkay Kázmér kőbányai lelkész, Eugene C. Carder, a Church Federation elnöke, Robert W. Searle, a new yorki egyházak Szövetségének elnöke, Rev. Raffinszky Romuáld róm. kath. plébános, a Mária Franciska Isteni Szeretet Leányai főnöknője, Magyarország kormányzójának, Szomorné Biró Erzsi, az Erdélyi Szövetség, Dr. Hegedüs Lóránt, Dr. Vitéz Csia Sándor főorvos, a Dr. Szabó Aladár józsefvárosi lelkész, Benkő István rákospalotai lelkész, Dr. Révész Imre egyetemi tanár, Lukács György miniszter, az Urmánczy Nándor, több egyháztag és jó barát üdvözletét.

Tóth Lajos főgondnok részletes beszámolót közöl a new yorki egyház anyagi állapotáról. Ebből tudjuk meg, hogy az egyház vagyona $63,193.13 összeget, adóssága pedig $44,268.67-et tesz ki, igy tiszta vagyona $18,930.46.

New Yorkban az egyházi élet irányitása a legnehezebb egész Amerikában. A világvárossal együtt járó óriási távolságok, az

Nőegylet, New Brunswick, N. J.

Women's Society of the Somerset Street Hungarian Reformed Church, New Brunswick, N. J.

épületóriásokkal együtt a lelkekre nehezedő köd, a világias élet folytatására csábító alkalmak emberfeletti próbára teszik Isten igéjének szolgáját. Ezt a nehéz és felelősségteljes munkát végzi évek óta Dr. Takaró Géza, akinek áldozatos munkáját minden jó református embernek méltányolni kell. New Yorkban csendült fel legelőször amerikai magyar reformátusok ajkáról a zsoltár és magyar imádság. Azért ugy tekintünk erre az egyházra, mint az amerikai magyar reformátusok anyagyülekezetére. Vezetőinek ott kell állani továbbra is a bástyán és a metropolis zajában nyujtani az evangélium csendességét és ragyogó világitásában rámutatni arra, aki a világ igazi Világossága.

A hármas jubileumot 1935 május havában két vasárnapon át ünnepelte az egyház, amikor New York magyarságának és Amerika vezető embereinek figyelme és érdeklődése fordult a szépmultu egyház felé. "Hazafelé tart, aki fölfelé száll", irja Ravasz püspök. A jövő követelményei fölfelé való emelkedésre hivják ezután is a jubiláló egyházat, hogy hivei haza találjanak a mennyei Atyához!

HUSZONÖTÉVES A DUQUESNEI FÜGG. EGYHÁZ.

Szeptember 29-én a duquesnei független egyház fentállásának huszonötéves fordulóját ünnepelte. A jubileum előkészitése csendben, zajtalanul történt, hogy inkább a lélek ünnepének bizonyuljon. Valóban ilyen is volt. Hálatelt szivvel adtak hálát az egyháztagok a negyedszázadon át nyert isteni segedelmért, feltünő nagy számmal járultak az Ur asztalához, amely a Független Egyház rendtartása szerint ilyen alkalommal is meg van teritve, adományokban és bankett bevétele gyanánt közel ezer dollár összeggel gyarapitották az egyház pénztárát.

A jubileumi banketten a duquesnei és közeli magyar telepek magyarságának képviselői nagy számmal voltak jelen, hogy jókivánságukat kifejezésre juttassák.

A jubiláló egyházközségnek Sebestyén

Az első egyháztanács, Duquesne, Pa.

Endre főesperes a lelkipásztora. Rajta kivül Dr. Vincze Károly keleti esperes és Urbán József fairfieldi lelkész végezték a szent szolgálatokat. Amennyiben az egyházközség a közel multban ünnepelte nagyszabásu huszéves jubileumát, a mostani ünneplés alkalmával külön emlékkönyvet nem adtak ki. A világi lapok tettek említést a jubileum nagy sikeréről, amit e naptárban is szivesen örökitünk meg.

"A duquesnei református magyarok egyházközségének huszonöt esztendővel ezelőtt volt megalapitását ünnepelte Pittsburgh vidékének magyarsága szeptember 29-én. Az ünnep alkalmából legelsőbben is ünnepi istentisztelet volt a Független Református Egyházat megalapitó egyházközség templomában. Az istentiszteletet megnyitó imát Urbán József fairfieldi, Conn. ref. lelkész mondotta, mig az ünnepi prédikációt Dr. Vincze Károly, a FAMRE keleti esperese mondotta, őszinte hatást váltva ki az ünneplők lelkéből, majd az ünnepi urvacsorát szolgáltatta i Sebestyén Endre lelkész, a FAMRE főesp rese a konfirmált ifjaknak és hiveknek.

A jubileumi ünnep — az Istentiszte után — a duquesnei horvátok otthonáb folytatódott ünnepi lakomával, miután a asztali áldást Dr. Vincze Károly esperes mo dotta el. A lakoma során Sebestyén End főesperes mondotta a megnyitó beszéde majd Dr. Vincze Károly esperes-lelkész vet át az áldomásmester tisztét és első sorb tolmácsolta a perth amboyi, N. J. egyhá község üdvözletét. Miután bemutatták

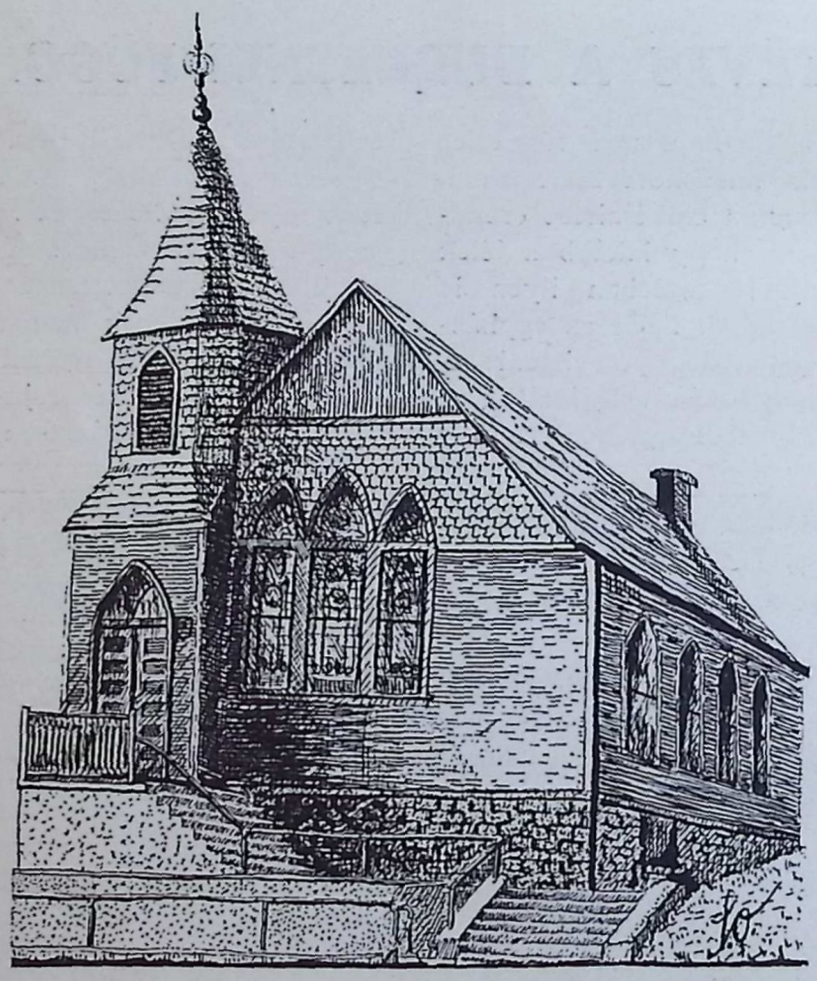

Független ref. templom, Duquesne, Pa.

FAMRE youngstowni egyházközségéne képviselőjét, Borsy Kerekes Györgyné le késznét, a következőket kérte fel az áldo másmester szólásra: Urbán Józsefet, a con necticuti Fairfield lelkészét, aki feleségéve együtt jelent meg és Daróczy Sándor lelkés utóda lesz a FAMRE mckeesporti egyház községénél, Szendrey Istvánt, a FAMRE nyugati egyházmegyéjének főgondnokát, No-

vák Lajost, aki rigmusokban mondotta el üdvözletét, Csizy Józsefnét, a McKeesporti Magyar Társaskör elnökét, Balogh Gábort, a FAMRE mckeesporti egyházközségének gondnokát, Büdi Józsefet, a duquesnei gör. kath. magyar hitközség képviselőjét, Jedinák Istvánt, a Szt. Antal Homesteadi G. K. Bs. Egylet képviselőjét, Estu Jánost, a Pittsburghvidéki Ref. Magyar Bs. és Templomi Egylet elnökét, a Szabadság képviselőjét, Balogh Jánost, a Verhovay S. E. 71-ik fiókjának képviselőjét, Tóth Jánost, a McKeesporti Független Magyar Ref. Bs. Egylet képviselőjét, Kádár Miklóst, a Verhovay S. E. 34-ik fiókjának elnökét, Csókuly Sándort, a Szüz Mária duquesnei gör. kath. egylet képviselőjét, Serfőző Andrást, az Amerikai Segélyző Szövetség duquesnei osztályának képviselőjét, Karai Mihálynét, a Pro Hungaria pittsburghi osztályának társelnökét, Benedek Jánost Leechburgból, Szécskay Györgynét, mint az Amerikai Magyar Népszava irodavezetőjének helyettesét, Pittsburghból, Drótár Jánost, a Duquesnei M. Önképzőkör képviselőjét és a helyi bankok képviselőit. A pompásan sikerült jubileumi lakomát Sebestyén Endre főesperes záróbeszéde és a magyar himnusz elzengése fejezte be.

Este volt ugyancsak a duquesnei horvátok otthonában a jubileumi táncmulatság, amely szintén egyikévé vált a legsikerültebb duquesnei magyar mulatságoknak."

(Népszava.)

ÖKÖRITÓ KIÁLTÁSA! BETHLEN OTTHON SUTTOGÁSA.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület Bethlen Otthon 1936-ik évi Naptárához.

Irta: Kovács Andor, brownsvillei ref. lelkész.

Árva lett egy gyermek messze idegenben,
Nem zengett bölcsődal többé a fülében,
Szerető kezeknek édes simitása,
Hol simul selyemként kicsiny homlokára?
Mily szépen elaludt, óh! miként mosolygott,
Angyalokkal játszott, mélyen álmodozott.

Gyorsan megy a játék... már is ébresztgetik,
Ébresztő angyalok egyre költögetik.
Kelj fel, kelj fel, siess! ne álmodozz tovább!
Nem hallod? Nem látod? hol van édesanyád?
Istenitéletnek lángtenger árjában,
Most szállt fel a lelke mennyei honába.

Felrettent a gyermek. Óh! ugyan mit érzett?
Mikor a kis háznak ablakán kinézett.
Mit látott? mit hallott? a felriadt bárány?
Égett ÖKÖRITÓ, mint egy rémes bálvány!
Muzsikaszó, nóta nem zendül ott többé,
Halál táncza volt az, nem a szereteté!

Mennyi ÖKÖRITÓ, mennyi áldott lélek,
Árvák pusztulása kiállt itt felétek!
Mennyi gyámoltalan elaggott öregünk,
Küldi üzenetét, rimánkodik nekünk!
"Istenitéletnek vagyunk már kitéve!
Krisztus lehet lelkünk EGYEDÜLI ŐRE"!

Porrá lett jóanyák, árva gyermekei, —
Reszkető öregek kihulló könnyei
Hogyha összegyülne mind-mind egy mederbe,
Siloám tavának titkos vize lenne.
Ide jönne minden elhagyatott, árva;
A szeretet drága, csendes otthonába.

Kedves jótestvérem, ha erre jársz néha,
Engedd, vezessen fel az Ur Ligonierba!
Halld meg, lásd meg, hogyha még nem tudtad volna,
Ökörito sorsa ide van beirva!
"Leégett a táncház! Anyák égtek bele!
Áll a BETHLEN OTTHON! mert Isten van vele!"

Kevesen értik meg az árva sóhaját,
— De hányan becsülik meg az Édesanyát?
Mig itt van, mig szeret, féltő gonddal nevel —
Majd később emlékét hányan felejtik el!
Istenem! Teremtőm! Megváltó Jézusom!
Ugy készitsd a helyet, hogy nekem is jusson.

Csoportkép Ligonierból.

Vasárnapi iskolai tanitók, New Brunswick, N. J. (Somerset streeti egyház.)

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET MEGALAPITÁSA.

Részlet Kalassay Sándornak az Amerikai Magyar Reformátusság cimü müvéből.

Az egy forrásból fakadó csermelyágak csak akkor lesznek patakká, folyóvizzé, ha egy mederben haladnak a tenger felé.

Egy eszmének, egy gondolatnak az ad sulyt, ha minél egységesebb szervezetben állanak mellette azok, akik azt elfogadják s a maguk lelki kincsének vallják.

Magyarország fennállásának az 1000-ik esztendejében az Amerikai Magyar Reformátusságnak már hat gyülekezete volt: **Clevelandban, Pittsburghban, South-Norwalkban, Trentonban, New Yorkban, Mount-Carmelben.** Ezek a gyülekezetek távol voltak egymástól. A lelkészek nem ismerték egymást, a hivek még kevésbbé. Igy örömmel fogadtuk el Ferenczy Ferenc, pittsburghi lelkésznek a meghivását arra a gyülésre, amelyet 1896 Január 15-ikére hivott össze. Erre a gyülésre a házi gazdán, **Ferenczy Ferencen** kivül megjelentek: **Harsányi Sándor** clevelandi, **Jurányi Gusztáv** trentoni, **Demeter Bertalan** new yorki, **Kalassay Sándor** mount-carmeli lelkészek. **Dókus Gábor** south-norwalki lelkész kimentette elmaradását.

Ez volt az amerikai magyar református lelkészek első gyülése. Ezen megalapitották azt az egyházmegyét, amelyben a maguk ügyes-bajos dolgait intézték el hosszabb időn keresztül. Ez a gyülés annak a gondolatnak a jegyében folyt le, **hogy az amerikai magyar reformátusságnak valamilyen kapcsolatot kell keresnie és fenntartania a magyarországi református anyaszentegyházzal.**

Ezen a gyülésen megállapodás történt arra nézve, hogy a legközelebbi gyülésre, amelynek helyéül Mount-Carmel tüzetett ki, dle közbejött akadályok miatt Trentonban tartatott meg, már az egyházközségek világi képviselői is meghivatnak. Ez a szervezkedő gyülés Trentonban **1896 Julius 5-ikén** tartatott meg. Jelen voltak ezen a gyülésen: **Ferenczy Ferenc, Jurányi Gusztáv, Harsányi Sándor, Demeter Bertalan, Dókus Gábor, Kalassay Sándor,** tehát az összes magyar református lelkészek. Világi részről: **Nyitray Emil** New Yorkból. **Füzy Pál** Pittsburghból. **Czimbalmos István** Trentonból. **Szabó Pál** Bridgeport-South-Norwalkról. **Pásztor István** Mount-Carmelből.

A gyülés első sorban az egyházmegye megalapitásával és azokkal a kérdésekkel foglalkozott, amelyek ezzel a kérdéssel összefüggenek. Miután a gyülés az egyházmegyei alapszabálytervezetet elfogadta az elfogadott szabályzatot az egyházakra kötelezőknek mondotta ki s annak kinyomatását elhatározta, a jegyzőkönyv szerint: **"Kalassay Sándor felveti a kérdést, hogy nem látja-e maga a gyülés, mint az amerikai magyar reformátusság képviselete elérkezettnek az időt arra, hogy a hivek összetartása, a vallásos érzület gyakorlati ápolása végett valamelyes egyesület szerveztessék? S ha igen, ugy kéri, hogy a beterjesztett alapszabálytervezetet a gyülés fogadja el tárgyalási alapul.**

A gyülés a kérdést időszerünek és annak megvalósitását szükségesnek tartván, a tervezetet felolvasni határozta s a kellő módositások után azt elfogadja s megbizza az elnökséget, hogy az alapszabályok kinyomatásáról gondoskodjék, a gyülés tagjai igéretet tesznek arra nézve, hogy teljes erővel fognak a kitüzött nagy cél érdekében munkálkodni."

Ezzel a határozattal indult meg az amerikai magyar református egyesületnek a megszervezése. Mi teljesen tisztában voltunk azzal, hogy azok között a sajátságos viszonyok között, amelyek között éltünk, nem volt elég csupán arra gondolnunk, hogy legyen egy egyházi szervezetünk, amely a megszervezett, de egymástól nagy távolságra levő gyülekezeteket összetartsa, hanem többre kellett gondolnunk. Arra, hogy népünknek alkalma legyen arra, hogy hitét jócselekedetekkel bizonyitsa meg!

Igaz, hogy voltak már olyan magyar szervezkedések, amelyek alkalmat adtak a jótékonyságnak a gyakorlására. 1895-ben már szépen munkálkodott a **Betegsegélyző Egy-**

letek Szövetkezete, amelynek a célja az volt, hogy a különböző nevek alatt müködő kisebb betegsegélyző egyleteket egy testület kebelébe tömöritse össze. A Verhovay Egylet ekkor kezdte bontogatni szárnyait, de jóformán még csak Hazleton, Pa. vidékén volt elterjedve. A Rákóczi Egylet csak Connecticut államra szoritkozott s igy meg volt a tér és a jogosság arra, hogy mi magyar reformátusok megalapitsuk a magunk Református Egyesületét.

Kétségtelen dolog, hogy különösen a Betegsegélyző Egyletek Szövetségének a vezetősége nem nézte jó szemmel ezt a mozgalmat: de mi ugy éreztük, hogyha meg nem szervezzük az Egyesületet, egyházi életünk egy félkezü emberhez lesz hasonló. Hogy jó munkát tudjunk végezni: két kézre van szükségünk. Testvéreink, az egyházalapitók is hasonló véleményben voltak. Petheő Bálint, aki nagyszerü munkát végzett a new yorki egyháznak a megalapitásában és fenntartásában, már az első találkozásunk alkalmával, mindjárt Amerikába való érkezésünk után ilyen gondolatokkal foglalkozott. Ő maga irja a Kuthy-féle Naptárban (1911 88-ik lap.) "Kalassay Sándor azt a kérdést tette fel, hogyan lehetne hittestvéreink között valamely erősebb kapcsolatot létesiteni? Én már ekkor öt évi itt létem után némileg ismerős lévén az amerikai viszonyokkal, azt az ajánlatot tettem, hogy igyekezzenek a lelkészek mindenütt, ahol megjelennek az egyházak megalapitásával segélyző egyleteket is szervezni, később bármilyen kevés számu megalakult egylet egyesitésével igyekezzenek megalapitani egy nagyobb szövetkezetet, amely magában foglalná a már megalakult és alakitandó osztályokat az Egyesült Államok egész területéről."

Ennek a gondolatnak élő bizonyságai voltak a clevelandi, trentoni, south-norwalki, a pittsburghi és vidéki református egyházi és betegsegélyző egyletek. De mi többet akartunk. Összekötő kapcsot az egész amerikai magyar reformátusság között. Helyi egyletek szervezésével ezt a célt nehezen tudtuk volna elérni.

Ezért, hogy a közvéleményt előkészitsem s a hangulatot megismerjem a Dr. Baracs Henrik által szerkesztett Magyar Hiradóban, egy cikket irtam Omikron név alatt s miután a közvélemény kedvező volt, azt készitettem el azt az alapszabálytervezetet amelyet a trentoni gyülés tárgyalás alapjá elfogadott s amelynek alapján a szervezkedési mozgalom megkezdődött. A mozgalom azonban nem járt olyan sikerrel, amin hozzá füztünk. Részint az elnökválasztás idejével együtt járó rossz munkaviszonyok, részint az ellenséges hangulat, amely a sajtóban is megnyilatkozott, megakadályozta azt, hogy 1896 végére együtt legyen annyi testvér amelyhez hozzáfüztük azt, hogy az Egyesület megkezdi munkálkodását.

Szükségessé vált azért, hogy a Trentonban megválasztott ideiglenes tisztviselők gyülést tartsanak s erre meghivják a már megalakult osztályok képviselőit is. Ez az első egyesületi gyülés Clevelandban 1897 Februhó 15-én volt megtartva. A gyülésen a következők vettek részt: Nyitray Emil id. elnök, Harsányi Sándor id. alelnök. Dókus Gábor id. ellenőr. Kalassay Sándor id. jegyző. Szarenczy Ferenc, Demeter Bertalan, Szanis György, Mártha József, Uhr S. Lajos, Tanyei Mihály képviselők s a clevelandi osztály tagjai közül többen.

Ezen a gyülésen a jegyző a következő jelentést olvasta fel: "A Református Egyesület megalapitása a trentoni gyülésen kimondatván s az alapszabályok is elkészülvén, a szervezési munka az egész vonalon megindult, s ha nem éppen a kivánt siker koronázta is törekvéseinket, Istennek hála, még akadtunk kivándorolt testvéreink közé olyanokra, akik készek nekünk munkatársaink lenni s bennünket segiteni nagy magasztos céljainkban.

Háromszáz és egynehányan vannak, akik nem csak beiratkoztak, hanem be is fizették tagsági dijaikat. Háromszáz és egynehányan akik nem hagyták porba hullni a zászlót amelyet az egységre való törekvés és a szeretet nevében emeltünk fel és bontottunk ki.

Van 12 osztályunk, u. m. a clevelandi, newyorki, mount-carmeli, bridgeporti, startlejobsi, toledoi, phoenixvillei, wilkesbarre wyomingi, hazletoni, trentoni, johnstown Ezek az osztályok, a clevelandi és johnstowni osztályok kivételével, amelyeknek a képviselői most fognak nyilatkozni, mind amelylett nyilatkoztak, hogy a müködést okvet

lenül meg kell kezdenünk. Igy semmi sem áll utjában a munka megindításának.

Eddigelé a pénztári helyzet a következő: Befizettek: Bősz István, Kewaskumból 1.35. A toledoi osztály: 33.00. A clevelandi osztály: 103.50. A jobsi osztály 21.60. A new yorki osztály: 40.50. A startlei osztály: 37.50. A trentoni osztály: 21.00. A phoenixvillei osztály: 10.50. Befolyt tehát összesen: 272 dollár és 15 cent. Nem küldték be illetékeiket a mount-carmeli, wilkesbarre-wyoming vidéki, hazletoni és johnstowni osztályok. A három előbbinél tudomásom szerint be vannak szedve az illetékek, az utóbbiról a képviselő ur lesz szives jelentést tenni.

Kiadást eddig még nem fizettem, bár az alapszabály nyomtatási, levelezési s más e féle költségek fedezendők lettek volna, de nem akartam semmit se kiadni, mig a müködés megkezdése felől bizonyos nem voltam.

Hogy a pénzről én számolok és ez mindez ideig nálam van, annak az az oka, hogy az ideiglenes pénztárnok nem fogadta el a hivatalt, sőt bridgeporti gondnoki állásáról is lemondott. E tekintetben ajánlom, hogy teljes vagyoni felelősséggel biró egyén választassék pénztárnoknak."

A gyülés a jelentést elfogadta s miután abból nyilvánvalóvá lett, hogy az Egyesületnek nincsen meg az alapszabály által a megalakitáshoz kivánt ötszáz tagja, az a kérdés merült fel, hogy a jelentkezett 320 taggal megkezdje-e az Egyesület a müködést?

Miután mindenik osztály részint irásban, részint képviselők által oda nyilatkozott, hogy az Egyesületnek a müködését meg kell kezdenie, a közgyülés kimondja, hogy az amerikai magyar református egyesületet 1897 Február 15-én déli 12 órától megalakultnak mondja ki s érvénybe lépteti az alapszabályokat.

A közgyülés az Egyesületet megalakitottnak mondván ki, az ideiglenes elnök az ideiglenes tisztikar nevében is beadja lemondását s kéri az egyesületi közgyülést, hogy az alapszabályban meghatározott időre válassza meg a Vezértestületet s korelnökül Ferenczy Ferencet kéri fel.

A közgyülés vezértestületi tisztviselőkül a következő egyéneket választja meg: Elnöknek: **Nyitray Emilt**, alelnöknek: **Harsányi Sándort**, jegyzőnek: **Kalassay Sándort**, pénztárnoknak: **Demeter Bertalant**, ellenőrnek: **Bandré Györgyöt.**

Ezekből állott az Egyesület első tisztikara.

A közgyülés megállapitotta, hogy mindazok, akik 1897 Április elsőig állanak be az Egyesület tagjai közé, **alapitó tagoknak** tekintendők. A haláleseti dij már előbb háromszáz dollárban állapittatott meg s most kimondatott, hogy ez az összeg esetről esetre aránylagos kivetés utján szedetik be a tagoktól.

Ime ilyen mustármagnyi volt a kezdet. 320 taggal 272 dollár vagyonnal indult utra az Amerikai Magyar Református Egyesület. Vajjon meglátják-e a mi testvéreink, hogy mennyire felemelt, mennyire segitett minket az Isten!?

Kevesen voltunk, de meg volt bennünk a hit, az odaadás, a hüség és készség!

Isten megáldotta elhatározásunkat. Egy esztendő alatt megerősödtünk. Mikor 1898 Január 31-én Bridgeportban a második gyülésre jöttünk össze, már egészen más volt a helyzet, mint egy évvel azelőtt.

Nehéz a szántás, a vetés munkája!

De örvendetes az aratás!

Istené a dicsőség, aki nekem alkalmat adott arra, hogy résztvegyek a szántásban és megérjem az aratásnak az örömét is!

* * *

Az Amerikai Magyar Református Egyesület életben levő alapitó tagjai.

1. **Harsányi Sándor** született 1871 December 16-ikán Turkeve városában, Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyében, ahol édes atyja 67 esztendőn keresztül szolgálta a több, mint 12 ezer lélekkel biró nagy gyülekezetet. Édes anyja, Szigethy Vass Margit a debreceni kollégium egykor hirneves botanika tanárának, Vass Pálnak a leánya volt. Anyai ágon a család közeli rokonságban áll a Révész családdal.

Harsányi Sándor gimnáziumi tanulmányait előbb Iglón, aztán Szarvason s végül Debreczenben végezte. Itt tette le az érettségi vizsgát. Osztálytársai voltak Virág István, Dr. Balthazár Dezső, Dr. Lenc Géza. A theologiát ugyancsak Debreczenben végezte el s a szünidőben hosszabb utazásokat tett s részint Berlinben, részint Párisban folyta-

tott nyelvészeti tanulmányokat. A theologiai tanfolyam elvégzése és az első lelkészképesitő vizsga letétele után Dr. Balogh Ferenc ajánlatára a Reformed Church in the U. S. belmissziói bizottságának a meghivását fogadta el s a Jurányi Gusztáv lemondásával megüresedett clevelandi első magyar református egyház lelkésze lett. 1894 November 4-ikén érkezett meg Amerikába s 1894 November 25-ikén a templomszentelés után a gyülekezetnek a vezetését hivatalosan átvette Jurányi Gusztávtól. Harsányi Sándor a szolgálati időt tekintve a legrégibb lelkész Amerikában. Három évig és három hónapig maradt Clevelandban s innen South Chicagoba ment át.. Clevelandban ő épitette meg a lelkészlakást, South-Chicagoban a templomot a lelkészlakás együtt. Clevelandból és South-Chicagoból szertejárt az egész Egyesült Államokba mint valódi misszionárius igyekezett arra hogy összeszedje a szétszórt csontokat.

1903 tavaszán a Reformed Church in the U. S. belmissziói bizottsága Pittsburgh nevezte ki, de miután Konyha Pál a pitt

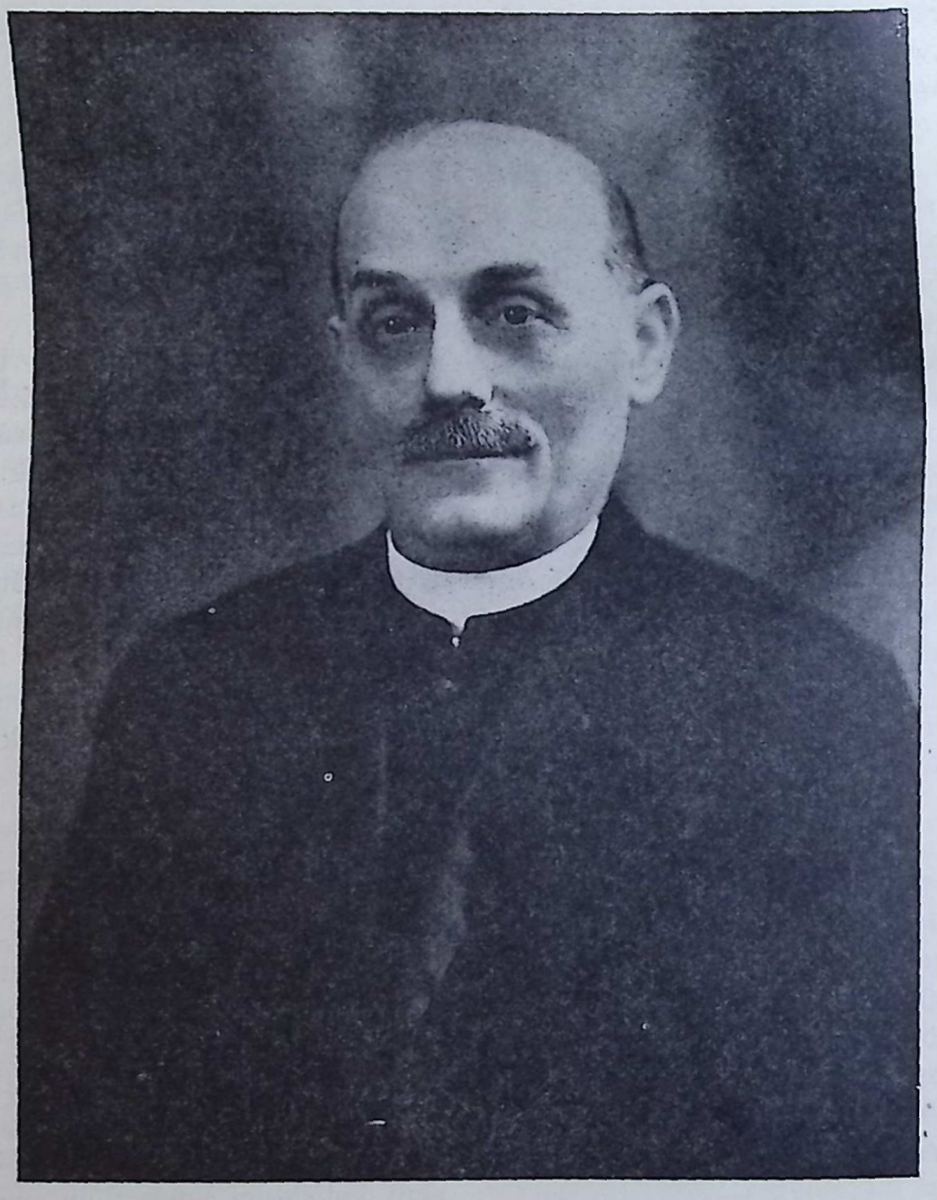

Harsányi Sándor.

burghi lelkész nem volt hajlandó az áthelyezésnek az elfogadására, 1903 Május 2-ikén megalapitotta a homesteadi gyülekezetet, amelynek 1922 Április elsőig volt lelkésze. Ez alatt az idő alatt természetesen megépitette a templomot a lelkészlakást szolgáló szép házzal együtt megvásárolt telkeken. Hosszu szolgálata alatt meglátta az egyház életében az aratást is. 1917-ben

z egyházi hatóság a Reformátusok Lapjá-ak a szerkesztésére kérte fel s később 1922-en éppen azért mondott le homesteadi lel-észi állásáról, hogy mint ennek a lapnak a szerkesztője minden más elfoglaltság nélkül munkálkodhassék a lapnak az érdekében. Közel három évig munkálkodott, mint teljes jogu lapszerkesztő. Végre is megunva az örökös harcot, 1925 Október 1-jétől fogva z ashtabulai kicsiny, de igen buzgó gyüle-zetben keresett pihenést a nagyon zakla-tott szerkesztői munka után. Ashtabulán szép ellkészlakást épittetett. Innen 1927 Január 5-ikén a Prebyteriánus egyház fennhatósá-a alatt álló yonkersi gyülekezetbe ment át, hol ez idő szerint is müködik teljes oda-dással és nagy tapasztalatainak gazdag ka-atoztatásával.

Harsányi Sándor 1898 Augusztus havá-an nősült. Feleségül vevén szép müveltsé-ü, hüséges segitő társát Schmidt Charlotte mmát, akivel ma is boldogan élnek együtt.

Harsányi Sándor széleskörü irodalmi unkásságot fejtett ki. Székfoglaló beszéde örténelmi jelentőségü, mert Amerikában élő agyar irónak ez az első könyv alakban egjelent munkája. **A Protestáns hit védel-e Amerikában** pedig azért történeti jelen-őségü, mert ez az első Amerikában könyv-lakban megjelent magyar munka. Alkalmi redikációi mellett leforditotta a Reformed Church in the U. S. törvénykönyvét, meg-tta a Reformed Church in the U. S.-nek a örténetét. Irt egy temperence munkát: **Le-yetek józanok és a Bor szó a Bibliában** immel.

Irt egy könyvet az amerikai magyar isko-s gyermekek részére, de legelterjedtebb unkája az **Angol-Magyar Vallástevő Kate-izmus**, amely nem egyéb, mint a tiszánin-eni egyházkerület katekizmusának az an-ol forditása. Ezt a munkát kedves barátjá-al, Dr. D. A. Souderssel végezte. Ez a unka eddig 13 kiadást ért el és több mint 5 ezer példány fogyott el belőle 1911-től ezdve.

Harsányi Sándor természetesen részt vett z Amerikai Magyar Református Egyesü-ttnek a megszervezésében s mint clevelan-i lelkész, mint sokat utazó misszionárius agyon sokat dolgozott az egyesületnek az rdekében. Tagokat szerzett, osztályokat ala-pitott. Ő volt az Egyesületnek az első alel-nöke s ezt a tisztet 1899-ig viselte. Később nem fogadott el tiszti hivatalt, de mindig szolgálta azokat a nagy célokat, amelyeknek a szolgálatára magát Amerikába jövetele s a magyar református lelkészek első tanács-kozásai alatt elkötelezte.

A hü munkás érdemes a jutalomra!

Mi más jutalmat adni nem tudunk, csak annyit, hogy imádkozó szivvel emlékezünk meg a hü munkásról s kérjük Istent, hogy áldott munkás élete legyen példa és lelkesitő erő azokra nézve, akik most élnek az ifju-ságnak a teljességében!

Ad multos annos!

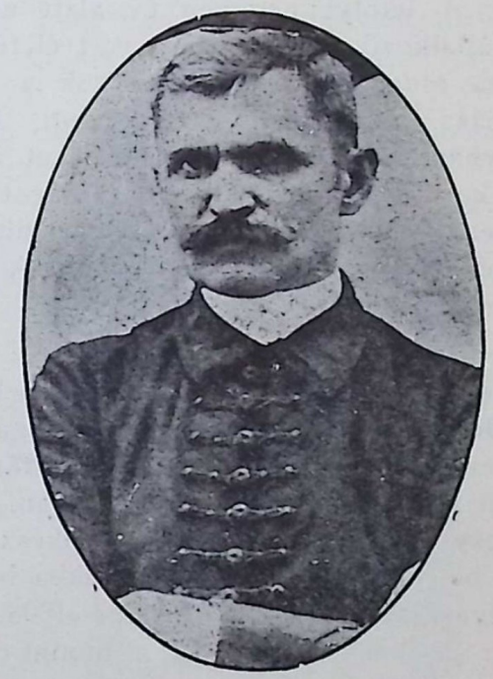

Kalassay Sándor ifjabb korában.

2. **Kalassay Sándor** született Emődön Bor-sod megyében 1869 Julius 10-ikén. Pártfo-gója **Tóth Dániel** alsó-borsodi esperes, mis-kolczi lelkész segitésével került be a sáros-pataki iskolába, ahol csakhamar az első ta-nulók közé küzdötte fel magát s nyolcadik gimnázista korában megnyerte a **Magyar Tudományos Akadémia Kazinczy diját, öt darab aranyat.** Elsőségét a theologián is meg-tartotta, amikor Mocsáry Pálnak a tutora volt. Mint theológus több pályadijat nyert s 1894-ben az első lelkészképző vizsgálat le-tétele után segédtanár lett a bibliafordító **Radácsy György** mellett s mint ilyen az első éves theológusoknak a zsidó és uj szövetsé-gi görög nyelvet tanitotta s mint segéd

könyvtárnok **Szinyey Gerzson** mellett hasznos munkát végzett a sárospataki nagy könyvtárban is.

1895 nyarán, amikor már a második lelkészképesitő, az ugynevezett papi vizsgát is letette, **P. Nagy Gusztávnak** a sárospataki theológia hirneves tanárának a felszólitására, akit **Moody András** budapesti skót lelkész keresett fel amerikai felhivásra, elfogadta a Reformed Church belmissziói bizottságának a **mount-carmeli** lelkészi állásra való meghivását. 1895 Augusztus 25-ikén lépett házaságra **Abaházy Erzsébettel**, akivel még ezen napon elutazott, hogy minél hamarább elfoglalja fentebb emlitett lelkészi állását. A lefolyt negyven év alatt a nagy utra vállalkozó menyasszony volt életének a hüséges munkatársa, aki nemcsak a család fenntartás gondjaiban osztozkodott, hanem az egyházi munkából ráeső terheket is szivesen hordozta. Isten ezt a házasságot nyolc gyermekkel áldotta meg s ma már mindenik gyermek elhelyezkedett az életben. A legkisebb most készül az életre.

Amerikába 1895 Szeptember 10-ikén érkeztek meg a new yorki egyház első lelkészének **Demeter Bertalannak** a társaságában s ugyanezen év Szeptember 15-ikén tartották az első istentiszteletet New Yorkban, ahová **Ferenczy Ferenc** pittsburghi lelkész ment eléjük be, hogy őket az uj állásukba beiktassa, bevezesse. **Kalassay Sándor** 1895 Szeptember 22-ikén foglalta el a mount-carmeli lelkészi állást s minden gondját arra forditotta, hogy megtanulja hiveinek a nyelvét, a tót nyelvet. Itt irta meg azt a cikket, aminek eredménye lett az **Amerikai Magyar Református Egyesületnek** a megalapitása, mert ennek a cikknek a hatása alatt vetette fel **Trentonban 1896 Julius 5-ikén azt a kérdést, hogy nem jött-e el még az idő arra, hogy a magyar reformátusok egy egyesületbe szerveztessenek?** A trentoni gyülésen ismerkedett meg **Szabó Pállal**, a bridgeporti egyháznak a gondnokával, aki az egyháztanács nevében már 1896 Szeptember 22-ikére felhivta Bridgeportra s ott a gyülekezet egyhangulag meghivta erre a lelkészi állásra. Bridgeportban hét esztendieg munkálkodott, s ez alatt az idő alatt felépitette a templomot és lelkészlakást. Mikor **Konyha Pál** lemondott pittsburghi lelkészi állásáról, a pittsburghi gyülekezet megismételte a meghi amit 1898-ban adott először s lelkészül ta meg. **Kalassay Sándor** ezt a meghivás togadta s 1903 Október elején elfoglal pittsburghi gyülekezetnek a lelkészi állá átvette a templom és lelkészlakás épitésé és financirozásának a gondjait. Pittsbu ban uj rendszert vezetett be s a környé magyar telepeket beszervezte az egyház belébe s hosszu időn keresztül minden va nap három helyen végezte a szent szolg tokat, mert ez volt a gyülekezetnek a felelő. Hiába vált ki Homestead s együtt más telepek a régi egyháznak a rületéből, sok más kisebb telep maradt, egyházi munkát kellett végezni azért, a mi hiveink megtartassanak. Pittsburg 1921 Julius elsőig maradt Kalassay Sánd lelkészi állásban, amikor elfogadta az megalapitott magyar református árvahá a vezetését s ezt a munkát tiz esztendő resztül végezte. Ekkor a Református E sület nagy gyülése 1931-ben megbizta, nyugalmazott árvaatyát azzal, hogy le az aggmenház vezető felügyelője s az ik évi konvenció ezt az állást rendsze tette s arra a volt felügyelőt választotta Istennek kegyelméből ma is itt munká dik. Amint az Egyesület alapitásának a ténetéből kitünik, Kalassay Sándor volt Amerikai Magyar Református Egyes megalapitásának a kezdeményezője s az első ideiglenes jegyző, aztán 1897—1 közepéig mint rendes jegyző az Egyesü nek az első munkása. Ő látta be legelős hogyha tagokat akar szerezni az Egyesü akkor fel kell használnia a sajtót a maga jaira. Azok a lapok, melyek ebben az ben megvoltak, nem állhattak olyan erő a református mozgalom mellé, mint ah talán szerették volna; mert hivatalos lap voltak a **Magyar Betegsegélyző Egyle Szövetségének.** Ezért **Nyitray Emilnek** Egyesület első elnökének a segitségé megalapitotta az Egyesületnek az első vatalos lapját, AZ ŐRÁLLÓT. Ez a nyolcadrét nagyságu, 16 oldalon havonk kétszer megjelenő lap volt az összes egy sületi lapok közül a legelső hivatalos l 1899-ben ezt a lapot ugy választotta hiva los lappá a nagy gyülés, hogy azért mind egyes tagnak fizetnie kellett az egy doll

i előfizetési dijat s ez volt részben az oka mak, hogy zavarok támadtak az Egyesületm s igy az Őrálló, amely visszament a szerssztő tulajdonába, ennek az évnek az Okber havában befejezte pályafutását.

Hogy az Egyesületnek és a magyar rermátusságnak lapra szüksége van, az csakmar nyilvánvalóvá lett, mert még egy év m folyt le az Őrálló elejtése után, már gjelent 1900 Augusztus 15-ikén az uj lap, Z AMERIKAI MAGYAR REFORMÁUSOK LAPJA. Ez a lap egy év mulva lassay Sándorhoz került, s ő szerkesztet azt s az ő tulajdona volt egészen 1907 árcius 31-ig, amikor a Presbyterian és Rermátus Publication bizottság vette meg a ot.

Kalassay Sándor nem szerkeszthette tolbb a lapot, mert időközben belépett 1908m a magyarországi református egyház ameki egyházmegyéjébe, miután a pittsburghi yházat a nagy adósság alatt való összeppanástól csak ugy lehetett megmenteni, elfogadja a hazai egyház által felajánlott mortizatiós kölcsönt. Mikor az egyházmee két részre osztása után, **Csutoros Elek** nyugati egyházmegye esperesi hivataláról mondott, a gyülekezetek szavazatának bbségével a nyugati egyházmegye esperewé választatott meg s ezt a hivatalt egész 23-ig viselte, mind addig, amig a magyarszági egyház a maga munkáját a nagy öszœomlás után be nem fejezte.

Kalassay Sándor a lapszerkesztést ugy pzelte el, mint a régi reformátorok. Nyomtt alapitott s az ő nyomdája bárminő csiny és kezdetleges volt is, mégis az ső magyar nyomda volt Amerikában, nelynek saját, nagy lapot is nyomó gépe llt. Igy amikor a Reformátusok Lapját elta, PITTSBURGHI HIRADÓ cimmel llyi lapot szerkesztett.

A lapszerkesztés mellett irodalommal is glalkozott. Ő irta az első magyar szinmütt Amerikában. Ennek a cime: **Az Igaz yőzelem,** amelyet, mint március 15-iki allmi darabot sok helyen előadták. Aztán girta az első amerikai magyartárgyu inmüvet **Sztrájk** cim alatt. Ez is kedvenc rabja volt hosszu időkön keresztül a marar mükedvelő köröknek. Ő szerkesztette g az első **Magyar Tankönyvet** az amerikai magyar iskolák részére, majd megirta az első **Amerikai Magyar ABC**-t. Irt egy **"Történelmi Olvasó Könyvet."** Összeállitott egy **Vallástevő Katekizmust.** Mint árvaatya tiz éven át szerkesztette AZ ÁRVAHÁZI NAPTÁRT s végül megirta AZ ÁRVAHÁZNAK A TIZ ÉVES TÖRTÉNETÉT. Most az AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSSÁG TÖRTÉNETÉN dolgozik, s amint értesülünk róla, ennek a munkának az első kötetével már el is készült. Vajha befejezhetné ezt a nagy munkát, amire valóban szüksége van az amerikai magyar reformátusságnak.

Az Egyesület kebelében majdnem mindig tisztviselő volt. Jegyző, elnök, pénztárnok s hosszu időn keresztül számvizsgáló bizottsági tag, majd árvaházi előadó és végül árvaatya.

Ilyen negyven esztendő után valóban édes a nyugalom!

Bandré György.

3. **Bandré György,** aki az Egyesületnek az első ellenőre volt, született Abauj-Torna vármegyében, Magyar-Bööd nevü községben, honnan nagyon sokan származtak Amerikába s itt mindenütt, ahová csak mentek, résztvettek az egyházak megalapitásában és ma is sok helyen vezető emberek és a leghüségesebb egyháztagok közé tartoznak. **Bandré György** 1870 Február 4-ikén született s miután elvégezte az elemi iskolának a

hat osztályát, Szepsibe került iparos tanoncnak s felszabadulása után Kassán és Miskolczon dolgozgatott, de nem sokáig, mert már 1890-ben átjött Amerikába s itt leginkább New Yorkban és Hudson menti városokban, különösen Peekskillen dolgozgatott, amikor munka volt. Az egészen ifju ember nem esett

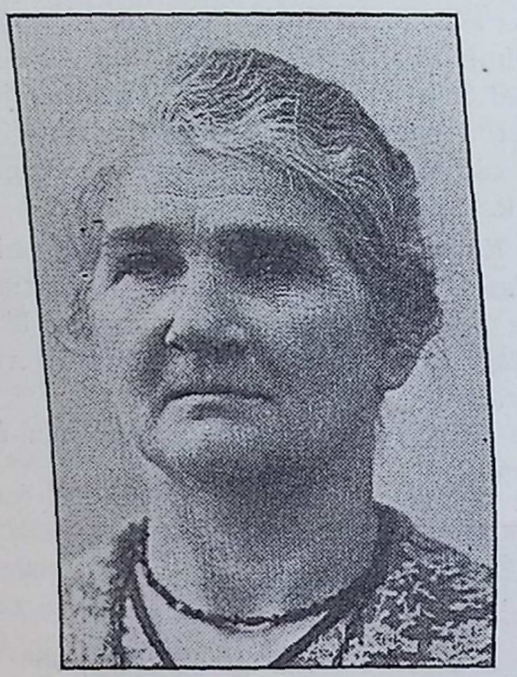

Bandré Györgyné.

el a nagy megpróbáltatások között, hanem megmaradt annak a vallásos, erős hitü kálvinista magyarnak, aki készen van arra, hogy a munkából kivegye a maga részét. Ott látjuk már 1895-ben a New Yorkban tartott első magyar istentiszteleten, a new yorki egyháznak a megszervezésében tevékeny részt vesz s azt olvassuk a new yorki első egyháznak az első jegyzőkönyvében, hogy az egyháztanácsosok között ott van **Bandré György** is Garnervilleből. Ez az egyházi életben való forgolódása keltette fel iránta Nyitray Emilnek a figyelmét, akinek ajánlatára 1897 Február 15-ikén az Egyesület első ellenőrének választatott meg.

Ebben a tisztségben vett részt az Egyesületnek Bridgeportban 1898-ban tartott gyülésén, ahol megismerkedett egy nagyon kedves vallásos leánnyal, a gönczi születésü Németh Katalinnal, akinek a kedvéért Bridgeportba költözött s itt az egyesület gyülésén adott vacsora alkalmával megismert leányt nőül vette. Vele Isten áldotta boldog házasságban él mind eddig a mai napig. Isten szép családdal áldotta meg őket. H fiuk és négy leányuk van s mindenik gy mek mintaképe a szüleit tisztelő gyerm nek, akik szerető gonddal veszik körül m dig a napról-napra öregedő szüléket.

Bandré Györgyöt nemcsak Bridgeport ismerik, ahol a State streeti egyháznak pitó tagja, sok ideig gondnoka is volt, nem széles Amerikában ismert a neve, mindig hiven munkálkodott azokért az mékért, amelyekért a magyar református nak munkálkodniok kell. Alapitója a Ká János egyletnek és még ezidőszerint is e ke s egyik munkása a Magyar Reformá Betegsegélyző Egyletek egyesitésének. Tö ször volt számvizsgáló bizottsági tag a formátus Egyesületben s mint ilyen hüséggel munkálkodott mindenkoron a bizottakban. Higgadt, megfontolt felszó sa, megjegyzései, állásfoglalása sokszor sulyosan a mérlegbe ott, ahol fontos do ban kellett dönteni.

Nem azok közé tartozik, akiknek felfogása, hogy maradjon a régi. M merte az életet s megtanulta, hogy az egy folytonosan előre törő folyam. Aki uszik az életnek az árjával, nem igyek előre haladni, az lemarad az életnek az ságutján. Nyitott szemmel és a mi t nyilt szivvel járt-kelt az emberek között, szen a munkára, készen a segitésre, de á a harcot is, ha arra volt szükség.

Isten áldó kegyelme aranyozza be en a szép családnak az életét továbbra i Bandré György, az "ifju-öreg" legyen Isten kegyelméből való munkása sokáig Amerikai Magyar Református Egyesület

4. Molnár István egyesületünknek a tit ra, született Forrón, Abauj-Torna megyé 1875 November 28-ikán. Falusi iskolái az elvégezése után előbb Miskolcra, m Sárospatakra került a gimnáziumba. E so irója még ebből az időből emlékezik bár a nagyobb, idősebb diákok nem i szoktak a kisebb diákokra emlékezni. Mi az egyik nagyon kiváló tanárnál Ková Sándornál lakott és Finkey Ferencznek a szobatársa, nem ritkán került érintkezé a nagyobb diákokkal s igy én is ismert Tanulmányait azonban abba hagyta s után nem követhette vágyát tulszigoru é apjának az akarata miatt, s nem léphet

e a kassai gépészeti iskolába, már 1892-
en átjött Amerikába, ahová junius 30-ikán
rkezett meg. Az alig tizenhét éves ifjunak
izony nagyon nehéz volt elhelyezkednie s
iután Trentonban nem kapott munkát, egy
ár barátjával neki vágott a hosszu utnak,
gy levándoroljon Pennsylvániába. Itt a
oke regionban, amely akkor egészen tót or-
zág volt — különben ma is az, egy jószivü
öt családnál talál szállást és itt dolgozott is
gy ideig. Innen tovább ment és Toledóban
llapodott meg, ahol azonnal belépett a vas-
ntők közé és kitanulta ezt a mesterséget.
iatal, tanulni vágyó fejjel azonban sok
gyéb helyen is megfordult s igy a többek
özött Saint-Louisban is s itt állott be az
gyesült Államok hadseregébe s mint kato-
a részt vett a cubai háboruban.

Molnár István soha nem feledte el azt,
gy annak, aki meg akar állani az életben,
emcsak magával, hanem másokkal is kell
ondolnia. Toledóban a szinte gyermek ifju
orán összegyüjti egyik vagy másik burdos
ázban a lelkitáplálék után óhajtozó emere-
et s énekel velük s olvas egy-egy imádsá-
ot a Szikszay-ból s aztán a Szentirásból.
udja, hogy nem csak kenyérrel él az em-
er, hanem az Istennek az igéjével is. Az-
án, amikor kibontjuk a zászlót, amely alá
zokat a testvéreket hivogattuk, akik a hi-
üket meg akarják mutatni jó cselekedetek-
el is, ott van az elsők között, mint husz
wes fiatal ember. Vajha ifju olvasóink gon-
olnának arra, hogy a magyar református if-
unak ma is az a kötelessége, ami régen volt.
Ma is éppen ugy kell törődni lelkünk javával
hitünknek a megbizonyitásával, mint ez-
előtt negyven esztendővel.

Molnár István az egyesületi életben akkor
ünt fel, amikor 1899 Augusztus hetedikén
ittsburghban egy ugynevezett "Szak-Bi-
ottsági Gyülés" tartatott, amelynek az volt
célja és rendeltetése, hogy az Egyesület-
ek a belbékéjét helyre állitsa. Az ifju Mol-
ár István részt vett ezen a gyülésen és hoz-
ájárult ahoz, hogy a békesség helyreállittas-
ék. Tisztviselőnek első izben 1902-ben a
ew yorki gyülésen választatott meg, amikor
z ellenőri hivatal betöltésére hivatott el.
zóta folytonosan tisztséget visel. Ellenőr
906-ig volt, amikor elnökké választatott meg
s ezt a hivatalt 1908-ig viselte, amikor a
south-bendi gyülésen titkárrá választatott
meg s ezt a hivatalt Isten kegyelméből és a
magyar református egyesület tagjainak a sze-
retetéből mind a mai napig viseli s adja Is-
ten, hogy még évek hosszu során keresztül
viselhesse.

Molnár István.

Ez alatt a hosszu, huszonhét esztendő alatt
valódi szakértőjévé lett az egyleti ügyeknek
s minden erejét, minden tehetségét arra for-
ditotta, hogy az Amerikai Magyar Reformá-
tus Egyesület a legbiztosabb alapon álló mü-
ködő egyesületek közzé emelkedjék fel. A
tagság megértette a titkárnak a törekvéseit
s ma az egyesület, amely kivetéses alapon
munkálkodott, de amely 1911-től kezdve a
korszerinti fizetésnek az alapján munkálko-
dik, egyike a legszilárdabb alapon munkál-
kodó egyesületeknek. Hogy nemcsak a tag-
ságra, hanem a tagok árváira is gondol, ab-
ban Molnár Istvánnak nagy része van, mert
a trentoni, tizéves jubileumi gyülésen az el-
nöki megnyitóban hangsulyozta azt, hogy a
jubileumnak csak ugy lesz értéke, ha az

egyesület valami méltó alapitást tesz ebből az alkalomból.

Toledóban, mint a kiszolgált katona a városi rendőrségnél helyezkedett el, de ez az állása nem gátolta abban, hogy az egyesületi munkát végezze, sőt abban sem, hogy az egyházközségnél, mint presbyter, gondnok s hosszabb időn keresztül, mint vasárnapi iskolai superintendens munkálkodjék.

Ennek a bensőséges, őszinte lélekkel munkálkodó életnek főmozgató ereje a felesége **Berecz Etelka**, akivel 1901-ben kötött házassági szövetséget. Ezt a házassági szövetséget az Isten négy gyermekkel, ugymint: Pál-Lincolnnal, István-Kálmánnal, János-Vilmossal és Etelka-Rózával áldotta meg. A gyermekek már mind szárnyra keltek, kivéve Etelkát, aki ebben az évben fejezi be kollégiumi tanulmányait. A családnak minden tagja, a fiuk feleségeivel és az unokákkal együtt tagjai egyesületünknek.

Amikor igy visszatekintek a messze távolból s mérlegelem az eseményeket, lehetetlen meg nem állapitanom, hogy **Molnár Istvánnak** az áldott élete áldás lett az amerikai magyar reformátusságnak az életére nézve. Bizonyos, hogy az egyesületi állásra találtunk volna más embert is, de nem olyat, aki készen volt arra, hogy odaadja mindenét annak a nagy gondolatnak, ami benne van az Amerikai Magyar Református Egyesületben. Molnár István letette a fényes egyenruhát, lemondott előkelő állásáról, ahol biztos előhaladás, szép nyugdij várt reá munkája elvégezése után, és egész idejét odaadta az Amerikai Magyar Református Egyesületnek, mert ugy érezte, hogy őt azért küldte ide Isten, hogy Istennek a dicsőségét szolgálja a testvérsegitő munkának a vezetésével.

"Az oly emberek nyilván boldogok,
A kik igazsággal járnak éltökben,
Isten törvényire vagyon gondjuk
És a szerint élnek minden időben,
A kik szent bizonyságit megőrzik
És az Istent szivök szerint szeretik!"

5. Özv. Buczkó Andrásné, szül. Mitró Zsuzsánna, aki egyike az Amerikai Magyar Református Egyesület alapitó tagjainak, született Szinán, Abauj-Torna megyében 1870 Junius 11-ikén. Mint egészen fiatal leány jött Amerikába, mert már 1888 május 16-án megérkezett Phillipsburgh, N. J.-be s ott alig tiz nap mulva házasságra lépett a nagyidai születésü **Buczkó Andrással**. Buczkó András

Özv. Buczkó Andrásné.

kovács mesterember volt s igy csakhamar a keményszén vidéken helyezkedett el, mint bányakovács ügyességével és szorgalmával, munkaadóihoz való hüségével egészen fiatal ember korában megvetette alapját annak a szép vagyoni helyzetnek, amelyben családját hagyta korai halála után.

Hogy a Református Egyesület tényleg az evangyélium szellemében óhajtott munkálkodni, az kitünik abból is, hogy a nőket is mindjárt az alapitás alkalmával rendes tagok gyanánt vette fel. Igy a magyar református nők is kivették részüket az alapitásnak a munkájából és nagyon sokat tettek arra, hogy az Egyesület a maga céljait mindjárt kezdetben szolgálni tudta.

Özv. Buczkó Andrásné természetesen élénk és tevékeny részt vett az egyházi munkában is. A mount-carmeli egyház magyar részének egyik leghivebb és legodaadóbb munkása

volt, akinek a háza és szive mindig nyitva volt és ma is nyitva van azok előtt, akik Isten országának az érdekében munkálkodnak a magyarok között. Soha el nem muló szeretettel gondolunk reá, aki a mi árvaságunkat annyiszor igyekezett elfeledtetni, aki mindig készen volt arra, hogy szeretetét irántunk és más lelkészek iránt is megbizonyitsa. Ma is eseménye a mi életünknek, ha vendégszerető házában megpihenhetünk.

A kegyes, Istenfélő lélek meg is találta a maga jutalmát már itt a földön. Szerető gyermekek, unokák veszik körül most, amikor élete már az estébe borul. Özvegységében sem feledte el megboldogult férjének az akaratát. Nagy gondot forditott gyermekeinek a nevelésére. Egyik fiát **Andrást** iskoláztatta s a hüséges fiu, aki Philadelphiában a Pennsylvánia Universityn letette az orvosi szigorlatokat s most Mount-Carmelnek egyik legkeresettebb orvosa, aki több bányatársulatnak is orvosa, a legnagyobb odaadással használja fel tudását arra, hogy a sokszor beteg édes anyának az életét minél tovább megtartsa. A nagyobbik fiu **János** egyike a legértékesebb jellemü magyar embereknek. Amikor látta, hogy az édesanya két fiut nem iskoláztathat, öccsének a javára visszavonult s a villanyos vasutnak a szolgálatába állott s ma is ott dolgozik. Egyik leánya Juliska nem akarta elhagyni az édes anyját, amikor a fiuk még kicsinyek voltak s ma is odahaza van az édes anyja mellett, mig a kisebb leány Erzsike férjhez ment egy derék amerikai férfiuhoz. A szép családi otthonban nagyon gyakran összegyülekeznek s a két unokának a kedvessége sokszor sok örömet okoz annak a derék magyar református asszonynak, aki ma is, ha magyarnyelvü istentisztelet van Mount-Carmelben, ha csak nem ágyban fekvő beteg, ott van a magyar istentiszteleten.

Bölcs Salamon derék asszonyai közül való Buczkó Andrásné.

"Markát megnyitja a szegénynek és kezeit nyujtja a szükölködőnek."

"Az ő száját bölcsen nyitja meg és kedves tanitás van a nyelvén."

"Vigyáz házanépe dolgára és a restségnek étkét nem eszi."

"Felkelnek előtte az ő fiai és boldognak mondják őt . . ."

Ő benne nyilvánvalóvá lett, hogy "az olyan asszony, aki féli az Urat, Dicséretet szerez magának!"

Ez a dicséret vele jár és vele marad!

6—7. Dancs Mihály és Dancs Mihályné. Az csak természetes, hogy Mount-Carmelben, ahol az Egyesület megalapitásának az idején lelkész voltam, mindent elkövettem arra, hogy minden magyar református tagjává legyen a tervezett Amerikai Magyar Református Egyesületnek. **Dancs Mihály** és neje **Tóth Mária** természetesen azonnal beléptek az alapitó tagok közé, amikor először beszéltem hiveimmel a tervezett Egyesület felől.

Dancs Mihály Kis-Ráthon, Ung megyében született 1872 Augusztus havában. Gyermek és ifju korának egy részét odahaza a szülő falujában töltötte s bátyja mellett az asztalos és kerékgyártó mesterséget sajátitotta el s mikor 1893-ban Amerikába érkezett, nem soká kóborolt egyik helyről a másikra, hanem megtelepedett Mount-Carmelben s mint Buczkó Andrásnak a segitője, ügyes ember lévén megtanulta a kovács mesterséget is. Mount-Carmelben nősült meg 1894 Október 21-ikén s igy már több, mint negyven esztendeje élnek feleségével boldog házasságban.

Dancs Mihályné, Tóth Mária Palágy-Komorócon, Ung megyében született 1872-ben, Május havában. Amerikába 1893 Junius havában érkezett meg s miután Mount-Carmelbe került, megismerkedett férjével és nem sokára házasságra léptek.

Dancs Mihályné is azok közzé az asszonyok közzé tartozik, akik mindig készen voltak arra, hogy hitük mellett bizonyságot tegyenek. A pálóczi Horváth Mária megyéjéből származott magyar asszonyoktól nem is lehetett mást várni. Azokban a nehéz küzdelmekben, amiket az egyházalapitás idején kellett vivnunk különösen Mount-Carmelben, soha meg nem tántorodó hüséggel állottak a magyar református egyház mellett.

A keményszén vidékén azonban a munkaviszonyok mindig rosszabbak lettek. A lattimeri vérengzés idején, amikor a bányatársaság által kormányzott sheriffek tömegesen lövöldözték le különösen a külföldi bányászokat, Dancs Mihály is, aki jegyzője volt a Kálvin János Egyletnek, odahagyta Mount-

Carmelt és Pittsburgh vidékére kölötözött s itt Traveskynben telepedett meg, ahol szép családot nevelt fel. Hat gyermeket nevelt fel a hüséges, a munkás szülei szeretet. Máriát, kit én még Mount-Carmelben kereszteltem, majd Pittsburghban konfirmáltam s aztán megeskettem és egy pár gyermekét is megkereszteltem. Jenőt, Erzsébetet, Margitot, Etelt és Albertet. A gyermekek ma is ezen a vidéken élnek szüleiknek a környezetében s a családból ma is 12 tagja van az Egyesületnek.

Dancs Mihály bár messze lakott a magyar templomtól, mindig élénk részt vett a pittsburghi egyháznak az életében. Amikor Cuddyban, Cecilben és a környéken megszaporodtak a magyar reformátusok, minden hónapban egy vasárnap kora reggeli órában egyik angol templomban hosszu ideig istentiszteleteket tartottunk s minden istentiszteletet megelőző estén az ő házában volt istentisztelet és itt pihentek meg azok, akik az igének a vigasztalását és felemelő erejét vitték el a magyar reformátusok részére Ezeken az istentiszteleteken Dancs Mihály játszott a harmóniumon, mert szerette a zenét s egy ideig egy egészen jó magyar bandája volt az ugynevezett ördög völgyében.

Ma is testvér szeretettel köszöntjük egymást. Pittsburgh vidékén ő az én legrégibb ismerősöm s remélem, hogy még soká az is marad.

Sokszor zeng ma is ének az ajkaikon, csendes szombat estén vagy vasárnap reggel:

"Óh, mi nekünk fényes napunk
Az Isten és mi paizsunk,
Nagy dicsőséggel szeret minket . . .
Azokkal kegyelmet tészen,
Kik járnak a jó ösvényen,
Sok javaival áldja őket . . .
Boldog az ember éltében,
Ki bizik az Ur Istenben . . ."

8. **Bene András** a pittsburghi osztálynak az alapitó tagja, született 1869 Január 29-ikén Buzitán, Abauj-Torna megyében. Egyike a legidősebb amerikai magyaroknak, mert már 1887 Október 17-ikén tehát alig 18 éves korában megérkezett Amerikába, ahol előbb McKeesporton állapodott meg, de csakhamar Pittsburghba kerül, de már mint nős ember, mert 1890-ben lépett házasságra Lacza K[a]talinnal. A derék szülők kilenc gyermek[et] neveltek fel, de sajnos közülök csak egy f[iú] van az Amerikai Magyar Református Egy[ház] sületben.

Bene András.

Bene András, aki már résztvett az el[ső] amerikai magyar református templomnak megépitésében és az 1895-ben alakult Bete[g] segélyző Egyletnek a müködésében is, am[i]kor a Pittsburghi és Vidéki Első Magy[ar] Református Betegsegélyző és Egyházi Eg[y]let kimondotta, hogy testületileg csatlakozi[k] az Egyesülethez, már tagja volt az Egyesü[l]letnek, mint egyike azoknak, akik nem vár[ták] be a testületileg való csatlakozást. A[z] Egyletnek, mint egyesületi osztálynak négy éven át volt alelnöke.

Az egyház életében is tevékeny részt vett. Presbyterré 1900-ban választatott meg s egy folytában husz éven keresztül dolgozott az egyháznak az érdekében, mint presbyter. A[z] ő szolgálata idején nagyon nehéz volt ez a tiszt, de a reá bizottaknak mindenkor hiven megfelelt. Szép nagy családja, unokái köré

ben most már nyugalomban él, mint a Jones and Laughlin Co.-nak volt hüséges munkása. Nem sok a nyugdija, de egyike azoknak a boldog embereknek, akik visszatekintve egy hosszu életre, elmondhatják, hogy hivek voltak a rájuk bizottakban.

Boldogok azok a szolgák, akiket az ur, amikor haza megy, vigyázva talál!

Aranyas Tamás.

9. **Aranyas Tamás** szintén a pittsburghi osztálynak az alapitó tagja, született 1866 December hónapban Balajton, Borsod meggyében. Amerikába 1892-ben jött és pedig egyenesen Pittsburghba, ahol a legnehezebb, de a legjobban megfizetett munkánál talált alkalmazást. 1896-ban nősült meg, feleségül vevén Daray Zsuzsánnát. Négy leánya és egy fia származott a házasságból.

Pittsburghba érkezésének az idejétől tevékeny részt vett az egyházi és egyesületi munkában, több izben volt tisztviselő, pénztárnok, ellenőr s 1905-ben a youngstowni gyüllésen ő képviselte a pittsburghi osztályt.

Most is emlékezem daliás, szép alakjára, amint vezette azt a diszmentet, amelyet 1904 julius negyedikén a bates-streeti régi templomtól az uj templomig vezetett. A diszmagyar ruhában olyan jól festett, hogy az egész hosszu uton felsorakozott amerikaiak csudálattal nézték, amint vezette a huszárokból álló csapatot. De nem csak ilyen külsőségekben volt hüséges, hanem minden dolgaiban. Akkoriban nagy harcok voltak az amerikai magyar reformátusok között a csatlakozásnak a kérdésében. Érdekes, hogy mindig amiatt harcoltunk, hogy hová tartozzunk. Annak a pártnak, amelyik abban a véleményben volt, hogy az amerikai egyházakkal, azokkal, amelyek felvették a munkát a magyarok között, én voltam a vezére s igy nagyon sok sebet kaptam, sokszor igazságtalan támadásoknak is ki voltam téve. Az én földim Aranyas Tamás azonban nem nézhette, hogy ütnek. Nekik, mert társai is voltak, jobban fájt az ütés, mint nekem s ezért nagyon értelmes cikket irt ő és más is a Szabadságba és a Népszavába, bizonyságot tevén amellett, hogy nem hagyják a papjukat!

Alig köszönhettem meg neki a védelmet, már el is utazott Pittsburghból messze le Texas Államba. Ma sem tudom megérteni, hogy került oda, ki adta neki azt a gondolatot, hogy olyan messze elmenjen a magyaroktól? De oda ment s ma is ott él Houstonban, ebben a szép déli városban.

Felnövekedett gyermekei, szép családja bizonyára szeretettel veszik körül őt, akinek minden vágya az volt, hogy gyermekeinek biztos jövőt szerezzen.

Ragyogja be életét gyermekeinek a szeretete és jóbarátainak az emlékezése!

Ez az a kincs, amit a lopók el nem lopnak, a moly meg nem emészt!

Ezt a kincset szerezte meg tőlünk messze elszakadt, de az Egyesülethez hü maradt magyar testvérünk magának!

10. **H. Béres István** egyike a legrégibb amerikai magyaroknak, aki egészen gyermek korában jött át Amerikába, a zemplénmegyei Garanyból, ahol 1869 Október havában született. Miután azt irja, hogy már 1887-ben jött Amerikába, ugy csak 18 éves volt, amikor ide érkezett. Mikor én Bridgeportba érkeztem, már akkor tevékeny részt vett az egyház megalapitásának a munkájában s nagy odaadással müködött a Rákóczi Egyletnek a kebelében. Garany Bodzás Ujlaknak

volt a társegyháza, a hol Gyarmathy Soma volt a lelkész, akinek egyik fiát négy éven át tanitottam a sárospataki főiskolában, igy alighogy megismertem H. Béres Istvánt, azonnal meg volt közöttünk az érintkezési pont, a közösen ismert vidékeknek az ismerete, közösen ismert egyének. Csak azok tudják, akik idegenben összekerülnek, hogy mit jelent az, ha vannak dolgok és egyének, akiket közösen ismernek.

H. Béres István, bár egészen ifju ember volt, mégis azonnal, mihelyt Bridgeportban felmerült az egyházi szervezkedésnek az ügye, részt vett a mozgalomban. Bridgeportban is épenugy, mint más helyeken, előbb az ugynevezett templomegylet alakul meg 1893 Április 23-ikán. Már ebben az alakulatban is ott látjuk H. Béres Istvánnak a nevét, mint egyházfiét. Azok a felsőzempléni magyarok, akik két nyelven beszéltek, bámulatos hüséggel ragaszkodtak egyházukhoz idekint Amerikában is. H. Béres István, bármilyen fiatal volt is, amikor Amerikába érkezett, ime nem feledkezik el az egyház iránt való hüségről, hanem részt vesz abban a munkában, amelynek a célja a magyar református egyháznak a megalapitása volt. Ettől az időtől kezdve, mindaddig, amig Bridgeportban lakik, az egyházban tisztséget visel s mikor munkaviszonyai más városba szólitják, akkor is megmarad annak a vallásos, hitéhez ragaszkodó magyarnak, akinek a szülei házban felnevelkedett. Torringtonban lakott hosszu időn keresztül s minden évben legalább kétszer összegyüjtögette a magyar reformátusokat, hogy meghallgassák az igét és eloltsák lelküknek a szomjuságát. Amikor a lelkészek ide kimentek, mindig az ő házának voltak a vendégei.

Természetes, hogy azonnal, amikor felmerült Bridgeportban a Református Egyesület megalapitásának a gondolata, ő volt az alapitók között. Hiába vett részt a Rákóczi Egyletnek a munkájában, ő az elsők között volt, akik odaállottak a Református Egyesületnek a kibontott zászlója alá.

Házassága is nagyon boldog volt, mert felesége Andrejkovics Borbála valóban segitő társa, hüséges felesége volt mindenkoron, akivel immár harmincöt esztendőt éltek át csendes békességben. Három fiuk született, de ezek közül egy Bertalan huszonöt éves korában meghalt s most két fiuk Géza és Lajos aranyozzák be életüknek az estéjét . .

Mikor igy H. Béres Istvánról és más garanyiakról emlékezem, lelkemnek a szárnyai bejárom az egész vidéket s amikor találkozom egyikkel vagy másikkal, a Komáromi János alakjai jönnek elém. Csudálatos emberek. Életüket beragyogja a hitnek a világossága. Mindenik kész hitéért, vallásáért minden áldozatra. Egyszerü emberek, de az ős keresztyének hüsége lakozik a lelkükben. Ilyeneké a mennyeknek az országa!

Bodnár Andrásné.

11. Bodnár Andrásné, született Klusa Anna, az első volt azok között az asszonyok között, akik beállottak az Amerikai Magyar Református Egyesületbe. Én nem tudom megsem megérteni, hogy miért nem alakultak nálunk, Egyesületünknek a kebelében a nő osztályok? Talán azért, mert nem forditottunk erre eleinte annyi gondot, mint amennyit forditanunk kellett volna. Azt akartuk talán, hogy a nőknek ne legyen beleszólásuk az egyesületi dolgokba? Ezt tudom, hogy nem akartuk, mert ime jogot adtunk arra hogy velünk együtt munkálkodjanak, az alapitó munkában is részt vegyenek. Sőt Pittsburgban ma is, mint önálló osztály működik a Lorántffy Zsuzsánna egylet. Homesteadon is volt egy ilyen női osztályunk. Ta-

lán itt is felhivhatom a figyelmet arra, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület szervezői, mindenütt, ahol csak lehet, alapitsanak női osztályokat. Azt hiszem, hogy nagyon sok eredményt érhetnének el, ha erre gondolnának.

Bodnár Andrásné, aki Korlát Abauj megyében született 1875-ben, Amerikába érkezése után 1893-ban egyenesen Bridgeportba érkezett s itt már 1894 Februárban házasságot kötött Bodnár Andrással, aki ugy egyházi, mint egyleti téren nagy hüséggel munkálkodott. A hüséges asszony nemcsak, hogy nem akadályozza férjét abban a sokoldalu munkában, amelyet folytatott, hanem valóban segitő társa volt. Nagyon jól tudjuk, hogy az egyházi vagy egyleti életben való nagy elfoglaltság sokszor a családi élet rovására megyen. Sok asszonyról tudunk, akik zugolódtak amiatt, hogy mindig gyülés van és ezek a gyülések belenyultak az éjszakába is. Bodnár Andrásné belenyugodott abba, hogy a férje a köznek él. Mint presbyter, mint egyleti ember, mint énekkari tag bizony sok időt nem adhatott a családjának, de Bodnár Andrásnét mindig az a tudat erősitette, sokszor vigasztalta is, hogy a férje arra törekszik, hogy másokért is éljen, másokért is munkálkodjék s igy kedves dolgot cselekszik az Isten előtt.

Amint tudjuk Bodnár András is alapitó tagja volt a Református Egyesületnek s igy a feleségét is odaállitotta azok közé, akik nem szégyenelték a munkát. Azt is tudjuk, hogy Bodnár András, bár mindig hüséges tagja volt a Református Egyesületnek, erejének és képességének a legjavát a Rákóczi Egyletnek adta, amely őt elnökévé is megválasztotta.

Az 1894-ben kötött házasságból hat leány gyermek született s ezek a jó édes anyának az élet estéjén az igazi örömei.

12. Zólyomi Mózes, a bridgeporti osztálynak alapitó tagja, született Erdő-Horváthiban, Zemplén megyében 1873 December havában. 1893-ban érkezett Amerikába s egyenesen Bridgeportban telepedett meg, ahol szülei és bátyja Sándor már régebben éltek. Miután bátyja az egyház életében tevékeny részt vett, az alig husz éves fiatal ember is tagjává lett az egyháznak s majd mikor az Egyesület megalapitásáról volt szó, 1896 December 20-ikán belépett az Egyesület kebelébe s azt soha el nem hagyta, hanem feleségével és egyetlen leányával Ilonával ma is tagja az Egyesületnek. Házasságra 1897-ben lépett Vaskó Veronikával s csendes békességben élték azt a szép időt, ami azóta eltelt. Mikor megérkezett Bridgeportba s

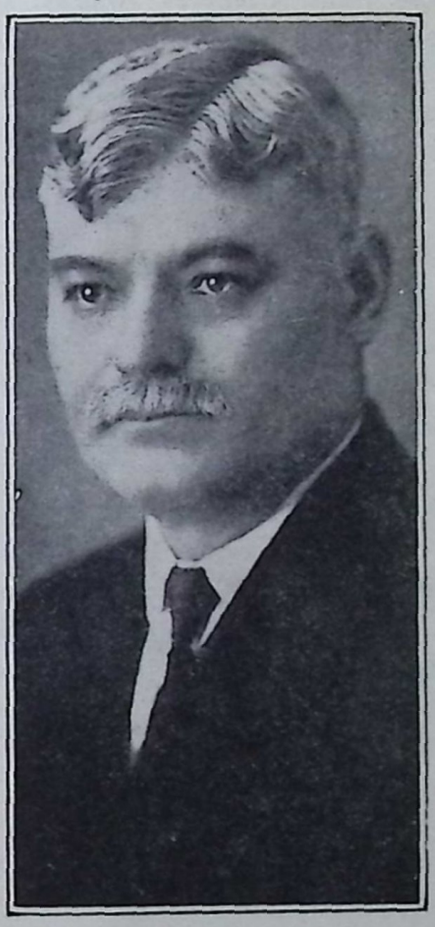

Zólyomi Mózes.

bátyjával megjelent az Urnak házában, minden szem megakadt a hatalmas, deli termetü fiatal emberen. Mintha Libánon cédrusai közül jöttek volna. Mind a ketten egy fejjel magasabbak, mint mások. Az erős, hatalmas testben azonban békességet szerető lélek lakozik. Amint ránézek a fényképére, ugy érzem, hogy ma is az, aki volt. Hüséges, egyházát szerető s más emberek sorsával is törődő, akinek a legnagyobb örömet okoz az, hogy valakit segithet s valakihez lehajolhat. Ő boldog ember volt mindig, mert békességre igyekezett s igy meglátja az Istent. Hátra levő élete is legyen mindig békességre törekvő, áldott élet.

13. **Szekeres András.** Abban az Emlék-Albumban, amelyet Dr. Herczegh József szerkesztett a clevelandi első egyház harmincöt éves jubileumára a következőket olvashatjuk, mindjárt az ötödik oldalon: "Ha egyházunk gyermekkorára akarunk visszatekinteni, ugy 1890-ig kell visszamenni. Ebben az időben már nagy számmal éltek Clevelandban református magyarok, akikben mind jobban égett a vágy a Magyar Református Sion megépitése iránt. **Szekeres András,** jó, bibliás magyar kálvinista lélek otthonában gyuladt ki a vágy az egyház megteremtése iránt. **Szekeres András** házában jöttek össze a buzgó kálvinista magyarok zsoltárok, dicséretek éneklésére, imádságra és Biblia olvasásra. A magyar ének, a magyar ige és imádság még nagyobb elhatározásra sarkalta ezeket az áldott lelkeket. Megkérték a 75-ik uccai lelkészt, hogy engedje meg nekik, hogy ők külön vehessenek urvacsorát és az ő szokásuk szerint énekelhessenek." Igy indult ki az egyház szervezésnek a gondolata Szekeres Andrásnak a házából.

Majd azt olvassuk az Emlék Albumból, hogy a clevelandi első egyház szabadalom levelének, charterjének a kivevői között ott van **Szekeres András.** Azt is látjuk az egyház jegyzőkönyvéből, hogy amikor a templomhely megvételére kerül a sor, Szekeres András benne van a templomhelyet megvásárló bizottságban s Kundz Tivadar után ő adja a legnagyobb adományt — ötven dollárt a templomépitésre.

Ez a kiváló magyar református testvér 1855-ben született Csécsen, Abauj-Torna megyében, miután 1882-ben érkezett Amerikába, immár több, mint félszáz esztendőt, ötvenhárom évet töltött el Amerikában. Ezt az időt ugy élte át, hogy most nyolcvan éves korában az ő cselekedeteinek jutalma sugárzik vissza reá. Nincsen olyan magyar ember Clevelandban, aki őt ismeri, hogy róla ne a legnagyobb tisztelettel és szeretettel emlékeznék meg s nevét aranybetükkel irta be az amerikai magyar reformátusságnak a történetébe.

Kétszer kötött házasságot és pedig az elsőt Csécsen, szülő falujában **Czakó Máriával,** 1876-ban, a másodikat Clevelandban 1925-ben **Kovál Máriával.** Házasságát öt fiuval áldotta meg Isten. István, András, Já nos, Gyula és Béla. Vajha ezek a fiak és a ő gyermekeik is azon az uton járnának, amelyen járt az édes apa. Hisszük, hogy azok ban igyekeznek forgolódni, amelyekben a édes apa, a nagy apa forgolódik. Szekere András, a bibliás kálvinista magyar bizonya ra sokszor beszélt az ő fiainak ugy, mí Bölcs Salamon: "Fiam az én tanitásomról e ne felejtkezzél, az én parancsolataimat me őrizze elméd, mert napoknak hosszu volt és sok esztendős életet és békességet hozna neked bőven. Az irgalmasság és igazság ne hagyjanak el téged. Kösd azokat a te nya kadra, ird be azokat szivednek táblájára.'

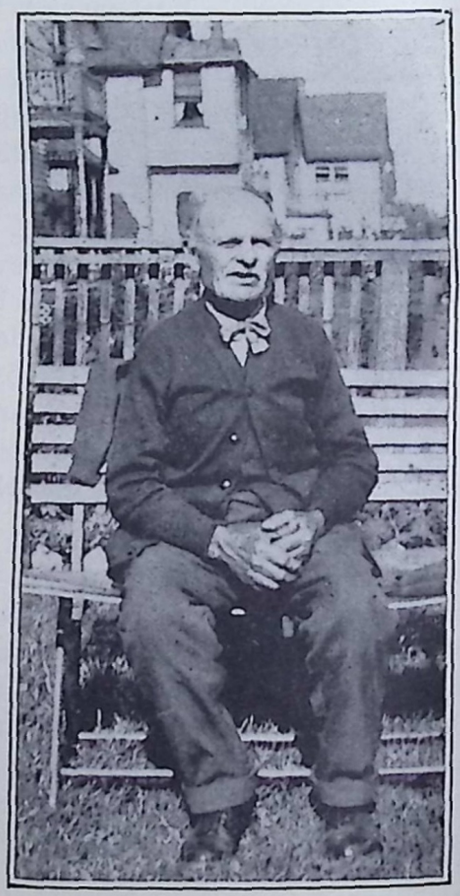

Szekeres András.

Ennek a tisztes pioneernek a tanitását hallja meg a magyar református ifjuság. Kövesse azt a ragyogó szép példát, amelyet ő adott minden idők amerikai magyar reformátusságának. Ime ő nem hagyta el az irgalmasságot s amikor a Református Egyesületnek a clevelandi osztálya 1896 Október elsején, a zászlóbontás után három hónap mulva megalakul, tagja lesz az egyesületnek

s a tekintélyes, a tevékeny tagot az egyesületi osztály alelnöknek választja meg. Természetes, hogy hivatalra többször választották meg. Ő volt az egyháznak az első pénztárnoka s ezt a hivatalt addig viselte, amig Clevelandról más helyre nem távozott. Egyesületi tagságát azonban mindig megtartotta s valószinünek tartom, hogy az évek számát tekintve, ma ő a legöregebb tagja az Egyesületnek!

"Nincs drágább kincs, Uram, kegyelmednél,
Melyet birnak, akik téged szeretnek.
Kérünk: járass minket is igédnél,
Hogy megértsük főjavát az életnek,
Hogy lelkünk téged szivből szeressen,
Drága kegyelmedből bő részt vehessen!"

14. **Metti Pál.** Épen olyan régi munkása a magyar református és magyar közéletnek, mint Szekeres András. Neve már ott szerepel azok között, akiket a clevelandi első magyar református egyház az 1893 Február 12-ikén tartott gyülésében, mint gazdasági tanácsost kiválasztott. Igy van emlitve, hogy gazdasági tanács, de azt hiszem, hogy ez volt az egyháztanács. Amint látom az egyes jegyzőkönyvi pontokból, ennek a tanácsnak ugyanazok voltak a kötelességei, mint az egyháztanácsnak. Az első templom megépittésekor abban a bizottságban müködik, amelynek az volt a feladata, hogy a templom buttorzat beszerzéséről gondoskodjék. Az első rendes számadásról, amely 1894 Október 17-ikén tartatott s amely számadás az egyház jegyzőkönyvében is meg van örökitve, **Metti Pál**, mint egyik számvizsgáló tesz jelentést. Természetes, hogy az ilyen buzgó munkást, aki ott volt az egyházközség megszervezésénél, később is sokszor szolgálatra hivta el a hivek bizodalma s ma is nagyon élénk érdeklődéssel vesz részt az első egyháznak minden munkájában, különösen pedig a felesége, aki ott van mindenütt, ahol az egyház érdekében munkálkodni kell. "Akik az Urban biznak, erejök megujul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyük, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el." A prófétának ez a kijelentése látszik meg egész életükön keresztül. Bizony sokat fáradtak és nem lankadtak meg, sokat jártak és nem fáradtak meg. Az ő erejük is megsokasult, mert az Urért, az ő nevének a dicsőségéért dolgoztak egy egész életen át.

Metti Pál született Szinán, Abauj-Torna megyében 1862-ben. Amerikába 1889-ben érkezett meg és egyenesen Clevelandba telepedett le, ahol már akkor sokan voltak a szinai atyafiak közül. Korán munkát kapott "az öreg gyárban" s kitanulta a vasöntő mesterséget, amely ebben az időben csaknem minden magyarnak foglalkozása volt. 1891-ben lépett házasságra az egyházi életben olyan tevékeny szerepet játszó feleségével Makó Zsuzsánnával. Az Isten ezt a házasságot gazdagon megáldotta. Hét gyermeket adott nekik, u. m. Zsuzsánnát, Erzsébetet, Lajost, Máriát, Vilmát, Sándort, Elemért. Keze munkáját ette Metti Pál, de boldog volt, mert gyermekei mint olajfa csemeték ültek asztala körül és növekedtek otthonának falai között.

Ime Isten megengedte neki azt is, hogy megérje Egyesületünk fennállásának a negyven éves évfordulóját. Vele van az Egyesületben felesége és két fia Sándor és Elemér. Bizonyosan sokszor felzendül az ő ajkán az ének:

"Hálát adok Uram néked,
Teljes szivvel áldlak téged
A hiveknek ő seregében.
Megvallom dicsőségedet,
Hirdetem dicséretedet,
Életemnek minden rendiben."

15. **Nagy János.** Abban az Emlék Könyvben, amelyet néhai Boros Jenő a toledoi Magyar Református Egyház tizéves jubileuma alkalmából 1913-ban adott ki, azt olvassuk, hogy mikor 1898 November 12-ikén legelőször érezte szükségét a toledoi magyar reformátusság annak, hogy megkezdődjék a mozgalom Istenünk, Teremtőnk és Atyánk imádásának a házát minél előbb felépiteni, az a negyvenöt református magyar, akik ennek a célnak a megbeszélése végett összegyülekeztek, **Nagy Jánost** választották meg gondnoknak. Majd mikor 1901 Február 17-ikén az egyházat véglegesen megalapitották, ugyancsak **Nagy János** lett gondnoknak megválasztva. Ő ezt a hivatalt aztán több izben is viselte, hosszu időn keresztül pedig az egyháznak a pénztárnoka. Bárminő hivatalban

van is, odaadó hüséggel sáfárkodik a reá bizottakban.

Nagy János, aki ott állott a toledoi egyház bölcsőjénél, akkor is az elsők között volt, amikor kibontottuk az Amerikai Magyar Református Egyesületnek a zászlóját. Mikor 1896 November 15-ikén megalakult a Református Egyesület toledoi osztálya, az osztály tagjai őt választották meg az osztály első elnökének.

Mindez a tisztességadás beszélő tanubizonyság amellett, hogy **Nagy János**, aki Felső-Lánczon, Abauj-Torna megyében 1869 Január 24-ikén született, izig-vérig való magyar református, akinél meg van a hitnek a titka tiszta lelkiismerettel és aki hitét mindig kész megbizonyitani jócselekedetekkel. **Nagy János** 1886-ban érkezett Amerikába s először Clevelandban dolgozott s itt nősült meg 1892-ben. Ő nem tett ugy, mint nagyon sokan mások, hogy csak magát biztositotta, hanem felesége is ott van az alapitók között.

Isten szépen megáldotta őket. Négy gyermekük van: János, Erzsébet, József és Anna. Kezük munkájának is meg van a maga sikere s Nagy János ma is egyike azoknak az Istenáldotta magyar embereknek, akik nyugodtan élvezhetik munkásságuknak a gyümölcseit. Ebben a nyugodt anyagi helyzetben sem cselekedett ugy, mint sokan cselekedtek a mieink közül, hogy elfeledkeztek mindenről, amit valaha szentnek és igaznak tartottak, hanem imádságos lélekkel zeng az ő ajakán:

"Fogadd el hát, mig el nem fogy
Erőm, amit te adtál.
Fogadd könnyem és hálám, hogy
Kegyelmedbe fogadtál!
Mig erőm lesz, néked élek,
Törvényidtől el nem térek.
Szivem neked hőn dobog,
Mig életem ellobog!"

16. Özv. Materni Pálné, született Gönczön, Abauj-Torna megyében. 1891-ben érkezett Amerikába s nem sokára megérkezése után házaságra lépett **Materni Pállal**. Materni Pál szintén azok közé az emberek közé tartozott, akik vallásosságukat cselekedeteikkel bizonyitották meg. Ő is fontos szerepet játszott a toledoi református egyháznak életében. Ott volt az egyháznak a megszervezésénél. Presbyternek választották, akinek az volt a munkájuk, hogy összeszedjék azokat, akik valóban, igazán akarták az Ur házának a megépitését. Mikor az Egyesületnek a toledoi osztálya megalakul, őt választják a tagok ellenőrré.

Felesége ezekben a munkákban is mellette állott. Gönczön született aszony nem cselekedhetett másképen. Azok között gönczi születésü egyének között, akiket ismertem és ismerek, csak kivételesen akadtak olyanok, akik magukon ne hordták volna a nagy Bibliaforditó Károlyi Gáspár lelkének az ihletét. Nagyon sokan vannak, akik az első munkások sorában állottak az egyház és egyesület szervezésének az idejében. Materni Pálné is, aki **Jakcsy leány**, erőt kivette a maga részét az egyházi és egyesületi munkából. Férje mellett ő is alapitó tagja az egyháznak és az egyesületi osztálynak. Az Egyesület kebelében az asszonyok nem igen vettek részt a kormányzásban, az igazgatásban, de Materni Pálné nem elégedett meg az egyleti életben sem azzal, hogy csupán fizető tag legyen. Alapitó tagja a toledoi református nőegyletnek s ennek kebelében nem egyszer visel tisztséget, sőt volt idő, amikor az egyletnek a tagjai elnökké nek választották meg.

Hogy mennyire ragaszkodott az Egyeslethez, azt semmi sem bizonyitja jobban mint az, hogy életben levő gyermekei, Ilon férjezett **Dula Gyuláné**, leánya **Terézia** Clarence, **Mrs. Manschuk** ma is tagjai a Református Egyesületnek. Példaadó cselekedet ez. Méltó arra, hogy minden szüle megfontolja, hogy az is egyik nagyon fontos kötelessége, hogy gyermekei a Református Egyesületnek a tagjai legyenek. Természetes, hogy ehez első sorban az szükséges, hogy mi magunk felismerjük a Református Egyesületnek a fontosságát. Ha tagok vagyunk, akkor tudjuk, hogy egyesületünknek a megbecsülése, szeretete egyik legdrágább hagyományunk. Az utánunk következő nemzedéket meg kell tanitanunk arra, hogy szeressék, becsüljék meg az Amerikai Magyar Református Egyesületet s ők is adják át ezt a szent örökséget a következő nemzedéknek.

Materni Pálné most a detroiti 35-ik osztálynak a tagja!

Nevét ragyogó betükkel irta be az Egyesületnek a történetébe. Hadd érezze meg ezeken a sorokon keresztül, hogy a Református Egyesület nem feledte el azokat, akik negyven esztendőn keresztül hüséges tagjai voltak az Egyesületnek.

Takács János.

17. **Takács János,** született Felső Mérán Abauj-Torna megyében, 1868-ban. Amerikába 1892-ben érkezvén meg, részt vett az egyház szervezési munkálatokban. Jelen volt azokon a gyüléseken, amelyeken a toledoi egyháznak a szervezéséről beszélgettek s később, épen akkor, amikor az egyháznak az élete a legválságosabb időszakot érte, amikor nagyon lényeges tárgyban történtek ellentétek a toledoi egyház és a Reformed Churchnek a magyar egyházmegyéje között, ő volt az egyháznak a gondnoka. Hogy ezt a válságot a toledoi egyház olyan szépen átélte, abban neki nem kis része volt.

Még Felső-Mérán vette felségül nejét **Boldizsár Máriát,** aki ma is nagy buzgósággal forgolódik az Urnak dolgaiban. Családjának a tagjai, Lajos, Erzsi, Mária, Margit, János, akinek a neveltetésére nagy gondot forditott a család, a Franklin és Marshall Collegiumba küldte egy időre, hogy ott megnyerje a magyar nyelvü kiképeztetést is, majd innen a Columbia egyetemre került s itt végezte be a collegiumi tanfolyamot. Egyszerü magyar református szüléknek olyan cselekedete ez Amerikában, ami maga is feljegyzésre méltó. Minden áldozatot meghozó a szülei szeretet, a magyar református szív a gyermekért, akiben van akarat, van képesség. Vajha megértenék ezt azok a gyermekek, akikért a szülők soha meg nem hálálható áldozatokat hoznak.

Takács János alapitó tagja a toledoi osztálynak, amely mint már jeleztük 1896 November 15-ikén alakult. Ma ez a 21-ik számu osztály. Hosszu időn keresztül titkára, pénztárnoka volt az egyesületi osztálynak.

Takács Jánosnak minden törekvése az egyház és egyesületi életben az volt, hogy betöltse az apostol parancsolatát: "Igyekezzél, hogy Isten előtt becsületesen megállj, mint olyan munkás, aki szégyent nem vall, aki helyesen hasogatja az igazságnak beszédét" s igy róla is azt mondhatjuk, hogy ismeri Isten az övéit.

Ez a tudat kisérje keresztül őt azon a darab életen, amely még be van irva számára az életnek a könyvében.

18. **Demeter Istvánné.** Itt van előttem a kimutatás arról, hogy Demeter Istvánnénak a családja, hány taggal van képviselve a Református Egyesületben. Benne van ő maga, leánya Bellincs Demeterné és fia Demeter Lajos. Menye: Demeter Lajosné. Unokái: Balázs Erzsike, ifj. Demeter Lajos. A gyermek osztálynál Demeter András, Demeter Mariska, Demeter Betty Jane. Összesen kilencen. Amint igy ránézek erre a kimutatásra, arra gondolok, hogy mivé lehetett volna a Magyar Református Egyesület, ha az alapitók, az uttörők példáját követték volna a mindenkori utódok? Arra gondolok, hogy mivé lehetne az Amerikai Magyar Református Egyesület, ha mostan élő, munkálkodó tagjai arra törekednének, hogy családjuknak minden tagja, tagja legyen az Amerikai Magyar Református Egyesületnek? A legna-

gyobb magyar jótékonysági egyletté lenne igy az Amerikai Magyar Református Egyesület.

Demeter Istvánné.

Demeter Istvánné, aki alapitó tagja Egyesületünk toledoi osztályának, született 1851 Március 12-ikén Jablonczán, Abauj-Torna megyében. Egyike a legöregebb magyar református asszonyoknak, akiknek a jócselekedetéről bizonyságuk van, akik gyermekeket neveltek, vendéglátók voltak, a szentek lábait megmosták, a nyomorultakon segitettek és minden jó cselekedetekben foglalatosak voltak. Ő mint özvegy asszony valóban rászolgált arra a tiszteletre, amellyel körül veszi Toledónak egész magyarsága.

Az, aki ugy nevelte gyermekeit, hogy azok is ott vannak az Egyesületben gyermekeikkel együtt, méltán megérdemli, hogy a Református Egyesületnek a tagsága meghajtsa előtte az elismerésnek a lobogóját.

Áldott életének a fénye ragyogjon minden magyar református asszony testvérünk előtt. Példája buzditson másokat is arra, hogy ugy szeressék egyházainkat, egyesületünket, mint a hogy ő szerette mind a kettőt.

19. **Berecz Jánosné** született Nyiregyházá 1863 Szeptember 18-ikán. Amerikába 18 ben érkezett meg férjével együtt, aki 1881-ben lépett házasságra. A házasság hat gyermek származott, u. m. János, E Anna, Gizella, Erzsébet, Lajos. Férjé együt teljes odaadással vettek részt az eg ház és egyesületnek a megalapitásában s sokszor visszahuzódva éltek is, életüknek dásos volta meglátszik ugy az egyházn mint az egyesületnek az életében. Ete leányuk Molnár Istvánnak a felesége lett mint ilyen sokszor elhatározó befolyást g korolt sok olyan tervre és elhatározás amelyek összefüggésben állottak Molnár I vánnak az életével. Tehát, ha Bereczné szonytestvérünk nem szerepelt is a fórum ha inkább titkon, mint nyilvánosan vette részét minden nemes munkából, még is legnagyobb befolyást gyakorolta arra az é re, amelyet mi éltünk.

Ő mindig szelidséggel fogadta be a b tott igét, amely megtartja a lelket.

Valóban megtartója volt az igének és csak hallgatója. Tudta, hogyha valaki hallgatója az igének és nem megtartója, ilyen hasonlatos ahoz az emberhez, aki körbe nézi az ő természet szerint való rázatát, mert megnézte magát és elment azonnal elfelejtette, hogy milyen volt. I aki belenéz a szabadság tökéletes törvén be és megmarad amellett, az nem feledék hallgató, sőt kész levén a cselekvésre, boldog lesz az ő cselekedeteiben."

Legyen életének estéje annak a szeret nek a fényétől ragyogó, amellyel ő szeret gyermekeit és embertársait!

20. **Csontos Andrásné.** Született 1867 D cember 1-én Korláton, Abauj-Torna megyébe Az egyesületbe férjével néhai Csontos An rással együtt Bridgeporban állott be s azót bár több helyen megfordult férjével együ a munkaviszonyok végett, egyesületi tagsá gát mindig megtartotta s a south-norwalk osztálynak a tagja. Vele kapcsolatban ke megemlitenünk azt, hogy ő bár nem a r hitünknek a cselédje, mégis mindig jól érez te magát a Református Egyesületben, amely nek kezdettől fogva az volt az egyik legjel lemzőbb tulajdonsága, hogy teljes tisztelet ben tartotta a vallásszabadságot. Nem foly

tatott téritést, hanem mindenkinek a vallását teljes tiszteletben tartotta. Ez a Református Egyesületnek ma is egyik éltető eleme. Igy vált lehetségessé az, hogy nemcsak a tagok között, hanem az osztálytisztviselők között is vannak másvallásu egyének.

Csontos Andrásné példája buzditson másokat is arra, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesületet, mint olyan magyar testületet, amely mindenkor hiven teljesité elvállalt kötelezettségeit tagjai iránt, tömeges beállásukkal segitsék abban, hogy még több jót cselekedhessék az özvegyekkel és árvákkal s azt a két szeretetintézményt, amelyet az Amerikai Magyar Református Egyesület 15 éve tart fenn a magyarság támogatásával, az árvaházat és aggmenházat az árvák és elaggottak javára tovább fejlessze és müködését a legszélesebb mezőkön folytathassa.

21. **id. Dókus Gábor,** amint láttuk az egyesület megszervezésének a történeténél, részt vett a szervezésnek a munkájában s a Trentonban megválasztott ideiglenes tisztikarnak is tagja volt, bár a south-norwalki osztály 1897 április 11-én, tehát az alapitó tagokra kitüzött időn tul alakult meg, az alapitó tagok közé számitandó. **id. Dókus Gábor,** aki tényleg nagyon sokat tett az Amerikai Magyar Református Egyesületnek az érdekében, született 1861-ben szeptember 4-én, Kovács-Vágáson, Abauj megyében. Sárospatakon elvégezvén a tanitóképezdét, tiz évig volt tanitó előbb szülő falujában, majd Fonyban, Abauj megyében. 1893 március 15-én jött ki Amerikába. Egyenesen South-Norwalkba ment, ahol nagy rokonság, sok ismerős és jóbarát várt reá, akiknek a meghivására vette kezébe a vándorbotot. Mindjárt megérkezése után hozzá kezdett a nagy munkához, a south-norwalki egyháznak a megszervezéséhez s a mint a south-norwalki egyház Emlék Albumából látjuk, munkáját olyan siker koronázta, hogy az egyházat már 1893 április 18-án megszervezte. Mint tanitó olyan szép eredményt ért el az egyház megszervezésében, hogy előbb Kovács János, de később különösen Ferenczy Ferenc teljesen mellé állottak s közbejárásra, a belmisszió bizottság ajánlatára a new-yorki classis megengedte, hogy lelkészi vizsgát tegyen. Ezt a vizsgát 1894 szeptember 30-án tette le **Brunner Gáspár** bridgeporti német lelkész és **Ferenczy Ferenc** előtt; ugyanezen év december 9-én szenteltetett lelkészszé **Rev. Paul Sommerlate** new-yorki kikötői misszionárius és **Ferenczy Ferenc** által.

Ekkor a south-norwalki egyháznak rendes lelkésze lett s Isten kegyelméből 38 évi szolgálat után, most mint nyugdijazott lelkész él korán özvegyen maradt leányának, Horváth Sámuelnénak a családja körében, körülvéve gyermekei, unokái s volt gyülekezetének méltán megérdemelt szeretetével. Mint felszentelt lelkész megbizatást kapott arra is, hogy szervezze és szolgálja be a bridgeporti első egyházat is. Ezt a munkát 1896 október elsőig végezte, amikor a bridgeporti egyház is lelkészt kapott. Mint misszionárius Woodbridgen, Cartereten és Perth-Amboyban készitgette a talajt arra, hogy ezeken a helyeken is megépüljön a magyar református Sion. Most, amikor ezeken a helyeken virágzó magyar református egyházak vannak, bizonyára ő örül a legjobban, hogy Isten az elvetett magvakat olyan szépen, olyan gazdagon megáldotta. Nincs a lelkipásztornak nagyobb jutalma, mint az, ha látja, hogy a vetése nem volt hiába való. Egyideig Wallingfordon is teljesitett lelkészi szolgálatokat s végül a szépen megszaporodott stamfordi magyar reformátusokat szervezte leányegyházzá s ez ma is a south-norwalki lelkész gondozása alá tartozik.

Ugy emlékszem, mint ha ma élném át a trentoni gyülésnek a szép emlékeit.

Ezek között az emlékek között a legszebb az, ami a legjobban mutatja id. Dókus Gábornak a jószivét, a szerető lelkét. Trenton negyven évvel ezelőtt nem az a magyar város volt, ami ma. Kevesen voltak itt még akkor. Igy nem csuda, ha magyar katholikus testvéreink is résztvettek a vendéglátásban. Mi ketten egy Melegh János nevü római katholikus családhoz voltunk beszállásolva. Forró nyári éjszaka volt s hajnalban, amikor még a nap alig pitymallott, felébredtem s Dókus Gábor már nem volt az ágyban. Mikor megkérdeztem, hogy miért kelt fel olyan nagyon korán, igy felelt: "Azért, mert azt akartam, hogy te jobban aludj!" Feláldozta a maga éjszakai nyugodalmát azért, hogy én jobban

pihenjek. És azóta mindig figyelem az életét, munkáját s mindig azt látom, hogy ez a jószivüség, ez a szeretet, mint aranyfonál huzódik keresztül egész életén.

A szeretet fakaszthat egyedül szeretetet. Szerető lelke az oka annak, hogy még ma is, amikor már teljesen visszavonult a munkától, az egész South-Norwalk szeretettel veszi körül. Ha néha-néha végig megyen az uccán, mindenki megsüvegeli, mert ő is megsüvegelt mindenkit.

Küzdelmekben is volt osztályrésze. De mindig szabályszerüen küzdött. Épen South-Norwalkon voltak, akiknél megvolt a kegyességnek a látszata, akik elakarták az ő munkáját gáncsolni, de győzedelmeskedett, mert szabályszerüen harcolt. Minden nappal közeledik az ő életében is az az idő, amikor eljön az elköltözésnek az ideje, de bármikor következik is be a földi életnek a vége, id. Dókus Gábor nyilván elmondhatja: "Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetre eltétett nekem az igazság koronája, melyet meg ad az Ur nekem ama napon, az igaz biró, nemcsak nekem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az Ő megjelenését!"

22. **Csáji Mihály,** akit ebben a névsorban utóljára említünk, egyike azoknak a tagoknak, akik a legelsők között voltak, amikor be kellett állaniok a Református Egyesület tagjai közé. Okmányszáma 74. A startlei osztálynál iratkozott be tag gyanánt 1896 december 14-én. Az alapitó tagok közül ő az, aki az Egyesület aggmenházának a falai között talált nyugodalmat.

Született 1861-ben szeptember havában Nagyidán, Abauj-Torna megyében. 1889-ben jött Amerikába s először Pittsburghban dolgozgatott, majd elkerült az ohioi szénmezőkre s itt Startleben, ahol sokan voltak magyarok, talált foglalkozást. Családja nem jött át Amerikába s öccsével Jánossal élt s majd mikor a János felesége is meghalt, a két testvér együtt töltötte napjait. A nehéz bányamunkában azonban olyan köszvényes bajt szereztek mind a ketten, hogy többé nem voltak képesek dolgozni. Igy felvételért folyamodtak az Aggmenházba, a hol **Csáji Mihály** immár a tizedik esztendőt tölti csendes békességben.

Az ő esete ime tanubizonyság a mellett hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület nemcsak haláleseti segélyt nyujt tagjainak, hanem biztositja őket arra az esetre is, ha senki nélkül, semmi nélkül itt maradnak ebben az életben.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület egyedül áll az összes magyar egyesületek között akkor, amikor saját aggmenházában nyujthat otthont azoknak, akiknek erre szüksége van. Ezért kell minden egyes tagnak arra munkálkodnia, hogy Egyesületünk minél nagyobbá, minél hatalmasabbá legyen.

A százezernyi magyar református együtt egy akarattal minden álmot képes volna megvalósitani. Előre azért a negyvenedik esztendő határán az óhajtott Kanaán felé!

Még tizen vannak abban a kimutatásban a melyet a Titkár ur hozzám küldött az életben levő alapitó tagokról, akik nem váltak szoltak. Nagyon sajnáljuk, hogy róluk nem irhatunk, mert nincsenek adataink. Ime ilyen kevesen vagyunk, akik megállhatunk a negyven éves határkőnél. A midőn igy visszatekintünk, emlékezünk, mert már Mózes megmondotta, "hogy emlékezzél meg az ős időkről, gondoljátok el annyi nemzedék évét. Kérdezd meg atyádat és megjelenti neked, te véneidet és megmondják neked."

Bizony nagy dolgokat cselekedett mi velünk az Isten, akinek legyen dicsőség, tisztesség és hálaadás örökkön örökké!

Kalassay Sándor

MORELAND CAFE
Kitünő szeszes italok.... Importált tokaji bor
Csuhay János tulajdonos
11902 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

LEZSÁK JÓZSEF
KÖZJEGYZŐ
Általános biztositás
11530 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

CSUTORÁS JENŐ
HUSCSARNOKA
óhazai különlegességek—friss és füstölt hus-félék
3103 LORAIN AVENUE, CLEVELAND, O.

A BETHLEN OTTHON NAPTÁRHOZ, 1936-IK ÉVRE.

A NEMESLEVELET MEGETTE A FAKÓ KUTYA.

HUMOROS ELBESZÉLÉS.

Irta: KOVÁCS ANDOR, brownsvillei ref. lelkész.

1899-ben nemcsak a község, de az egész vármegye ismerte nemes Meskó Zsigát. Hiszen az egész környéken neki volt már nemeslevele — egyedül. Örökös birójelölt hirében állott s mindig szerencsésen megbukott. Pedig a nemesi jog ő mellette volt, dehát azok a falusi szavazók, különösen a jobbágyok ellene voltak. Szemtanuk állitása szerint valamikor az V. Ferdinánd előtti időkből volt az ő nemeslevele, a császár képlenyomata is rajta volt. Választások idején ez a hires okmány mindig előkerült. Nem kis bosszuságot okozott a község férfinépességének. Az asszonyok közül csupán szegény Fáni-néni utálta legjobban a heccelő levelet. De mit volt mit tenni, abban az időben az asszony neve: — hallgass volt.

Persze, a fakó-kutyának fogalma sem volt arról a tényről, hogy miből készült a nemeslevél, mert akkor az is nagyobb respektussal viseltetett volna iránta. A timárok sohse világositották fel kutya-uramékat, miszerint, kutyabőrhártyán volt az megrajzolva, azért tartott ki százesztendeig is. Hiába, akkoriban még nagyon szüken volt a papiros. Ujságot is ki olvasott a faluban? Pap, jegyző, vagy talán a rektor. Minden esztendő nevezetesebb eseményeit csupán a jó kalendárium hozta. Ebből is csupán kettő volt ismeretes. A "Regélő Bácsi" és a "Kossuth Naptár". . . Meskó Zsiga bátyó mindig az előbbit hozatta meg a vásárról.

Most éppen itt volt a hiba. Csókáné, a komaaszony kettőt vett a vásáron és az egyiket nagy előszeretettel adta át nemes Meskó Zsiga szomszéd-komámuramnak. "Gyönyörüség ezt olvasni, kedves Meskó komámuram". Igy az asszony.

Meskó uram végignézi az alkotmányt. Meg-megforditja. Ki-kinyitja. Itt-ott, gunyosan birálja. "Paraszt, hát paraszt". Igy a kopott nemes. Töprengései közben odanyit, ahol éppen ez áll:

1848—1899. — "Szemei előtt az Istennek,

Árvaházi templom és iskola.

paraszt és nemes nincsenek" Nincsenek? No, megállj, hát és megmutatom, hogy vannak. Abban a pillanatban elkiáltja magát kint egy drótostót. Meskó kiugrik, ráförmed a jámbor tótra: — "Drótos! Gyere be! — A drótos bement. — "Drótos! Eredj ki! — üvöltötte Zsiga bácsi. A szegény tót kiment, mormogott valamit.

Felmarkolja Meskó uram a Kossuth Naptárt, odateremti az öreg tölgyfaasztal közepe tájára. No, ugye, hogy van nemes, ugye hogy paraszt is van!? Mi? Sem Kossuth, sem Petőfi nem szóltak egy szót sem. Türték a torturát.

Varju károgást hallott a kopott nemes. Sértette a füleit. Micsoda? Kinéz és látja, hogy egy csapat varju rászállott a kis szénaboglyára. Ott alkalmatlankodnak. Se szó, se tartomány, felkapja Meskó a karikás ostort az egyik kezébe, a nemeslevelét a másikba. Kirohan az ajtón. Felmutatja a nemeslevelet, azután fülsiketitő csittegés-pattogás között imigyen szaval:

"Te, piszok varju, hát nem tudod kié az a szénaboglya? Mi? Menjetek a parasztokhoz, ott károgjatok. Ide csakis az én engedelmemmel jöhettek." Mondani sem kell, hogy a varjuk engedelmeskedtek. Elszállottak, ki tudja, hányadik szomszédba.

Legények nótáznak a utcán. Azt fujták, hogy: "Megdöglött a biró lova, Nyuzza meg a biró maga." Ezek biztosan a parasztok. No, megálljatok! Éktelen lármában tör ki az öreg nemes. Kirohan az utcára, ott kioktatja a legénységet. "Héj, nem tudjátok, hogy holnap bíróválasztás lesz?" "Tudjuk ám, felel egy bátrabb suhanc." "Na hát akkor takarodjatok, ki-ki a maga vackára, addig, ameddig le nem püffentelek." Odalép a feleselő legényhez és odaorditja neki: "Te pedig ecsém, mond meg az apádnak, hogy a paraszt fogja be a száját." "Ugy, ugy, no majd meglássuk." Meskó sarkon fordult és olyan egyenesen lépkedett a kiskapun befelé, mint egy gyertyaszál. A legények elcsendesedtek.

A felmelegedett öreg nemes kinyitja most a Kossuth Naptárt. Mellé a nemeslevelet. Lekoppontja a fáklya üszkét és odahajlik az irások fölé. Szaval: "Ide nézz te szerbiai szökött-kopott diák! te nótárius! ide nézz erre a nemeslevélre! Láttál te már ilyet? Mi? Ki vagy te itt a nagyar nemesek őslakó helyén? Csak egy gyütt-ment, egy szláv paraszt! Tudod-e, hogy a segesvári csatában miért döfték át a szivedet? No, most beszélj." Petőfi meg sem mert moccanni. Mikor Kossuth apánk kioktatására került a sor, ehez már fegyver is kellett. Hopp, megvan. Az alacsony kisházikónak hajlott mestergerendáján Isten tudja mióta ott hevert egy orsóskosár néhány sodrófával. Kiragad egyet. Neki szegezi a kalendárium cimlapján diszelgő Kossuth Lajos szemének. Reccsenés! Kiszurta a szemét. "Na, most tudd meg, hogy vannak nemesek, vannak parasztok is. Te csak egy betolakodott tót-paraszt voltál. Tudod, mi ért kellett földönfutóvá lenned? Tudod, mi ért döftem most ki a szemed? Mert eltörölted a nemességet!..."

Másnap csakugyan megvolt a bíróválasztás. Nagy korteskedés folyt. Az ellentáborból áthallatszott a nótázás. Ujra a parasztok nótáznak. És, hozzá milyen sértő hangon! Hallgassatok csak! Mit fundáltak ki a kalendárium nyomán? A nóta egyenesen rá illett:

Esik a fergeteg, ázik a köpenyeg... stb
Megette a kutya a nemeslevelet,
Nem irják ki, rövidlábu biró
Többet a nevedet! . . .

Szerencsésen megbukott a biró. Na, hiszen nem is kellett más, hanem hogy paraszt legyen a község birája. Hiszen a közbirtokosok elkülönitett határrészben szántogattak eddig, külön szőlőhegyen szüreteltek, máborpincékben kóstolták a mustot. Külön csorda-gulya-nyáj. Külön pásztor-fogadások. Nem győzte a kisbiró csak kidobolni, hogy asszongya:

"Közhirré tétetik először: A közbirtokosok csordája Nagypénteken kezdi meg a legelést . . . . . másodszor, — hogy a jobbágyok ménese körömfájás végett istállón marad husvét második napjáig, amikor a körorvos szolgabirói rendeletre minden istállót megvizsgál. Egy-egy ló után 5 korona felszámitott vizsgálati adó esedékes." . . . Drum, drum, drum . . . .

Mit szól ehez a jegyző ur, akit a parasztok eddig tyuklétránk tituláltak? Most már az ő kezekbe esvén a hatalom, az is megeshet, hogy a Kossuth Naptárt is ránk erőszakolják. És igy tovább. Tiltakozni kell. Felebbezni egyenesen a szolgabirói hivatalhoz.

Jöjjön ki, hallja meg, nézze meg ő maga, micsoda sérelem esett a községen.

Mig a fellebbezés ügye eldül, addig el kell végezni a szüretelést. A közbirtokosok együtt, a jobbágyság másutt. Elő az ökrösszekerekkel. Arra hordókat. Utánna a vastengelyü kotyogós szekereket. Az emberek menjenek ki előre és a szüretelő cselédség majd ott terem idejére.

Az áldott jólelkü Fáni néni a szalonna és kenyérpakolásnál kifogyott minden vászonnemü edényből. Hol van? merre van egy jó erős papirdarab? Eszter, Panni, Zsuzsika! Hozzatok csak ide gyorsan valamit, amibe a szalonnát bepakoljuk. Keresgélés közben egy köténynagyságu régi papirra akadnak. Itt van édes, itt van kedves anyámasszony. Ügyes lányok vagytok! Jól van, pompás! Kirakni a csomagokat a szüretelő kosárba. Mindjárt jönnek a kocsisok, indulhattok lelkeim. Az ajtó előtt két-három hatalmas komondor ólálkodott. Ide-oda figyelve. Vajjon ők is kimehetnek a szőlőhegyre? Már előre nyulpecsenyére fenték a fogukat. Egyszer szalonna szag üti meg a "Fakó kutya" orrát. Szétnéz. Senki közel. Neki buzdul, kiveszi a szalonnát a kosárból és a tehénistálló mögé becipeli. Utána a másik kettő is.

Miska, a kocsis illendően jelenti, hogy indulhatnak. A lányok, asszonyok örömmel ujságolják, miszerint alig várták az indulást.

Erős kutyamorgás, marakodás hallatszik a tehénistálló mellől. Mi az? Talán csak nem bomlott meg az a három dög, hogy ellopott volna valamit? Miska bácsi ügyesen a kutyák közé suhantott az ostorral. Takarodjatok hátra! Ti csak kárt tehetnétek ott künn a szőlőhegyen. De Uram fia! Hiszen ezek már elosztoztak a szalonna felett. Még a zsiros papirt is benyaldosták.

Az asszony tudta, mit csinált. Utálta a nemességgel járó zaklatásokat. Örömmel pakolta be a szalonnát a nemeslevélbe. Igy aztán azt is megette a kutya.

— — —

A biróválasztás megerősitése és a fellebbezés eldöntése már a szolgabiró dolga lett volna. A sokat emlegetett nemeslevelet tüvé tették, mindenhol bekeresték. De már akkor az egész község tudta, hogy annak is rendbe jött a dolga.

A házörző komondorok a szüretelés harma-

Ref. Nőegylet, Bethlehem, Pa.

dik napján kiosontak a szőlőhegyre. Meskó bácsi neszét vette a nemeslevél eltünésének. Már az egész szüretelő asszonynépség erről beszél. No megálljatok kutyák! Ezt nem viszitek el szárazon.

Kiadja hát a parancsot, miszerint a kecskecsecsü gerezdeket külön kosárba kell összegyüjteni. Csak abban az esetben sajtolják ki majd, ha nem lenne teli a huszonnegyedik hordó. Ugy is lett. Pompás nagy kosár szőlő volt félretéve. Csirgették-csorgatták a mustot, de az utolsó hordónak bizony még sok hijja volt.

Hozzá kell hát sajtolni a télire szánt csemegét is. Ne nyalakodjanak annyit a fonósasszonyok és varrogató lányok. Az ember ugyis csak a cigány tempót követi. Ugy szereti a szőlőt, ha leverik a bürit és bor lesz belüle! A két puttonos, mit volt mit tenni, felgyürkőzve indul a nagy diófa alá, hogy előhozzák a válogatott csemegéket és a bortaposózsákba kommandirozzák.

Ne cammogjatok ott hé! kiált Meskó bácsi. Mi az? Ha azt mondom, hogy hozzátok, akkor hozzátok!

A két puttonos legény a fületöveit vakargatta. Baj van ám itt, Meskó uram! Most meg már a csemegének szánt szőlőt ette meg az a dög kutya! Itt van most nyaldossa utána a száját a "Fakó" . . . .

Nemes embernek meg kell őrizni a higgadtságát. Most jön az itélet. U . . . . ugy? Odahajlik a puttonos legényekhez és igy szól: fogjátok meg azt a dögöt! Megette harmadnappal ezelőtt a nemeslevelet, ... most megette a pótszőlőt, . . . csak ügyesen megragadni a sehonnait . . . majd én megmutatom neki most, hogy kié itt a jog.

Parancs az parancs! Nemes ember szavát nem tanácsos kételkedéssel fogadni. Egy taksása a pirók-képü Klárik Pesta, mig a másik a Miska kocsis. Odacsalogatják a "fakót" és lassan ártalmatlanná teszik. No, de mi lesz most? Hogy tudja vajjon ez a falu muzsikája elhuzni a "fakó kutya" nótáját?

Tegyétek a sajtóba! rikácsolja Meskó gazda. Most a hiányt ki kell neki adni. . . . Ficánkolt ugyan a zsiványkutya, de csak bekerült a zsákba. Bekötötték.

Mindenki rémülten ugrott félre. Be a sajtóba! A sértett nemes maga, . . . s. k. eresztette rá a nyomót. Kisajtolta a kutyát.

Szemtanuk állitása szerint az eltünt nemeslevél maradványai, tényleg a must színén usztak.

Most várjunk csak egy pillanatra.

Nem minden becsületes magyar hazafi ragaszkodott annyira a nemesleveléhez, mint az öreg Meskó. A most élő emberek között sokan vannak, akik emlékeznek egy hires miniszterelnökre, akinek több vágottdohánya volt, mint másoknak.

I. Ferencz József, osztrák császár és Magyarország apostoli királya felhivatta ezt a magyar államférfiut Bécsbe, a császári palotába. Tudta a császár, hogy azelőtt mennyi folyamodvány, könyörgés folyt be a nemeslevél végett. Megpróbálta hát "Ferencz Jóska", hogy megpuhitja ezt a vasakaratu magyart. Hüséges csatlósokat ilyenformán toboroztak mindig a magyarok között. Be is jött a pesti vasember. Mikor azonban a császár előadta neki szándékát és megmutatta neki a szó teljes értelmében a legmagasabb nemesi kitüntetést, — az **aranygyapjasrend** és **aranykulcsosi** rendet, grófi paszamántos főnemesi jelvényt, a mi vasakaratu magyar miniszterelnökünk igy szólott a császár-királyhoz:

"Felségednek szava parancs részemre is. Elfogadom a kitüntetést és vállalom a magyar miniszterelnöki megbizatást. A gerófi cimert azonban viselni életemben soha sem fogom. . . . Az Isten engem ugy segéljen!" Most katonás tisztelgés után elhagyta a magyar miniszterelnök a császári palotát.

Azt bogozza ki az a magyar ember, aki ért a politikához, hogy mit gondolt akkor "Ferencz Jóska", amikor a távozó magyar miniszterelnök Tisza Kálmánnal kiment a Burg-Kapuján!? . . . Ilyenek is voltak!

Aztán a gatyás parasztok, a kis gazdák bálványozott képviselője az a nagyatádi Szabó István? . . . Folyamodott-e az valaha nemeslevélért? Hogyis ne! Őt is megkinálták vele. Nem fogadta el, de illendően kitért ő is, mint sok más.

— — —

Zárszó jogán még csak annyit, hogy ennek a históriának sokan ellene fognak majd mondani. Zemplén — Borsodra — ez viszont

Gömörre vagy pedig Abaujra szeretné tolni a felelősséget az egész komédiáért. A beregiek bölcsen hallgattak eddig, pedig ők is kivehetnék részüket a tárgyalásokból.

Miután a Tiszamellékieknek legkönnyebb bebizonyitani, hogy ahol nincs szőlőhegy, ott nem lehet szüretelni, talán ezt is figyelembe kellene venni. De hogyha a fentiek közül magát teljesen tisztázni akarja a nemeslevél-kutyaperben valaki, az majd irja meg ennek az ellenkezőjét a következő Bethlen Otthon — naptárba.

Különösen szeretné e sorok irója, hogyha nemcsak az öregamerikás magyarok, hanem az ugynevezett "Második Generáció" is belemelegedne a magyar irás olvasásába. Akkor lenne igazán joga minden fiatal, itt született magyarnak azt állitani, miszerint az ifjaké a szebb jövő!

Konfirmáltak csoportja Ligonierban.

Mit akar a "Szebb Jövő"?... Fel akarja nyitogatni az ifjuság szemét, hogy ne bizzák el magukat a "diplomák" megszerzésével, mert hiszen itt van előttünk az élet legnagyobb iskolája, melyben már-már emelkedik a DIPLOMÁS KOLDUSOK száma.

* * *

DIPLOMÁS KOLDUSOK.

Kedves magyar fiuk és magyar leányok! — Az alább következő sorokban egy siró magyar édesanya sóhaja száll hozzátok, akit durván megsértett a legidősebb leánya. Nincsen ott abban a faluban csinosabb leány. Ez nem volna még nagy baj, de a dolog ugy áll, hogy a kisasszony is tudja. Magatartását éppen ehhez szabja. Édesapja munkanélküli magyar bányász, nyolctagu család feje. Édes anyja a család őre és szolgálója. A nefelejts szemü kisasszony már a közeljövőben High School diplomáját várja. Erre máris büszke. Büszke is lehet, hiszen szüleinek ilyesmiről álmodni sem lehetett. A kedves kis lány ezt nem birja felfogni és nem veszi komolyan az édesanyja intelmeit. Ha templomba, ha az ifjusági körbe vagy pláne a Christian Endeavor áhitatra figyelmezteti a mama, akkor bizony csak "oh, my goodness" a felelet. Ezt a szorgalmazó mama nem érti, mi lehet. A tüzoltók "carnival"-ja, a szabadban tartandó "piknikek" vagy a szokásos téli kimaradások, bálok, "ride"-ok, a "jazz muzsika" recsegő-csattogó hangja azonban már-már foglyul ejtették a szép leányt. A széplánynak barátja is kerül, de nem is egy. Ez, ami a szüléket legjobban aggasztja. Ki tudja ki fia? Ki tudja mi fán termett? Nincs más neve csak annyi, amit a kisasszony adott neki. — "My boy-friend". Persze, hogy ez nem magyar név. Ezen folyik a csete-paté. A szép lány nem szivesen látja mezitlábos kis testvéreit, busongó édesapját, siró, kö-

nyörgő, sokat dolgozó édesanyját. Őnagysága csak öltözik. Szájaszélét, szemöldökét, körmeit oly pompásra festi, hogy mikor a tükör előtt jobbra-balra megfordul, már alig ismer saját magára Valami kuplé zenéjét cincogja épen, amikor belép hozzá a mama. Kérdőre vonja, szemrehányást tesz neki, sirva kéri, ne menjen ki ilyen késő este. Nem illik, nem neked való, nem magyar, munkakerülő, csavargó, csábító, infámis, hazug és Isten tudja még mit nem hoz fel a siró asszony lánya védelmére. A kisasszony persze egyet megtanult a High Schoolban. Nem felesel a mamával. Épen annyiba veszi, mint a tanitóit az iskolában.

Autó-tülkölés hangja zugja be a kis ház elejét. A mi kedves szép magyar lányunk "boy friend"-je megérkezett. Belenéz a tükörbe. Libbenősen fordul. "Bye, mother!" kifelé tart. Az édesanya aggódó szivvel állja utját. Az auto ujra tülköl. A lány sietve csak ennyit mond a mamának: — "Mother, mind your own . . . . . business" és az első ajtót ugy csapja be maga után, hogy az egész alkotmány belerendül a zuhanásba.

Az anya megsemmisülve áll és néz leánya után az ablaküvegen keresztül. Elfutja szivét a keserüség. Utána rohanjon? Botrányt csináljon? Itt az nagy szégyene lenne a családnak. Nem, nem teszi.

Lerogyik az öreg pamlagra. Előtte van egy ujság papir. Nagy betükkel ott áll rajta: "Egy ápolónő és egy tanitónő gyászos halála!" Elborzad. A szétroncsolt tetemekben már saját leányát siratja. **Oh! ezért neveltelek!?....**

A tanuló ifjuság szabados élete összetörött. Kórházakban, börtönökben, állami kenyérsütőházak előtt, gazolin állomások, utszéli lebujtanyák, rendőri naplók és Isten tudja miféle intézetek lajstromjain szereplő szép lányok és "boy friend"-ek neveivel vannak megtöltve. A magyar asszony, a jó anya még egyszer felsikolt. **"Oh! hát ezért neveltelek oly keservesen!?"....**

Magyar fiuk! Magyar lányok! Egyházak virágoskertjében szépen nyiló kedves virágok! Örömre, boldogságra hivott titeket az Isten. Ti vagytok a jövő reménységei. A lélek kertjének legszebb virágai. A legdrágábbak vagytok. Vezetésre, irányitásra, tanitásra készültök? Élő plánták, ékes gyöngyök vagytok. Hová vezet a ti utatok? Oh .... ne legyetek festett koporsók.

Jöjjetek a C. E. csapatba! Krisztusért és az Egyházért szolgáljatok.

Az árvaházat segélyező Bronxi Magyar Nők.

AZ EVANGÉLIZÁLÁS UJ UTJAI A CLEVELANDI ELSŐ EGYHÁZBAN.

VISSZATEKINTÉS AZ UR 1935-IK ESZTENDEJÉNEK BŐJTI IDŐSZAKÁRA.

IRTA: DR. HERCZEGH JÓZSEF.

A lelki ház épitésénél, minden komoly lelkipásztornak és egyházi előljáróságnak komoly gondot okoz az, hogy uj utakat kell találnia az érdeklődés fenntartására. Egy olyan nagy világvárosban, mint amilyenben a Clevelandi Első Egyház épiti a lelki házat, az egyháztagok érdeklődését sok minden leköti. Éppen ezért kell uj módokat és eszközöket találni egy ilyen egyházban a lelki ház épitésére.

A presbitérium segitő keze.

Amikor az egyház előljárósága a csaknem két hónapos evangélizálás tervét kidolgozta, a presbitériumban megértő segitő kezet talált. Az egész programot részletesen letárgyalta a presbitérium és megindult a házról házra való hivogatás, a presbiteri látogatások alkalmával.

A református sajtó jó eszköznek bizonyul.

Amikor a presbitérium jóváhagyta a lelki ház épitésének programját, akkor az Amerikai Magyar Reformátusok Lapja segitségét is kérte az egyház. Egy külön száma jelent meg jóval a program előtt ennek a lapnak. Ezt a külön számot azután kézbesitették az egyháztagoknak a látogató és hivogató presbiterek.

A kidolgozott program.

Nem szóltunk még, a csaknem két hónapra tervezett program kidolgozásáról. Ezt a nagy munkát a gyülekezet előljárósága végezte az egyház lelkipásztorával és tanitójával, valamint az egyház testületeinek képviselőivel.

A legtöbb gondot a közremüködő amerikai igehirdetők, előadók, továbbá az ének és zenekarok beállitása okozta. Azonban gondos utánjárással, sikerült ezt is megoldani, és a program készen állott.

Az amerikai iskolák közremüködése.

Egy ilyen nagy világvárosban, mint Cleveland, a high schooloknak nagyon szép ének és zenekara van. Öt-hat ilyen high schoolt sikerült megnyerni arra, hogy a programban közremüködjenek. Különösen az ének- és zenekarok vezetői voltak azok, akik fáradságot nem kimélve, készültek az evangélizáló programra.

Amerikai és magyar előadók.

A legkiválóbb amerikai és magyar előadókat kellett megnyerni, hogy az egész bőjti idő alatt le lehessen kötni az egyháztagok érdeklődését. Vasárnap és szerdán este voltak ezek az előadások, angol és magyar nyelven. A sorozatnak cime ez volt: A Mi Hőseink. Egymás után vonultak fel az amerikai történelem hősei: Benjamin Franklin, Thomas Edison, Thomas Jefferson, Theodore Roosevelt, Alexander Hamilton, Nathan Hale, George Washington, Dr. Charles W. Elliot, Henry W. Longfellow és Abraham Lincoln.

A clevelandi első egyház temploma az épitkezés befejezése után.

Az amerikai történelem hőseivel párhuzamosan vonultak fel a magyar történelem hősei: Kossuth Lajos, Mátyás Király, Arany János, Munkácsy Mihály, Könyves Kálmán, Erdély hősei, Lorántffy Zsuzsánna, A magyar orvostudomány hősei, Kálvin János, a

magyar zene nagyjai. A vasárnapi előadások a Bethlen teremben, a szerdaiak pedig a clubhelyiségben voltak. Vasárnaponként mintegy fél-ezeren, szerdánként pedig mintegy másfél-százan hallgatták az előadásokat.

Az Ige hirdetése volt az esték központja.

Ezek a bőjti evangélizáló esték, a lelki ház épitését szolgálták. Éppen ezért, volt minden egyes est központja az igehirdetés. Az alkalmi szolgálatot vendéglelkészek is végezték. Egy-egy ilyen igehirdetés, ama nagy jellemeket világitotta meg az Ige fényével, akikről az angol és magyar nyelvü előadások szóltak.

Szeretetvendégség fejezte be az estéket.

Amikor az estéknek vége volt, süteményt és teát szolgáltak fel az egyház különböző testületei. A vasárnapi iskolai tanitók után az egyház asszonyai, majd a Varró club, a Közmüvelődési kör, a Templom és Iskola Segélyző Egyesület, a Lorántffy Zsuzsánna Egyesület, a Ref. Női Betegsegélyző Egylet, a Ref. Bs. Egylet, a Ref. Férfi Énekkar, és a Ref. Női Énekkar vendégelték meg a megjelenteket. Sok munkát adott ez a derék testületek tagjainak, azonban mindegyik örömmel végezte a szolgálatokat.

Az evangélizáló esték mély hatással voltak a lelkekre.

Akik végig hallgatták ezeket az estéket, a leghálásabb szeretettel emlékeznek meg róluk. Az egyház negyvenötéves történetében szinte párját ritkitja egy ilyen hosszu evangélizálás, amely csaknem két hónapra terjedt. A komoly munkát a hivek hálája jutalmazta. Az anyagikaban is meg volt az eredmény, amennyiben a perselypénz a hivek áldozatkészségéről beszélt.

Dolgozzunk együtt az amerikai iskolákkal és egyházakkal.!

Amerikai magyar református egyházaink csaknem kivétel nélkül olyan telepeken vannak, ahol virágzó amerikai iskolák és templomok végzik munkájukat. Ezekkel az amerikai testvérekkel áldásos az együttmüködés, amint a Clevelandi Első Egyház vállalkozása mutatja.

Tegyenek ezért egy kisérletet a többi egyházak is ezen a téren. Keressék fel a szomszédos amerikai egyházakat és iskolákat, beszéljenek azok lelkipásztoraival, és tanáraival, illetve tanitóival. Egészen bizonyos, hogy a legnagyobb megértésre találnak. Mivel az amerikai ének- és zenekaroknak a programhoz illő, lehetőleg vallásos, számokat kell betanulni, azért már hónapokkal előre föl kell őket kérni a közremüködésre.

A vetitett és mozgó képek használata.

Az Első Egyházban ezeket az evangélizáló estéket nagyon vonzóvá tette az, hogy az amerikai iskolák rendelkezésre bocsájtották vetitett és mozgó-kép fölszereléseiket. Igy azután nagyszerüen illusztrálták az előadásokat.

Ilyen felszerelése minden amerikai iskolának van. Egy kis utánjárással könnyen meglehet nyerni őket a közremüködésre.

A hallgatók részéről nem marad el a hálás elismerés.

A Nagyhét és a Husvét ünnepe.

Ezek az előadások a Nagyhétre és a Husvétre készitették elő a lelkeket. Jobban alig tudja felhasználni egy gyülekezet a bőjti időszakot, mint ilyen előadások tartásával. A Nagyhéten és a Husvétban meglátszik aztán ennek az alapos munkának eredménye.

"Szántsatok magatoknak uj szántást", — tanit bennünket a prófétai szó. Boldog azért az a munkás, aki Isten országának épitésére ezenképpen nemcsak az ó-t, hanem az ujat is előhozza.

Presbitérium, Brainards, N. J.

TIZENHÁROM ÉV AZ ALPHA, N. J. GYÜLEKEZET ÉLÉN.

A jóságos Istennek segitő szent kegyelme, gyülekezetünk tagjainak megértő jóakarata, áldozatkészsége, templomlátogatásának rendszeresen való gyakorlása révén jutottam el itteni lelkészkedésem tizenharmadik esztendejének végére.

Szépen indult, szépen fejlődött egyházi életünk. Külső és benső rendet, fokozatos erkölcsi és anyagi megerősödést jelentett számunkra minden elmuló esztendő.

Esztendőkön keresztül 100, vagy több gyermek jár el a vasárnapi iskolába vasárnapról vasárnapra, 35—50 ifju az Ifj. Körbe, majd a K. I. Társaságába. Nőegyletünk taglétszáma meghaladja a százat, nyári iskolánk növendékeinek száma már jóval felül van a 150-en. Templomba vasárnapról vasárnapra megtelnek a padsorok. Amint gyarapszik az egyház, ugy gyarapodnak egyházunk tagjai is. Puszta telkeken, virágos kertek, gyümölcsösök, gondozott zöldpázsit keletkezik. Öröm és boldogság látni az uj élet megindulását, fejlődését. Szép reményeink voltak a jövő felől. "Ember tervez, Isten végez."

Jött az anyagi összeomlás. Városkánkban lévő egyetlen gyárat teljesen lezárják. Olyan idők jöttek, mikor istentiszteleteinken a perselyezést is be kellett szüntetni.

Szabó András lelkész.

Csak kevesen értik azt meg azok közül, kiknek szavajárása: "Könnyü a papoknak!", hogy milyen lelki fájdalom látni egy lelkésznek azt, miként maradoznak el a legjobbak, a legkitartóbbak is, mert mindegyre nehezebben kerül ki a villamosra, perselyre való

Konfirmáltak osztálya, Alpha, N. J.

költség, mert a lábbeli, az öltözet már igen viseltessé vált, mint lesznek üresebb és üresebbek a padsorok, minő anyagi gondok nehezednek a családfők vállaira.

Sokat dolgoztunk, töprengtünk, majd mikor azt hittük, hogy most már majd csak könnyebb lesz, hisz már a második teljes fizetésü munkás beállitásáról is gondoskodva volt. Jött az összeomlás. De mindenekért legyen hála a jóságos Istennek, mert a megpróbáló nehéz időkben éreztük meg igazán hivatásunk fontosságát. Annak szükségességét, hogy mindenkor és mindenben becsületes és lelkiismeretes munkát kell végezni és annak igazságát, hogy "Akik az Urban biznak, erejük megujul."

A legnehezebb napokban nem csak arra voltunk képesek, hogy első helyen a gyülekezet segitette tagjait, de felsőbb iskolába járó ifjainkat is támogathatta, hogy tanulmányaikat megszakitás nélkül tovább folytathassák. Még eddig az Árvaházról sem feledkeztünk el. A nehéz időkben fognak hozzá: Bolla János, Kocsis József, Parajos István, Pordán Ferenc Brainards, N. J. testvéreink az ottani Imaház átjavitásához. A több hétig tartó munkálatokat teljesen dijtalanul végezve. A szükséges anyagot, templomi diszitéseket, ottani testvéreink áldozatkészsége adja össze, ugy, hogy az is adósságmentes. Ifjaink Önképzőköre bejárja az amerikai gyülekezeteket. Istentiszteletet, előadásokat tartunk. Szines és vetitett képes előadásokban mutatjuk be Magyarország nevezetességeit. Röpiratokat, könyveket osztunk ki közöttük. Sehol semmi adományt nem fogadunk el.

A tizenharmadik év végén ugy látjuk, hogy bár a gazdasági élet válságának nyomai meglátszanak ugyan, de a belső és külső rend, ékességben ragyog mindenben és mindenütt: gyülekezetünkben és tagjainknál.

Istentiszteleteink, összejöveteleink rendszeresebb és nagyobb látogatásnak örvendenek. Az áldozatkészség is kezd általánosabb és rendszeresebb lenni. Vidékünkön és a tőlünk messzebb lakó testvéreink is bejönnek Istentiszteleteinkre, összejöveteleinkre és igyekeznek kivenni részüket a terhek hordozásából.

Mindenekért legyen hála a jóságos Istennek és illesse dicséret a gyülekezetünk kicsinyeit és nagyjait.

Mielőtt átlépném a tizennegyedik év küszöbét e gyülekezetben, most mikor a nagy ünnepek előtt, vagy az uj év kezdetén olvassátok e sorokat, arra kérlek benneteket, mint gyülekezetünk közelebb, vagy távolabb lakó tagjait, hogy ha van valaki, aki ugy érzi, hogy az elmuló évek folyamán valamiben mellőztetett, vagy sérelem érte, bocsásson meg és nyujtson testvéri jobbot, egyházi életünknek minél szebbé és áldásosabbá tételéhez.

Szeretettel kérem gyülekezetünk idősebb férfi és nő tagjait, hogy magukat igyekezzenek követésre méltó példaként odaállitani gyermekeink, ifjaink elé, ugy az Istentiszteleteken való rendszeres megjelenésükben, mint az Urvacsorával való élésben, valamint egymás tiszteletben tartásában, békességes életnek élésében és a jócselekedetek gyakorlásában.

Noha a gazdasági élet még mindég bizonytalan, reményem van arra, hogy ha e gyülekezet tagjai összefognak, elmondhatjuk, hogy egyházi életünk nem csak szép volt, de a jövőben még szebb és áldásosabb lesz.

Sz. A.

Phone: Fairfax 2794

PERCY E. HERMAN

FUNERAL DIRECTOR

NORTH SIDE'S ONLY CREMATORY

702 EAST OHIO STREET

NORTH SIDE, PITTSBURGH

THE STATE CHEMICAL MANUFACTURING CO.

JANITOR & SANITATION SUPPLIES

CLEVELAND, OHIO

AZ EAST CHICAGOI ÉS KÖRNYÉKI REFORMÁTUS NŐI EGYLET RÖVID TÖRTÉNETE.

1935. MÁJUS 26-IG.

Vallást és egyházat hiven szerető magyar református nők mindenkori eszményképe volt Lorántffy Zsuzsánna, I. Rákóczy György fejedelem felesége. Ez a nagyasszony egész életén át idejét, pénzét és szivét áldozta egyházáért. Emlékét mindig kegyeletes szeretettel fogja megőrizni a hálás egyház, amit az is bizonyit, hogy nagyon sok helyen az egyházat segitő református női egyletek ő róla nevezik magukat Lorántffy Zsuzsánna Női Egyletnek. Szerencsés a magyar református egyház, hogy volt egy Lorántffy Zsuzsánnája és hozzá hasonló áldozatoslelkü nagyasszonyai, akik arany betükkel irták be neveiket a történelem lapjaira. De még inkább szerencsés a magyar református egyház azért, hogy a Lorántffy Zsuzsánna lelke életben maradt a századokon keresztül s ez a lelkület még az oceánon is keresztül szárnyalt, hogy itten is éltető ereje legyen a szorongatott magyar Sionnak.

Az itteni egyházi szervezkedés már az 1906-ik évben megindult s boldogok vagyunk, hogy 29 év után körünkben láthatjuk Dr. Nánássy Lajost, ki mint a South Chicagoi Egyház lelkésze, legelső volt a szervezkedés vezetésében. Az egyház megszerveződött s már egy év mulva temploma is felépült. Hogy a nők a férfiakkal együtt teljes részt vettek az egyház szervezésben, mindenki természetszerünek tartja. De e mellett a Lorántffy Zsuzsánna lelkületü asszonyok külön is megszervezkedtek s ha csekély számmal is, de egyházi női egyletet alakitottak. Jegyzőkönyvek vagy egyéb feljegyzések ebből az időből nem maradtak ugyan fenn, de Nt. Virágh István lelkész feljegyzése az egyház tiz éves jubileumi emlékkönyvében, elegendő bizonyiték. Ez a feljegyzés igy hangzik: — "A Református Női Egylet ujonnan szervezkedett 1915 április havában. Az első évben 400, a második évben 600, ez évben 1917-ben pedig 651 dollár folyt be az egyház javára a Női Egylet gyüjtése és közreműködése folytán. Ez idő szerint a négy városban 145 rendes tagja van s február óta

biztositó osztályt is szervezett. Régi zászlójuknak bemutatási 10 éves ünnepélyét október 7-én tartottuk meg."

E feljegyzés alapán tehát ez az ünnepség megkésett. De a közmondás szerint "ami késik, nem mulik" s igy mi sem mulaszthattuk el, hogy szeretetteljes tiszteletünket és elismerésünket ki ne fejezzük a hüséges sáfároknak.

Hogy pontosan kik voltak az alapitó tagok, ma már nem lehet megállapitani. Annyit tudunk, hogy az első elnöknő Balogh Antalné, a pénztáros Füzy Andrásné voltak. Isten szent segedelme mindkettőjüket megtartotta és kivánjuk, hogy még sokáig megtartsa. A legrégibb tagok közül meg kell emlitenünk a következőket: özv. Rónay Andrásné, Pálmer Mihályné, Kádár Józsefné, Johanidesz Józsefné, Szászi Gáborné, Vaskó Jánosné, Laczó Jánosné, Csik Lajosné, Bertalan Jánosné, Gergely Istvánné, Dózsa Károlyné, Balogh Istvánné, Lipusz Péterné, Szanyi Józsefné, Pethő Gyuláné, Fokk Jánosné, Kiss Sándorné, Csurilla Józsefné, Szitás Istvánné, Horváth Lajosné, Várady Dánielné, Bedécs Gáborné, Naményi Józsefné, Bihary Istvánné, Kerekes Andrásné, Király Istvánné, ifj. Pandák Józsefné, Szüch Gyuláné, id. Pandák Józsefné, Kaszonyi Istvánné.

Ezek voltak az első uttörők, akik Istenben vetett bizalommal és kitartó szorgalommal munkálkodtak, hogy az egyház megállhasson és az Ige prédikálása vigasztalást és üdvösséget hozzon a vágyakozó lelkeknek.

Már emlitve volt, hogy 1917-ben biztositó osztályt is alapitott az egylet. Ez abban állott, hogy az elhunyt tag után egy bizonyos összeget fizetett az örökösöknek, mit a tagok önmaguk között gyüjtöttek be. Előbb ötven centet adtak a tagok esetenként e célra, 1925-ben pedig tagonként egy dollárra emelték, s ez az összeg a jelen korig érvényben maradt. A tagok e mellett havi 10 cent tagsági dijat is fizetnek s ezt nagy részben az egyház szükségeire forditják.

Az egyház már nagyon régóta uj templom épitését tervezi s ebben szintén elől járt női egyletünk buzgó munkálkodásával. 1923-ban az egyház uj telket vásárol, melyhez a női egylet 1000 dollárral járul. Ettől kezdve szinte kétszerezett szorgalommal folyik a munka a női egyletben s mivel az egyház kedvezőbb anyagi helyzetbe kerül, a női egylet külön templomépitési alapot létesit, ami rövid öt esztendő alatt négy ezer dollárra nő. Nőtt volna többre is, ha a gazdasági válság be nem következik, mely bizonytalan időre a templomépitési tervet is megakasztotta, de e mellett az összegyüjtött pénz javarészét is elseperte.

A mennyei Atya, ki megsegitette a Női egyletet negyed-százados munkájában, meg fogja segiteni a jövőben is.

A mellett, hogy Női Egyletünk erős támasza egyházunknak és gyakorolja a felebaráti szeretetet saját tagjai és szegényei között, még nem meriti ki jótékonysági tevékenységét. A ligonieri árvaházat megalakulása óta hiven támogatja. A kezdetkor tett 1000 dolláros alapitvány után még a legnehezebb időkben is megfizette a kamatot és Isten segitségével a jövőben is meg fogja tenni.

Bodor Dániel.

Dr. Ujlaki Ferencz,
az Amerikai Magyar Ref. Egyesület elnöke.

A ligonieri árvák és öregek irgalmas samaritánusokat keresnek a férfiak és Tábithákat a nők soraiban.

HÁRMAS JUBILEUMRA KÉSZÜL CLEVELAND MAGYARSÁGA.

Az Első Egyház negyvenötéves, a Református Egyesület negyven, a Christian Endeavor munka pedig tiz esztendős jubileumát ünnepli.

Irta: Dr. Herczegh József.

Az Urnak 1936-ik esztendeje nagyon nevezetes esztendeje lesz az amerikai magyarság legnagyobb központjának: Clevelandnak. Három jubileumra készül ez a magyarság. Ezen jubileumok mindegyike egymagában is méltó lenne arra, hogy felfigyeljen rá egész Amerika magyarsága. Mennyivel inkább megérdemli éppen ezért a három jubileum, hogy az amerikai magyarság szivébe fogadja a clevelandiakat és együtt ünnepeljen ezzel a hatalmas magyarsággal.

Negyvenötéves az amerikai magyarság legrégibb egyháza, a Clevelandi Első Egyház.

Az Első Egyház legrégibb följegyzései arról beszélnek, hogy azok a buzgó kálvinista magyarok, akik csaknem fél évszázada Clevelandba szakadtak, először egy-egy istenfélő család otthonában dicsérték az Urat. A Zsoltáros Könyv, meg a Keresztyén Tanitások nagyszerü szolgálatot tettek, a drága Biblia mellett, ezeken a házi istentiszteleteken. Ezeken az áhitatokon gyultak ki azok a szent tüzek, amelyek megteremtették az egyházi életet.

Először egy amerikai templomban, a német református egyházban, gyültek össze az atyafiak egy-egy urvacsoraosztásra, sátoros ünnepeken. Magukat az amerikaiakat az hatotta meg, hogy milyen szépen énekelnek a magyar kálvinisták.

Leirhatatlanul boldog napja volt ennek ez idegenbe szakadt clevelandi magyarságnak az a nap, amikor 1891-ben megalakult a Clevelandi Első Magyar Református Egyház.

A Második Templomban és a Harmadik Otthonban lesz a negyvenötéves jubileum.

Az Első Egyháznak első saját temploma, egy kedves kis fatemplom volt, amelyet most a 79-ik utcai gyermekcsoport számára, mint vasárnapi és nyári magyar iskolát használ az egyház. Sokan élnek még az egyháztagok közül olyanok, akik ebben az első templomban kereszteltettek meg, konfirmáltak, vagy esküdtek élettársuknak örök hüséget.

A második templom, amely 1903-ban épült, tágas kőtemplom. Ebben a templomban lesz a hálaadó jubileumi istentisztelet 1936-ban.

Ugy a kis fatemplomot, mint a tágas kőtemplomot, a jubileumi esztendőre az egyház vezetősége átjavittatta, hogy külsőleg is kifejezést adjon az ünnepi esztendőnek.

Az ünnepi diszebéd a gyönyörü Bethlen Teremben lesz, amely a gyülekezet uj központjának legnagyobb ékessége. 1932-ben épült ez az uj központ; a harmadik templom első fele. Nemcsak a reformátusságnak, hanem az egész clevelandi magyarságnak életközpontja lett ez az uj épület.

A negyvenötéves jubileumot alkalmi istentiszteletek vezetik majd be, amelyeken vendéglelkészek hirdetik Istennek beszédét.

A Református Egyesület negyvenéves fennállását ünnepli.

Az egész amerikai magyar reformátusságnak hatalmas összetartó kapcsa az Amerikai Magyar Református Egyesület. Évtizedek munkája, áldozat készsége, és küzdelme van beépitve ebbe a hatalmas magyar kálvinista szervezetbe. A legutóbbi konvenció a legnagyobb fejlődés lehetőségeit adta meg az által, hogy az Egyesület központját Washingtonba helyezte át és az alapszabályokat korszerüen megujitotta.

Nagy Amerikában mindenfelé lesznek jubileumi ünnepélyek e nagy évforduló alkalmával. Amikor a nagy magyar telepeken negyvenéves jubileumot ül az Egyesület, a clevelandi magyarság nem maradhat tétlenül. Jubileumra készül, nagyszabásu ünnepélyre ez a lelkes magyarság.

Az Első Egyház a Cleveland környéki egyházakkal együtt ujszerüen akar jubilálni a megujult Egyesülettel.

Amikor az Egyesület negyvenéves jubileumát ünnepli, a clevelandi magyar egyházak és egyletek ezt a jubileumot a környékbeli egyházakkal és egyletekkel együttesen akarják ünnepelni.

Mivel megujult az Egyesület, ujuljon meg az ünneplés módja is. Legyen ez a jubileum a magyarságnak egy hatalmas találkozása, amely a szabadban, az Isten nagy templomában, folyik le.

Az ujszerü ünneplésnek két lehetősége van.

Az egyik az, hogy a clevelandi és környékbeli egyházak és egyletek béreljenek ki egy ilyen nagyszabásu jubileum rendezésére alkalmas farmot, vagy piknik helyet. Cleveland környékén van több ilyen hely, ahol aztán könnyen lehet akár ezreket is, elhelyezni.

Délelőtt tizenegy órakor lehetne egy gyönyörü istentiszteletet tartani kint a szabadban. A vendéglelkészek hirdetnék az igét, a vendég énekkarok alkalmi ünnepi énekeket adnának elő. Egészen bizonyos, hogy a kálvinista magyarságnak hatalmas tömegei jelennének meg ezen a szabadban tartott istentiszteleten és buzgóságukkal felejthetetlenné tennék ezt a negyvenéves jubileumot.

Délután a szokásos pikniki szórakozással töltené azután idejét ugy a fiatalság, mint a gyermek sereg és a felnőttek.

A második lehetőség, egy nagyszabásu őszi szüreti ünnepély rendezése Clevelandban, magyar ruhás csoportok és énekkarok felvonulásával.

Eszerint az elgondolás szerint minden clevelandi és Cleveland környéki egyházban délelőtt ünnepi istentisztelet lenne, amelyeken részt vennének az Egyesület központi tisztviselői, valamint a szervezők, megmagyarázva az Egyesület misszióját és lelkesitve a hallgatókat.

Délután két órakor kezdődhetne a magyar ruhás csoportok felvonulása Clevelandban, mert bizony nemcsak az amerikai, hanem a magyar is igen szeret ám parádézni!

Ha a clevelandi és a környékbeli magyarság felkarolja ezt a gondolatot, egészen bizonyos, hogy a Cleveland Public Auditorium-ot nyugodtan ki lehet bérelni erre az alkalomra. Megtölti a lelkes magyarság ezt a hatalmas auditoriumot.

Egyesületünknek nemcsak kerületi szervezői vannak, hanem központi szervező titkára is. Egy kis jóindulattal, megvalósithatják ezt az ujszerü ünneplést.

Ujszerü legyen a Christian Endeavor tizéves jubileuma is!

Tiz esztendeje volt az első Országos Ameriaki Magyar C. E. gyülés a Clevelandi Első Egyházban. Egy évtized tapasztalata után, ujra az Első Egyházban fog gyülésezni ez a nagyszerü fiatalság.

"Uj szelek nyögetik a bus magyar fákat." Igy énekel a magyarság halhatatlan költője: Ady Endre. Hadd beszéljen az ifjuság tizéves jubileuma arról, hogy uj szelek járják át a magyar fiatalság megujulni vágyó lelkét.

Gondoskodni kell a legjobb előadókról! Olyanok beszéljenek, akik maguk is benne égnek az ifjusági munkában, akik ismerik és élik ennek az amerikai magyar fiatalságnak életét. Azonban az még nem minden.

Délutánonként athletikai ünnepséget tartson a fiatalság.

Az amerikai magyar fiatalság nagyszerü eredményeket tud felmutatni nemcsak a szellemiekben, hanem a testi kulturában is. Egy sereg magyar leány és fiu kap kitüntetést az athletikai versenyeken, az amerikai iskolákban.

Milyen nagyszerü lenne, hogy amikor együtt van ez az amerikai fiatalság, bemutatná athletikai tudását is. A délutánok erre nagyon alkalmasak. Egészen bizonyos, hogy ugy a kiváló labdajátékosok, mint az uszók, futók, és az athletikának minden képviselői, páratlan elismerést vivnának ki.

Parádézzon a fiatalság is!

Az Első Egyház uj központja, amely a konferenciának szinhelye lesz, kitünő alkal-

mat tud biztositani az athletikai versenyekre is.

Ha azonban a fiatalság igazán fölkarolja az athletikai versenyek gondolatát, akkor szüknek fog bizonyulni a hely, amelyet az egyház a saját területén tud biztositani. Ezen azonban nagyon könnyü segiteni.

Az Első Egyház uj központjához nagyon közel, vagy tizpercnyi járásra, egy hatalmas park fekszik: A Woodhill park. Ha csakugyan lenne nagyszámu versenyző ifjuság, ebben a parkban kellene megtartani az athletikai versenyeket.

Cleveland egyik legszebb boulevardja, az East Boulevard, vezet az uj központtól a Woodhill Parkba. Milyen gyönyörüen vonulhatna fel ezen az uton a magyar fiatalság a versenyekre. Ennek a nagy világvárosnak, Clevelandnak, nemcsak a lelkes magyarsága, hanem az amerikaiak is boldogan néznék ezt a zászlók alatt felvonuló gyönyörü ifjuságot.

Az athletikai versenyekre már most kell készülni.

Ha ezeken az athletikai versenyeken, komoly eredményeket akarunk felmutatni, akkor már most meg kell kezdenünk a versenyekre való készülést. Nincsen egyetlen egy olyan egyház sem, ahol ne volna egy nagyon szép csoport ifju és leány, amelyik a legnagyobb örömmel ne készülne az athletikai versenyre, ha a vezetők felhivják a figyelmet erre. A vezetőkön mulik tehát, az egyes egyházakban, hogy lesz-e felvonulás és athletikai verseny, vagy pedig nem?

Cserkész csapataink Clevelandban táborozzanak 1936-ban!

Legtöbb egyházunknak cserkész csapata is van. Ahol nem volna, ott azonnal meg kell szervezni. Mivel a fiatalságot nagyszerüen összetartja a cserkész munka.

Cleveland környéke, a nagyszerü Lake Erie, kiválóan alkamas arra, hogy a következő nyáron itt táborozzon a magyar cserkész ifjuság.

Milyen nagyszerü lenne, ha ez a fiatalság esetleg, zenekarával is részt venne ebben a felvonulásban.

A debreceni ifjusági konferencia nagysikerü athletikai versenyeket is rendezett.

Debrecenben tartotta a magyar Keresztyén Ifjusági Egyesületek Szövetsége 1935-ben országos konferenciáját. Ennek az országos konferenciának programját felejthetetlenné tette nemcsak a sok kitünő előadás, hanem a fáklyás felvonulás és az ifjuság athletikai versenye.

Akik látták, soha nem felejtik el azt az ezer magyar ifjut, akik fáklyákkal kezükben vonultak fel az egyik estén a debreceni nagytemplomba. Tizezrek nézték, könnyező szemmel, a nyári estén felvonuló uj fiatalságot.

Az athletikai versenyek viszont olyan jól sikerültek, hogy országos átlagban is, számottevő eredményeket mutathattak fel.

Miért ne rendezhetne ilyen uj dolgokat a mi szép amerikai magyar ifjuságunk?

Mikor legyenek ezek a jubileumok?

Hogy mind a három jubileum, sikeres lehessen, azoknak idejét ugy kell beosztani, hogy a magyarság nagy tömegei vehessenek részt rajta.

A fiatalság jubileuma Labor Day körül lehet. Az Egyesületé, hogyha piknikkel kapcsolatos, juliusban legyen. Ha pedig szüreti ünnepélyt rendezünk, akkor Szept. második felében. Az Első Egyházé lehet akár Decoration Day-kor, tehát májusban, akár pedig Thanksgiving Day-kor, tehát novemberben. A fő az, hogy az előkészités munkája minél előbb megkezdődjön.

Munkára fel!

Cleveland tehát a jubileumok városa lesz, az Ur 1936-ik esztendejében. Hogy azonban a sikeres jubileumok városa lehessen, ahoz szükséges, hogy mindazok, akik ünnepelni akarnak, teljes erejükkel készüljenek a jubilálásra.

Legyen hangos a magyar sajtó, továbbá a presbiteri, egyleti, egyesületi és a C. E. gyülések mindegyike a jubileum megvitatásának előkészitésétől. Kezdődjön meg az épitő megbeszélés, programadás és vita, hogy igy valóban a sikeres jubileumok városa lehessen az amerikai magyar Debrecen: Cleveland városa.

ÉRDEMES EGYHÁZI MUNKÁSOK.

HARMINC ESZTENDŐ AZ UR SZŐLLŐJÉBEN.

Epizódok Kováchy Miklós György életéből.

Följegyezte: DR. HERCZEGH JÓZSEF.

Naptárbizottságunk, néhány esztendő óta bevezette azoknak a munkásoknak számbavételét, akik anyaszentegyházunkért, amerikai magyarságunkért, derekas munkát végeznek. Ez a körülmény bátoritja e sorok iróját arra, hogy néhány epizódot följegyezzen a Clevelandi Első Egyház főgondnokának: Kováchy Miklós Györgynek életéből.

A Kováchy család 1894-ben érkezett Amerikába.

A kilencvenes évek elején, ezeresztendős fennállásának megünneplésére készült a magyar nemzet. Nagy igyekezettel azon volt az akkori Magyarország minden vezetője, hogy a millenium minél nagyszerübben sikerüljön. E gondos előkészités eredménye volt azután az, hogy Magyarország 1896-ban világraszóló pompával ünnepelte meg ezeréves fennállását.

A nagy fényben, pompában, és lelkesedésben, nem sokat törődött a hivatalos Magyarország azzal, hogy a kivándorlók száma ijesztő számban növekedni kezdett. Az ország szine, virága, indult el, hogy uj hazát keressen tul a tengeren.

1894 Szeptemberében érkezett Amerika földjére Kováchy Miklós István népes családjával.

Aki tudja, hogy mit jelent Amerikában egy népes családdal uj életet kezdeni, az tudja megérteni mindazt a küzdelmet, amellyen a Kováchy család keresztül ment, amig minden tagja megtalálta helyét az uj hazában. A népes Kováchy családnak egyik tagjáról: **Kováchy Miklós Györgyről** irunk néhány sort ezen a helyen.

A kenyérkereső kisfiu.

Most van 35 éve annak, hogy a Kováchy fiuk közül, a legidősebb: György, mint kis messenger-boy munkához jutott a Woodland bankban. A szorgalmas, megbizható és pontos fiu csakhamar megnyeri feljebbvalóinak bizalmát. 1902-ben könyvelő, majd állandó tisztviselő lesz a bankban. 1909-ben segéd-titkár, 1926-ban h. alelnök és a Buckeye E. 118 fiók managere lesz.

A nagyszerüen indult karrier óriási megpróbáltatásokon és szenvedéseken megy keresztül akkor, amikor 1933-ban Roosevelt elnök tanácsadói nem adják meg a hatalmas Union Trust Co.-nak a müködési engedélyt. Álmatlan éjszakák, gyötrelmes nappalok következnek be Kováchy Miklós György életében, mivel ő érzi, hogy egy ideig emiatt sok ezer magyar családnak is keserves keresete áldozatul esett.

Hogy minél többet használhasson a magyar ügyfeleknek, vállalja a keserves munkát, mint állami felszámoló a liquidáló Union Trust Co.-nál.

Harminc év az Ur szőlőjében.

Most van 30 esztendeje annak, hogy Kováchy Miklós György elkezdett dolgozni az anyaszentegyházban. Jegyzőségen kezdette, majd presbiter lett, 1916-ban pedig az Első Egyház főgondnoka. Főgondnoki munkásságát azzal jutalmazta az egyház, hogy visszavonulása után, tiszteletbeli presbiterré választotta.

Amikor megkezdődött az uj központ tervezése, az Első Egyház népe őt kérte fel arra, hogy az épitő-bizottság elnöke legyen. Amikor ez a munka a megvalósulás felé közeledett, akkor az egyház arra kérte fel Kováchy Miklós Györgyöt, hogy fogadja el ismét a főgondnoki széket, hogy különösen pénzügyi összeköttetéseivel segitse megvalósitani a nagyszabásu épitkezést.

Kováchy Miklós György főgondnoknak engedte meg az isteni gondviselés, hogy nemcsak az alapkő letételénél, hanem a gyönyörü uj központ felavatásánál is az Ur 1932-ik esztendejében, ő álljon az egyház élén. Öt nehéz esztendő mult el ismét azóta, hogy Kováchy Miklós György az Első Egyház főgondnoka. Az egyház népe reméli,

hogy még sok esztendőn keresztül be fogja tölteni ezt a nemes tisztséget.

Az egyházmegye tisztviselője és az országos gyülés elnöke.

Az Első Egyház dolgán kivül, ugy az Egyházmegye, mint az Országos Református Gyülés, elhivta a munkára Kováchy Miklós Györgyöt. Mint az Egyházmegye végrehajtó bizottságának tagja, bölcs tanácsával és megértő szeretetével, nagyon sokszor segitett nagyon nehéz ügyeket megoldani. Éppen ezért érte azután az a nagy kitüntetés, hogy a perth-amboyi Országos Református Gyülés őt ültette az elnöki székbe. Munkásságától ezen a téren nagyon sokat vár az egész amerikai magyar reformátusság, mert hiszen kálvinista magyarok együtt munkálkodásának épitésére ő hivatott.

Huszonnyolcéves tisztviselői szolgálat a Református Egyesületben.

Az amerikai magyarság hatalmas intézménye az Amerikai Magyar Református Egyesület south bendi konvenciója választotta meg Kováchy Miklós Györgyöt tisztviselőjévé ezelőtt 28 esztendővel.

Szolgálta az Egyesületet, mint ellenőr, számvizsgáló bizottsági tag, majd pedig hat év óta mint alelnök.

Bár egyleti munkásságának legfőbb mezője a Református Egyesület volt, nem hanyagolta el a helyi, tehát a clevelandi magyar egyleteket sem. Különösen a Clevelandi Magyar Ifjusági Egylet és Női osztálya tehetnek bizonyságot arról a munkáról, amelyet Kováchy Miklós György végzett. A Clevelandi Magyar Önképzőkör pedig hü tisztviselőjét becsüli benne.

Közéleti munkásságát azzal jutalmazta a clevelandi magyarság, hogy az Egyesült Magyar Egyletek elnökévé választotta, ahol nagyon sok jóbarátot szerzett magának tapintatos és körültekintő vezetésével. Amikor pedig az egész amerikai magyarság szervezése megindult, az Amerikai Magyar Szövetség pénztárnokává, majd elnökévé választotta.

Az amerikai közélet munkása.

Azok az amerikaiak, akikkel Kováchy Miklós György együtt dolgozott, mindenkor a legnagyobb elragadtatással beszélnek róla, akár a szorosan vett üzleti életet, akár pedig a tágasabb amerikai közéletet veszi az ember. A Buckeye Business Men's Association nagyon sokat köszönhet az ő pénztárnoki és elnöki munkásságának. A Cleveland Citizen's League, hü munkását tiszteli benne. A Buckeye Council, valamint amerikai testületek munkás tagjukat becsülik meg Kováchyban.

A Szabadság igazgatója.

A mi amerikai magyar életünknek hármas tartó oszlopa van: az egyház, az egylet, és a sajtó. Kováchy Miklós György mindenkor érezte a magyar sajtó fontosságát Amerikában. Éppen ezért a magyar betünek mindenkor hüséges barátja és támogatója volt. A Szabadságnak esztendőkön keresztül igazgatója volt, majd pedig Kohányi idejében managere is.

Ezen a helyen emlékezünk meg arról is hogy nagyon sok amerikai magyart, mint esti iskola tanitó, ő segitett arra, hogy amerikai állampolgárságot szerezhessen.

Hüség a szülőföldhöz.

A szülőhazába, Magyarországba, többször haza látogatott Kováchy Miklós György 1906-ban a budapesti Washington szobor előtt fejezte ki az amerikai magyarság üzenetét. 1928-ban a Kossuth zarándoklat alkalmával ő helyezte el az Egyesült Magyar Egyletek koszoruját a budapesti Washington szoborra és Kossuth Lajos szoborra.

A hü munkások jutalma.

Amerikai magyar közéletünkben, aki közéleti munkára vállalkozik, nehéz terhet vesz vállára. Belső harcaink, sokszori kicsinyeskedésünk gyakran a legjobb munkásoknak veszik el a kedvét. Kováchy Miklós György munkásságában az a legfölemelőbb, hogy bár ő is nehéz sebeket kapott amerikai magyar életünkben, ezeket a sebeket nem adta vissza. Örülni tudott mindig a mások sikerének, mindig ott volt, ahol becsületes zászlót kellett emelni.

Munkájának jutalma tisztelőinek elismerésén kivül az, hogy mindig többre bizatott. Engedje is az örökkévaló Isten, hogy még sok esztendőn keresztül jó egészségben, jó kedvvel szolgálhassa a mi amerikai magyarságunkat.

TUKACS GEDEON

a Detroiti Magyar Református Egyház főgondnoka és családja.

A Detroiti Első Magyar Református Egyház immár ötödik esztendeje Tukacs Gedeont tisztelte meg azzal, hogy főgondnokának megválasztotta. Az egyház harminc esztendős történetében még egyszer sem fordult elő, hogy egy megválasztott főgondnok egyhuzomban ily hosszu ideig megmaradt volna hivatalában. Hogy miért nem? Erre az okot most nem keressük. Annyit azonban közbizalom egyszer oda állitotta, ott közmegelégedésre tölti be a helyét.

Tukacs Gedeont a régi amerikások közé számithatjuk. Hiszen 1912. május 12-én lépett Amerika földjére, ott hagyván a szatmármegyei Szamosujlak községet, ahol 1887. augusztus 29-én született. Természeténél fogva nem szereti az ide oda való kapkodást. Éppen azért munkáját sem igen változtatta.

elárulhatunk, hogy talán nincs Amerikában egyetlen magyar református gyülekezet sem, amelyben a főtisztviselőnek annyit kellene küzdeni, dolgozni s amellett eltürni, mint éppen a detroiti gyülekezetben. És ha Tukacs Gedeon mindennek dacára mégis öt hosszu esztendőn keresztül megmaradt állásában, ez azt bizonyitja, hogy talpig ember s ahová a

Alig hogy Detroitba megérkezett, nyomban alkalmazást kapott a Forman Lumber Co.-nál s itt kitartott egész 1935 tavaszáig, amikor is nevezett gyár a depressziós idők következményeképen bezárta kapuit. E hosszu idő alatt, munkaadójának mindig megbecsült alkalmazottja volt.

A Detroiti Első Magyar Református Egy-

háznak megérkezése óta rendes tagja. Tizenkét esztendőn keresztül presbitere volt s mint már föntebb is emlitettük, öt esztendeje pedig főgondnoka. A Református Egyesület detroiti 35-ik osztályának tiz esztendő óta főtisztviselője.

Feleségével, Szabó Erzsébettel, aki Borzován, Gömörmegye, született 1897. október 28-án s Amerikába jött, 1914 junius 2-án, Detroitban ismerkedett meg s 1917. március 24-én léptek házasságra. Házasságukat két gyermekkel áldotta meg az Isten: Gedeonnal, aki 1918 október 8-án született s Erzsikével, aki 1928 junius 22-én született.

Mindig vágyott arra, hogy otthon hagyott szüleit meglátogathassa. Ám édes apja a háboru alatt elhalálozott s mikor 1928-ban végre Magyarországba utazhatott, már csak özvegy édes anyját ölelhette keblére.

Tukacs Gedeon nemcsak a Detroiti Magyar Református Egyháznak hüséges munkása, de minden magyar mozgalomnak lelkes pártfogója s ahol a detroiti magyar kolónia érdekében valamit tenni kell, Tukacs Gedeon ott mindig megtalálható. Nem csuda tehát, hogy a detroiti magyarság apraja s nagyja nemcsak mind ismeri, de tiszteli, becsüli és szereti is.

BODNÁR ISTVÁN.

Bodnár István, született Sajókereszturon, Borsod megyében, 1894 november 17-én. Magyarországan édes anyja, Bodnár Józsefné és lelkipásztorai, a már Istenben boldog néhai Makláry Károly és néhai Bogdányi József nevelték a lelkiekben, tanitóival együtt, akik Szőledy János, Litkei György, Sélley Győző és Iváni Adolf voltak. 1910-ben, 16 éves korában Amerikába jött, New York állam Glasco nevü kis falujába, ahol édes apjánál néhai Bodnár Józsefnél tartózkodott kevés ideig.

1912-ben édes atyjával Perth Amboyba költözött, ahol mint Egyházát szerető ifju, tagja lett az Egyházi Énekkarnak. 1915 julius 3-án házasságot kötött a perth amboyi egyházban, Urbán Zsófiával, aki Bereg megye Kis Dobronyban született, akivel boldog házaséletet él. 1918-ban egyháztanácsos, 1919-ben pedig az egyház főgondnokává választotta a gyülekezet. A lelkipásztorral, aki ebben az időben Dr. Nánássy Lajos volt, fáradságot nem ismerve, szünet nélkül dolgozott az egyházért és az egyházat még abban az évben tehermentessé tették. A régi templom minden betáblázott kölcsönét kifizették a derék perth amboyi egyháztagok. Ugyancsak az ő gondnoksága idején fizette ki a perth amboyi egyház, az iskolák épitésével felmerült adósságot is, mert ideálja az volt hogy az egyház anyagi nehézségekkel ne küzdjön, ha csak az egyháztagoknak van módjuk azt megtenni, hogy annál több gondot fordithassanak a lelkiekre. Mikor az egyház minden adósságtól mentes lett, nem maradtak tétlenül. Elhatározták, hogy egy szebb templomot épitenek a jó Isten dicsőitésére. Amikor a perth amboyi egyház gyö-

nyörü temploma épült, szintén Bodnár István volt a főgondnok, éjet és napot eggyé téve dolgozott a lelkipásztorral, az egyházi előljárókkal és egyháztagokkal, mindig példás megértésben és szeretetben. A hetven ezer dolláros templom épitést csak 25,000 dollár betáblázott kölcsönnel végezték. Az akkori prosperitás idején, mikor ugyszólván nehezen akadt ember, akinek lett volna ideje, Bodnár István minden idejét az egyháznak áldozta és a lelkipásztorral hüségesen dolgozott annak épitésén Istennek dicsőségére és minden igaz református örömére. Ebben az évben tölti be a 41-ik életévét és

az amerikai magyar református munkamezőn már 23 évet dolgozott. Mostani lelkipásztora Dr. Vincze Károly.

Azóta, amióta Perth Amboyban van, minden esztendőben tagja az egyháztanácsnak, az Amerikai Független Református Egyháznak, illetve Egyházmegyének, megalakulásakor, 1924-ben Duquesneben egyházmegyei gondnokává, 1927-ben pedig Trentonban egyház-kerületi gondnokká választották. Azóta a mai napig ebben a tisztségben szolgálja egyházát.

Bodnár István egyszerü, szegény szüléknek a gyermeke, ő maga is egyszerü szegény munkás ember, soha sem volt vágya a vagyongyüjtés. De annál jobban meggazdagodott a lelkiekben. Olyan kincseket gyüjtött magának az Istenért és az Egyházért, a magyar református népért való önzetlen szolgálatának ideje alatt, amit senki el nem vehet tőle. Az Istené legyen a dicsőség, Aki az Övéinek erőt ad a szolgálatra.

HÁMBORSZKY GYULA.

Amikor a pittsburghi lelkészlakáson eldördült a fegyver, amely egy nagyon drága életet oltott ki; amikor Ferenczy Ferenc halálával árván maradt a pittsburghi magyar református templom; akkor tünt fel az amerikai magyarság életében **Hámborszky Gyula**, aki kevéssel ez előtt a szomoru esemény előtt érkezett meg Amerikába, testvéröcscséhez, **Hámborszky Gusztávhoz**, aki ebben az időben Pittsburghban előkelő, vezető állásban volt.

Hámborszky Gyula nem sokáig maradt Pittsburghban. A mount-carmeli magyar és tót ajku református egyháznak lett a lelkipásztorává 1898 okt. 23-án. Ezt a munkamezőt a belmissziói bizottság már felakarta adni, mert nem volt alkalmas munkás, aki mind a két nyelven tudta volna hirdetni Istennek igéjét. **Hámborszky Gyula** alkalmas idében jött s őt a tót és magyar ajku hivek egyhangulag hivták meg lelkipásztoruknak. Miután okmányokkal igazolta, hogy ő **Kis-Budakon**, Erdélyben lévita volt s a nagymarosi egyházmegye esperese által az is igazoltatott, hogy áttért a református egyház kebelébe, senki sem támasztott kifogást az ellen, hogy **Hámborszky Gyula** legyen a mount-carmeli lelkész, sőt mindazok, akiktől ebben az időben a belmissziói bizottság tanácsot kért, szivesen ajánlották erre az állásra.

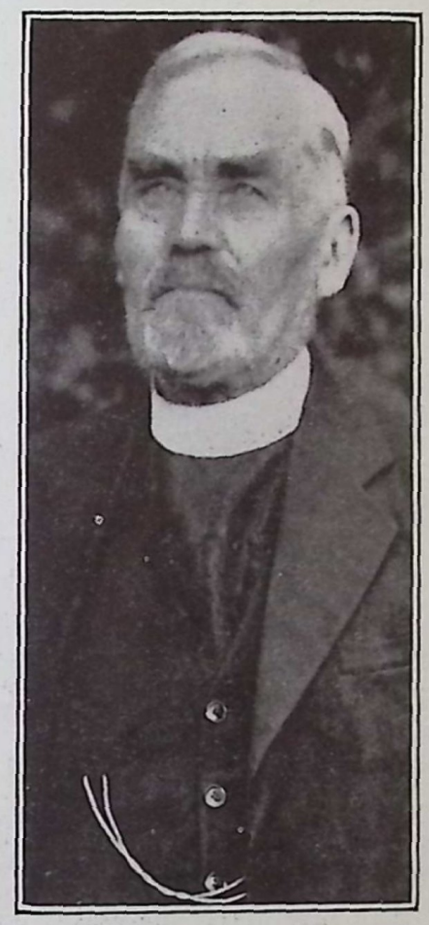

Lelkészi állásába 1898 November 18-ikán iktatta be az East-Susquehanna Classis gyülése. E beiktatásról a mount-carmeli Evening Star a következőkben emlékezett meg: "A tót református templom, amely a West Ave. és Poplar street szögletén van, oly eseménynek volt a szinhelye, amely a legfontosabb ennek a templomnak a történetében s ez az uj lelkésznek Rev. Hámborszkynak a felszentelése és a lelkészi állásába való beiktatása. A Classis gyülése délután három órakor kezdődött meg s a lelkészvizsgáló bizottság tagjai megvizsgálták a meghivott lelkész okmányait és Mount-Carmelbe való meghivását s miután azokat rendben találták, az estve hét órakor tartott istentisztelet alatt történt meg a lelkész felszentelése és beiktatása. Az uj lelkészt azzal a gondolattal üdvözölte a magyar ref. lelkészi kar, hogy ő lesz az a férfiu, aki a mount-carmeli két nyelvü gyülekezetben sok ideig fogja vezetni a reá bizott hiveket.

Hámborszky Gyula azonban nem sokáig maradt Mount-Carmelben, hanem a **Dr. Logan,** illetve a Lackawanna Presbytery meghivására átment **Jessupba,** ahol a presbyteriánus egyháznak virágzó tót ajku missziója volt. Dr. Logan, aki nagyon szerette a magyarokat, természetesen arra is gondolt, hogy a jessupi uj lelkész a magyarok között is végezzen missziói munkát. Erre a munkára a legjobban elő volt készitve Wilkesbarre és vidéke, ahol már tervbe volt véve egy magyar református templomnak a felépitése. Hámborszky Gyula is itt épitette fel az első templomot, amely 1900-ban hálaadás napján szenteltetett fel. Később Troopon, aztán Scrantonban épitett templomokat, amelyek erős várai lettek a magyarságnak.

Hámborszky Gyulának az volt a terve, hogy a magyarok közötti missziói munkát átvigye a Presbyteriánus egyház fenhatósága alá. Ezért kétségtelenül sokat dolgozott, fáradt és utazott. De ez a törekvése nem valósulhatott meg, mert a Reformed Church fenhatósága alá tartozó egyházak és lelkészek ezzel a törekvéssel szemben azt akarták, hogy annak az egyháznak a kebelében történjék meg az egységes munkálkodás, amelyik a magyar reformátusság gondozásának a nagy munkáját már egy évtizede folytatja. Igy harcok támadtak, amelyek miatt 1903-ban több lelkész a magyarországi egyház beavatkozását kérte.

Ezeknek a vitáknak, harcoknak a megirása, amelyek a vihar erejével hatottak, azonban nem ide tartozik. Azt azonban meg kell állapitanunk, hogy **Hámborszky Gyula** azzal a nagy gondolattal foglalkozott mindig, hogy a magyar reformátusság a Presbyterian Church in the U. S. kebelében élhetné a leggyümölcsözőbben a maga életét. Később azonban a Lackawanna Presbyteryvel meghasonlott s ez idő szerint, mint független magyar református lelkész él Scrantonban.

Abban az időben, amikor 1899-ben Scranton vidékén elkezdett munkálkodni, nagyon szép és sikeres munkát végezett az Egyesületnek az érdekében is. Volt idő, amikor azt a dijat, amelyet a legtöbb tagot szerző tagnak adott az Egyesület, ő nyerte meg. Ma is, öreg korában is hiven fáradozik az Egyesületért s annak további fejlődéséért. Korát meghazudtoló elevenséggel foglalkozik az egyesületi és egyházi, de leginkább a magyar ügyekkel . . . Bizonyságot teszek arról, hogy Hámborszky Gyula már 1918-ban sokat tett, fáradt, járt-kelt, kilincselt azért, hogy Magyarország keresztre feszitését megakadályozza. Ott járt, ahol kellett, ott kilincselt, ahol kilincselni kellett, de ellenfeleink sokkal hatalmasabbak voltak, mint ő, aki egy háborut veszitett, halálra itélt nemzetnek az érdekében fáradt. 1919-ben ő is ott volt Chambersburghban, ahol Az Alliance of the Reformed Churches holding the Presbyterian System nevet viselő világ szövetség amerikai osztálya tartotta gyülését, ahol ez a szövetség legelőször foglalkozott a magyarországi reformátusság dolgaival és ő fel volt készülve, könyvekkel jött el, nekünk csak az emlékezetünkre kellett támaszkodnunk.

Amikor őt látom, amint erőteljes alakját nézem, arra gondolok, hogy ő a sárosmegyei születésü, az Erdélyben lévitáskodó, az Amerikában misszionáriusi munkát végző lelkész, aki két hazáját vesztette el Trianon miatt, a legjobban tudja, hogy mit jelent Trianon.

Adja Isten, hogy **Hámborszky Gyula, Amerikának legidősebb magyar ref. papja** még sokáig legyen a mi ifjuságunk előtt bizonyságtevő!

Ő megcselekedte azt, amit cselekednie kellett. Fiai ugy növekedtek fel mellette és a jóságos édes anyának a gondozása alatt, hogy előkelő helyet nyertek a magyar életben. Egyik ügyvéd, a másik orvos, kettő lelkész. Az öreg szülék az élet nehéz harcát megharcolva, azzal a gondolattal állhatnak az Ur előtt, hogy a reájuk bizottakról gondot viseltek s igy elnyerik az életnek koronáját a Krisztusban megjelent kegyelemnek az igazsága szerint.

K. S.

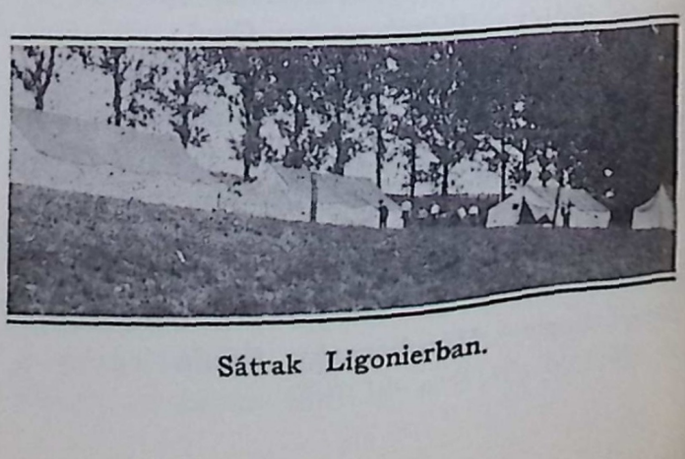

Sátrak Ligonierban.

HADAR BÉNJÁMIN.

Hadar Bénjámin, a mckeesporti magyar kolonia egyik vezető embere, a beregmegyei Csongor községben született 1897 junius 27-

én. Az Egyesült Államokba 1913 szeptember 16-án jött és utja egyenesen McKeesportra vezetett.

Az egyházi és egyleti életből mindig nagy buzgósággal vette ki részét.

Az egyháznál többször volt tisztviselő. A főgondnoki hivatalra most másodjára választották meg. A helyi Egyházak és Egyletek Nagybizottságának 1935-ben titkára volt, az énekkarnak ez ideig alelnöke. A vasárnapi iskolában két év óta tanitó gyanánt működik. Az Egyesület osztályánál egy személyben ügykezelő, titkár, jegyző és tagszerző.

Felesége, Máté Erzsébet szintén Beregmegyében, Beregujfaluban született 1898 szeptember 1-én. 1920 május 8-án keltek egybe. Két szép gyermek disziti a családot, az egyik fiu, a másik leány, akiket nagyon szeretnek, azok a szülőket viszont.

Hadar Bénjámin tagja volt az Amerikai Magyar Református Egyesület 1935 junius havában tartott nagygyülésének. Minden közügyi tevékenységét az ügybuzgóság és lelkiismeretes pontosság jellemzi. Örömmel említjük meg, hogy a magyar árvák és öregek ügyét mindig szivén viselte és azok reá mindig bátran támaszkodhatnak.

SZABAD JÓZSEF.

Szabad József 1888 julius 12-én Turterebesen, Ugocsa megyében született.

1912-ben nősült, feleségül vévén Vári Vilmát. Mint serdülő ifju, 1907-től 1910-ig már Amerikában volt, 1912-ben pedig másodjára vándorolt ki. Mint első izben, ugy másodjára is a New York államban levő Norfolkra ment lakni, 1915-ben pedig, amikor szándékolt hazatérése a világháboru miatt lehetetlen volt, Buffaloba költözött, hogy magyar református egyházi életet élhessen. Részt vett az east buffaloi templom épitésében, az egyháznak állandóan presbitere volt. Az Egyesületbe 1917-ben állott be. Ekkor alakitották meg a Vasváry Ödön lelkész közremüködésével az Ifjusági Kört, amely ma is fentáll. Ennek állandóan elnöke volt. Részt vett a ma is szépen müködő "Buffaloi és Környéki Ref. Betegsegélyző Egylet" megalakitásában, ennek, valamint a Ref. Egyesület 50-ik osztályának minden időben tisztviselője volt. Majd Niagara Fallsra költözött és a buffaloi westsidei egyháznak és a Ref. Egyesület 225. osztályának volt tagja, 1934-ben pedig Kovács Gusztáv kerületi szervezővel megalakitották a Ref. Egyesület 272. osztályát, ahol az összes munkát odaadással és szivesen végzi.

Rácz Győző lelkész, Phoenixville, Pa.

EMLÉKEZZÜNK! DOLGOZZUNK!

Amerikai magyar református életünknek ünnepi esztendeje 1936. Az Amerikai Magyar Református Egyesület negyven éves jubileumának éve ez.

Az emberiség történetében vannak nagy, az egész emberi nemzetség életére kiható, felejthetetlen dátumok. Nagy nap volt az, amelyen Bethlehemben megszületett a világ Megváltója. A világ történetének fordulópontja ez a nap. Nagy nap volt az, amikor Columbus felfedezte Amerikát. Az emberi élet fejlődésének uj területét és lehetőségét nyitotta meg általa. Sorsdöntő volt az a nap, mikor Luther Márton kiszögezte a 95 tételt. Az emberi lélek, gondolkodás felszabadulásának, ujjászületésének kezdete az.

Vannak felejthetetlen dátumok a nemzetek, csoportok, egyes emberek életében. Dátumok, melyek uj látást, reménységet, életkedvet, uj célokat, erőket hoztak. Vannak dátumok, melyekre vonatkozólag ugy érzünk, hogy azokat sohasem szabad elfelejteni. Józsué elragadtatással kiált fel az öt királyon vett győzelme után: "Állj meg nap Gibeonban és hold az Ajalon völgyében!... Nem volt olyan nap, mint ez...!"

A mi amerikai magyar református életünknek is vannak nagy dátumai. Hálás szivvel emlékezünk ezekre a dátumokra, örvendezve üljük a jubileumi ünnepeket. Az én látásom szerint a mi életünknek legnagyobb, legnevezetesebb napja 1896 julius 4-ike, az Amerikai Magyar Református Egyesület megalapitásának napja. Lgnevezetesebb dátum ez azért, mert azon a napon olyan munkát inditottak meg, amelynek gyümölcse az egész világon élő magyar reformátusság legnagyobb, leggazdagabb egyháztársadalmi intézménye lett. Olyan munkát inditottak meg, melynek segitségével nekünk amerikai magyar reformátusoknak jutott az a dicsőség, hogy az egész világon mi alkothattuk meg az első magyar református árvaházat. Olyan munkát inditottak meg azon a napon, melynek áldása ezer és ezer beteg testvérünknek nyujtott segitséget, ezer és ezer özvegynek, árvának, megszomorodott szivnek adott vigasztalást, mindennapi kenyeret. Olyan munkát inditottak meg, amely bizonyságot tett a magyar református lélek alkotó erejéről, Isten és emberszeretetéről. Öntudatot, önbizalmat, reménységet, élniakarást adott ez a munka. Bizonyságot szereztünk arról, hogy merjünk, kérjünk, nagy dolgokat Istentől és Isten által és megnyerhetjük. A mi hitünk megtartott minket!

Itt kézzel fogható tényekről, eredményekről, gyümölcsökről van szó. "Mutasd meg nékem a te hitedet a te cselekedeteidből!" Hitünket, Isten és felebaráti szeretetünket itt mutattuk meg cselekedetekben legjobban.

Éppen ezért erről a jubileumról nem szabad elfelejtkezni. Emlékezni, emlegetni kell azt itt. El kell hogy jusson a hire az óhazában és az egész világon élő minden magyar reformátushoz. Egész magyar református világ hadd lássa meg, mire volt képes hazájától elsodródott, de hitét és magyarságát megőrzött, magyar református csoport. Mire voltak képesek egyszerü, anyagi javakban szegény, hivő lelkü, szerető szivü, magyar református emberek! A hitnek hősi cselekedete a Református Egyesület megalakulása, negyven éves élete, munkája, gyümölcse!

Az Amerikai Magyar Református Egyesület munkájának, csodálatos eredményei sikerének titka abban van, hogy a Jézus által ajánlott utat választotta. "Aki közületek nagy akar lenni, legyen a többi szolgája!" A Református Egyesület szolgált. Egész negyven éves munkája szolgálat. Szolgálta a tagságot, szolgálta az amerikai magyar reformátusságot, az összmagyarságot, és a szolgálat által naggyá lett! Áldott legyen az Isten!

A jövő fejlődés, megmaradás titka.

Lessing, az igazságkereső tudós, egy történetet irt. Cime: Bölcs Náthán. Náthán öreg zsidó volt. Elkerült a török szultán udvarába. A szultán nagyon megszerette, barátságába fogadta. Beszélgetés közben egyszer azt kérdi tőle: a zsidó, keresztyén és mohamedán vallás közül melyik az igazi? Náthán egy történettel felelt. Volt egy ember, akinek volt egy drága gyürüje. Ennek a gyürünek olyan ereje volt, hogy a tulajdo-

nosát kedvessé tette Isten és ember előtt. Apáról fiura szállt a gyürü. Egyszer az édesapának három fia volt. Mind a hármat egyformán szerette. Melyikre hagyja a gyürüt? . . . Elhatározta, hogy másolatot csináltat a gyürüről és mindeniknek hagy egyet. Az ötvös olyan ügyesen végezte munkáját, hogy a három közül az öreg sem ismerte meg az igazit.

Egyenkint magához hivatta fiait és mindeniknek átadott egy gyürüt. Halála után kiderült a kegyes csalás és a fiuk civakodni, veszekedni kezdtek. Mindenik azt vallotta: övé az igazi gyürü. A kérdés eldöntése végett bíróhoz mentek. A biró azt mondta nekik: "Ugy látom egyikőtöknél sincs az igazi gyürü, mert az igazi gyürü a szeretet erejét kölcsönzi tulajdonosának, ti pedig veszekedtek . . . Menjetek haza és

Sütés Ligonierban.

versenyezzetek a szeretetben. Majd igy kitünik, kinél van az igazi gyürü. Annál, aki jócselekedetekben, Isten és ember iránti szeretetben, szelidségben a többit felülmulja.

Igy van a három vallás is — mondotta Náthán a szultánnak — a vallásnak egyetlen próbaköve van: a szolgálatban való szeretet.

Az amerikai magyarság életében sok próbálkozás, sok mozgalom volt. Az volt az igazi, az maradt meg, amelynek célja a szeretetben való szolgálat volt. Egyházi, egyesületi életünkben a jövő azé, aki ezt a mi, sokszor megzsarolt, becsapott, kihasznált, amerikai magyarságunkat, szeretetben legjobban tudja szolgálni.

Ez tette naggyá a Református Egyesületet a multban. Ez a programja a jövőre is. Szolgálni első sorban a tagságot, azután szolgálni az amerikai magyar reformátusságot. Szolgálni az összmagyarságot, minden igaz, emberszeretetet munkáló ügyet. Szolgálni a Canadában levő magyar református testvéreinket, szolgálni a világon élő minden magyar reformátust és magyart!

Megnyugvással, bizalommal tekinthet a Református Egyesületre minden magyar, örömmel nézhet rá, mert negyven év története a bizonyság mellette, hogy itt van, körében az igazi testvér. Azért jött, hogy segitsen, azért fog munkálkodni a jövőben, hogy még több segitséget adjon.

Ez a mi programunk: szeretet által szolgálni, segiteni. "Aki köztetek nagy akar lenni, legyen a többi szolgája." Ez az utunk a nagyság, a fejlődés, a növekedés felé a jövőben is.

Mi módon menekülsz meg, ha megveted ezt a segitő szeretetet?

A Református Egyesület itt van. A negyven éves jubileum alkalmából is és minden alkalommal is, kinyujtja feléd segitő szeretetét. Mi módon menekülsz meg, ha visszautasitod ezt a szeretetet? Ki segit rajtad, ha nem fogadod el a feléd nyujtott testvéri kezet?

Commander Ulm, két társával, a Csendes Oceán átrepülésére indult. Egy ideig rendben ment minden. Boldogan küldték a rádióüzenetet: "Everything O-K." Pár óra mulva jött a baj. Kedvezőtlen jelentéseket adtak. Később leszálltak a vizre. Az utolsó üzenet ez volt: "On the water, now. S. O. S." Azután halotti csend.

Volt-é felelet? . . . Igen! Az Egyesült Államok hajói a veszélybe került repülők felé irányitották utjukat. 13 hadihajó, 18 tengeralatti hajó, egy csomó halászbárka, egy raj repülőgép ment a megjelölt helyre. Egész éjjel dolgoztak a fényszórók. Sehol semmi jel. 30 ezer gallon gazolint fogyasztottak el a keresésben. Három ember élete forgott halálos veszedelemben. Minden készen állott megmentésükre és mégis elpusztultak. Miért? . . . Mert elmulasztottak valamit, amit nekik kellett volna megtenni. Mikor utra indultak, arra kérték őket, hogy vigyenek magukkal mentő övet és mentő csolnakot. De ők visszautasitották. Magukban és gépjükben biztak. És elvesztek.

Nem megdöbbentő ez? . . . Testvérem! Mint jól felszerelt segitőcsapat, ugy áll rendelkezésedre a Református Egyesület. De mit ér a segitség, mit ér a szeretet, ha te nem fogadod el?! Ha te nem kötöd életedet össze vele. Boldogan, egészségesen indulhatsz el. De közben eljönnek a viharok, bajok, betegségek, el jön a halál. Mi lesz szeretteiddel, gyermekeiddel, mi lesz veled betegségedben, öreg korodban?

Mi módon szabadulsz meg, ha megveted el nem fogadod a nagy alkalmat?!

Jöjjetek és a jubileumi esztendőt tegyük emlékezetessé az által, hogy a Református Egyesület áldásait terjesszük ki minden magyar reformátusra. Jöjjetek Krisztus annak zászlaja alá, melyre ez van felirva: Amerikai Magyar Református Egyesület.

Emlékezzünk! Dolgozzunk!

Dr. Ujlaki Ferenc, elnök.

TIZ ESZTENDŐ A KANADAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZAK FEJLŐDÉSÉBEN.

Észak Amerika kontinensének északi nagyobb felén, Kanadában lassubb ütemü a telepités, mint az Egyesült Államokban. Ebben a gigászi méretü angol koloniában alig tiz millió ember él és száz milliók számára van hely és jövendő. A lassubb ütemü telepités ma sarkalatos pontja a brit gyarmat politikának. Ha hirtelen népesednének el a gyarmatok, könnyen ellentétbe juthatnának az anyaországgal, elszakadhatnának, vagy az Egyesült Államokhoz csatlakoznának. A bevándorlás azonban állandó Kanadába, de mindig kevesebb közép-európait, s magyart engednek letelepülni, mint angolt. Voltak azonban esztendők, amikor tiz-ezrével érkeztek évente Kanadába a Magyarföld szülöttei.

A Református Anyaszentegyház lelki munkája a Kanadai Presbyterian Church-el kapcsolatban már évtizedekre tekinthet vissza Kanadában. Mintegy 35 évvel ezelőtt Békeváron, a Nyugat szivében, a Bótrágy községből kivándorolt Szabó János és családja templomot épitettek. Kováchy Kálmán költőpap a kilencszázas évek elején visszatért innen az Egyesült Államokba, ahol nem régiben halt meg. Utána Kovács János vette át a gyülekezet vezetését és rövidesen önfenntartóvá lett a békevári ref. egyház. Kovács János lelkészt 25 éves tanyai paposkodásának jubileumán az egész kanadai magyar lelkészi kar szeretete vette körül. Békevár határát majdnem kétszázezer holdra lehet becsülni, jó termőföld, jó éghajlat; ennek a kis magyar vármegyének a szivét képezi a ref. egyház: lelki müvelődés és társadalmi élet középpontja.

Kovács János mellett, 1926-ban, mintegy két esztendeig e sorok irója szolgált Békeváron, ahol ugy a lelkész, mint a nép együtt nevekedtek Isten kegyelmében, bizonyságtételben. Nincs család, ahol a családi áhitat be nem volna vezetve. A közös asztalnál mindig a családfő áldása után nyulnak ételhez. Jól ismerik és szeretik a bibliát, azon vannak, hogy legalább is ugy ismerjék, mint a papjuk. Kevés helyen láttam az egyetemes papság elvét ugy gyakorolni, mint Békeváron. Kovács János lelkész visszavonulása után Kovács Ferenc lelkész szolgált egy teljes évig Békeváron, ahová a Presbyterian Church missziói tanácsa legujabban a Bloom-

field-i theológia egyik kiváló magyar növendékét, Árvayt hivta meg bizonyságtevő szolgálatra.

Kovács Ferenc, a kanadai reformátusok apostola.

Kovács Ferenc nevénél álljunk meg egy pillanatra. Most van tiz esztendeje, hogy a Presbyterian missziói tanács az Egyesült Államokból meghivta Kanadába. Nagyenyedi, székely szülők gyermeke, angolul, magyarul egyformán aranyszájjal szóló pap. Amikor az első évben találkoztam vele, akkor ő már 44 ezer mértföldet járt be — bizonyságtevő, szervező utján Kanadában. Az Egyesült Államokban szerzett tapasztalatait — mindnyájunk hálájára gyümölcsöztette Kanadában. Kovács Ferenc szervezte a hamiltoni, a windsori, a wellandi és torontói gyülekezeteket. Ismeri ezeknek a gyülekezeteknek apraját és nagyját. A hamiltoni munkatéren kivül prédikál még majdnem tiz leányegyházban, ahol majdan mind önálló gyülekezetek fognak épülni. Kovács Ferenc tervei és rajzai szerint épült a windsori és ujabban a hamiltoni magyar ref. templom: mind a kettő a székely templom stilusában.

Nincs pásztor, aki ugy ismerné a mi munkánk hevét és nehézségeit, mint Kovács Ferenc. A jó Isten szereti a magyarokat, ha kemény nép is. Sokszor azt érzi az ember, mintha homokból kellene téglát gyurni. Minél jobban szoritjuk, annál kevesebb marad kezünkben. Dél-Afrikában a homokban találták a legértékesebb gyémántokat és sok páratlan értékü kincset fedezett fel Kovács Ferenc a Kanadába vándorolt magyarság sivó homokjában. Az általa alapitott gyülekezetekben: egy-egy ilyen Istentől áldott sziv lett az alapkő. Amerikai gazdag tapasztalatai alapján óvta az egyházakat attól, hogy a templom körül semmi formában se legyen bor, sör vagy pálinka árulás. Hü barátja és tanácsadója lett lelkésztársainak: a

Reviziós előadás a Crescent-Martinsferry egyházban.

papok egymással ápolt barátsága azután ragadós lett. Se a nép, se a pap nem átallották azt a szellemet, amit néhány évtizeddel ezelőtt otthon szép Magyarországon Viktor János bizonyságtétele és merészsége teremtett meg. Kovács Ferenc utja a Nagyenyedi diák-konferenciától a Kanadai eklézsiák alapitásáig a merészség és kegyelemmel cizellált romantika olyan tipusát jelenti, amelyről a világ gyermekei azt mondhatják: "bolondság", mi azt mondjuk: Istenünk dicsősége. Ez év októberében (1935) tartotta a hamiltoni gyülekezet zászlószentelési ünnepélyét, amelyen megjelent Ontario kormányzója és elismeréssel adózott a tiz éves jubileuma küszöbén álló pásztornak.

Kovács Ferenc tizéves küzdelmének mérlege ime ez: Templom és szép gyülekezet Hamiltonban. Nagy Ferenc követte most Wellandon Csutoros Istvánt, a pionir amerikai ref. lekésznek fiát, aki Kovács Ferenc által kirajzolt vonalakon tovább épitette a gyülekezetet. Szeretet vette körül Csutoros Istvánt és meleg szeretet veszi körül Nagy Ferencet. A Kovács Ferenc által megalapitott torontói gyülekezetnek is második lelkésze van immár: az első lelkész volt Kovács Károly a könyves, tudós és hüséges pásztor; a nehéz idők sulya alatt csupán diák-munkát lehetett folytatni, s igy Steinmetz Károly és diakonissza felesége vezetik most a munkát. Kovács Károly pedig a kanadai lelkészi kar kérésére teljes idejét a Református Egyesület kanadai terjeszkedésének szenteli. Kovács Ferenc szervezte a windsori gyülekezetet is, amelynek lelkésze e sorok irója. Egy szigorubb kálvinista tipusu, egyházfegyelmet szeretettel gyakorló gyülekezet, amelynek gondnoka évek óta az eger-lövei Somodi János és lelki vezére a határozottan bibliás és istenes Rimaszombathy István. Kovács Ferenc lelki tusakodásának gyümölcse: a Calgary-i gyülekezet, amelynek lelkésze a Braziliában (Dél Amerika) müködő Apostol János és Kovács Károly után, Bucsin Béla: **a magyar Kálvinizmus zászló-tartója a messze Nyugaton.**

Kovács Ferenc hitvese a diakonissza munkáját végzi férje oldalán. Csodálatosan szép versei vannak a hamiltoni tiszteletes asszonynak. Október 6-án az Óhazából a rádió állomások egyik legmeghatóbb költeményét továbbitották. Igy ir az Óhazáról:

Követelve, sikoltva, esdőn
A távolból hiv még a hangod!
S csak mi tudjuk itt
Keserün, némán: elvesztünk!
Zokogva bennünket temetnek odaát
A magyar harangok!

Milyen különös sors. Viktor János barátsága megáldja egy enyedi székely fiu szivét és ime ennek a gyümölcse messze Kanadában érik meg: Kovács tiz esztendő alatt egy ujabb száz-esztendő munkájának az alapjait vetette meg, s egy évszázad törekvései számára müvészt jellemző ihlettséggel kirajzolta az utakat és eseményeket. A pap, meg a müvész olyan közel állanak egymáshoz, mint a fa törzse, meg lombkoronája.

A windsori gyülekezeti munkában is nagyszerü erő a müvészet. Dr. Molnárné Waldmann Rózsa, a pesti Nemzeti Zenede zongora müvésznője — a magyar revizió, és a kivándorolt magyarok jobb sorsáért folyó küzdelem szolgálatába is beállitotta müvészetét. A munkaadók előtt kedvesebb lett a magyar munkás, kik száz számra jutottak igy jobb pozitiókba.

A magyar reformátusok között Kanadában két nagy kanadai egyház segélyezi a lelki munkát. A Presbyterian Church és a United Church. A United Church legrégibb lelkésze Kanadában Dr. Hoffman Ferenc Saskatoonban: a prérik messze földön ismert kálvinista: "Ferenc atyja." Torontoban Dr. Czakó Ambró a lelkész, kinek **'Philosophy of Religion'** c. angol bölcsészeti könyve nagy sikert ért el. Montrealban Fehér Mihály a lelkész, mig Otthontelepen Csendes Imre, Winnipegen Balla Zsigmond, Wellandon Farkas Károly végeznek szép munkát. A United Church magyar missziós munkájának számára lapot is tart fent, mit Dr. Hoffman szerkeszt most.

A Kovács Ferenc által szerkesztett **"Figyelő"** a kanadai magyar református gyülekezetek tiz éves sajtója. Örömmel állapitjuk meg, hogy **teljesen** önfenntartó ez a lap, sohasem szorult segélyezésre. Persze ennek a titka ott van ujra és ujra Kovács Ferenc különös erőktől duzzadó egyéniségében. A

dinamo erejét akkor érezzük, ha hozzá kapcsolódunk, Kovács Ferencnek csak meg kell jelenni a küzdőtéren, s mindenki azonnal észreveszi, hogy "VALAKI" van, aki erős, biztos kézzel fogja a kormányt.

Kovács Ferenc tiz éves munkájára örömmel tekintünk vissza, mert egy országos munka tiz esztendejét jelenti. A gyülekezetek népe, az uj generációk, a még ezentul beiktatandó lelkészek majd csodálva fogják kérdezni: a távolságok hazájában — ahol a Hamiltonnal 'szomszédos' Windsor annyira van, mint Pesthez Bécs — hogy volt ez lehetséges?! Arra, hogy ilyen teljesitmény lehetetlen számba megy, száz okot lehet felhozni, kezdve a pénzhiányon, munkanélküliségen. Az igazság azonban az, hogy **"mindenek lehetségesek...!"**

Kanadának lelkiekben és anyagiakban egyaránt legerősebb egyháza a Presbyterian Church, s ennek a tiszta Kálvinista tipu intézménynek a törzsét képezi a Hamiltoni egyházmegye. Ennek az egyházmegyének volt az elnöke, "moderatora" Kovács Ferenc egy álló éven át. Sok nehéz és kényes ügy került szőnyegre ebben az esztendőben. Kovács Ferencnek, a nagyenyedi magyarság hajtásának, a tudása, tapintatossága és tapasztalatai sikerrel bogozták ki a lehetetlen csomókat lelkész és prezsbiter társai teljes elismerése és tisztelete mellett. Egyebek között miniszterelnök, tartományi és szövetséges miniszterek, nagy iparosok, közéleti vezetők állottak egy izig-vérig magyar lelkész mindig mélységesen alázatos és hiv elnöklése alatt.

Éveken át végez angol gyülekezeti munkát is Kovács Ferenc. A hamiltoni "Neighbourhood House"-t Rev. J. A. Isaac kiváló szolgálata után reá bizták. Az elmult évben Kovács Ferencet a Békevári Ref. gyülekezetbe küldte ki szolgálatra a missziói tanács, s igy majdnem egy esztendeig teljesitett áldásos munkát a legszebb magyar munkatéren. De ez idő alatt hiányát érezte Hamilton. Igy emlékezik meg róla a Presbyterian Church 1935-ös évkönyve: "Mióta Rev. F. Kovács Békevár Sask.-ba távozott szolgálatra — ideiglenesen — a vasárnap esti tiszteleteket beszüntettük egyelőre (a Neighbourhood House munkában.) A hétről hétre változó lelkészek nem tudták érdekelni a munka régi és állandó tagjait, akik mind Rev. F. Kovácsot várják vissza, s nélkülözik az ő jóra ösztönző, örömtől sugárzó egyéniségét."

A kanadai magyar nép országszerte hálás Kovács Ferencnek azért, hogy a gyülekezetek fenntartásából kizárt minden pénzt, ami mulatságból vagy italból jönne. Igy a templom a nép tisztes tanitómesterévé vált, s a helyes erkölcsi és lelki vezetés mellett a nép a vagyonosodás és HALADÁS egyetlen utján ma már örömmel törtet előre. "Jenő barátom — mondotta nekem a windsori templom felszentelésén ezelőtt nyolc évvel — ha a templom helyiségeiben italt mérnek a magyarnak, egy egész évszázad lelkét mérgezik meg, egy egész sor generációt rontanak meg, szakitsd ki a nyelvét annak, aki ilyent merne inditványozni!" És igy volt igaz! Tiz év eredménye mutatja, hogy bün lett volna a dolog könnyebb végét fogni. A gyülekezetek népe ma már Kanadában tudja, hogy minden küzdelemmel és áldozattal felér: a jó és igaz templom!

Dr. Molnár Jenő.

Hegyi Sándor, hazatávozott lelkész.

A MI MAGYARSÁGUNK.

Amikor a buffaloi konvenció Egyesületünk pénztárnokává megválasztott: az volt a titkos kérésem a jó Istenhez, hogy vajha addig lehetnék pénztárnok, amig megszerezzük az első milliót, — amit a közmondás szerint legnehezebb megszerezni, mert ezt meg kell szerezni, a többi aztán már magától jön. A kegyelmes Isten megengedte ennek a kérésemnek a teljesülését. Pedig milyen messzi távolnak látszott akkor ez az idő! Harminckétezer dollár összvagyont vettem át akkor kezelésembe; azaz hogy abból is rögtön elköltött az a konvenció vagy hétezer dollárt; alig maradt 25,000 dollár a pénztárunkban. Tizenhat évvel később, hogy most átadom a pénztárt utódomnak, körülbelül 1,250,000 dollárt fogok elszámolni. Tehát a jóságos Isten nemcsak a milliót adta meg, hanem még meg is tetézte azt azzal, hogy az eredetileg átvett összeget is tetejébe tizszerezte.

Ha a legmateriálisabb üzletembernek mondjuk is ezt el: az is álmélkodni fog ezen a valóban bámulatraméltó gyors előhaladáson. Kérdezték is már sokan tőlem, hogy miben találom a magyarázatát ennek a nagyszerü emelkedésnek. Mindig csak egy feleletet adtam: azt, amit a Példabeszédek könyve mond: "A mással jóltevő ember megkövéredik és aki mást felüdit, maga is üdül." (11:25.) "Az irgalmas szemü ember megáldatik, mert adott az ő kenyeréből a szegénynek." (22:9.) — És vajjon mi egyebet tanitott a mi drága Idvezitőnk is, mint azt, hogy "amit akartok, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek: mindazt ti is ugy cselekedjétek azokkal." (Máté 7:12.) — Isten megáldott minket, mert mi is igyekeztünk áldás lenni. És amikor irgalmasságot akartunk cselekedni: tartottuk magunkat az apostol intéséhez: "cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképpen pedig a mi hitünknek cselédeivel." (Gal. 6:10.)

Egyesületünk előmenetelének ebben van az egyedüli titka. Isten megáldott minket, mert alázatosan odaadtuk magunkat az Ő kezébe, hogy eszközül használjon minket és általunk vigye véghez áldásait, — és igy mi is áldás lettünk.

Azt a tizszeres vagyonszaporulatot, meg azt a millió dollár kamatot nem azoknak a befektetéseknek köszönhetjük, amelyeket földi pénzintézetekbe tettünk, amiket aztán csalárdul bezártak és pénzünk ott veszett; nem is azoknak, amelyeket kötvényekbe fektettünk, amik elértéktelenedtek és drága tandijjal megvásárolt keserves tanulságul szolgáltak; — hanem azoknak az egyedüli igazi befektetéseknek, amiket abból a részvénytársaságból vásároltunk, amelynek a vagyonát sem lopó el nem lopja, sem rozsda meg nem emészti soha.

A világháboru után végső nyomorba jutott Magyarországnak elengedtük minden adósságát, amivel hadikölcsöneiből nekünk tartozott. A hadi árváknak és özvegyeknek odaadtuk vagyonunk egy-hetedrészét, — az aránylag legnagyobb adományt Magyar-Amerikából. A szibériai hadifoglyok hazahozatalára tehetségünk szerint adakoztunk. A Magyarországtól elszakitott területeken működő magyar református árvaházaknak évről-évre küldünk valamit a magunkéból; ha nem is annyit, amennyit szeretnénk, de mégis megemlékezünk róluk imádságainkban.

Amerikai magyarságunk ügyeinek sincsen nálunk hüségesebb támogatója. Az Amerikai Magyar Szövetségbe egyedül mi fizettük be minden tagunk után a tagsági járulékot. Mikor Buffalóban nemzetgyülést tartottunk: nemcsak részt vettünk benne, hanem még elnököt is mi adtunk neki, és bizony nem rajtunk mult, hogy eredményei nem lettek a megmozdulásnak. A nagy egyletek magyar munkára való egyesitésének az eszméjét is mi vetettük fel először. E nagy egyletek közül a mi Egyesületünk volt az első, s tudtommal máig is az egyetlen, amely állandóan segiti amerikai magyarságunk legfontosabb intézményeit: egyházainkat. Kölcsönöket, adományokat adott nekik, és minden erejével ott áll mögöttük.

A mi pedig az én szivemhez legközelebb áll, mert ezt tartom minden feladatunk közül a legsürgősebbnek: Egyesületünk volt az első a nagy testületek közül, amely hatalmasan segitségére jött az amerikai magyar diá-

lkok főiskolai neveltetésének. Előbb a lancasteri és bloomfieldi főiskolákban tanuló magyar református ifjakat segitette évről-évre nagy összeg pénzzel; most pedig az ország területén bárhol tanuló főiskolai diák tagjának ad évi 25 dolláros segélyt. A réggebbi segélynyujtásból lancasteri főiskolánk évről-évre 300 dolláros segélyt kapott a maggyar diákokat segitő Magyar Alap pénztárába, melynek a mi Egyesületünk volt a legnagyobb és legállandóbb támogatója; — a mostani rendszerben pedig ezer dollárt is meghalad az az összeg, amit diák-tagjaink kapnak évről-évre, tanulási ösztöndij gyanánt.

Tettük pedig mindezeket legtöbbször ugy, hogy a világ semmit sem tudott róla. Még tagjaink sem tudják mindnyájan. Szóról-szóra ugy történt, ahogy Idvezitőnk tanácsolta: "amikor alamizsnát osztogatsz, ne tudja a te balkezed, mit cselekszik a te jobb kezed; hogy a te alamizsnád titkon legyen; és a te Atyád, aki titkon néz, megfizet néked nyilván." (Máté 6:3—4.) Bizony megfizetett nyilván, és gazdagon! Hála, örökkévaló hála legyen az Ő nagy nevének érette!

Azonban éppen az a tény, hogy igy megáldott minket, nagy elkötelezést is rejt maggában mindnyájunkra nézve. Az Egyesületre nézve azt, hogy **menjen tovább ezen az uton.** Ne váljék a jövendőben sem azzá, amit mindig életelv és szigoru szabály gyanánt akarnának sokan elébe tenni követendő esmény gyanánt: kizárólag üzletté, amely mint a többi biztositó-társaság, egyes-egyedül csak a számokat és az üzleti nyereséget tartja szem előtt. A mi életünkön bebizonyosodott, hogy igenis van nagyobb erő és hatalom a számoknál. "Istennel járni, lakozni" többet ér, mint akármi más a világon. Mert aki Istennel jár: annak mindig van elégséges pénze is. Mert annak csak az az imádsága a pénz dolgában: "szegénységet vagy gazdagságot ne adj nékem: táplálj enggem hozzám illendő eledellel!" (Péld. 30:8.) — Avagy adhatnék-e más tanácsot ez irányban éppen én, akinek az egyéni életem is gazdag prédikáció ez irányban! Sohasem volt pénzem, mindig a legnagyobb gondok között éltem s élek ma is; — mégis olyan nagy kegyelemmel volt hozzám az Isten, hogy földi vagyont nemcsak nem vesztettünk el sohasem azon az egyszerü okon, mert nem volt mit elveszitenünk, — hanem **mindig megvolt mindenünk, amire szükségünk volt!** Nem hiányzott sohasem a mindennapi kenyér, sem a ruházat, sem a hajlék, — sőt mindig volt több az elégnél, ugy hogy jutott belőle másnak is. Áldassék érte nagy neve örökké!

Azonban nemcsak az Egyesületre nézve kötelező az, hogy továbbra is járjon az Isten utján. Istennek eddigi áldásai nagy kötelezettségeket rónak azokra is, akik ezekben az áldásokban részesültek. Ezek közül most csak a **főiskolai ifjuságot** emlitem meg, abban a reményben, hogy hozzájuk talán legjobban elhat az én gyönge szavam. Hiszen köztük élek, és — hála legyen érte az Istennek — már ezután csak nékik élek. Tudom, hogy el is hiszik szavamat, mert annak igazságáról ők is meggyőződtek.

Istennek eddig Egyesületünkön keresztül velük közlött áldása ezt a főiskolai ifjuságot két irányban kötelezi el. Az egyik irány az, hogy adják vissza Istennek azt, ami az Istené. Egyesületünkön keresztül kapták a segitséget: **maradjanak meg egész életükön át ennek az Egyesületnek a tagságában.** Támogassák azt és segitsék, hogy továbbra is áldás lehessen Isten kezében. Mint ennek az Egyesületnek tagjai pedig: legyenek ők is áldás abban az irányban is, amerre Egyesületünk céljai néznek. **Egyházaink és fajunk:** ez a kettős cél lebegjen szüntelen az ő szemük előtt is. Azokban a főiskolákban, ahol magyar tanitás is folyik: ez a két cél az életeszmény. Akiket ott nevelnek ki: azokat ezeknek a céloknak a szolgálatára törekesznek nevelni. Igyekezzenek tehát jó egyháztagok és emellett jó magyarok is lenni. Legyenek uj hazába került fajunknak derék és becsületes vezetői majd a következő évtizedekben, mikor már a mi kezünkből átveszik a zászlót, amit mi is ebben az irányban vittünk, ahogy erőnk engedte.

Az első negyven év elmult: a **pusztában bujdosás ideje.** Egyházaink is, most pedig már Egyesületünk is, elhaladták ezt a határkövet. Nekem erős a hitem, hogy most már mi reánk, szegény amerikai magyarokra néz-

ve is elérkezett a honfoglalás ideje. Megerősödtek egyházaink, megerősödött Egyesületünk is: a világ leggazdagabb magyar református intézményévé lett. Nem vagyunk többé sem szegények, sem bujdosók. Drága kincseink vannak, amikbe bátran vethetjük jövendőnk reménységeinek horgonyát. E drága kincsek között pedig az a legdrágább kincsünk, amelyik, amikor a fák levelei hullani kezdenek: ott fordul be a főiskolák kapuin. Bennük van jövőnk. És ez a jövő szebb lesz még multunknál is! Isten ezt is megadja még nekünk! Ha nem hinnék ebben: nem tettem volna rá életemnek még hátralévő idejét erre az egy eszmére. Magyar diákok: kövessetek minket! Dolgozzatok velünk együtt ezért a jövőért, — ami ezt teszi: dolgozzatok Egyesületünkért!

Dr. Tóth Sándor
tanár, távozó pénztárnok

A PHOENIX ÉS A GALAMB.

EGY AMERIKAI EGYHÁZ JUBILEUMÁRA.

"Fészkemmel veszek el, és megsokasodnak napjaim." Job 29:18.

Az ókornak volt egy szent madara, amely hol a Nilus hol a Ganges táján bukkan föl százados, évezredes időközökben. Körvonalaiban a sashoz hasonlitott, de közelebbit a katona Plinius éppen ugy nem tud róla, mint az utazó Marco Polo; a történetiró Tacitus szemei előtt éppen olyan rejtélyes csoda-madárnak tünik föl, mint az "Arab-éjszakák" meséiben.

Ez a szent madár a phoenix volt. Századok, évezredek vesztek az elmulásba, ez a madár tulélt minden változást. Fáraók dicsőssége felett urrá lett a sivatag, de a phoenix madár életben maradt. Halhatatlanságának e titka abban rejlett, az elmulástól ugy menekedett meg, hogy amikor tömjén- és kasszia-fa galyakból készült fészke lángba borult, abban elevenen elemésztette magát, hogy azután a hamuba omlott fészekből másnap uj életre támadjon bibor és arany tollazattal.

A keleti fantázia a nap megismétlődő csodáját öltöztette e misztikus mesébe. Énekkel köszöntötte a kelő napot, amely a tegnap hamvaiból, a hajnal pir sülyedő lángjaiból kiemelkedve, csodás szárnyain hozta nyugat felé Arábia füszeres illatát.

A legismeretesebb legenda szerint a nap templomának oltárán omlik a phoenix hamukoporsójába, amelyből megujult ifjusággal és pazar tollazattal, teljesen kifejlett szárnyakkal támad fel harmadnapon. Mondják, hogy utoljára a Krisztus halálát követő évben jelent meg a phoenix madár.

Mikor maga "a valóság, ut, élet, és igazság" áldozta fel magát a Golgota oltárának tüzében, a phoenix madár szines csodáját már csak mint halvány szimbolumot használhatjuk annak a mély igazságnak jelzésére, hogy "aki elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt." Ő érette, aki először azt mondotta: "Én vagyok a világ világossága", a tanitványokhoz fordulva pedig igy szólt: "Ti vagytok a világ világossága." A tanitványok megértették és egyenként beállottak abba a seregbe, amely századok óta folyton nőtt, és amelynek zászlajára Jób igéje van himezve: "Fészkemmel veszek el, és megsokasodnak napjaim."

* * *

Az ős magyarnak is volt egy szent madara. Az is hasonló volt a sashoz, mint a phoenix. Szárnyalt helyről-helyre a vándorló, hazát-kereső nép előtt, mignem átvezetett belőlük valami százezer lelket a vereckei szoroson. Milyen naggyá tudott lenni ez a nép Árpád kezében, aki huszonötezer vitézzel a Kárpátok koronája alatt hazát szerzett. (Ma nem egy amerikai városban több magyar van ennél). De hányszor semmivé lett ennek a magyarnak minden törekvése!

Óriási hamurakásokkal van tele Magyarország. Hogy csak a legnagyobbakat emlitsük a régebbi időkből, a három M-el kezdődőt: Muhi, Mohács, Majtény. Mennyi áldo-

zat hamvadt el mindegyikben! De mindenikből föltámadt.

Ebben az 1935-ik esztendőben különösen a harmadikat emlegetjük. Azt a hamvába rooskadt nagy tüzet, amelynek utolsó szikrája kétszáz évvel ezelőtt Rákóczi mindhalálig reménykedő szemeinek lehunytával aludt ki. Minden emlékünnepélyen felkavarjuk egy-egy napra a nagy hamurakást, amelynek finoom szárnyu pernye-pillangói hol itt, hol ottt ereszkednek rá az amerikai magyar lelkeekre. Ha elég fogékonyak vagyunk, megérrezzük, mi égett el egyik vagy másik hamuuszemecskében. Egyikből lobogó hazaszeretet szenvedélye vagy a győzelem büszke tuudata csap ki:

"Törökbársony süvegem...
Ha vitéz vagy, jer velem.
Fakó lovam...
Bécsvárát ha nyargalja,
Császár azt megsiratja."

A másikból keserü fájdalom sir föl:

"Te vagy a legény, Tyukodi pajtás...
Szegény legénynek olcsó a vére
Kéét-három fillér egy napra bére,
Azzt sem tudja elkölteni, mégis végtére
Kéét pogány közt, egy hazáért omlik ki vére."

Van, amelyikből imádság sóhajtása száll:

"A keresztfán drága áron
Oltalmamat Tőled várom"

és van, amelyikben a táncra perdülő kuruc eleevenedik meg:

"Csinom Palkó, Csinom Jankó...
Menjen táncra ki-ki köztünk az ő jegyesével."

Mennyi érzés! Mennyi öröm és mennyi bánat! Mig végre fölhangzik mint egy temetési ének "Őszi harmat után..." —

"Hej Rákóczi, Bercsényi...
Hová lettek Magyaroknak
Tündöklő vezéri?"

Milyen naggyá tudott lenni az a szedett-vetett, rossz paraszt puskákkal ellátott határszéli népség Rákóczi kezében! A kétszáz gyalogos és ötven lovas százezres lavinává nőtt a kurucz király kezében. Az, hogy itttt egy-egy "kuruc" visszafelé "szpellolta" a nevét és "Curuk"-olt, és egy-egy Ocskay még Judás szerepére is vállalkozott, — nem halványithatja el annak a kornak dicsőségét, egekig lobogó lángját.

De jaj! Minél nagyobb volt a fény, annál szomorubb, sötétebb lett az a nap, amikor minden hamvába omlott. Népéért mindent feláldozó Rákóczink is elmondhatta: "Fészkemmel veszek el..." De azt is hozzá tehette volna: "Megsokasodnak napjaim." Szegényen halt meg az, aki Magyarország leggazdagabb embere volt, de éppen ezzel a szegénységével tett bennünket igazán gazdaggá. Nem hagyott ránk mást, mint a puszta nevét, de ez két évszázad óta lelkesit és ott ragyog sok amerikai magyar egylet zászlaján is.

* * *

Mikor a rodostói ravatalt felállitották, akkor jelentek meg a legelső települők ezen a tájon, ahol később Phoenixville-t incorporálták s pontosan abban az esztendőben, amelyben Világosnál és Aradon hamvába omlott a dicsőséges magyar turul. Akkor hangzott el itt először az Ige magyar nyelven, amikor a magyar nemzet odaát az ezer éves ünnepre készült.

Azóta sok magyar találta fel itt boldogulását. És mialatt a mindent elhamvasztó kohó tüzéből elő-elő csillant a tiszta érc és a munka oltárán magukat emésztő magyarok verejtékéből biztos acél-bordák támadnak és finom selymek szövődnek az uj haza számára, lelke aranyából az Isten oltárára is jutott. Tiz lelki pásztor ereje fogyott itt, három közülök már az enyészet hamvába is omlott. A gyülekezetet tüzek emésztették, amelyeket nem egyszer kivülről "kedvezőtlen" szelek is szitottak. De ime az egyház a mult minden szenvedéséből fényesen került ki.

Ujra itt vannak a próbák nehéz napjai, sőt immár esztendei. Ki tudja, mikor lesz ezeknek vége. Ki tudja, nem jönnek-e eddig meg sem álmodott szörnyü idők. De bármi jöjjön is reád nemes phoenixville-i gyülekezet, légy hü mindhalálig! Bármit hozzon is a jövő ifju lelkész-társ, akinek nevéhez füződik a multak hamvaiból ujabban kiemelkedett egyház, tedd jelszavaddá a szenvedések kohó-

jában égő Jób igéjét: "Fészkemmel veszek el és megsokasodnak napjaim..."

Erre te is kevés vagy, mi is kevesek vagyunk. Csak egy képesit rá: a hófehérszárnyu Galamb. Az a Lélek, aki alászállott és megnyugodott ott a Jordánban keresztelkedőn. Ő, aki "keresztel titeket tüzzel"!

Krisztus képesit arra a heroizmusra, amely a mártirok elszántságával azonositja magát a szentügygyel s azt tudja mondani: "Fészkemmel veszek el!" Éppen azért nem veszek el, mert elvesztem magamat az én fészkem, az én egyházam sorsában. Ahogy a zsoltár szerint "a fecske is fészket talál magának a te oltáraidnál, Óh seregeknek ura, én Királyom és én Istenem," én is ott találom az én fészkemet, s ha erre veszedelem jönne, akkor sem hagynám el. Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, és aki elveszti, az megtalálja. A gabona mag elhal, hogy sok gyümölcsöt teremhessen. Mikor azt hisszük, hogy elveszett, valósággal megsokasodott.

"Fészkemmel veszek el, és megsokasodnak napjaim."

Dr. Takaró Géza.

EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL.

Nagyapó karosszékében ült. Térdén kis unokája, a kékszemü kis virgoncz fiu. Nagyapó kedvence. Körülötte családja tagjai. Nagyanyó szorgalmasan kötötte a kis kesztyüt a kis unokának. Ma is egészen összegémberedett kis kezén az ujja, amikor a nagy csatát vivták az uccán a többi gyerekekkel a hólabdázásban. Mamuka foltozott valamit. Apuka meg a napi ujságot olvasta.

A kis semmirevaló csak nyugtalakodott. Meséljen valamit nagyapó.

Na hát hallgass ide te kis eszemaszivedet. Elmondok egyetmást, ami nem mese, de mesének is beillene. Hiszen olyan sok minden történt az alatt az ötven év alatt, amiről nagyapó beszélni fog, hogy a mai emberek olyan könnyen rámondják, hogy mese az egész....

Nem tudod te, hol van a Hernád, vagy mi az amit Hernádnak hivnak. A Hernád egy folyóviz. Nem járnak rajta nagy hajók, még kis hajók sem, mert nem nőtt meg elég nagyra ahoz, hogy hajókat hordjon a hátán. Hát a nagyapó annak a Hernádnak a völgyében született. A Hernádban uszkált, amikor már elég nagy volt ahoz, hogy uszni tudjon. Azután amikor egy kicsit felcseperedett nagyapó, az apukája elvitte Miskolcra az iskolába. Ott az Avas alján volt egy nagy sárga iskola, abba járt három esztendeig nagyapó. Tudod mi az Avas kis fiacskám...? Na hát az egy hegy, ami Miskolc városa felett áll őrt. Hej, te kis eszemaszivedet, ha te tudnád micsoda csatákat vivtak az iskolás fiuk a csizmadia inasokkal.... Azután elvitte a nagyapó apukája nagyapót Sárospatakra. Ott is járt iskolába nagyapó három évig. Tudod az az iskola az, amelyiket a "szegények iskolájának" hivnak. Csupa szegény gyerekek járnak bele, de azért mégis kikerült onnan már sok nagy ember. Kossuth apánk is ott járt iskolába. Tudod ki volt Kossuth apánk...? "Az volt, akiről azt daloljuk, hogy Kosssuth Lajos azt izente, ugye nagyapó...?" felelt rá a kis unoka. Az volt kis szentem, az volt, neked pont elég annyi, ha most még annyit tudsz Kossuth apánkról, hogy Kossuth Lajos azt izente.

Azután elküldték nagyapót Amerikába. Hát tudod amikor nagyapó Philadelphiában kijött a nagy hajóból, előtte volt ez a nagy Amerika. Nem is tudom már biztosan, hogy 44, vagy 46 államból állott e akkor ez az ország, elég az ahoz, hogy az mind a nagyapóé volt. Válogathatott bennük, ahogy neki jól esett.

Igen sok magyar volt olyan abban az időben, hogy Amerikába jött. Legnagyobb része azért, mert nagyobb darab kenyérkét akart, vagy talán egy kis vajacskát is a kenyérkéjére, vagy egy kis huskát is hozzá. Ki ide, ki oda vetődött. Legtöbben New Jersey, New York, Connecticut és keleti Pennsylvánia gyáraiban és bányáiban talál-

talk kenyérkét. Nagyapó Trentonba ment elöször, onnan került pár hónap mulva az akkor nagyon messze nyugatra levő Toledóba, ahol a te anyukád, meg apukád született és ahol te is születtél és lakol mind a mai napig.

Hát bizony szegények voltunk mi mind, akkik amerikai magyarok voltunk. Két erős karján kivül alig alig volt valaki, hogy valamiije lett volna. De dolgozni akart is, szeretett is mindenik. Nem igen válogattunk a munkában sem. Dolgoztunk ott, ahol munkát kaaptunk. Legnagyobb részben szénbányákban és vasgyárakban dolgozgattunk. Oda kellett azz erős kar, a bátor lélek és a tiszta fej. Az jó Istenke tudná talán csak megmondani, hány mértföld vasutat épitettünk, hány tonna szenet bányásztunk ki, hány tonna vasat és acélt gyártottunk.

Nem volt az piknik kis fiacskám. Az erős munka sokat megbetegitett. A veszedelmes bánya és vasgyár de soknak az életét vette el. Mikor halottan hozták ki az élet csataterén elesett bányászt a bányából és ott állottak koporsója körül özvegye és kis árvái, bizony sirt ott mindenki. Mert hidd el nekem, hogy nnem a nehéz munka volt a legnehezebb, hanem az az érzés, amit a teljes elhagyatottság váltott ki a magyarból. Nem volt a jó Istennen kivül senki sem, aki a szegény özvegyen és árvákon megkönyörült volna. Nem volt akkor compensation, nem volt egylet, nem volt semmi.

Körülbelől 45 évvel ezelőtt ért ide nehány lelkes fiatal Tiszteletes bácsi. A te másik nagyapukád is közöttük volt. Ők is éppen olyan szegények voltak, mint azok, akiket vigasztalni jöttek. De velük volt az erős hit, az Isten volt velük kedves fiacskám. Ahol többecskén voltunk, oda el elmentek. Hirdették a Mester tanitásait és magyaros élniakarással megtanitották népüket arra, hogy: "Segits magadon és Isten is megsegit."

Micsoda lelki fájdalom lehetett ezeknek a misszionárius lelkészeknek ott állani egy elsett hős koposójánál . . . ! Mit érezhettek, amikor az árvákat látták és tudták, hogy egy karéj kenyérkét sem tudnak nekik adni? Valamit tenni kellett. Valamit ki kellett gondolni.

Negyven éve már annak, hogy pontosan tizennégyen összejöttek Trentonban az ottani lelkésznek a lakásán és elhatározták, hogy megalakitják AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETET. Felhivásokat küldtek szét az amerikai református magyaroknak, hogy alakitsák meg azt az intézményt, amelyiknek célja az lesz, hogy kenyeret adjon az özvegynek és árvának akkor, amikor arra a legnagyobb szükségek van. Hogy elvégezze az Isten könyörülő szeretetének a dolgát. Azután, ha fog másra is jutni, segitsen mindent, ami református és ami magyar.

A felhivásra 475 magyar jelentkezett, hogy oda akar állani a kibontott zászló alá. Az a 475 református magyar megkezdette azt a munkát, amit ma is folytatunk valamennyien, akik a mi családunkhoz tartozzunk. Te kisszentem, te is munkás vagy abban a táborban, ami verekszik a szegénységgel, csatát viv a gonddal és magasan tartja a zászlót, amit nagyapátok bontottak ki. Hiszen te is tagja vagy a Református Egyesület Gyermek Osztályának. Még harmincegyen élünk a 475 magyar közül, akik elkezdettük ezt a mnnkát, de ma már, Istennek legyen hála, 14,064-en vagyunk a zászló alatt.

Nagyapó akkor huszonkét éves lehetett, amikor itt Toledóban az Egyesület megalakult. Voltunk vagy harmincan, akik beiratkoztunk néhai való jó Jakcsy János fiatal barátom felhivására. Te azt sem tudhatod, hogy ki volt ez a bácsi. Volt neki a zsebében mindig egy két kérvény, amire épülő templomra gyüjtött, vagy valami más református intézmény megalakitását sürgette. El is nevezte a népünk Apostol Jancsinak. Hát ráillett az a név. Már messziről kerültük, mert biztosan megfogott egy egy dollárka erejéig, ha elcsiphetett akárhol. Mindegy volt az neki, hogy az utcán, vagy a gyárban, vagy otthol. Elég az hozzá, hogy a között a harminc között, akik az elsők voltunk a Református Egyesület zászlója alatt, volt egy öreges katholikus vallásu bácsi is. Tudtuk mindnyájan, hogy beteges ember volt, de a betegségén és a feleségén, meg a két kis leánykáján nem is volt egyebe ezen a kerek világon. Azért felvettük magunk közé.

Meg is halt rövid időn belül és ő volt az Amerikai Magyar Református Egyesület első halottja Toledóban. Nem sokra néznék mai világban azt a háromszáz dollárkát, amit az özvegye kapott az Egyesülettől, de nagy pénz, óriási nagy pénz volt az abban az időben. Az kérdezed, hogy katholikus bácsi tagja lehetett e a Református Egyesületnek? Hogyne. Ma is van közöttünk harmadfél ezer és azt hiszem, soha senki sem kérdezi tőlük, hogy melyik templomba járnak ugyanazt az Isten dicsérni, akinek háza a református templom is.

Az idő mult. Az Egyesület is növekedett. Lassan az igaz, de növekedett. Mikor Kossuth Apánknak szobrot emelt az amerikai magyarság Clevelandban, már arra a szoborra $250-t tudott adni az a kis Egyesület. Akkoriban épültek amerika-szerte a magyar református templomok. Majd ha megnőssz és eljársz ide oda, nézd meg csak figyelmesen a templom ablakokat. Alig találsz templomot, amelyiknek valamelyik ablakán ott ne volt az alig olvasható irás, hogy azt az ablakot az Amerikai Magyar Református Egyesület ajándékozta. Igen sokan már alig lehet a nevet elolvasni, ugy megkopott, de ott van, megtalálod, csak keresd.

Aztán ujra mult az idő. Az Egyesület vezetői belátták, hogy azon az uton, amelyiken elindultunk, nem megyünk messzire, mert nem jó az a rendszer, ami szerint működött az Egyesület. Ujabb, jobb rendszert kellett behozni. Mit jelentett az, csak azok tudják, akik azért dolgoztak. Könnyü most a fiatal oroszlánoknak beszélni, akik még talán ezen a világon sem voltak, amikor mindezeket a küzdelmeket meg kellett vivni.

Majd egyszer kérdezd meg másik nagyapukádtól, vagy Pólya Laci bácsitól, mennyit kellett irni, tanitani, veszekedni azért, hogy rávezessük a jobb utra Egyesületünk szekerét. Pittsburghban volt a gyülésünk 1909-ben, amikor elhatároztuk, hogy igenis, átmegyünk a jobbik utra. Az Egyesület volt az első az összes magyar intézmények között, amelyik elfogadta az életkor szerinti befizetéseket. A többi is megcsinálta aztán később, de a kezdeményezés, az uttörés munkáját az Egyesület végezte el.

Akart az amerikai magyarság sok szépet, sok nagyot. Mindig voltak prófétái, akik világitó csillag gyanánt mutatták az utat. Megcsináltuk az Amerikai Magyar Szövetséget. Megigérte minden Egylet és Szövetség, hogy tagja lesz. Beteljesedett a régi közmondás, hogy vért igen, de zabot nem. Az Egyesület volt az egyetlen szövetség, amelyik a tagdijait két éven át pontosan befizette a Magyar Szövetségbe. A legkisebb a Szövetségek között és mégis télt rá. A nagyobbak félreállottak. A Magyar Szövetség megbukott.

Aztán kitört a vérzivatar. Négy egész éven át gyilkolták egymást a fehér "keresztyén" nemzetek. Nagyapó szülőföldjén, az egykor szép és boldog Magyarországban rettenetes nyomor volt. Az ujszülött gyermekeket szennyes ujság papirosba kellett göngyölni, mert nem volt elég ruhanemü, hogy abból pólyát csináljanak nekik. Akkor volt a gyülésünk Buffalóban. Néhai való megboldogult Bazsó András clevelandi testvérünk azt az inditványt tette, hogy meglevő 35 ezer dollár vagyonkánkból adjunk azonnal oda tizezer dollárt az éhező és fázó magyar gyermekeknek. Gondoltam, hogy az mégis sok lesz. Elmondtam, hogy nekünk is vannak árváink, nekünk is vannak özvegyeink, de nem akarok a jó elrontója lenni, tehát adjuk oda vagyonunk egyheted részét, ötezer dollárt. Egyhangulag megszavazta a gyülés.

Látod kicsi fiacskám, voltak akkor sokkal nagyobb magyar intézmények Amerikában. Már akkor voltak olyan magyarok is elég szép számmal, akik a saját pénzükből sokkal többet is adhattak volna. Bizonyos az, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület adománya volt a legnagyobb összeg az összes adományok között.

Szibériában ezer meg ezer magyar fogoly katona volt, akiket nem tudott az agyon nyomoritott magyar kormány hazaküldeni abba a hazába, amelyikért harcoltak. Kijött két magyar hazafi, meg egy magyar honleány és végig járták az amerikai magyar-

ságot, hogy segitsünk, ha Istent ismerünk és vitessük haza a szibériai jégmezőkön raboskodó fogoly katonákat.

Hát hiszen azok a katonák nem a mi katonáink voltak. Mi már régen amerikaiak voltunk. Mégis az amerikai Vörös Kereszt Egylet volt az, amelyik kimondta, hogy ad erre a célra egymillió dollárt, ha a másik egymilliót a magyar kormány hozzá teszi. A magyar kormány hozzátette volna, ha lett volna egy millió dollárja, de nem volt. Az a három magyar arra kérte az amerikai magyarságot, hogy adják ők össze az egymillió dollárt.

Azt ne emlegessük, hogy pont akkor, amikor ezt a kérést intézték az amerikai magyarsághoz, Magyarországban az alcsuthi lóverseny pályán naponta 25—30 millió korona cserélt gazdát a fogadásokon. Volt pénz lóversenyre, de nem jutott a szegény katonák hazahozatalára. És az az amerikai magyarság, amelyik magyarságot a hazai büszke urak soha még szóhoz sem engedték jutni, meghallotta és meghallgatta a kérő szót. Adott pénzt, adott abból a nehezen keresett dollárokból. Adott Református Egyesületünk is egyezer dollárt. Ebben az esetben is a legnagyobb adományt adta az összes adakozó intézmények és személyes adakozók között.

Azután ujra szobrot csináltak Kossuth Apánknak. Ezuttal New York városában. Hiszen New York városában van a legtöbb magyar az amerikai városok között és nem egy van közöttük olyan, aki a saját költségén felállithatta volna azt a szobrot. A szobor áll, de nem a new yorki magyarok pénzéből lett megcsinálva. Az amerikai magyarság fizetett érte. Közöttünk az Amerikai Magyar Református Egyesület is adott a költségébe $250-t.

Pittsburghban palotát emeltek a tudománynak. Minden nemzetiségnek külön szobát adtak, hogy azt rendezze be és csináljon abban kiállitást olyan dolgokból, amelyek régi honát jelképezik. Ujra pénz kellett. A szoba nem lett volna méltó az amerikai magyarsághoz, ha azt csupán a Pittsburgh környéki magyarság állitotta volna ki. Az Amerikai Magyar Református Egyesület ÖTSZÁZ dollárt adott erre a célra is. A szoba be lett rendezve és örök időkön át tanuja lesz annak, hogy volt Amerikában valamikor egy töredék magyar nemzetiségü lakos, akik ilyen müveltséget hoztak uj hazájukba, hogy gazdagitsák azzal Amerika kulturáját.

Nagytanácsot tartottak a lancasteri magyar diákok. Baj volt, nagy baj. A Pista diák, az egész magyar diáksereg szeretett Pistája most graduált. Annyi keserves évi tanulás, nélkülözés és gond után elért az ut végére, ahol ott volt a papi palást és kezdődött az a másik ut, amit az élet utjának neveznek. A baj ott volt, hogy a dékán kimondta, hogy amig valamelyik deák összes adósságát meg nem adja, amivel a főiskolának tartozik, addig nem kapja meg a diplomáját. Már pedig diploma nélkül nem ember a diplomás ember. Olyan forma, mint az a kocsis, aki fuvarozásból él és nincsen szekere. Pistának majdnem egyszáz dollár adóssága volt tandijak fejében, amit meg kellett fizetni, ha diplomáját meg akarta volna kapni. Hiszen meg is adta volna szegény fiu nagyon szivesesn, de nem száz dollárja, de száz centje sem volt. Szent Egek, mit csináljunk . . . ? Az egész bandának az összes pénze $1.77, azaz egy dollár és hetvenhét centet tett ki. Szivesen oda adják, de hol van a többi, honnan kerül az ki . . . ? És ha nincs pénz, nincs diploma és szegény Pista . . . Jobb arra nem is gondolni.

Eleven eszü gyerek volt mindig, az iskolája büszkesége, jó zenész, egész élet és nagyszerü praktikus eszü fiu a deákok között N. P. Nem irom le a nevét, mert kitelik tőle, hogy megagyalna, ha olvassa majd ezt az irást. Egyszer csak kiderül az arca. Hej gyerekek meglesz minden. Na hogy lesz meg, mi lesz? Hát miért nem jut az eszetekbe, hogy van Református Egyesület is ezen a világon. Mindnyájan a tagjai vagyunk lancasteri deákok. Azok is leszünk, amig élünk. Valamikor majd mi is teszünk sok, sok jó munkát az Egyesületnek. Na hát ti bálványok, még most sem értitek? Pista, azonnal irsz Titkár bácsinak és megirod neki, hogy mi a baj. Ne tagadj el

semmit, de ne is nagyits, mert ha hazugságon fog az öreg, baj lesz. Fogadok akármibe, hogy forduló postával itt lesz a check.

N. P. deáknak igaza volt. Pista deák megkapta harmadnapon a checket. Boldogan vitte a dékán irodájába, hogy hát dékán bácsi hol is van az a diploma, merthogy a száz dollár itt van. Amikor a dékán megtudta, honnan is jött az a száz dollárka, berendelte szine elé az összes magyar deákokat és tartott nekik egy olyan leckét, amit soha sem fognak elfelejteni. De hát a huncfut N. P. deák itt is keresztül járt az eszén. Egyszerüen azt mondta a dékán urnak, hogy mondjon valami ujat, mert amit most hallottak, azt a lancasteri magyar deákok nemcsak tudják, de érezik is.

Évek óta megyen ez a deáksegitő munka az Egyesületnél. Nem kiabáljuk ki, nem verjük téglával a mellünket, csak segitünk. Csak adunk. Mindig ugy, hogy ne tudja azt a te balkezed, mit cselekszik a te jobb kezed. Például 1934—35. iskolai évben 77 deáknak adtunk évi $25 segélyt. Az igaz, hogy $25 nem nagy pénz annak, akinek van. De nagy segitség az annak a szegény deáknak, aki annyi pénzt talán egész éven át akkor lát egy összegben, amikor az Egyesület checkjét megkapja.

Elhallgatott nagyapó. A kis unokája csak azt vette észre, hogy nagyanyó, meg anyuka és apuka szeme is tele van könnyekkel. Miért sirnak ezek a nagy emberek, hiszen nem bántja őket senki sem. Még apuka is, aki mindig azt mondja neki, hogy férfi embercsemetének nem illik a sirás. Beszéljen még nagyapó. Még én többet is hallani akarok.

Bizony majdnem ötven éve annak, amikor a sárospataki iskolában a padot faragtuk. Boldog emlékü magyar irodalom tanárunk, Maklári Papp Miklós ur, az egész iskola Miklós bácsija, egy reggel igen borongós kedvében volt és irásgyakorlati feladatul azt tüzte ki, hogy irjunk valamit arról a bibliai versről, ami Máté VI. 19—20 alatt irva van.

Aztán tartott egy szép beszédet. Nem is beszéd volt az, hanem olyan szivből jött atyai oktatás . . . . Hej, de sokszor eszembe volt már, amikor elővett az elkeseredés. Amikor vérzik az ember szive, hogy nem akarják törekvéseit megérteni, hogy még azért és akkor is bántják némelyek, mikor igazán az ellenkezőjét érdemelné meg. Elmondta szeretve tisztelt jó tanárunk, hogy fiuk ti a "szegények iskolája" növendékei vagytok. Majd ha kimentek az életbe, ki ide, ki oda, egyikből pap, másikból tanitó, harmadikból talán ügyvéd, talán mérnök, talán orvos lesz. Mindenütt és mindenkor leginkább a szegény emberek bajával fogtok törődni. Mert hát abból van a legtöbb ezen a világon és azoknak van a legnagyobb szükségük a jó szóra akkor, amikor az élet és a gonoszság ellenük fordul. Legyetek reá elkészülve, hogy a munkátokért a legtöbb esetben a megnemértés, a közöny lesz a fizetés. De azért hordjátok az élet terhét. Igyekezzetek mindig azon, hogy "Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket e földön."

Hová, merre sodort bennünket az élet, nem tudom. Egyetlen egy osztálytársamról sincsen tudomásom, mi lett az életben. Én fiatal fiu koromban ide kerültem. Kora ifjuságom óta az amerikai magyar református köznek a munkása vagyok. Sokszor, nagyon sokszor közel voltam a csüggedéshez, sokszor ott akartam hagyni ezt a sokak által irigyelt helyemet, de hát csak megjelent Miklós bácsi alakja. Szomoruan nézett reám és mintha kérdezte volna: Pista fiam, elfelejtetted, mit irt Máté a VI. rész 19-ik versében az ő evangéliumában?

Levelet hozott a posta. Ákombákom ceruzával irt szarkaláb betüből álló levél volt. Itt-ott egy egy folt rajta, ami elmosta az olcsó ceruza anélkül is homályos vonásait.

Meghalt az én drága jó emberem, irta a nénike. Nagyon jó ember volt. Hat kis gyermekkel hagyott itt. Amig dolgozott, mindig megkereste a nekünk valót. Nagyon rosszul ment a munka a bányákban, hát elmentünk Clevelandba, hogy ott majd talál valami foglalkozást. Nem talált. Aztán visszajöttünk W. Virginiába, mert a bányák mégis csak dolgoztak egy két napot hetenként. Azután

utólérte a bányász sors. Rászakadt a bánya és megölte. Amig jobb helyzetben voltunk, katholikus ember létére tagja volt az Amerikai Magyar Református Egyesületnek, de amikor kenyérre sem tellett, kénytelen volt abban hagyni. Már valami másfél éve nem fizetett. Ha Istent ismernek, küldjenek egy néhány dollárkát, mert éhen vesz el hat kis gyermekem. Nem magamnak kérem, ennek a hat éhező, rongyos kis léleknek.

Nézem a könyveket. Csakugyan tagtestvérünk volt a szerencsétlenül járt magyar, a hat éhező kis árva apukája. Valami tiz éven át fizette az illetékeit és az 1928 január elsején életbe léptetett szabályok szerint meghosszabbitott biztositása még mindig életben volt. Örömmel kopogtam le a levelet a szegény asszonykának, hogy nem néhány dollárkáról van szó kedves lelkem, hanem egyezer dollárról. Küldje csak be néhai férje tagsági okmányát és haláleseti bizonyitványát és egyezer dollárt fogok küldeni azonnal.

Válaszát megőriztem azok között a kincsek között, amit a moly meg nem emészt.

Egyik Tiszteletes Uram beszélte el, hogy telefon hivást kapott az egyik kórházból annak a behemót nagy városnak, ahol ő munkálkodik az Ur Kertjében. Azonnal ment. Szegény, halállal vivódó asszonyt talált, aki hivatta. Nem magamért hivattam kedves Tiszteletes Uram. Én készen vagyok az utra, mondotta. Megnyugszom Isten akaratában, hiszen Ő tudja, mit csinál szegény szolgáló leányával. De nehéz elmennem. Mi lesz négy neveletlen árvámból. Ki viseli gondjukat. Ha ők nem volnának, talán még örülnék is neki, hogy elmehetek ebből a sok bajjal élt életből.

Higyje el titkár bácsi, vele sirtam. Istenem, mit tudok azzal a négy kis poronttyal csinálni. Aztán eszembe jutott, hogy van nekünk Árvaházunk Ligonierban, van hová küldeni a négy kis árvát. Vannak jószivü emberek a világon, akik hallgatnak a Krisztus tanitására.

Megvigasztaltam a szegény haldokló özvegyet. Ne legyen neki gondja négy pici árvájára. Lesz azoknak jó helyük. Ha látta volna azt a földöntuli örömöt, ami a szegény asszony arcán ott tündöklött, amikor suttogva utánam mondta a haldoklók imáját, ha látta volna azt a mosolyt, ami megjelent arcán, amikor alig hallhatóan utánam mondta: Vedd magadhoz fáradt lelkemet. Aztán csendesen még hozzá tette, és áldd meg az Árva . . . . házat akart mondani, de már arra nem volt ideje. Meghalt. De nekem meggyőződésem, hogy az utolsó szót már a Nagy Isten trónja előtt mondta el. És az én jó Atyám, az Árvák Atyja meghallgatta az utolsó szót. Meghallgatta, azt abból tudom, hogy Árvaházunk virágzik és teljesiti azt a krisztusi munkát, amit teljesitenie kell."

És Miklós bácsi mosolyogva nézett reám: "Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket e földön."

Kis unokám mosolyogva álmodott. Talán az Ur trónja körül repkedő angyalkákkal játszadozott álmában . . . Talán . . . ki tudja . . .

Hát igen. Vagyunk jó pár ezeren, akik ilyen formán gondolkozunk ebben a materiális világban. Te világ csak nevess, csak gunyolj, mi tudjuk, melyik az az ut, amelyiken haladva eleget teszünk Mesterünk tanitásának: "Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket e földön."

Molnár István.

FRANK A. SCHMIDT
Ingatlanok, kölcsönök, biztositás, épületkezelés
Phone: Vincennes 0020
9218 COTTAGE GROVE AVE., CHICAGO

TÓTH ISTVÁN
FÜSZER ÉS HUSKERESKEDŐ
Friss hurka és jó kolbász kapható
Phone: Stewart 2858
9333 COTTAGE GROVE AVE., CHICAGO

HEINEMANN GYULA
VIRÁGKERESKEDÉSE ÉS KERTÉSZETE
Phone: Pullman 2829
459 W. 119th STREET, CHICAGO, ILL.

"MÉGIS ÉLÜNK S VIGADUNK."

PÁR SZÓ A VÉGRENDELKEZÉSRŐL.

Az Árvaház Naptára számára

Irta: ZEIGER J. ARTHUR pittsburghi ügyvéd.

Amikor a mult század elején divatba jött az életbiztositás, a civesek nem igen kaptak rajta. Babonásan attól tartottak, hogy minél hamarább veszik át a kötvényt, annál hamarább áll be majd a halál. Igy panaszkodott egy öreg ur, ki 50 évig szolgálta az Első Magyar "Általános"-t. Azt is mesélte, hogy mielőtt egy kötvényt lezárhatott volna, meg kellett először győznie a félt, hogy bár kézbe veszi a policiját, azért tovább élhet és vigadhat.

A halálos babonát magyarjaink nem hozták magukkal Amerikába; — legalább életbiztositási aktussal való tekintetben. Jele ennek az, hogy az amerikai magyar történelem ifju kora óta virágoznak az életbiztositási egyletek. Nemcsak ezrével, de mondhatjuk százezrével vannak a magyarok biztositva a nagy biztositó társaságoknál is. Tehát, ha erre való babona létezett, azt látszólag otthon hagyták a Nagyalföldön és a Kárpátokban valahol.

Egyben mégis babonás a magyar fogadott hazájában. Tudniillik, amikor arról van szó, hogy a testamentumát megirja.

Sose felejtem el az Emery Juhász esetét. Már-már husz éve lesz ennek az esetnek. Jól emlékszem a részletekre, pedig nem is az én ügyfelem volt, hanem egy ügyvéd kollegámnak, kivel közös iroda szobáink voltak és közösen tartottunk személyzetet is.

Az Imre bácsi nem jól beszélt angolul; természetes volt ennél fogva, hogy én tolmácsoljam a beszélgetést az ügyfél és ügyvédje között. Az alábbi történet minden részében igaz, csak egyben kérem az olvasó elnézését, hogy hősöm igazi nevét nem emlithetem.

Elmondta, hogy nagy bajban van; az orvos oly gyomor betegséget talált rajta, hogy sokáig már nem viszi és szeretné, ha házáról és 5000 dollár megtakaritott pénzéről rendelkezne, mielőtt a kaszás beáll.

A fiatal ügyvéd erre csak azt felelte, hogy majd kiállit egy testámentumot az Imre bácsi bemondása szerint, hogy miként akar redelkezni a házról, — miként a pénzről és azt majd alá kell neki irnia.

"Aláirni végrendeletet?!" kiáltott fel az akkor már 60 évet taposó Imre bácsi, "azt soha meg nem tenném, mert az biztos halált jelent."

Bemondani hajlandó lett volna, de aláirni nem.

Valami három órájába került a fiatal fiskálisnak megértetni a kliensével, hogy Pennsylvaniában szóbeli végrendeleteknek helye nincsen. Ha még tiz közjegyző is iktatná be valakinek utolsó akaratát végrendelkezésben, az épen oly érvénytelen, mint a papiros, amin semmiféle irás nincsen. Hiába magyarázta neki, hogy a testamentuma csak akkor érvényes, ha a testáló fél azt aláirja és pedig ha ezt is nem a levél alján, akkor szintén érvénytelen. Mert a törvény nagyon pontosan előirja, hogy a végrendelet csakis irásos lehet és csakis akkor érvényes, ha az illető neve "alul" van aláirva és nem felül és pedig két tanu jelenlétében, kiknek szintén egyidejüleg alá kell irniok a nevüket.

A sok érvelés után az Imre bácsi ugy gondolkodott: "De hiszen, ha a doktor ugy is feladott minden reményt, mégis aláirja."

Ide s tova 20 éve lesz már ennek a jelenetnek, de frissen tartom emlékemben. A szegény ügyvéd már régen a másvilágra költözött. Az Imre bácsi, — bár a testamentumát megiratta és alá is irta, olyan egészséges, mint a makk. A 83 év körüli Emery Juhász még mindig emlékszik erre a jelenetre és többször emlegeti, mint életének egyik fontos mozzanatát.

Annyi bizonyos, hogy az Imre bácsi már nem babonás többé, mert amióta az első testámentumát aláirta, háromszor kellett nékie ujat készitenie! Amikor az első felesége meghalt és másodszor nősült; amikor egyszer hazament az óhazába látogatóba, csinált egy kis módositást és utoljára, ami-

lön elhatározta, hogy unokáiról külön megemlékszik.

DDe ugy látszik, hogy még ez nem az utolsó vvégrendelete. A Juhász bácsinak jól menő tőrrja van és amellett, oly sikerült befektetéseei, hogy szeretne ezekről is intézkedni, sőt egyyszer azt is emlitette, hogy egy kerek ezrestt szeretne valami jótékony célra hagyni. Kérrdés azonban, hogy ezt idejében megteszi--e majd, mert ha addig gondolkozna ezen, migg a sors a végnapokat hozná el, könnyen meggeshetik, hogy ezen legfontosabb akarata, vaggyis rendelkezése, mit sem érne. A dolog tuddniillik ugy áll: Pennsylvaniában a törvény kimondja, hogy jótékony célra hagyott véggrendelkezés teljesen érvénytelen, ha csak egyy teljes hónap nem telik el a végrendelet aláairásától az elhalálozás napjáig.

TTehát bármiképen szeretne is az Imre bácsii jótékony célra hagyni egy bizonyos összeeget, ha nem teszi meg idejében, könnyen megeshetik, hogy az illető paragrafus teljesen érvényét fogja veszíteni.

Ez azonban történetünk menetéhez teljesen mellékes. A fődolog abban van, hogy ezen elbeszélésünk hőse annyira babonás volt, hogy először semmi kincsért sem irt volna alá a végrendeletnek. De valamiképen a babonáját mégis legyőzte és már azóta három pótló és másitó paragrafust készittetett is és alá is irt. Most meg ugy látszik, hogy egy negyedik formát is fog majd aláirni.

Nem tudom, hol tanulta, talán még ifju korában az óhazában: valahányszor felkeres az irodámban, egy régi nótáját hümmögi, minek refrénje igy van valahogy: "Sej haj. Mégis élünk s vigadunk."

Ha az olvasók között valaki tudja az egész szövegét és dallamát ennek a nótának, hálás lennék, ha közölné azt velem, szeretném emléknek régi dalgyüjteményembe.

EGYLETI JUBILEUMOK.

CLEVELAND, O. Az Első Magyar Ref. Egyház kebelében müködő Lorántffy Zsuzssánna Nőegylet 1934 november 25-én tartootta 20 éves jubileumát.

BRIDGEPORT, CONN. A Ref. Nőegylet azz Első Ref. Egyház 40 éves jubileumával kaapcsolatban 1934 november 25-én ünnepelte feentállásának 25 éves évfordulóját. A Reformmátus Énekkar 1934 november 28-án emlékezett meg fentállásának 35 éves fordulójáról.

BUFFALO, N. Y. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet 1934 december 9-én husz évet töltött áldásos munkában.

CLEVELAND, O. Az Első Magyar Ref. Női Betegsegélyző Egylet alakulásának 40 éves jubileumát ünnepelte. Az alapitó tagok közül Pásztor Andrásné, Koncz Istvánné, Metti Pálné, Kusnyér Istvánné, Pecsenye Istvánné, Lengyel Jánosné, Varga Mihályné, Horváth Józsefné, Széplaki Mihályné, Nyiri Jánosné vannak életben.

MILWAUKEE, WIS. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet március 17-én tartotta 25 éves jubileumi ünnepélyét.

PASSAIC, N. J. Az Első Magyar Ref. Női Betegsegélyző Egylet május 4-én emlékezett meg fentállásának 30 éves fordulójáról.

AKRON, O. Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület 165. osztálya május 31-én ünnepelte 10 éves jubileumát.

EAST CHICAGO, IND. A Ref. Egyház Női Egylete május 26-án ünnepet ült abból az alkalomból, hogy 25 esztendőn keresztül teljesitette nemes hivatását.

TRENTON, N. J. Az I. Magyar Ref. Templomi és Betegsegélyző Egylet május 30-án tartotta alakulásának 40 éves jubileumát.

FARRELL, PA. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet fentállásának 8 éves fordulóját ünnepelte.

DAISYTOWN, PA. Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület 126-iki, daisytowni osztálya 1934 október 28-án ünnepelte fentállásának 20. éves jubileumát, amelyen 250 főnyi közönség vett részt. Illár Sándor titkár különösen sokat fáradozott a siker érdekében és vele együtt az összes tagok.

A KIS KOZÁK.

IRTA: KIRÁLY IMRE.

Én Istenem!

Hogyan kezdjem és végezzem? Hogyan? Hogy aki hirül veszi, hall róla, ugy cselekedjék, amint azok cselekedének a kis Kozákkal.

Itt a képe a kis Kozáknak. Még ha az Óceánon tulról is való ez a kép, még akkor is valóság. Ő, a kis Kozák. Olyan feszes vigyázz állásban tiszteleg, hogy akármelyik tényleges közhonvéd megirigyelhetné. Aki ért valamicskét a kiképzett katona tartásához, az láthatja, hogy ez a gyermek egy menedékes domboldalán olyan fegyelmezett tisztelgést vág, hogy azt csak csudálni lehet.

Előirásosan összeér a bakkancssarok. A lábhegyek távolsága szabályos. A tekercses lábszárvédő fekszi az ikrákat. A magyar királyi honvédköpenyeg végig gombolt. A tisztelgő jobbkéz középső ujja érinti a honvédsapka szegélyét. A kis ujj a szemöldökkel egy magasságban s ugy simul a tenyér a halántékhoz. A sapka ugy áll a fején, mintha vele született volna. Még a sapka rózsa is pontosan a pisze orral egy vonalban fekszik. A balkéz testhez állóan könnyedén feszül meg a nadrágzsinór irányában.

Az arcról a katonai bátorság és erély sugárzik. Csak a szemek buzavirág szine nem ragyog a képről, de hogy mozdulatlanul szegződnek arra, akinek a tisztelgés adatik, azt letagadni se lehet.

Ez a három év körüli liliputi kis katona, ez a "senki fia", a harctér egyik árvája: ez a kis Kozák. Ez a tizenkettedik század emberállományának a bálványa, szemefénye.

Hogy ki s mi fia? Azt senki se tudja. Ott Jezierna környékén, Galiciában, a Tutri magaslatoknál az ellenséges oldal felől csak beszaladt a lövészárkunkba egy napsugaras őszi délutánon orditva. Kimeredt, nagy kék szeméből akkora könnyek potyogtak, mint a nehéz harmatcseppek.

A lövészárkunkkal szemben északfelől a két rajvonal közötti szelid dombtetőn volt a házuk. Az orosz azt hitte, hogy a mi tábori őrsünk ott rejtőzik. Gyujtó gránáttal belőtték a kis tanyát. Apja-anyja ott veszett. Hogy-hogy nem? Ez a csöppség a pokoli ágyutüzből épen bebotorkált 1915. novemberében közénk.

Hogy voltak-e testvérei s hányan, mi történt velük? Arról ő nem tudott számot adni. Azt is elfeledte, hogy hivják. Igy lett ő a "senki fia." Éppen kozákokkal álltunk szemben, azok felől menekült hozzánk s jó baka humorral kis Kozáknak keresztelték: igy kapott nevet s egy század tüzvonalbeli keresztapát s lett a század árvája.

Varga Laji, ki a kovásznai deszkatelepen együtt dolgozott volt a rusznyákokkal, tudott a nyelvén. Elbabusgatta a félelmet belőle. Egyetlen konzerváját felvágta. Jól tartotta. A század alig várta a sötét estét, hogy a konyhákhoz, a tüzvonalon kivül eső helyre menthessék át épen a csöppembert.

Ott rábizták a konyhaszemélyzetre azzal a határozott parancscsal, hogy szétlövik az egész társaságot, ha a kis Kozáknak csak egy hajszála is meggörbül.

Amennyi szeretet csak összegyülhet a tüzvonalban élő katona szivben, aki minden percben az elmulásra számit, az mind ezé a gyermeké volt. Az egyik fapuskát, a másik kardot, zsurrogatót, furulyát faragott néki. Balogh Estánbá' meg éppen magatanulta kerekes lévén, olyan talicskát rótt össze neki,

hogy olyan még az örmény Bányai Kiristóf nagycságos fiának se vót otthon soha. Mindenki igyekezett valamivel kedveskedni a kis Kozáknak. Sokszor nagyon kicsibe mult, hogy rohamkésre nem került a sor, az afölötti vetélkedésbe, hogy minek fog jobban örülni a kis Kozák?

A konyháknál pedig a század iparosai ugy kiruházták, ugy öltöztették, hogy apja-anyja gyönyörüséggel tekinthetett rá felülről.

S hogy növögessen rendesen, a gyimesi lapospeslantásu Farkas Józsi, a Benkő százados tisztiszolgája, minden reggel felét lecsipte a tejcsokoládénak a gazdájáéból a Kozáknak. Azzal vigasztalta magát, hogy félesztendeje rendes adagon tartotta a kapitányát s csak egyforma a lábaszára mégis. A legkisebb szabásu csizmaszárban is ugy kotyog, mintha esnék ki belőle. Olyan rideg természetü epés ember. A kis Kozákon azonba' fog, mert majd kicsattan az arca.

A csókaképü István Ábel kis szakács éjjel ellépett a németek főhadi konyhájára s onnan azon a cimen, hogy minden kincstári tulajdon és közös, a másnapra szépen megpucolt libákból csak a májakat hozta el, hogy a kis Kozák bátorodjék, mert az ő vidékükön azt tartják az emberek, hogy a libamájtól nő a gyermekben a bátorság.

Máté Józsi a bodoki borvizes konyhakocsis, ha egy kis tüzcsend mutatkozott a "Bettyáron" szoktatgatta szőrén megülni a lovat, hogy mire megnő, igaz lovas magyar legyen a kis Kozákból.

Alig pár hónap s már a kis Kozák hajlott a magyar szóra. "Tatona báci, ne sabad." Tiltakozott kacagósan, ha valamelyik ölbe kapta s magáéra gondolva össze-vissza csókolta.

Ha tisztálkodásra szakaszonként egy két napra levonult a konyhákhoz a legénység, nem tudtak betelni a kis Kozákkal. Visszatérve a tüzvonalba, még akinek hat cselédke pusztitotta is otthon a napszámos ember kenyerét, még az is azzal bosszantotta a gyermektelent, hogy haza viszi hetediknek, csak az Isten épen vezérelje vissza a békébe, mert akinek egy sincs, az ugy se tudja mire való a gyermek.

S ez a nagy szeretet még akkor se hallgatott el, mikor az ellenség támadott s a lövészárokból a parancs szerint lőtték az ellenséges embert. Egy-egy pillanatnyi tüzszünetben is azt vitatták a szomszédok, hogy ki viszi haza a kis Kozákot?

Pedig hát ki volt ez a kis Kozák? Se ize, se vére egyiknek sem. Még csak magyar se volt a fajtája se. Annyi volt rajta csak szeretni való, hogy árva volt.

Ennyi pedig elég volt arra, hogy soha se jusson az eszébe egyik közhonvédnak se, hogy azokból való, akiknek végcélja a magyar eltiprása. Az a tudat, hogy a kis Kozák árva, minden emberi gonoszságot, gyülöletet, bosszut elfelejttetett. Csak most jut eszembe, amint a lányom kutatgatva a háborus emlékeim között, azzal a kérdéssel tette le elémbe a fényképet: "Apa, miért irta erre a felvételre rá, hogy "kis Kozák?"

Most veszem észre, hogy ott, ahol egymásra célozva, oltogattuk ki egymás életét, ott az élet-halál harcban micsoda hatalom volt a szivünkön, lelkünkön a tiszta szeretet? Hogy vigyáztuk, hogy óvtuk, hogy sajnáltuk egytől-egyig a senki fiát, az ellenségeink, az árulóink fajtájából való árvát, a kis Kozákot.

A legjobb falattal, a szivünk melegével védtük, neveltük.

Ma már nem emlékszem, hogy az esztendeig tüzvonalban szolgáló öreg harcosok közül, kiknek egy hónapi szabadság járt ki, melyik vitte haza örökbe?

Annyit érzek most is a szivemben, hogy a kis tisztelgő Kozák láttára jól eső meleg érzés, ugy nevezhetném "emberszeretet" buzog fel.

Hogyne? Apátlan, anyátlan árva emberpalántaként botlott be közzénk. Ágyutüz volt a kisérője s még egy hajszála se görbült meg.

Ártatlan árva volt még s Valaki, aki az életszikráját beléoltotta, az a Valaki, biztosan az védelmezte meg. Biztosan az a Valaki felejttette el velünk is, hogy ez egy ellenséges fajtából való árva.

Érthetetlen, de igy van s én most is szeretem a kis Kozákot.

* * *

Én Istenem! Már tudom, hogyan végezzem be a történetet. Ma kaptam egy levelet, néhány sort abból ide másolok:

"Az anyjuk meghalt. Az apjuk, aki addig józan életü ember volt, eliszákosodott, kocsmahős lett. Most is a börtönben van viselt dolgai miatt. A három gyermeket az utca neveli. Tegyetek meg mindent, hogy bejussanak az Árvaházba. Mentsük meg őket a gonosztól mig nem késő."

"Igyekszünk minél nagyobb propagandát kifejteni az árvaház érdekében." Ennyi a levél részlet. Az árvák nevét elhallgatom. De azt nem tudom elhallgatni, hogy a 35—40 árva közül feléért csak azok fizetnek tartásdijat, kik a propagandát a szivökre veszik. Hej! Ágyutüz dübörgésével szeretném odadobbantani a százezernyi Magyar-Amerika reformátussága fülébe, szivébe, hogy: "Ha ugy meg tudnók érteni az árva sorsát, mint a 12-ik század emberfiát lövő, gyilkoló katonái, akkor propaganda nélkül is ott állnánk százezeren a Bethlen Otthon hegye körül a szivünk melegével. Kezünkben az önkéntes adománnyal. Ugy dédelgetnénk az árváinkat, mint azok az elvadult, a halállal komázó harcosok dédelgették az ellenség árvagyermekét. Egy hónapban 10 cent, az napi egyharmadrész centnek felel meg. Ez az! Ezt az egyharmad centet számláljuk meg minden nap s jutunk arra az elhatározásra, hogy ez sok.

Pedig ha oda adná 100,000 magyar amerikai református ezt az óriási összeget, az egyharmadrész centet napjában, akkor nem nevelne az utca egyetlen árva magyar gyermeket sem, hanem a Bethlen Otthon magunknak örömére, uj hazánknak és fajtánknak becsülésére.

Én Istenem! " . . . aki hirül veszi, hall róla, ugy cselekedjék, amint azok cselekedének a kis Kozákkal."

H. E. VANCE BAKERY

AZ ÁRVAHÁZ SZÁLLITÓJA!

Telephone 63

NORTH MARKET STREET

LIGONIER, PENNA.

IZENT AZ ÉLET.

Irta: Pólya László.

Izent az élet. Egy csipetnyi hirrel
Megkergette ellustult szivemet.
Valaki ott járt, hol lelkemet hagytam
És valakinek esengő szavára
Elmondta, hogy élem a világom,
Hogy a föld még nem nyilt meg alattam.

A leáldozó nap peremén:
Napkeletről ki inthetett felém?

...A vér szava már régen elrekedt,
Gyarló embernek, mást hogy is kivánna?
Utánna söprik az emlékeket.

Nekem valaki délibáb honából:
Ugyan, ugyan, ki is izenhetett?

Nevét se tudja hirhozó barátom,
Hivatlanul találkozott vele,
Ott, ahol a szó és kiváncsiság:
Amerikával volt telistele.

...Korlepte asszony. Mikor a nevem
Felsuttogó szón ajakára kelt,
Piruló arca titkok rebbenésén:
Szép volt, igaz volt, mint dércsipte kert!

A hirhozó szólt, de nem kérdezett.
Elment. Ha tudná, hogy áldott kezével:
Mit is bizott rá az emlékezet?!

Köteles István, igazgató.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSSÁG 1935-IK ÉVI ÉLETE.

Az 1934. évi clevelandi első református országgyülés után minden magyar református szivében a legszebb reménységek fakadtak. A különböző felekezetekhez tartozó magyar reformátusok békét kötöttek, amit becsületesen be is tartottak. A felekezeti határvonalat lerontva jelentek meg lelkészek más egyháztesthez tartozó templomokban és az együttérzésnek szép tanubizonyságát adták a világ előtt.

Ilyen reménykedések után jött el a perth amboyi független ref. egyházban az 1935 szeptember 2-án tartott második református országgyülés. Azok, akik itt voltak, bizonyos csalódással távoztak. Ennek oka az volt, hogy az egységbizottság, amelyre a legnehezebb feladat hárult, nem készithette el előzetes munkáját és az országgyülés tagjai nem tehettek semmit a szervi egység elővitele tekintetében. Ujra bizottságot választottak, amely tovább érleli a gondolatot. Az országos gyülés elnöke Kováchy M. György, jegyzője pedig Király Imre clevelandi tanitó és Szabó Antal, a perth amboyi Kálvin János egyház lelkésze lett.

Azok, akik az amerikai magyar reformátusság történelmi multját, küzdelmeit, lelki állapotát helyesen ismerik, tisztán látják azt, hogy több mint negyven esztendőre visszanyuló szakadozás és harc után máról holnapra szervi egységről beszélni lehetetlen alakárminő formában. A munkát fokozatosan, lépésről lépésre lehet végezni. El kell ismerni a történelmi mult által alkotott status quo-t és az egyházi csoportok békés egymás melletti munkálkodásával és a feléjök helyezendő, tanácskozási joggal biró közös tanáccsal kell egyelőre beérni. A jövő az Isten kezében van, aki magyar református népének sorsát kezében tartja.

A perth amboyi országos gyülés sikertelensége után azonban nem szabad a reményt feladni és a békességet elrontani. Ebből végzetes veszedelem származnék reánk. Hiszen egyházfentartó öregebb reformátusaink rohamosan halnak el, az ifjak pedig még nem tartanak ott, hogy anyagilag is nyomába lépjenek az atyák áldozatkészségének. A kereseti viszonyok sok helyen még most is kétségbeejtők, vagy legalább reménységgel nem kecsegtetők, ami miatt a lelkészek közül többen nyomorognak. Az itt született ifju nemzedék megtartása is probléma a legtöbb helyen. Az egyházi munkát minden csoport redukálni volt kénytelen. Ilyen körülmények között a békés állapot felboritása végzetes tévedés volna. Mi egymásra vagyunk utalva, egymás segitségére szükségünk van, különben pusztulásunk gyorsabban következik be. A nagy egyházak életképessége mellett nem szabad figyelmen kivül hagynunk kisebb egyházaink vergődését. Türelemre, higgadtságra, józan belátásra van szükségünk továbbra is. A tulzókat mérsékelnünk kell, a csüggedőket vigasztalni, a kételkedőket ujabb tevékenységre sarkalni. Az egyházpolitikai kérdések kiélezése csak ront, de nem használ. Népünk unja a harcot: béke, megértés és komoly együttmunkálkodás után eped.

Egyházaink helyzetéről és az azokban előfordult nevezetesebb eseményekről röviden a következőkben emlékezünk meg:

I. A REFORMED CHURCH IN THE U. S. EGYHÁZTESTHEZ TARTOZÓ EGYHÁZMEGYÉK.

1. KELETI EGYHÁZMEGYE.

Bethlehem, Pa. Az egyházban a vallásos élet minden ágára kiterjedve folyt a munka az ifj. Nagy Emil lelkész vezetése mellett. — Id. Nagy Emil lekész, az Amerikai Magyar Református Egyesület eredményes munkát kifejtő kerületi szervezőjét november 3-án lelkészkedésének harmincéves fordulója alkalmából meleg ünnepeltetésben részesitették.

Bridgeport, Conn. Böszörményi István lelkész tiz évet töltött a papi pályán. Hivei megemlékeztek az évfordulóról és lelkes ünneplés mellett adtak kifejezést ragaszkodásuknak. Jun. 30-án a jubileumi istentiszteleten Dr. Tóth Sándor tanár, az ünnepelt egykori tanára predikált és osztálytársai közül is sokan megjelentek. Böszörményi István lelkész már hatodik esztendeje szerkeszti a "Szebb Jövő" cimü ifjusági és vasárnapi iskolai havi közlönyt.

Kreischerville—Rossville, N. Y. Staten Island szigeten ez az egyház feltünés nélkül, csendben élte életét a Tóth Kálmán lelkész vezetése alatt.

Mount Carmel, Pa. Ifj. Nagy Emil lelkész szolgálta ki rendszeresen. Nagyobb esemény nem történt.

New York, N. Y. Tóth Lajos főgondnokot, valamint Nagy Bertalan gondnokot az egyház a közügyek szolgálata terén teljesitett buzgó munkálkodásukért ünneplésben részesitette. Dr. Takaró Géza lelkész nagyszabásu Rákóczi ünnepélyt, majd Liszt emlékünnepélyt rendezett. Előadásokat tartott a Columbia egyetemen és más helyeken. Kerékgyártó hangversenye olyannak igérkezik, ami esemény számba megy New York városában. Az elmult év az egyházra nézve fontos jubileumi esztendő volt. Az egyház minden szerve buzgósággal végezte nagyarányu egyháztársadalmi munkáját.

Takaró Erike, mint a Magyarok Világszövetsége pályázatának egyik nyertese a mult nyáron Magyarországon időzött.

New - Haven - Shelton, Torrington - Warrenville, Conn. Ebben a missziói körzetben Keresztessy Imre lelkészre, aki az elmult évben egy alkalommal beteg is volt, nehéz munka vár. Telepről telepre kell mennie összeszedegetni az elszórt csontokat, tanitani a gyermekeket, irányitani a női köröket és végezni az istentiszteleteket. Munkáját kitartással és sikerrel végezte.

Passaic, N. J. Az egyház minden részében komoly és eredményes munka folyik. A gyermek és ifjusági munka virágzó volt az elmult évben is. 1935-ben 40 éves jubileumát ünepelte az egyház, amikor az egyház agilis lelkésze, Kecskeméthy József eredeti mozifelvételeket eszközöltetett. Arató ünnepélye az egész városban nagy feltünést keltett.

Peekskill, N. Y. Számos egyház, betegsegélyző egylet és vendég vett részt szeptember 15-én az egyház ezüstjubileumán, amit az amerikaiak is megtiszteltek látogatásukkal. Az egyház egyelőre kéthetenként részesül lelkészi kiszolgálásban, miután Tukacs György lelkész hosszu huzavona és biró előtt lefolytatott perlekedés után kénytelen volt visszavonulni. Az Egyház a Reformed Church in the U. S. Keleti Egyházmegyéjébe lépett be.

Perth Amboy, N. J. Husvétkor 178 volt az urvacsorázók száma. A hat héten át tartott nyári magyar iskola vizsgája aug. 4-én volt. Az egész év buzgó tevékenységben folyt le. A munka szakadatlan volt az egyházban, vasárnapi iskolában, Nőegyletben és ifjuság körében egyaránt.

Phoenixville, Pa. Az egyház csendben és eredményesen élte át a mult évet. Kiemelkedő eseménye az egyház jubileumi ünnepélye volt, amelylyel kapcsolatban a C. E. keleti körzete, egyházmegye és Lelkészegyesület keleti csoportja tartotta gyülését. A jubileumról, amely okt. 27-én volt, majd részletesen emlékezünk meg.

So. Norwalk, Conn. Az egyház az 1934. nehéz esztendőben adósságából 500 dollárt törlesztett. A Nőegylet uj diszes teritőkkel vonta be az Ur asztalát és a többi asztalokat. A népes egyházban serényen folyt a munka. Az egyházi szerv minden ága elfoglalt volt, ami a fokozatos lelki megerősödés és haladás bizonysága.

Trenton, N. J. Az egyház 1934. évi bevétele $1526.36, kiadása $1521.96 volt. Nagyobb esemény az egyházban nem történt. A lelkész és előljáróság igyekeztek hiveknek lenni a rájok bizottakban.

Wallingford, Conn. Az egyházban a mult évben is megvolt az élet. Vallásos és egyháztársadalmi tevékenysége élénk volt.

Woodbridge, N. J. Itt is elvégezte a szükséges teendőket Kovács Ferenc beszolgáló lelkész, aki vasárnaponként és hétköznaponként átjárt Woodbridgera, hogy az egyházi élet minden ága végezze funkcióját. Templomi közönsége nagy, adakozása buzgóságos volt.

Az 1935 okt. 30-án tartott Magyar Presbyteriánus Konferencia Kovács Ferenc lelkészt választotta elnökévé.

Lancaster, Pa. Az itteni főiskolában, amelynek Dr. Tóth Sándor a magyar tanára, 1935-ben a következő magyar ifjak tanulnak:

A Theologiai Szemináriumban vannak: Nagy Pál harmadéves, Clevelandból; Dallos István elsőéves, Detroitból.

A College-ben vannak: Negyedévesek: Stelkovics Albert, Rowayton, Conn.; Tóth György, Jersey City, N. J. — Harmadévesek: Fodor Byron, South Bend, Ind.; Kallaman Ferenc, Cleveland, O.; Kántor Béla, Wallingford, Conn.; Király Imre, Cleveland, O.; Nagy Árpád, Cleveland, O. — Másodévesek: Antal Árpád, Vintondale, Pa.; Eger László, Perth Amboy, N. J.; Fodor Oszkár, South Bend, Ind.; Hámborszky Richard, Orlando, Fla.; Hegedüs Béla, St. Clairsville, O.; Horváth Béla, Washington, D. C.; Melegh Gyula, Chicago, Ill.; Tóth Tihamér, Detroit, Mich.; Urbán Ernő, New Canaan, Conn.; Zámbory András, Wallingford, Conn.; Zámbory Sándor, Wallingford, Conn. — Elsőévesek: Herickes József, Keasbey, N. J.; Lakatos István, Cleveland, O.; Tapasztó Ferenc, Lackawanna, N. Y.; Tóth Béla, Fords, N. J.

Az Akadémián vannak: Szabó Arthur, Phillipsburg, N. J.; Farkash György, Duquesne, Pa.; Varga György, Alpha, N. J.

2. KÖZPONTI EGYHÁZMEGYE.

Donora, Pa. Az itteni egyházat Murányi István beszolgáló lelkész adminisztrálta és látta el a szükséges lelkiekkel.

Duquesne, Pa. Az egyház népe a gondnok leányának, Ráthy Margitkának esküvője előtt megnyanak, Ráthy Margitkának esküvője előtt megnyanak, Ráthy Margitkának esküvője előtt megnyanak

ifjusági munkában Bogár Anna tanitónő segédkezett. Minden vasárnap volt istentisztelet, sőt hétköznapokon is folyt a munka.

Homestead, Pa. A bőjti urvacsorában 175, a husvétiban 323 hivő részesült, ami a hitéletnek beszélő fokmérője.

A Cserkészcsapat alapitásának 10 éves jubileumát nagy ünnepség keretében ülték. A csapat alapitói közül még aktiv munkát végeznek: Rigó János gondnok, Jurcsó András első scoutmaster, ifj. Jurcsó István és Rápolti Sándor. Mint az elmult években, ugy most is teljes erővel folyt a munka az egyházban és egyházi szervezetekben. A lelkésznek Melegh Anna tanitónő segédkezett. A lelkész amerikai angolnyelvü egyházakban is gyakran fungált. A homesteadi egyház biztos fundamentumra épülve bátran néz a jövő elé.

Johnstown, Pa. 1935 husvétkor 150 urvacsorázó volt. A konfirmáltak száma 16. — Nagy csapás érte a gyülekezetet 1935 október havában, amikor szeretett lelkipásztoruk, Krivulka Károly elhunyt. Elköltözése nem érkezett ugyan váratlanul, gyülekezetét és tisztelőit mégis mély gyászba borította. A temetés költségeit az egyház fizette.

Logan, W. Va. Az egyházat Szijjártó István lelkész szolgálta be, aki 1935 tavaszán eltávozott. 1934 karácsonykor 42 urvacsorázó volt.

McKeesport, Pa. Az egyház a jubileumi ünnepségre a templomot izlésesen kifestette. — A lelkészcsalád második gyermeke a keresztségben Borbála Erzsébet nevet nyert. Jubileumi ünnepélyéről külön számolunk be. Az egyház és egyletei nagy tevékenységet fejtettek ki, ami a hét minden napjára kiterjedt.

1934-ben $4130.90 volt az egyház bevétele, kiadása $3843.67; a vas. iskola bevétele $147.12; a Férfi Dalárdáé $210.01, a Nőegyleté $334.81.

Monongahela, Pa. Ezen a helyen, ahol nagyon megcsappant a magyar reformátusok száma, a magyarok csinos templomában Murányi István beszolgáló lelkész végezte a szent szolgálatokat.

Morgantown, W. Va. Az egyház lelkésze és neje 1935 januárban házasságuk huszonötéves fordulóját ünnepelték. A magyar szabadság 87-ik évfordulója megünneplésére a Junior High school disztermében száznál többen gyülekeztek össze. Nagyhéten 252 lélek jelent meg a templomban, urvacsorát vett 96. — Az egyház lelkésze, Borsos István a revizió szolgálatában pályadijakat tüzött ki. — Harcolt a magyar nyelv használatáért az ifjuság körében.

Pittsburgh, Pa. 1935 husvétkor olyan szép ünnepe volt az egyháznak, aminőre régen nem volt példa. Az Ur asztalához 340 hivő járult. — Az egyház lelkésze és előljárósága az elmult évben is hüségesen igyekezett megfelelni hivatásának. A nagy városban magyar oktatásban részesültek a gyermekek vasárnaponként, szombatonként és a nyári szünidőben. Az ifjuság rendesen, rendszeresen tartotta gyüléseit és több jól sikerült szindarabot mutatott be. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet a mult évben is végezte áldásos munkáját.

Konfirmáltak csoportja Springdalen.

Pocahontas, Va. 1934-ben $1324.00 volt a bevétel, amiből 513 dollárt hoztak át az uj évre. A vasárnapi iskola $54, a Nőegylet 118 dollár bevételt mutatott fel. — Bertók Béla a szétszórt területen lakó virginiai és west virginiai magyar bányászok között végezte hiven a nehéz missziói munkát.

Rankin, Pa. Az egyház 1934. évi bevétele $659.15, kiadása $515.59 volt. Az egyházhoz 32 család tartozik, a vasárnapi iskolába 50-en vannak.

Minden vasárnap részesültek templomi kiszolgálásban a homesteadi egyházból. A gyülekezet lelkülete dicséretre méltó. Az istentiszteleteket szorgalmasan látogatják.

lenőr és Pomogács Vincéné jegyző. Egyházi élete élénk.

Uniontown, Pa. Az egyháznak a mult évben sem volt helyben lakó lelkésze, amit a nehéz munkaviszonyokkal együttjáró pénztelenség és a hivek szétszórt területen való lakása tesz indokolttá. A vágy az egyház tagjaiban megvan, hogy olyan lelkészök legyen, aki helyben lakjon. Murányi István beszolgáló lelkész kereste fel az egyháztagokat vasárnaponként.

Vintondale, Pa. Az egyház népe szeptember 15-én ujból avatta a szépen átjavitott és ujra festett templomot. A vallásos szertartás után az ünneplő vintondaleiek és vendégek barátságos ebéd-

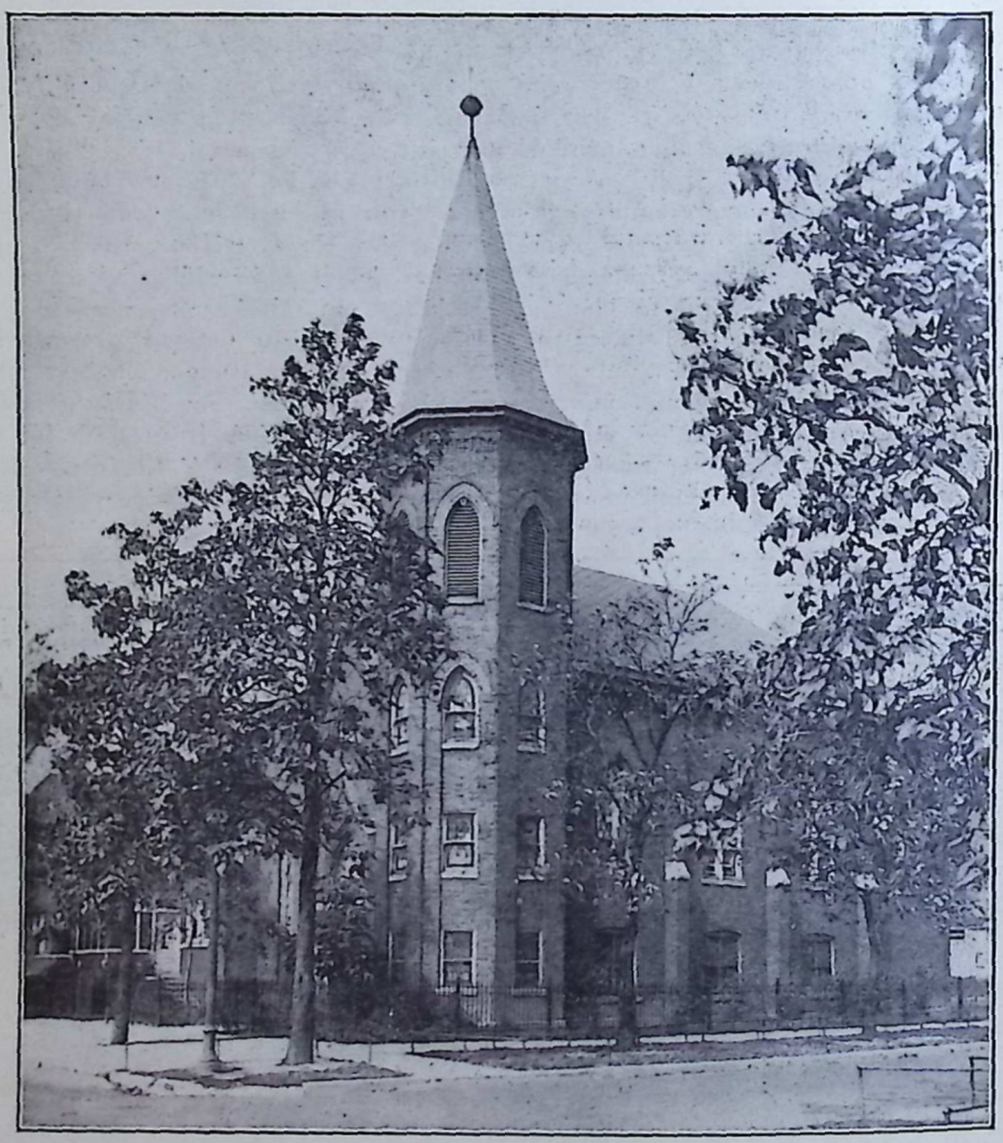

A chicago-southsidei ref. templom.

Springdale, Pa. Az egyház a new kensingtoni kath. egyházzal együtt ünnepelte március 15-ét. — Az Ifjusági Kör ujonnan megválasztott tisztviselői: Szabó Zsuzsánna elnök, Varga József alelnök, Danka Emma jegyző, Tarpay Pál pénztáros, Gacsályi Erzsébet a Rambler tudósitója. — A Nőegylet tisztikara: Danka Sándorné elnök, Veres Bálintné pénztáros, Peterman Juliánna elre jöttek össze. Az egyházat a mult évben is Murányi István, immár felszentelt lelkész szolgálta ki mindenkinek megelégedésére.

Windber, Pa. 1934-ben volt 6 keresztelés, 15 konfirmálás, 6 temetés. Nyári iskolába járt 43, vasárnapi iskolába 65. Helyben 55 istentisztelet volt. 1934 karácsonykor Windberen 111, Hoovers-villen 14 lélek élt urvacsorával. 1934. évi bevétel

$1591.03, kiadás $1641.16. Juniusban alakult meg a hooversvillei leányegyház 17 taggal. Itt 4 keresztelés, 1 konfirmálás és 1 temetés volt.

Zelienople, Pa. Az itteni magyarok még mindig érzik a sulyos és hosszu depressziót. De lelkiekben nem éreztek hiányt, mert Varga Lajos pittsburghi lelkész ünnepnapokon és vasárnapokon rendszeresen kiszolgálta őket.

3. A TÓPARTI EGYHÁZMEGYE.

Akron, O. Finta István, Cselle Kálmán, Ferenczy Lajos, Sován László, Kocsis János, Bajocki András, Nagy János, Batiz Lajos, Puskás Lajos, Kerti Pál, Dezső János és Vécsey Márton a templomot és iskolatermet kifestették. — Bernáth Árpád lelkész a nyár folyamán a budapesti C. E. világgyülésére utazott. Távollétében ifj. Dókus Gábor lelkész helyettesitette.

Ashtabula, O. Szijjártó István lelkész vette át az egyház vezetését. Minden munka zavartalanul folyt.

ságí Kör egy értékes palásttal lepték meg lelkészüket. Este ünnepi bankett következett, mely alkalommal a barátok és ismerősök serege jó kivánságaikkal halmozták el az ünnepeltet. (Sz. J.)

Buffalo, Westside. Péter Antal lelkész hüségesen sáfárkodott a reá bizottakon. Nemcsak szorosan vett egyházi, hanem magyarvonatkozásu munkákból is szivesen vette ki részét. Az egyház szervei munkában voltak és tevékenykedtek.

Cleveland, O. Első Egyház. Az egyház 1935. évi kiemelkedőbb eseményeiről az egyház lelkésze külön számol be. — Király Imre, az egyház köztiszteletben álló tanitóját a Ref. Egyesület konvenciója központi pénztárnokká választotta. Clevelandban viselt állását az egyháztagok nagy sajnálatára kénytelen volt feladni.

Cleveland, O. Westside. Özv. Kolbert Jánosné diszes templomi teritőket adományozott. — Az egyház lelkésze, Vasváry Ödön, a clevelandi magyarság kulturális munkájáról tartott előadást az angolnyelvü First Congregational templomban. — A husvéti urvacsorában 344 hivő részesült. A per-

Az east chicagoi énekkar.

Buffalo, N. Y. Első Egyház. Lorántffy Zsuzsánna Női Egyletünk 1934. évi Dęcember másodikán méltó keretek között ünnepelte fennállásának 20-ik évfordulóját. Tagjaink s barátaink szép számban jelentek meg, hogy ünneplésünket minél méltóbbá tegyék. Az egylet ugyanekkor megemlékezett elnökéről, Ujváry Edénéről, aki az elnöki tisztet hüségesen viselte, mióta az egylet megalakult. Ez alkalommal egy értékes ajándékkal és egy gyönyörü virágcsokorral lepték meg a tagok.

Egyházunk lelkészének az egyházban való 5 éves munkálkodásáról emlékezett meg a gyülekezet 1935 Január havában. A rendes istentisztelet keretében az egyház Női egyletei és az Ifjusely 300 dolláron felül volt. Miután Vasváry Ödön lelkészt a Ref. Egyesület konvenciója központi számvevővé választotta, lelkészi állásáról lemondott.

Columbus, O. A Lorántffy Nőegylet tagjai az iskolatermet kifestették. Dr. Csutoros Elek, az egyház köztiszteletben álló lelkésze husvét előtt betegeskedett. Az egyházmegye mellé ifj. Kalassay Sándort engedte kisegitőnek, kivéve a palásttal együttjáró funkciók végzését. A mult év őszén Dr. Csutoros Elek lelkész előre haladt kora miatt lemondott és a gyülekezet ifj. Kalassay Sándort szemelte ki lelkésznek.

Conneaut, O. Dókus Sándor lelkész állásáról lemondott. Szijjártó István lett a beszolgáló lelkész.

Dayton, O. 1934-ben az istentiszteleteken összesen 15,984 hivő jelent meg. Urvacsorázók száma 459. A keresztségben 9 gyermek részesült, konfirmált 12, esketés volt 3, temetés 9. A vasárnapi iskola 9 osztályból állott, ezen kivül volt a szombati és nyári iskola, a C. E. 3 csoportja, énekkar, nőegylet, G. M. G., Mission Band, varró osztály, az A. C. basketball 2 csoportja.

Az egyház a mult évben is nagy gondot forditott a nyári magyar iskolára, ahol három tanitó végezte a munkát. 20 ifju részesült alapos oktatás után a konfirmációban. Az egyház bazárja 500 dolláron felüli jövedelemmel záródott. A lelkész a reformáció történelmi nevezetességéről sorozatos predikációkat tartott. Ifjusági munkája kiváló és az amerikaiak előtt is megbecsült.

Elyria, O. Nagyobb esemény a mult évben nem történt, de az egyház és előljárói hüségesen tettek eleget a reájok bizottaknak. A gyülekezet a templomot szerette, a gyermekek, ifjak erősödtek a hitben, a nőegylet áldásos segitő karja volt az egyháznak. De nemcsak magoknak éltek, hanem az árvákról is gyönyörü adománnyal emlékeztek meg a jószivü elyriaiak.

raini egyházra jellemző. A Csontos Béla junius végén bekövetkezett tragikus halála mély gyászba öltöztette az egyházat, amely lelkipásztora temetési költségeinek fedezését nemeslelküleg magára vállalta. Bacsó Béla volt egy darab időn át a beszolgáló lelkész. November elején Bodor Dániel megválasztott lelkipásztor elfoglalta hivatalát.

Middletown, O. Az egyház kiszolgálását Azary János daytoni lelkész végezte. Szabó Gábor lett a gondnok, Hocz János algondnok, Török János jegyző, Gönde Pál pénztáros, Rácz Gábor ellenőr, Szentesi József presbiter és id. Kiss Miklós egyházfi.

Tonawanda, N. Y. Péter Antal lelkész tiszteletére, aki egy év óta áll az egyház élén, a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet ünnepélyt rendezett. Ez a kis egyház is csendben, de buzgósággal munkálkodott Isten országáért.

4. A MAGYAR SION EGYHÁZMEGYE.
(CHICAGO SOUTH SIDE.)

(Közli: Balogh E. István lelkész.)

Egyházunkról általában. 1935 az első teljes év, amit az uj lelkész és családja a gyülekezet köré-

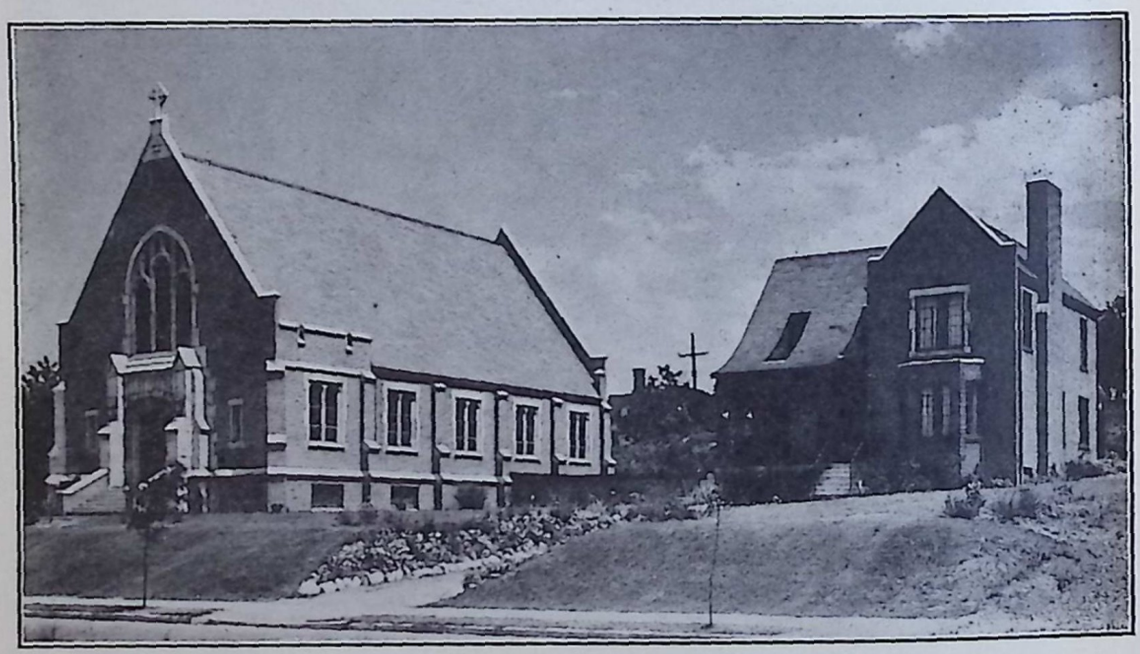

A cantoni ref. templom és lelkészlakás.

Fairport Harbor, O. Az egyház a templom környékét fákkal diszitette, amiket a környék magyar farmerei adományoztak. Bazárja közel ezer dollár haszonnal zárult, ami a hivők vallásosságát és áldozatkészségét minden szónál hangosabban bizonyitja. Egyházi és egyháztársadalmi élete élénk volt a mult évben is.

Lorain, O. 30 ifju konfirmált, a 31-ik a konfirmáció előtt megbetegedett. A konfirmandusoknak az egyház ajándék bibliáját Oláh János főgondnok adta át. A nyár folyamán ugy a központban, mint Stop Sevenen magyar iskolát tartottak. Az egyházi munka minden ága serényen folyt a gyermekek, ifjak és felnőttek között, amint ez a loben eltöltött. A mult év okt. 24-én hirtelen elhunyt lelkész helyére már nov. 18-án egyhangu választással hivta meg a gyülekezet mostani lelkészét, aki 1935 dec. 1-én kezdte meg hivatalos működését. Hivatalosan 1935 január 13-án iktatta be a Magyar Sion Egyházmegye a gyülekezet pásztorát, amikor a két egyházi Nőegylet uj palásttal ajándékozta meg az uj lelkészt. Január 26-án a West Pullmani buzgó csoport rendezett nagy ünnepélyt az uj lelkész család tiszteletére. Az ünnepségeket rövidesen a bensőséges komoly munka váltotta fel. A bőjti időszakban (6 héten át) hetenként 4 estén tartottunk sorozatos evangélizáló szolgálatokat, amelynek épitő hatása a

sok láthatatlan kincs mellett abban is megmutatkozott, hogy husvétkor 475 lélek járult az Ur szent asztalához. Márc. 30-án Egyházi Nőegyletünk tartott ünnepi vacsorát a 21 uj tisztviselő tiszteletére. Május 26-án árvaházi Vasárnapot rendezett a gyülekezet, amikor árváink és aggjaink szükségleteire jótékonykodtunk. Junius 2-án az egész gyülekezet részt vett a volt lelkész, néhai Nt. Boros Jenő, sirkőavatásán, amikor is a Mt. Greenwood temetőben alkalmi istentiszteletet tartottunk. Május 24-én, a lelkészné születésnapját ünneplendő, kedves meglepetést rendezett a gyülekezet West Pullmanon s ugyanakkor nagyértékü ajándékkal kedveskedtek az uj papnénak (egy hatalmas jégszekrény). Május és junius hónap közben templomépitő munka is volt. A templom alatti iskolát belsőleg teljesen átépitettük, ujra padlóztattuk s az egész bejárati padlózatot áttisztittattuk. Mind ez közel 700 dollár kiadással járt, bár sok munkadijat megtakaritottak szivesen segitő tagjaink. Majd a paróchia áttisztitása és papirozása következett, ami ismét ujabb tehertételt jelentett anyagi szempontból. A megujult iskolát szerény vacsora keretében adtuk át a közhasználatnak junius 22-én s már másnap megkezdődött az 6 hétig tartó nyári iskola, ahol a beiratkozott 1140 gyermeket a lelkészen és nején kivül Tiszt. Wajda Zoltán theológus tanitotta. Aug. 4-én igen jól sikerült vizsgaünnepély volt egy alaposan előkészitett bazár keretében, amelynek teljes jövedelme $930.00 lett. Minden testület, minden felkért tag szivesen dolgozott s igy lett emlékezetre méltó az eredmény is. Julius 21-én gyülekezeti kirándulás volt a Pálos Parkban, amelyen az évenként megjelenni szokott szórakozni vágyó családok vettek részt, jól sikerült baráti mulatság keretében. Okt. 6-tól kezdve minden vasárnap este angol nyelvü istentiszteletet vezetett be gyülekezetünk, amelynek remélt értéke még a jövő titka. Okt. 27-én, a volt lelkész temetésének egy éves évfordulóján, a lelkész és Presbytérium a gyülekezet tagjainak szép számu seregével együtt ujra kiment a volt lelkészpár sirjához s azt kegyeletes emlékünk jeléül egyházunk nevében megkoszoruzta. Tekintettel arra, hogy 1935 május 2-án mult 20 éve annak, hogy gyülekezetünk templomát felszentelték, az ez évi májusi gyülésünk az 1935-ik évet "ünnepi" emlékévnek ismerte el egyházunk életében. Nagy városunk sok viszontagságon átment egyházi életében jelentékeny és emlékezetre méltó az elmult 20 küzdelmes év.

Vasárnapi iskolánk 1935 évre bevezette a jutalom tü rendszert, amely az eddigi kisebb eredményről 155-re emelte fel a rendes vasárnapi iskolai tanulók számát. Husvét reggelén szép "Sun rise" szolgálatot tartott a Vas. Isk. s ugyanaz reggel 200 gyermeket ajándékozott meg iskolánk. Májusban 120 édesanyát, juniusban közel 100 férfit ajándékozott meg virággal az anyák, illetve az apák napján a vasárnapi iskola.

Christian Endeavor Csoportjaink szép és mozgalmas életet éltek az éven át. Különféle megmozdulásokban állandóan részt vettek. Vendégei voltak a junius 30-án tartott kerületi konferenciának s házigazdai tisztet töltöttek be október 13-án templomunkban a körzet ifjusági konferenciáján. Ifj. Boros Jenő, egyházunk orgonistája ez évben a körzet elnöke.

Ifj. Dókus Gábor lelkész.

Ifjusági Mükedvelő Kör alakult még a mult év őszén a Református Egyesület Ifjusági Csoportjának a tagjaiból, akiket Egyesületünk szép összeggel segitette a munka kezdetéhez. Legnagyobb megmozdulásunk a május 19-i jól sikerült operett előadás volt, amelynek tiszta hasznát az egyháznak ajándékozták.

Fiatal Asszonyaink Köre uj tagokkal bővült az év folyamán, akiket ápr. 1-én avatott fel hivatalosan, amikor tagjait uj melltüvel ajándékozta meg. Jelképes tüjük gyönyörü kiábrázolója céljuknak s munkájuknak.

Régi és szépen munkálkodó csoportjainkon kivül (Nőegylet, Ifjusági Szervezetek stb.), amelyek a megszokott odaadással munkálkodtak, csupán három uj alakulat kezdődött ez év folyamán, az uj lelkész első évében, és pedig a Leány Cserkész munka (vezetője a lelkészné és Elekes Balázsné), a Fiu Cserkész Csoport (vezetője Demeter Bálint) és az év vége felé a fiatal férfiak társasága, az ugyneveezett **Reformed Brotherhood.** Ez utóbbi csoportnak programmja és komoly szervezete jó reménységgel biztat mindnyájunkat a jövőre nézve.

Chicago, Ill. South Chicago. A chicagoi és környéki egyházaknak anyagyülekezete most tagszámban nem népes, mert a környék magyar reformátusai külön egyházakban szervezkedtek. Garay Gerő lelkész a so. chicagoi régi kis templomban minden vasárnap tartott istentiszteleteket.

CHICAGO WEST SIDE.

(Közli: Balogh E. István lelkész.)

Sok változásnak és nagy megujulásoknak éve volt 1935 erre az egyházra nézve. A mult ősszel, amikor a már több éve köztük szolgáló néhai Boros Jenő lelkész elhalt, egyhangu választással hivták meg a South Sidei Egyház lelkészét beszolgálónak, aki egészen az év szept. 1-ig végezte hivatalát ebben a minőségben. Attól kezdve pedig, mint felügyelő lelkész munkálkodik, de a beszolgálás munkáját Vajda S. Zoltán theológus végzi, akit a gyülekezet St. Louisból hivott meg erre az állásra. Munkássága, mint már azóta megbizonyosodott a gyülekezet lelki épülésére s mindenek közmegelégedésére válik. Gyülekezeti munkásságai mellett theológiai tanulmányait a McCormick Seminaryben végzi.

Gyülekezetünk jan. 29-én erkölcsileg pártfogolta az egyháztagjaink közül való hires hegedümüvész, Mártay Béla koncertjét. Március 17-én szép ünnepsége volt az egyház kicsinyeinek s nagyjainak egyaránt az iskolában. A nyár első felét teljesen lekötötte a templom, iskola és melléképület külső és belső festése, takaritása és átalakitása, ami 1000 dolláron jóval felüli kiadást jelentett a gyülekezetnek. Mind ezt csak ugy tehette meg az egyház, hogy a Nőegylet igaz megértéssel sietett a terhek megosztására s buzgó tagok adományaikkal csökkentették a tetemes kiadásokat. Ezen kivül Presbytérium, Nőegylet, Ifjuság és magánosok gyüjtöttek, adakoztak és munkálkodtak s igy lett büszkeségévé ujra az egyháznak a régi, de ujjáalakult temploma és iskolája. Az ujjászentelési fényes ünnepség junius 23-án volt a templomban és a Dr. Herzl Hallban. Ezt előzte meg a Nőegylet és Ifjuság közös ünnepélye, amit ugyancsak a festési alap javára tartottak ápr. 27-én. A templom belső ékességéhez nagyban hozzájárult az uj szószék, más diszitések, valamint a régi Belvárosi Egyháztól megőrzött urvacsorai edények, teritők stb., amiket az akkori, de most is köztünk élő vezetőség a gyülekezetnek ajándékozott. A nyári iskolába járó 30 tanulónak buzgó tanitója Tiszt. Vajda Zoltán volt. Az iskolát igen szép vizsgával és ünnepséggel zárták be gyermekeink julius 27-én. Szept. 15-én az uj beszolgáló lelkész tiszteletére tartott jól sikerült fogadó vacsorát a gyülekezet. Október 20-án pedig az árvák és aggok javára adakozott a gyülekezet az évi szokásos Árvaházi Vasárnap keretében. November 3-án, az iskolában felépitett uj szinpad javára tartott gyülekezeti összejövetelt az egyház.

A gyülekezet rendszeres munkái mellett, a szépen megnövekedett Vasárnapi Iskola, a buzgó Nőegylet s a jól összetartó Ifjusági Csoportok emelik az egyház tekintélyét s juttatják a munkálkodók törekvéseit méltó sikerre.

Detroit, Mich. Demeter András és neje Kósa Ilona 1934 dec. 8-án ünnepelték házasságuk 25. éves évfordulóját. Demeter András a nagyküküllőmegyei Halmágyról 28 éve jött Amerikába.

Ebben a népes gyülekezetben, ahol talán legtöbbre lehet becsülni a reformátusok lélekszámát, nagy egyházi egyletek müködnek. Különösen ki kell emelnünk az énekkart, amely nyilvános szereplésével jó hirre tett szert. A detroiti ifjak a clevelandi első egyházban tettek látogatást, a clevelandiak viszont Detroitban. Igy erősödnek egymás hite által.

Flint, Mich. Korocz Géza lelkészt, aki Lorainból a Csontos Béla lelkész temetéséről tért haza, a hosszu automobilutazás megtétele után meg kellett operálni. Az operálás hivei és barátai őszinte örömére jól sikerült. Korábban a lelkésznének kellett operáláson átesnie. Az egyház csendben töltötte az 1935. évet. A "Borsodi Lakodalom" előadása nagy esemény volt, aminek szövegét az egyház költőlelkületü papja irta.

Gary, Ind. A megpróbáltatási évek után a mult esztendő javulást jelentett az egyház népére. Bakay Árpád lelkész, előljárói és népe szépen munkálkodtak ugy egyházi, mint egyháztársadalmi téren, hogy Isten országa ügyét előre vigyék.

Indiana Harbor, Ind. Az egyház uj templomában minden vasárnap felzendült a magyar zsoltár, szép tágas társadalmi épületében pedig otthont talál a magyarság, különösen a magyar reformátusság. A munka a felnőttek és gyermekek között szépen folyt.

Joliet, Ill. Nem sok hirt kaptunk e távollevő, kicsiny egyház felől, de ismerve lelkészét és népét tudjuk, hogy a mult esztendőben is hivek voltak a reájok bizottakon és buzgóságuk, rendszeretetük nem csappant.

Kalamozoo, Mich. Az 1934. évi bevétel $1424.09, a kiadás $1407.38 volt. A Nőegylet bevétele $418.93 összeget tett ki. Tisztviselők a Nőegyletben: Kerekes Béláné diszelnök, Dalla Józsefné elnök, Székely Tamásné alelnök, Varga Menyhértné jegyző, Bodnár Balázsné titkár, Bedics Mártonné pénztáros, Johnson Kornélné és Nagy Jánosné ellenőrök, Szabó Lajosné, Molnár Jánosné, Madarász Jánosné számvizsgálók, Nagy Imréné és Megyesy Menyhértné beteglátogatók.

Milwaukee, Wis. Ebben a nehéz egyházban Hankó M. Gyula lelkész hiven teljesitette hivatását. Feladata nem volt könnyü, mert a magyarság szétszórva él a nagy városban és az egyházi munka későn kezdődött. Megtette azt, ami emberileg lehető volt. Az egyház a mult évben a hallt renoválta.

Racine, Wis. Ezt az egyházat Hankó M. Gyula szolgálta ki Milwaukeeből. Minden vasárnap volt istentisztelet. Nőegylete a mult évben is serényen dolgozott.

Whiting, Ind. Az egyház buzgó népe a templom alá tágas és kényelmes termet épitett és templomát teljesen megujitotta. A szépen renovált templom avatása nagy ünnepségek között április 28-án történt, amikor az ifjuság részére angolnyelvü istentiszteletet is tartottak.

I. A REFORMED CHURCH ANGOLNYELVŰ EGYHÁZMEGYÉIHEZ TARTOZÓ MAGYAR EGYHÁZKÖZSÉGEK.

Bridgeport, Conn. Az egyház hivei március első vasárnapján szép ünnepély keretében emlékeztek meg Ludman Sándor lelkész Bridgeporton töltött 25. éves évfordulójáról. Erre a ragaszkodásra a lelkész rá is szolgált. E népes egyházban a mult évben is teljes erővel folyt az egyházi munka összes szerveiben.

East Chicago, Ind. Az egyház 1934. évi bevétele \$4311.00, kiadása \$4372.00 volt. Volt 19 keresztelés, 19 konfirmálás, 13 esketés és 11 temetés. Templomát belül szépen rendbe hozta. Társadalmi épületében serényen folyt a munka. Az egyházban az ifjak, gyermekek gondosan tanultak. Bondor Dániel októberben lemondott állásáról és Loorainba ment az ottani népes egyház vezetésére.

Fairfield, Conn. Urbán József lelkész tiszteletére meleghangu ünneplést rendezett a Nőegylet abból az alkalomból, hogy 10 évvel ezelőtt érkezett Amerikába. — 1935-ben 24 növendék részesült a konfirmáció szertartásában. — Ebben a kis egyházban lelkesen folyt a munka a mult évben is. Urbán József lelkész októberben lemondott, hogy a mckeesporti független egyház vezetését vegye át.

Toledo, O. Az Oláh Juliska lemondásával megüresedett diakonisszai hivatalt Tarczali Irénnel töltötték be. — A public schoolba járó magyar református gyermekeket a rendes tanitási idő alatt kiengedik és azokat a toledoi magyar ref. iskolában vallásoktatásban részesitik. — Dr. Marcus Lajos és Oláh Juliska, továbbá Bacsó Béla lelkész és Tarczali Ida házasságot kötöttek. — A konfirmáció szertartásában 37 ifju részesült.

1934-ben az egyház bevétele áthozattal \$6640.73, kiadása \$6172.86 volt. Az a buzgóság, tevékenység, áldozatkészség, ami a toledoi egyházat minden évben jellemezte, mondható el róla a mult évre vonatkozólag is. A toledoi magyar reformátusok hitének nemcsak magyar Amerikában, hanem a Toledohoz közelebb eső amerikaiak között is jó neve van.

Los Angeles, Cal. 1934-ben \$2768.75 bevétel volt, amiből 1935-re \$348.12 volt az áthozat. — Lelkész amerikai körökben a revizió érdekében áldásos szolgálatot teljesitett. — Lelkész a nyár folyamán vakációját a Keleten töltötte.

II. A PRESBYTERIAN CHURCH IN THE U. S. A. FENNHATÓSÁGA ALATT LEVŐ MAGYAR EGYHÁZAK.

a., Illinois államban.

Aurora, Ill. 1934-ben nagyon szép karácsonya volt az egyháznak. 55 hivő járult az Ur asztalához. Ajándékkal lepték meg a lelkészt és orgonistát. Az egyházi munka csendben és zavartala-

Konfirmáltak csoportja — Farrell, Pa.

nul folyt. Egyháztagok száma 71. Évi bevétele $1304.00.

Elgin, Ill. Kovách D. Mihály aurorai lelkész szolgálta ki az itteni reformátusokat. Különösebb esemény nem történt.

b., Indiana államban.

So. Bend, Ind. Az egyház megünnepelte az angol biblia 400-ik évfordulóját. Kalabányi István lelkész a mult évben is gyakran szolgált angolnyelvü gyülekezetekben. Egyházi, egyháztársadalmi, ifjusági élete olyan intenziv keretek között folytatódott, mint a hogyan a megelőző évek megszabták az irányt. Egyháztagok száma 90. Évi bevétele $2033.00.

c., New Jersey államban.

Alpha, N. J. Gajdó György és neje Vajda Katalin házasságuk ötvenedik évfordulóját ünnepelték. Az aranylakodalmas pár Székesfehérvárról jött Amerikába. — A lelkész a tőle megszokott buzgalommal végezte munkáját. Müködéséről külön cikkben számol be.

Dicséretet érdemel az alphai lelkész által kiszolgált brainardsi gyülekezet, amely a depresszió éveiben templomot épitett. Soli Deo gloria!

Egyháztagok száma 220. Évi bevétele $1951.00.

(A 86. oldalon levő képen Bolla János, Kocsis József, Parajos István és Pordán Ferenc látható a lelkészen kivül.)

Bayonne, N. J. Egyháztagok száma 27. Évi bevétele $304.00.

Caldwell, N. J. Beszolgálja Fazekas István hittanhallgató Bloomfieldről.

Elizabeth, N. J. Szathmáry Bertalan, aki itt évek óta munkálkodott, lemondott, hogy a Pennsylvania államban levő Leechburgon foglaljon el lelkészi hivatalt. Elizabethen utódja György Árpád lelkész lett, akit a mult évben szenteltek fel. Egyháztagok száma 90. Évi bevétele $1112.00.

Franklin, N. J. Az egyház, amely a mult évben independens volt, a Presbyterian Egyházhoz csatlakozott. Egyháztagjai a depresszió éveiben is jól dolgoztak. Ferenczy Pál lelkész áll az egyház élén.

Jersey City, N. J. Egyháztagok száma 39. Évi bevétele $211.00.

New Brunswick, N. J. Az egyház 1935-ben a Lelkészegyesület tagjait látta vendégek gyanánt és vendégszeretete feledhetetlen marad mindazok előtt, akik élvezték. Papp Károly az agilis munkakedvével sáfárkodott a reá bizottakban. Egyháztagok száma 326. Évi bevétele $3824.00.

Newark, N. J. Hajdu Béla főgondnok 10 év óta áll az egyház élén. Február 16-án az egyház szép ünnepség keretében emlékezett meg a hüséges munkásról. Az egyház csendben töltötte az 1935. évet, de elvégezte a reá bizottakat. Egyháztagok száma 145. Évi bevétele $1422.00.

South River, N. J. Egyháztagok száma 53. Évi bevétele $419.00.

Konfirmáltak csoportja — Brownsville, Pa.

Wharton, N. J. Dezső János lelkész és a mellé választott előljárók hűségesek voltak a mult évben is. A whartoni egyházban, amely lélekszám tekintetében nem nagy, ugy a gyermekek, mint ifjak és mint a felnőttek megkapták a szükséges lelki táplálékot. Egyháztagok száma 80. Évi bevétele $1596.00. Lelkésze lett a Presbyterián Konferencia titkára.

Daróczy Mátyás lelkész.

d., New York államban.

Lackawanna, N. Y. A tél folyamán a lelkészpárt a gyülekezet és tisztelői serege szép ünneplésben részesitették, ami ragaszkodásuknak és hálájuknak volt bizonysága.

Az egyházban mindenek ékesen és szép renddel folytak. Egyháztagok száma 108. Évi bevétele $1548.00.

New York, N. Y. Harsányi László lelkészt az amerikai Presbyterián Egyház évtizedeken át végzett munkásságáért aranyéremmel tüntette ki. — A lelkész és neje a nyár folyamán Magyarországra utaztak, ahol részt vettek a C. E. világgyülésén. Egyháztagok száma 517. Évi bevétele $2285.00. Lelkészét a Presbyterián Konferencia alelnökévé választotta.

Yonkers, N. Y. Dr. Harsányi Sándor yonkersi lelkész tiszteletére az egyház buzgó tagjai és nagyszámu tisztelői abból az alkalomból, hogy negyven évet töltött a lelkészi pályán, 1934. nov. 25-én bensőségteljes ünnepélyt rendeztek. Az egyházi munka a szokott mederben épitőleg folyt. Egyháztagok száma 86. Évi bevétele $1263.00.

e., Ohio államban.

Alliance, O. Az egyháznak 1934-ben szép karácsonya volt. Az egyház zajtalanul, de Istennek tetsző módon töltötte munkában az 1935-ik évet. Egyháztagok száma 137. Évi bevétele $1125.00.

Canton, O. Szép templomában vasárnaponként buzgósággal jártak a magyarok. A lelkiek mellett egyháztársadalmi tevékenysége is élénk volt. A magyar presbiteriánus lelkészek konferenciája október 28-ik és következő napjaiban ebben az egyházban volt megtartva. A Dókus Gábor lelkész amerikai születésü felesége a magyar nyelvben való tökéletesbülés végett kis fiával együtt a nyár folyamán Magyarországra utazott. Egyháztagok száma 204. Évi bevétele $2000.00.

Crescent-Martinsferry, O. Az egyház gondnoka, Doktor Ferenc és neje született Dobos Eszter okt. 28-án ünnepelték huszéves házassági évfordulójukat. — 1934-ben $1088.00 volt a bevétel, kiadás $949.89. Az istentiszteleteken 5076 lélek vett részt, az urvacsorában 1112. Volt 7 keresztelés, 32 konfirmálás, 2 esketés, 14 temetés. — Az egyház a mult évben is tartott hasznos evangélizáló istentiszteletet. Egyháztagok száma 176. Évi bevétele $1292.00.

Cleveland, O. Május 5-én avatták fel az egyház uj orgonáját, amelyen a lelkészi kar nagy számmal volt képviselve. Füzy István orgonamüvész szólaltatta meg az uj orgonát. Az egyház a világ számára zajtalanul, de Isten országára nézve buzgalommal tett eleget a reá bizott feladatoknak. Egyháztagok száma 260. Évi bevétele $3192.00.

Niles, O. Nagyobb esemény ebben az egyházban nem történt. De a munka állandó és lankadás nélküli volt ugy az iskolában, mint templomban, valamint egyháztársadalmi téren. Egyháztagok száma 94. Évi bevétele $1447.00.

Youngstown, O. Husvétkor különösen nagy számmal járultak az Ur asztalához. Laky Zsigmond lelkészné és fia László a nyár folyamán Magyarországon jártak és a C. E. világgyülésén vettek részt. Velök több magyar kelt utra. Visszatérése után a lelkészné amerikai körökben tartott felvilágositó előadást Magyarországról. Egyháztagok száma 317. Évi bevétele $3157.00.

f., Pennsylvania államban.

Beaverfalls, Pa. Az egyház lelkésze Nagy András volt, aki Beaverfallson kivül Ellwood Cityt is kiszolgálta. Az egyház október 19-én istentisztelet és bankett keretében ünnepelte 20. éves jubileumát. A lelkészek közül Varga Lajos, Szathmáry Bertalan és Daróczy Mátyás voltak jelen. Egyháztagok száma 61. Évi bevétele $1126.00.

Canonsburg, Pa. Varga Lajos pittsburghi lelkész rendszeresen kiszolgálta. A hivők szép számmal látogatták az istentiszteleteket és járultak az Ur asztalához. Egyháztagok száma 64. Évi bevétele $340.00.

Coatesville, Pa. Szabó László lelkész végez áldozatos munkát a mostani nehéz viszonyok között. Egyházi és egyháztársadalmi élete, noha nem terjed ki tömegekre, buzgó és áldásos. Egyháztagok száma 129. Évi bevétele $300.00.

Brownsville, Pa. Ifj. Kovács Andor, a lelkész fia, nagyarányu reviziós előadásokat tartott előkelő amerikai körökben. — Husvétkor 198 lélek urvacsorázott. Kovács Andor lelkész a Uniontown County Home magyar lakóit is rendszeresen kiszolgálja. Az egyházban tevékenység, buzgalom irányitott. Nőegylete, ifjusága sem volt tétlen. Sok szép szindarabot adtak elő. Egyháztagok száma 219. Évi bevétele $1540.00.

Daisytown-Vestaburg, Pa. Ha sokat nem is olvashatunk erről az egyházról, annyit tudunk, hogy a Silay Sándor vezetése mellett szépen folyt a munka. A gyermekek iskolába, a felnőttek templomba jártak és nőegylete áldásos tevékenységet fejtett ki. Egyháztagok száma 125. Évi bevétele $850.00.

Ellwood City, Pa. Egyháztagok száma 42. Évi bevétele $501.00.

Farrell, Pa. Daróczy Mátyás lelkész öt év óta működik a gyülekezetben. Hivei szép jelét adták a ragaszkodásnak, amidőn április 14-én ünnepélyt rendeztek és selyempalásttal ajándékozták meg. — A 90 családból álló egyház halad a fejlődés utján. 1935. évi bazáruk bevétele közel 800 dollár volt. — Az egyház 1934. évi bevétele $3497.22, kiadása $3135.06 volt. Keresztelteteett 6, konfirmált 10, áttért 2, házasságot kötött 7, elhalt 5. Egyháztagok száma 204.

Fleming Park, Pa. Egyháztagok száma 35. Évi bevétele $120.00.

Kingston, Pa. Vécsey Jenő lelkész vette át az egyház vezetését a mult évben. Az egyházi munka minden ága serényen dolgozik. Egyháztagok száma 135. Évi bevétele $946.00.

Leechburg, Pa. Szathmáry Gyula lelkész és neje kis gyermekét Ilona-Sarolta névre keresztelte Kovács Andor brownsvillei lelkész. — 1934 karácsonykor 86 lélek urvacsorázott.

1935 nyarán Szathmáry Gyula lelkész eltávozott és helyére testvére, Szathmáry Bertalan elizabethi lelkész jött. — Egyháztagok száma 192. Évi bevétele $1826.00.

Philadelphia, Pa. Ebben az Egyházban Pazár Miklós lelkész vette át a munkát, ami lendülettel folyik a világváros nehézségei dacára is. Philadelphiában tartották 1935 október havában a reviziós nagygyülést, amelynek előkészitésében és rendezésében Pazár Miklós lelkész és egyháza tevékeny szerepet játszott. Egyháztagok száma 110. Évi bevétele $279.00.

Pricedale, Pa. Husvétkor 42 hivő részesült az urvacsorában. — Az egyház hivei havonként egyszer a brownsvillei egyházból rendes kiszolgálásban részesülnek.

Scranton-Throop, Pa. A Várkonyi Miklós vezetése mellett a mult évben is folyt a munka az itteni magyar reformátusok között. Nagyobb ese-

Konfirmáltak csoportja a duquesnei független egyházban.

[illegible] az egyházban nem történt. Egyháztagok száma 119. Évi bevétele $1613.00.

IIII. A FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

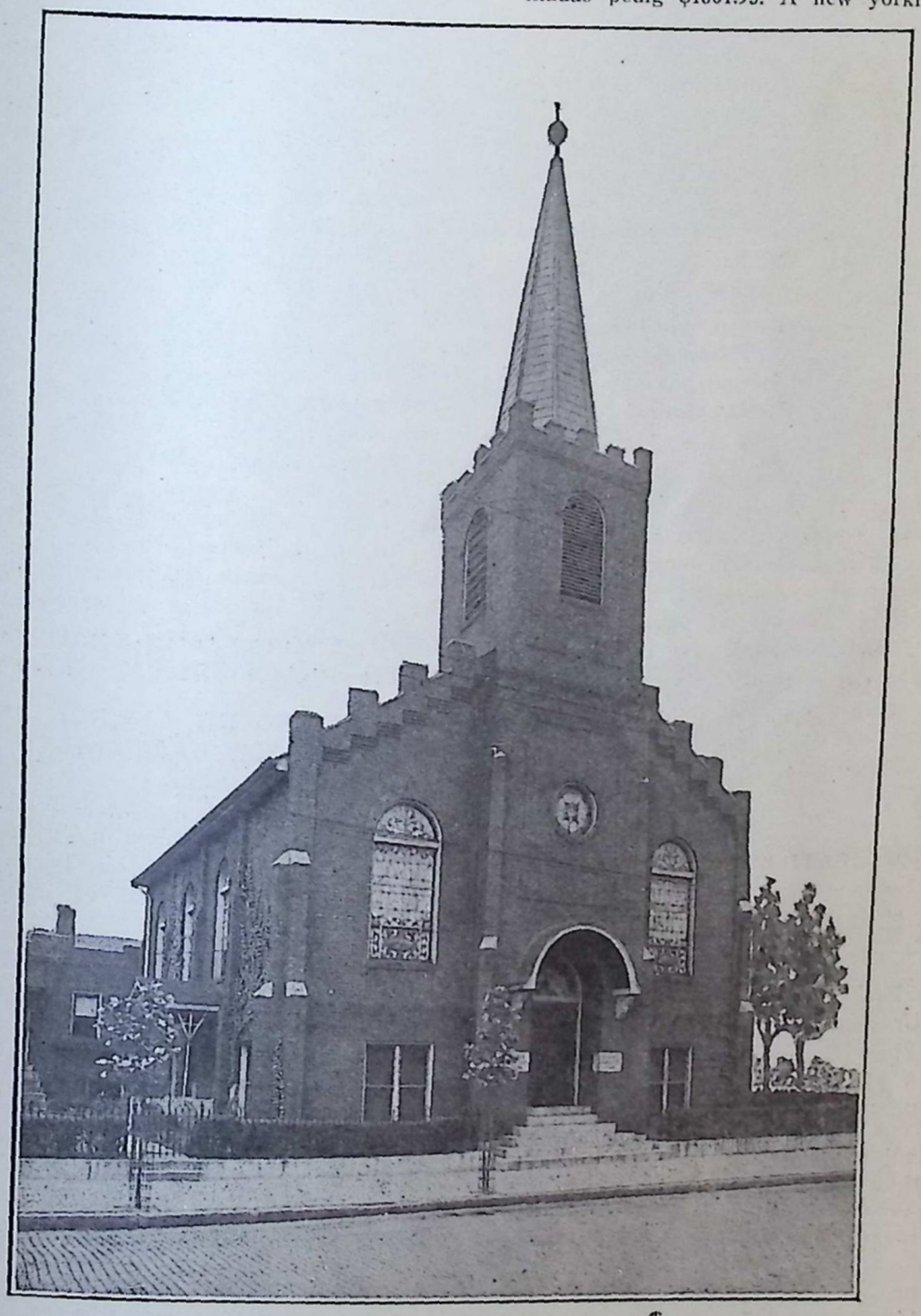

A mckeesporti független ref. templom.

1. KELETI EGYHÁZMEGYE.

Carteret, N. J. Hegyi Sándor lelkész a tavasz folyamán betegeskedett és kórházba volt kénytelen menni. Onnan hazatért és Magyarországra ment szabadságra. A nagykőrösi ref. főgimnáziumban választották meg vallástanárnak és a kiváló lelkész augusztus hónap folyamán végleg Magyarországra távozott. Utóda Daróczy Sándor lelkész lett.

Cliffside-Shadyside, N. J. A Matyó Sándorné, Takács Mihályné és Stern Albertné gondolatából a női tagok 55 dollár költséggel uj urasztalát állitottak be. — 1934-ben $1446.62 volt a bevétel, a kiadás pedig $1301.95. A new yorki egyház társegyháza lévén jelenleg Koncz Ferenc lelkész szolgálja ki.

Flemington, N. J. Ezen a helyen csak pár család maradt meg a régi egyháztagok közül. A perth amboyi egyházból kapják a kiszolgálást.

New York, N. Y. A Marton Sándor lelkész eltávozásával Ladányi Zsigmond, majd ez utóbbinak Magyarországra való visszatérése után Koncz Ferenc lelkész vette át az egyház vezetését. A vi-

lágvárosban végzi hivatását, ami nehéz feladat elé állitja.

Perth Amboy, N. J. Az egyház temetőjében aug. 23-án avatták fel a Takács Dezső és Bihari Gábor sirkövét. — Junius 30-án avatták fel a Magyarországból kapott szép zászlót.

1934-ben 21 keresztelés, 47 konfirmálás, 17 házasságkötés, 7 áttérés, 5 temetés volt. Az urvacsorázók száma 3828. Az évi bevétel $12,336.12, a kiadás $11,980.94 volt. A Női Kör bevétele $1093.58, kiadása $1044.71. Minden hónapban urvacsoraosztás van ugy a felnőttek, mint ifjak részére, amit buzgón gyakorolnak. Igy például advent első vasárnapján 199, karácsonykor 559, ujévkor 161 urvacsorázó volt. Erős, virágzó egyház.

Roebling, N. J. Hiveit a templom szorgalmas látogatása, vallásosság és áldozatkészség jellemzi. Minden vasárnap és ünnepnapon tart számokra istentiszteletet Béky Zoltán trentoni lelkész.

Staten Island. A Női Kör tisztviselői Dócs Józsefné, R. Béres Károlyné, özv. Kósa Károlyné, özv. György Istvánné és Angyal Ferencné lettek. Az egyház birtokjogi helyzete tisztázódott, amennyiben a templom tulajdonjoga az egyházé lett. Panyik Andor szolgálja be.

Trenton, N. J. 1934-ben az egyház adósságba 2500 dollárt tudott törleszteni. Az 1934. évi bevétel $11,313.56, a kiadás $10,255.49 volt. Ebben az összegben egy cent kölcsönpéz sem szerepel. 1934-ben volt 24 keresztelés, 19 házasságkötés, 35 konfirmálás, 8 áttérés és 21 temetés. Intenziv egyházi és egyháztársadalmi élete olyan komoly és nagyarányu, mint a megelőző években. Az amerikai magyar reformátusság egyik erőssége az egyház.

2. NYUGATI EGYHÁZMEGYE.

Detroit, Mich. Karácsonykor 105 lélek jelent meg az Ur asztalánál. A pénztári jelentés 1934-ről $2784.71 bevételről és $2682.19 kiadásról számol be. A Marton Sándor lelkész tapintatos vezetése mellett uj élet lendült fel ugy az egyházban, mint az egyházi egyletekben.

Donora, Pa. 1934-ben 26 istentiszteletet tartottak, amelyen 719 lélek jelent meg. Az egyházhoz 22 családból 85 lélek tartozik. Az 1934. évi bevétel $549.91, a kiadás $521.69 volt.

Duquesne, Pa. Az egyház 1934. évi bevétele $3009.41, kiadása $2868.88 volt. 1934 december 9-én a duquesnei egyház kebelében ünnepelte az Amerikai Független Ref. Egyház fentállásának tizedik évfordulóját. 1935 szept. 29-én pedig az egyházközség 25 éves jubileuma volt.

Leechburg, Pa. A duquesnei egyház lelkésze szolgálja be havonként. Más vasárnapokon az egyház buzgó tagjai magok gyülnek össze éneklésre, bibliaolvasásra és imádkozásra.

McKeesport, Pa. 1934-ben 872 urvacsorázó volt, a vasárnap reggeli istentiszteleten átlag 162 hivő jelent meg. Volt 2 keresztelés, 3 temetés, 6 esketés, 15 konfirmálás. Az egyház 1934. évi bevétele áthozattal és kölcsönnel $19,239.49 volt, kölcsönök nélkül $7450.55. Az egyház adóssága 1934-ben a bankkal való kiegyezés következtében $8025 dollárra csökkent. — Daróczy Sándor lelkész állásáról 1935 őszén lemondott és a cartereti egyház vezetését vette át. Utóda Urbán József fairfieldi lelkész lett.

Windber, Pa. Az 1934. évi bevétel $817.81, a kiadás $670.40 volt. Az egyház tagjai alkalmilag Duquesneből nyerik a kiszolgálást.

Windsor, Ont. Az egyház április 14-én ünnepelte fentállásának évfordulóját. Ugyanekkor szentelték fel az uj templomot. Az ünnepélyen Detroit és Windsor magyarsága nagy számmal vett részt. Az egyházi ünnepséget fényes bankett zárta be. A depressió évében a templomépités komoly hitről tesz bizonyságot.

Youngstown, O. 1934-ben volt 12 keresztelés, 21 konfirmálás, 5 temetés, 5 esketés. 1934 karácsonykor 202 urvacsorázó volt.

Borsy Kerekes György lelkész a nyáron Magyarországon volt látogatni. Daróczy Mátyás farrelli lelkész helyettesitette. Miután a gyülekezet lelkészét az Amerikai Magyar Református Egyesület konvenciója központi szervező titkárrá választotta, lelkészi állásáról lemondott, hogy Washingtonba tegye át hivatalát.

IV. A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENTHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ EGYHÁZAK.

Manville, N. J. Az egyház a helybeli és környéki magyarság részvételével május 5-én avatta fel Magyarországból kapott szép háromszinü lobogóját. Az egyház bevétele 1934-ben közel 1000 dollár volt.

New Brunswick, N. J. 1934-ben volt 16 keresztelés, 35 konfirmálás, 9 esketés, 13 temetés. Évi bevétele $6362.30, kiadása $5648.28. Az adósságból $559.80-at törlesztettek. A C. E. országos magyar konferencia augusztus végén a new brunswicki egyházban gyülésezett.

So. River, N. J. A mult év jubileumi esztendő volt, amiről külön rovatban emlékezünk meg.

V. INDEPENDENS EGYHÁZAK.

AZ AKRON ÉS VIDÉKI FÜGGETLEN MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

(Közli: Dr. P. G.)

Ez az uj egyház 1933 augusztus 6-án alakult. Dr. Papp Gézát hivták meg lelkésznek. Egy év sem telt el és Akron városának egyik legjobb részében értékes telken egy angol templomot vásároltak meg nagyobb összeg lefizetésével a vételár törlesztése mellett. A nagy telken hatalmas uj téglaépület is van, melynek a helyiségei társadalmi összejövetelek céljaira szolgálnak. A templomot a hivek áldozatkészsége és munkája kivül-

A New Brunswickon (N. J.) tartott C. E. Országos Konferencia.

belől teljesen ujjá alakitotta és a templomot mindenféle felszereléssel ellátta. A tagok száma állandóan növekszik. Az istentiszteletek népesek, a társas összejövetelek feltünően sikerültek, a munkakedv állandó, az áldozatkészség feltünő. Az egyház nehéz fizetésü kötelezettségeinek a legsulyosabb gazdasági helyzet idejében is mindig eleget tudott tenni. Jellemző, hogy 1935 október 23-án tartott közgyülésén a mortgage gyorsabb kifizetése céljából a tagok pár óra alatt 962 dollárt ajánlottak fel a tagsági dijakon és egyéb adományokon kivül havi részletekben egy év alatt leendő befizetés kötelezettsége mellett. Több, mint kétszáz dollár azonnal befolyt készpénzben, a felajánlások pár nap mulva az ezer dollárt jóval felülhaladják és a havi részletfizetések szabályszerüen folynak be. Sok jó magyar családot a lelki kapcsolatnak eltéphetetlen kötelékei füznek ehhez az egyházhoz, mely más egyházakkal szemben a békesség és jóakarat utját követi.

St. Louis, Mo. A st. louisi ref. Egyház aug. 11-én tartotta az 1746 Mississippi Avenuen épülendő templomának alapkőszentelését. Az ünnepély csak vallásos szertartásból állott. A templomot 1935. év őszén szentelték fel. A toronynyal ellátott templom mellett van az iskolaterem, az emeleten pedig a lelkészlakás.

Detroit, Mich. A detroiti Uj Református Egyház fentállásának egyéves fordulóját ünnepelte. A magyar methodistáktól megvásárolták a templomot.

Ligonier, Pa. Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő 1935-ben töltötte be lelkészi munkálkodásának és házasságkötésének 40 éves jubileumát. Mint papnak, szervezőnek és irónak áldásokban gazdag mult áll háta mögött és még sokat vár tőle irodalmi téren az amerikai magyrság. Érdemeiről ugy családi körben, mint a perth amboyi országos református Ngygyülésen, valamint az ujabban BETHLEN OTTHON nevet viselő árvaházban elismerőleg emlékeztek meg. Isten éltesse a negyvenéves házaspárt még sokáig!

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET TISZTVISELŐI NEGYVEN ÉV ALATT.

1896.

Ideiglenes tisztviselők. Elnök: Nyitray Emil. Jegyző: Kalassay Sándor. Pénztárnok: Szabó Pál. Ellenőr: Dókus Gábor.

1897.

Elnök: Nyitray Emil. Alelnök: Harsányi Sándor. Jegyző: Kalassay Sándor. Pénztárnok: Demeter Bertalan. Ellenőr: Bandré György.

1898.

Elnök: Nyitray Emil. Alelnök: Harsányi Sándor. Jegyző: Kalassay Sándor. Pénztárnok: Hornung Béla. Ellenőr: Bandré György.

1899.

Elnök: Nyitray Emil. Alelnök: Csutoros Elek. Jegyző: Kalassay Sándor. Pénztárnok: Hornung Béla. Ellenőr: Kuthy Zoltán. Ebben az évben Aug. 7-ikén a következő változás történt, miután az egész tisztikar lemondott.

Elnök: Csutoros Elek. Alelnök: Kováchy M. István. Jegyző: Mokcsay Béla. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Papp István. Számvizsgálók: előbb Csánfordy Ferenc, Pavelka Pál és Tóth Ferenc. Később: Burián György, Lengyel József, Gadus János.

1900.

Elnök: Csutoros Elek. Alelnök: Kováchy M. István. Jegyző: Mokcsay Béla. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Papp István. Számvizsgálók: Konyha Pál, Molnár József, Szinyey András.

1901.

Elnök: Csutoros Elek. Alelnök: Molnar József. Jegyző: Kováchy M. István. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Papp István. Számvizsgálók: Mártha József, Tóth József Willockról és Mák Sándor.

1902.

Elnök: Csutoros Elek. Alelnök: Mokcsay Béla. Jegyző: Papp István. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Molnár István. Számvizsgálók: Bandré György, Kováchy M. István, Hámborszky Gyula.

1903.

Elnök: Csutoros Elek. Alelnök: Mokcsay Béla. Jegyző: Papp István. Pénztárnok:

Tomcsányi József. Ellenőr: Molnár István. Számvizsgálók: Kalassay Sándor, Petheő Bállint, Zöldy Pál.

1904.

Elnök: Kalassay Sándor. Alelnök: Mokcsay Béla. Jegyző: Papp István. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Molnár István. Számvizsgálók: Ludman Sándor, Kováchy M. István, Bandré György. Ekkor még ugynevezett bizalmi férfiak is választatttak és pedig a jegyző mellé: Bazsó András, Tóth Lajos, Mondok János.

A pénztárnok mellé: Harsányi Sándor, Szűnyei András, Kovács János. Jogtanácsos: Bloch József.

1905.

Elnök: Molnár István. Alelnök: Kováchy M. István. Jegyző: Papp István. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Madarassy Tamás. Számvizsgálók: Kalassay Sándor, Bandré György, Molnár József, Clevelandból. Madarassy halála után Csépke István lett az ellenőr.

1906.

Elnök: Molnár István. Alelnök Borsos István. Jegyző: Papp István. Pénztárnok: Tomcsányi József. Ellenőr: Csépke István. Számvizsgálók: Kalassay Sándor, Bandré György, id. Tóth József Clevelandból.

1908.

Elnök: Kövér István. Alelnök: Borsos István. Jegyző: Molnár István. Ellenőr: Kováchy M. György. Pénztárnok: Tomcsányi József. Számvizsgálók: Kalassay Sándor, Ambrus János, id. Tóth József Clevelandból. 1910 Augusztus 3-ikán ideiglenes pénztárnok: lett Kalassay Sándor.

1910.

Elnök: Csutoros Elek. Alelnök: Köteles István. Titkár: Molnár István. Pénztárnok: Kalassay Sándor. Ellenőr: Bán Ernő. Számvizsgálók: Borsos István, Boros Jenő, Révész Elek. Bán Ernő lemondása után Ellenőr Borsos István. Kalassay Sándor lemondása után: Boros Jenő Pénztárnok. Csutoros Elek lemondása után Köteles István elnök.

1912.

Elnök: Köteles István. Alelnök: Tóth Sándor. Titkár: Molnár István. Pénztárnok: Boros Jenő. Ellenőr: Borsos István. Számvizsgálók: Papp István, Révész Elek, Kováchy M. György.

1915.

Elnök: Köteles István. Alelnök: Tóth Sándor. Titkár: Molnár István. Pénztárnok: Boros Jenő. Ellenőr: Borsos István. Számvizsgálók: Kováchy M. György, Nagy Ádám, Papp István. Később: Boros Jenő lemondása után a titkár vezette a pénztári hivatalt is.

1918-ban

nem tartotta meg az Egyesület a nagygyülését, hanem e helyett egy kibővitett vezértestületi gyülést tartott New Yorkban s igy természetesen nem volt tisztviselő választás sem.

1919.

Elnök: Kövér Sándor. Alelnök Korocz Géza. Titkár: Molnár István. Pénztárnok: Tóth Sándor. Ellenőr: Borsos István. Számvizsgálók: Kováchy M. György, Virág István, Bandré György. Árvaházi előadó: Kalassay Sándor.

1923.

Elnök: Kövér Sándor. Alelnök: Csutoros Elek. Titkár: Molnár István. Ellenőr: Borsos István. Pénztárnok: Tóth Sándor. Számvizsgálók: Kováchy M. György, Köteles István, Bandré György. Árvaatya: Kalassay Sándor.

1927.

Elnök: Kövér Sándor. Alelnök: Kováchy M. György. Titkár: Molnár István. Pénztárnok: Tóth Sándor. Ellenőr: Monoky István. Számvizsgálók: Köteles István, ifj. Estu János, Turfa Sándor. Árvaatya: Kalassay Sándor.

1931.

Elnök: Ujlaki Ferenc. Alelnök: Kováchy M. György. Titkár: Molnár István. Pénztárnok: Tóth Sándor. Ellenőr: Király Imre. Árvaatya: Dr. Nánássy Lajos. Számvizsgálók: Borsy Kerekes György, Köteles István Estu János.

UJ EGYHÁZI MUNKÁSOK.

BACSÓ BÉLA.

Bacsó Béla az abaujtornamegyei Szesztán 1907 julius 15-én született. Tizenhárom éves volt, amikor Amerikába érkezett. Toledoban végezte a high schoolt, két évet az ottani egyetemen. Bacsó Pál, a toledoi egyház buzgó gondnoka és vallásoslelkü neje hüségesen gondoskodtak neveltetéséről. Majd Lancasterbe ment, ahol elvégezte ki-

tünő sikerrel a collegeot és theológiát, miközben A. B. és B. D. fokozatokat szerzett. Értekezésének tárgya magyarvonatkozásu volt: Szenczi Molnár Albertről szólott. A lancasteri theológián 1935-ben graduált és junius 2-án Toledoban, a magyar református templomban a Northwestern Classis lelkészszé szentelte. Először Toledoban végzett segédlelkészi szolgálatot, majd a Csontos Béla elhunyta után a loraini gyülekezetnek lett helyettes lelkésze.

Bacsó Béla azok közé az ifju lelkészek közé tartozik, akik ugy az angol, mint magyar nyelvet egyforma tökéletességgel beszélik. Bacsó Béla kiváló zenészi talentumokkal is meg van áldva. Három évig volt tagja a lancasteri főiskolai énekkarnak, fél évig orgonista volt az ottani theológiai imateremben és kitünően zongorázik.

A mult nyáron gyermekszindarabot irt "Születésnap a határszéli kastélyban." Ezt a zenés darabot Toledoban elő is adták.

Október 26-án vette nőül Toledoban Tarczali Iduska okleveles ápolónőt, a Tarczali István és neje kedves leányát. Jól fog járni az a gyülekezet, amely ez ifju lelkészpárt hivja el lelkésznek és lelkésznének.

BODOR DÁNIEL.

Néhai Csontos Béla halálával megüresedett a loraini lelkészi állás. A gyülekezet választó tagjainak a többsége a népes és nagy fontosságu lelkészi állásra **Bodor Dániel** east-chicagoi lelkészt hivta meg, aki a választás elfogadása után 1935 November hónap első vasárnapján tartotta meg uj gyülekezetében a beköszöntő beszédet. **Bodor Dániel** Biharmegyében **Nyüveden** született 1893 November 13-ikán. Elemi iskoláit itt végezte s majd polgári iskolába járt, de miután szüleivel együtt Amerikába jött, a polgári iskolai tanfolyamot nem végezhette be. Amerikában először Chicagoban állapodtak meg s itt azonnal beiratkozott az esteli iskolába s miután a nyelvet megtanulta, elvégezte a High Schoolt is.

1915-ben azokkal a fiatal magyar emberekkel együtt, akik **Dubuquebe** mentek tanulni, ő is beiratkozott ebbe az iskolába s miután a négy éves tanfolyamot elvégezte, a clevelandi első egyház választotta meg tanitójának 1919-ben. Egyike lett az egyház legkedveltebb tanitójának. Dr. Tóth Sándor mellett azonban nem csak a tanitással kellett foglalkoznia, hanem az egyháznak minden egyéb, más dolgaival is. Ebben az időben hatalmas vasárnapi iskolája volt az első egyháznak. Nyári iskolája nem csak a legnépesebb, hanem a legjobban vezetett iskola is volt. Gyönyörüség volt ezt a félezernyi gyermek sereget együtt látni s meghallgatni

-et az egyházlátogatás alkalmával. Sok-or mentem ugy az egyházakba s igy Cle-anadba is, hogy nem jeleztem megérkezé-emett. De akár-mikor mentem Clevelandba, gyermekek tudása, fegyelmezése, nagy szá-a megjelenése mindig meglepett.

Azz ifju tanitó, hogy nagy munkáját köny-yeboben és nagyobb odaadással végezhesse, lelességet vett magának 1921-ben **Bodnár Ró-sikáát,** aki valóban hüséges munkatársa lett az életnek nagy küzdelmei között. Házassá-gukaat két gyermekkel áldotta meg Isten. Tanitói hivatala mellett tovább képezte ma-gát s miután Clevelandban alkalma volt ar-ra, hogy jogi tanfolyamot hallgasson, ide iratkozott be s habár az egész tanfolyamot elvégezte, megmaradt azon a pályán, ame-lyet magának azzal a gondolattal választott ki, hogy Istennek a segitségével elvégezi a lelkészképzési tanfolyamot s mint az Urnak szolgája fog dolgozni az Urnak szőlőjében.

Isten akarata szerint 1923-ban South-Chi-cagoba hivták meg tanitónak, Boros Jenő se-gitő társának. Innen járt be a hires McCor-mick Seminăriumba s miután a három éves tanfolyamot elvégezte a south-bendi gyüle-kezet hivta meg lelki pásztorának 1926-ban, ahol négy évi lelkészi munkálkodása alatt a gyülekezetben magas foku lelki életet te-remtett. 1930-ban az East-Chicagoi gyüleke-zet választotta meg lelkészének s ezen a nagy mezőn ismét olyan munkálkodást fej-tett ki, hogy gyülekezete nem csak a lel-kiekben, hanem az anyagiakban is megerő-södött. A régi templomot teljesen rendbe hozatta s egy nagy gyülekezeti termet épit-tetett, amelyben nemcsak az öreg tagok, ha-nem mindenek felett a fiatalság megtalálja a maga otthonát.

A vezetése alatt áló gyülekezetekben min-denütt élénk társadalmi élet volt. Vasárna-pi, nyári iskolái mintaszerüek. Az ifjuság gondozása elsőrangu, East Chicagoban ha-talmas énekkar, tevékeny nőegylet munkál-kodik.

Bodor Dániel nemcsak az egyház közvet-len életével törődő lelkész, hanem olyan lel-kész, aki tudja, hogy a gyülekezetnek a maga hitét a jótékonyság mezején kell nyil-vánvalóvá tenni. Ezért egyik legmelegebb-szivü barátja a mi szeretetintézményeinknek.

Lorainban nagy a munka mező. De **Bodor Dániel** ráteszi az eke szarvára a kezét s buz-gón fogja végezni a vetésnek a munkáját s Isten kegyelme vele lesz, hogy megláthassa az aratásnak az idejét is. Szivesen köszönt-jük uj állásában s kérjük, hogy itt is tartsa meg szeretetintézményeinket, árvaházunkat és aggmenházunkat pártfogó szeretetébe.

GYÖRGY ÁRPÁD.

György Árpád lelkész 1911 aug. 3-án szü-letett Szalonnán, Borsod megyében; két éves volt, amikor szülei Amerikába hozták. Tren-tonban végezte az elemi három osztályt. Ki-lencéves korában Magyarországra került. Szalonnán elvégezte az elemi iskolát, majd szüleivel a zemplénmegyei Tarcalra költö-

zött a tokaji hegy tövében fekvő egyik ta-nyára. Négy évig polgári iskolába járt To-kajba, majd Sárospatakon a ref. tanitóképző-be iratkozott be. Itt megszerezte a tanitói és kántori diplomát. 1930-ban Amerikába jött, Bloomfielden elvégezte a theológiát, ahol B. D. fokozatot nyert. Az iskolában a két utolsó évben a legmagasabb pályadijat

nyerte el. Mint theologus, a caldwelli kis presbiteriánus egyházat szolgálta ki. 1935 szeptemberben az elizabethi gyülekezet választotta meg lelkészévé. Lelkészszé 1935 május 3-án szentelték, beiktatása okt. 27-én volt.

So. Norwalkon, Cartereten és más helyeken, ahol nyári iskolai tanitó, illetve helyettes lelkész volt, hiven teljesitette kötelességét és mindenkinek tetszését megnyerte.

Boldog szülei, akik örvendenek lelkészfiok sikereinek, perth amboyi lakosok.

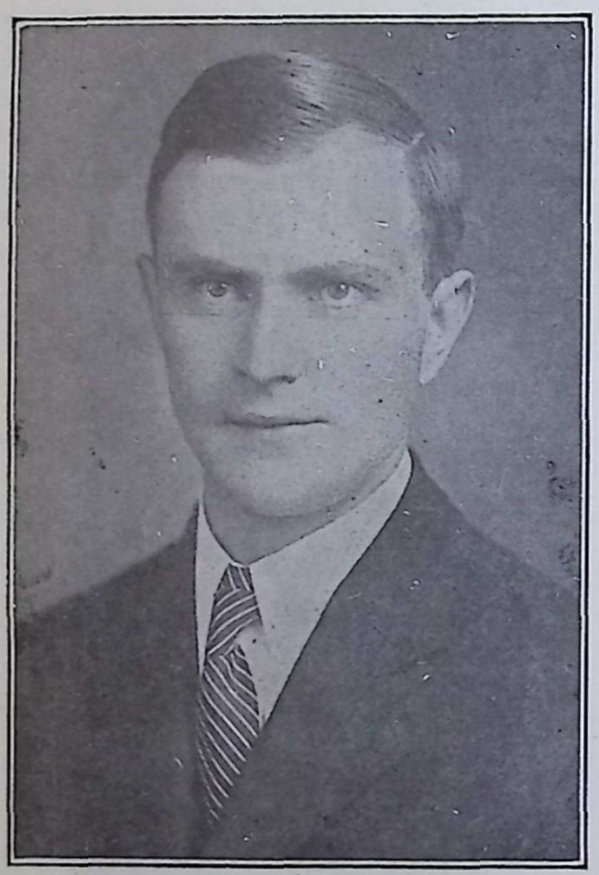

DARÓCZY SÁNDOR.

1899 október 28-án született Püspökladányban. Az iskoláit — elemitől az egyetemig — Debreczenben végezte mind végig jeles eredménnyel. 1922 augusztus 22-én kápláni vizsgát tett s utána öszöndijjal a princetoni presbiteriánus szemináriumba jött ki. Itt egy iskolai évet töltött s 1923 májusában Magister Theologiae fokozatot nyert. 1923 juniusában New Yorkban szervezett gyülekezetet, 1925-ben pedig Cliffside-Shadysideon, N. J.; mindkettő a Független Amerikai Magyar Református Egyházhoz tartozik. 1924-ben a második lelkészképesitő vizsga letételére hazautazott s otthoni tartózkodása alatt megházasodott. A felesége leánykori neve Olchváry Irénke. Két gyermekük van: Iréne 10, Károly-Sándor 9 éves. New Yorki állásáról 1927 juliusában lemondott s a családdal együtt Magyarországra ment, de már október közepén ujra Amerikában volt, ahol a McKeesporti Független Magyar Református Egyház választotta meg papjának. McKeesporton 1935 szeptember 18-áig szolgált. Onnan a Cartereti Egyház hivta meg papjának. McKeesporti paposkodása alatt a Historical Society of Western Pennsylvania fellowship-jével a pittsburghi egyetemen is hallgatott másfél évet.

A hirlapirás terén is nagy tevékenységet fejtett ki; főleg egyházi vonatkozásu cikkeket irt.

MURÁNYI ISTVÁN.

Murányi István, Murányi János volt mezőturi lelkésznek idősebbik fia Budapesten született. Korai gyermekkorát Mezőturon töltötte, ahonnan szüleivel még a háboru kitörése előtt felköltöztek Budafokra a főváros tőszomszédságába. Ott járta az elemi iskolának négy osztályát, majd szülei beiratták a Lónyai-utcai református gimnáziumba, ahol négy évet szép eredménnyel végzett el. A háboru utáni nehéz időkben,

akkor a hollandus nép szivességéből magyar gyermekek mentek Hollandiába nyaralni, István és nővérei is helyet kaptak egyik ilyen gyermek csoportban. Nehéz volt a másfél évig tartó szülői háztól való távollét, de a hollandus "szülők" gondozása részben kárpótolta őket a honvágyért. Visszatérésük után rövid időn belül a család édes apjok után jött ki Amerikába, aki már akkor két évre kint volt. Istvánnak is nehéz volt a beilleszkedés az amerikai életbe, de a kemény munkának meg volt az eredménye: két év alatt elvégezte a high schoolt, majd beiratkozott a lancasteri főiskolába, ahol a fokozatot 1933 juniusában nyerte el. Ugyanazon év nyarán, már mint azt előzőleg tette, Uniontown vidékén prédikált és nyári iskolát vezetett. Majd ősszel a pittsburghi Western theológiára kapott ösztöndijat, ahol most a senior évet végzi be. 1935 Október 9-én a Központi Magyar Egyházmegye lelkészszé szentelte fel és továbbra is megbizta a Vintondale, Donora, Monongahela és Uniontown missziós körzet beszolgálásával, melyet már egy év óta lelkiismeretesen szolgál. Murányi Istvánt sokfelé ismerik. Már évekkel ezelőtt tartott nyári iskolát So. Norwalk, East Chicago egyházaiban.

URBÁN JÓZSEF.

Urbán József lelkész 1925 Junius 11-én érkezett meg feleségével és akkor még egyetlen fiával Amerika partjaira. Mint a Bridgeporti Első Egyház másodlelkésze müködött Fairfielden, 1926 Augusztusában, mikor Ludman Sándor lelkészi állásáról lemondott, a Pine Streeti Egyház egyhangulag megválasztotta pásztorává. Már ebben a minőségben szolgált is s az Egyházmegye kitüzte beiktatása napját, mikor Ludman Sándor lelkésznek javára lemondott. Az előállott uj helyzetben 1926. November 15-én a New York Classis közremüködésével aztán megszervezte az általa összegyüjtött hivekből a Fairfieldi Magyar Ref. Egyházat. Öt éves jubileumi évükben felépitették az iskolát, illetve Kálvin Hallt. Ez év Októberig, tehát több, mint 10 évig müködött Fairfielden, mig Október 6-án a McKeesporti Független Magyar Református Egyház egyhangulag meg nem hivta lelkészének. Utolsó predikációját Fairfielden Október 27-én mondotta s este ugyanaznap 350 teritékes, de sokkal több vendég részvételével megható bucsu-vacsorát rendezett részükre a gyülekezet.

McKeesporton beköszöntő beszédét November 3-án tartotta.

Tóth Tibor elyriai lelkészt az east chicagoi egyház választotta meg a Bodor Dániel utódjául. — Tarczali Irén diakonissza elfoglalta hivatalát a toledoi ref. egyházban, mint az Oláh Juliska, férjezett Dr. Marcus Lajosné utóda.

KLINE'S DEPT. STORE
Mindenféle ruhanemü férfiaknak, nőknek és gyermekeknek
Jó cipő mindenki részére!
KLINE BLOCK ON THE DIAMOND
LIGONIER, PA.

Az Árvaházban előforduló temetéseket végzi
VIRGIL V. GASKIN
TEMETÉS-RENDEZŐ
ELSŐRENDŰ AMBULANCE SZOLGÁLAT
Phone 130
138 E. MAIN STREET
LIGONIER, PA.

AZ ASSZONY-GYÓGYÁSZ CSUDATÉTELE.

Most jelenleg tartózkodási helye ismeretlen. Nevét is hiába próbálnánk kiirni, mert ugy sem lenne sikerült, nem tudjuk az igazi nevét. Egyszer fekete, máskor veres, majd fehér és zöld. Ugy mutatkozik be, ahogy a helyzet diktálja. Mestersége? . . . óh, kérem: csoda-doktor, kártyavető, jósló, kigyózsir árusitó, szóval: asszony-gyógyász. Jellemvonása: ingyen tanácsot ad, aprópénzzel megéri, kissé buta, de erős templomgyalázó. Természete: alattomos, kötekedő, erőszakos. Nem uri módon operál a mi asszony-gyógyászunk. Csak ugy hevenyében. Világért sem tudna ilyesmiket betanulni; — "kezeit csókolom nagyságos asszony" — óh dehogy is. Egyenesen ott kezdi, már a kapun kivül; — és csakugyan kedves munkástárs, illetve munkástársnő, éppen jókor jöttem. Még segithetek. Mondja csak, — nem tudja maga, hogy milyen bajai vannak? Sőt azt sem tudja, hogy én magát kigyógyithatom? No, majd mindjárt meggyőződhet azokról a felfedezésekről, amelyek itt nálam raktáron vannak. Az áldozatra kiszemelt családok körül ugy forog, mint a talyiga-kerék a kenetlen tengely körül. Nyikorog, cincog, kotnyeleskedik. Olyan minden lében kanál atyafi. Különösen asszonynépek körében buzgólkodik ő eredményesen. Karjaikat, lábaikat szereti examinálni, — ha ugyan hozzáférhet.

Ne is tagadja, kedves munkástársnő. Én tudom, én látom, én rendbehozom. Most ez nem kerül semmibe, — de egyet meg kell igérnie. Pénzét ezután okosabban költi el.

Jaj, jaj — hogy az isten akárhová tegye ezt a csoda-doktor munkástárs asszony-gyógyászt, már egészen belesápadtam a vizitációba. No, no, nem és nem akarom, hogy az én karjaimat, lábszáraimat ilyen módon kezelje, — tovább-tovább.

Itt van a hiba. Tudtam, hogy magának csak az istenes mesékre van hajlama. Az ugyan nem fogja magát megmenteni a haláltól. De mondja csak, miért hozza bele mindig az istent? Látta már? Fogott vele kezet, mint — teszem azt itt, velem? Melyik pap butitja magokat? Hol szagolják magok a tömjénfüstöt? Megállapitom kérem, hogy szemei gyengék a sok álmatlanságtól. Sokat dolgozik. Köszvényes a lába. Sokat jár. De, hogy ne mondja kérem, hogy én magamtól találtam ki ezeket, nézzen ide. Emelje fel ezt a kártyát. — Zöldfilkó. — Kevés öröme lesz hamarosan, utána bánat éri. Én magának megjósolom, csak hallgasson rám, kérem . . . azaz, hogy valaki jön . . . hagyjuk kissé.

Az ajtón szerény kopogtatás. Tessék után, belép egy uriember. Jól öltözött, borotváltképü, gyorsan beszél, de nagyon szeliden. Már jegyez, aztán kéri a kis nyugtakönyvecskét. Biztositó ügynök? Zsebre teszi a pénzt, bocsánatot kér az alkalmatlankodásért és azonnal "good bye! see you again" Mrs., beszéddel, távozni akar.

A mi asszony-gyógyászunk utját állja az amerikainak látszó executornak. Kicsoda maga itt, kérem? Hova viszi ennek a sokat szenvedett, annyit dolgozott szegény munkástársnőnek pénzét? Nem szégyenli a rablást? Azt mondja maga kérem, hogy — "surrenc"-be kell az a pénz? Hát nekem mondja meg, mi az a "surrenc" . . . Maga kérem, finánc? Hogy hijják magát?

Az ügynök illedelmesen kitér, szó nélkül kifelé tart. Az asszony restelli is a dolgot és odaint az ügynöknek, hogy hagyja-hagyja. Az ajtón kivül már más a levegő. Itt is folyton zaklatja az asszony-gyógyász az ügynököt. Megfordul hát villámgyorsan és bemutatkozik. Be ám, de még hogy!?

— Ha olyan kiváncsi rá, — az én nevem — Timkó. Maga pedig látom, egy — utálatos B. B. — züllött-kappan! Volt szerencsém . . . és megy utján.

— Mi az, hogy én vagyok utálatos B. B.? züllött-kappan? Akkor maga is az. Maga csaló, maga rabló, maga életbiztositásért szedi a pénzt, pedig maga a halálbiztositás szamara.

— Az asszony közbe vág. Már engedelmet kérek! Az az uriember mindig becsületesen megmondja, miért jött. Nem kóricál, nem vacakol.

Több asszony figyelmes lett az éles beszédre és jönnek. Mi az kománé?

— Óh, semmi, semmi. Ez a két tudós nem egyezik.

— Engedelmet kérek. Az, aki ott elhajtott, az nem tudós. Az egy csaló. Én vagyok a tudós, de ő egy szamár. Majd én megmutatom a munkás rablóknak.

Egyik-másik asszony kíváncsian kérdi: mit árul az ur?

— Ur? Én nem vagyok ur. Én munkástárs vagyok. Én gyógyitani gyüttem és itt mit látok. Annak a kapitalista kutyának, aki nem is ugatott, szó nélkül fizettek, tőlem pedig arcátlanul kérdéseket kérdeznek. Tudományt árulok, ha akarják tudni. Magok kedves munkástársnők, mind betegek. Meg vannak maszlagolva. Az a másik rabló-csaló-rongy. — Az egy — p . . . .k.

Csupa sajtnálatból vagy kajánságból, egy asszony csak firtatja a tudományt. A többi kihivóan beszél a csoda-doktorral. Egyik felmarkol a nyitott pakliból egy cifra tégelyt. Mondja csak, mi van ebben?

— Abban kérem, fájdalomcsillapitó kigyózsir van.

— Hát ebben? — kérdi a másik.

— Abban köszvény elleni kigyó-olaj. Ez kapható tablettában is, de amaz nem.

— Már csak veszek egyet. Ugy hasogatja néha a köszvény a derekamat.

— Demonstrálni akarom kérem, akkor nem mondhatja majd, hogy nem volt jó.

— Mustrálni? Mustrálja az ur a lovát. Nem azért jöttem. Van orvosság?

— Itt van kérem. Rajta van az utasitás; lefekvés előtt, lefekvés után . . .

Az asszony nagy örömmel vitte a drágaságot. Nem is olyan drága . . . $1.25.

Fél óra mulva már egy messzebb eső családnál tömörülnek a szimuláló asszonyok. Ott is a rendes receptre megy az ismerkedés-alkudozás. Itt azonban a fiatalabbik asszony szóba se akar állni a munkástárs-doktorral.

— Nincs itthon az uram. Nem veszek semmit. A kártyavetésben nem hiszek. Én a kezem? a lábamszárát? No hiszen, csak az kellene . . .

Az első asszony addigra hazaért és azonnal alkalmazta az utasitást.

Ment vele a kománéja is. Biztosabb az ugy. De ha nem használ? Leforrázom azt a petlér-doktort.

A nagy kinálkozás, tiltakozás hallatára előkerül valahonnan a nagy-mama is, aki már tul van a hetvenen. Jaj, jaj . . . Mindig ilyeneket csinálnak ezek. Minek eresztitek be az ilyet az ajtón, mikor nincs itthon a gazda?

— Ugy látszik, hogy a fiatal asszony itt egész rabszolga sorsban él. Nincs itthon az ura, nem vesz semmit. Nem hisz a kártyavetésben? Pedig ha tudná milyen beteg. Én látom, én tudom, én meggyógyitom. Mutassa a kezét. Ma olyan az asszonyok joga, mint az embereké. Hallgasson csak rám, fiatal munkástársnő.

— Ne hallgass rá — kiált közbe a nagymama.

— De itt van például az öreg munkástársnő is. Annyit dolgozott, annyit szenvedett, hogy a jobb karját fel sem birja emelni. Akarja, hogy kigyógyitsam? Ez nálam annyiból áll, hogy megvizsgálom, bedörzsölöm, — ujjászületik. Akarja?

— Menjen dolgára, jó ember. Az Isten is megverné, ha már engemet is ámitani akarna. Doktorok is próbálták már azt. Nem sikerült. Csak igy marad ez. Dolgozok azért.

— De ha én ráteszem a kezemet . . . Ha én megtapogatom a csuklókat?

— Tapogassa meg magának a nyakcsigolyáját a hóhér.

— Micsoda? Hóhér? Az én nyakamat?

— Azt bizony. Oszt huzza is fel egyenesen a fára.

— Engemet? No, látja mennyire sötétségben vannak mindketten? Meg akarom világositani kicsit a fejét, fel akarom nyitni a szemét és itt van.

— Hisz a maga szeméből se jó néz ki. Illaváról, a tömlöcből is külömbek szabadultak már ki, mint maga. Elmehet, maga goromba csavargó.

— Tudják kedves munkástársak, ugy látom maguk is csak az istenes mesékben hisznek. Ugy, mint amazok amott ni . . . visszabök öklével a többi ház felé, ahonnan csak ugy . . . iszkiri . . . kellett kipakolnia.

— No, most már legyen elég. Itt jön a gazda a munkából. Oszt egy szót se.

— És csakugyan. De milyen beteg ember az én munkástársam. Az arca, a lába járása. A dereka. A karjai.

— A magyar bányász ugy köszönt be családjához minden este, mintha valahonnan messziről jött volna meg. "Adjon az Isten jó estvét. Hogy vagytok?"

Az asszony-gyógyász csak nézi-nézi a megérkezett gazdát. Szót sem szól.

A gazda behuzódik a másik szobába, odainti feleségét s csak ennyit kérd:

— Ki az ott, az az ágról szakadt? Ismerősöd? Árul valamit? Magyar?

— Ah, . . . tudod "dedy", árul az mindent, dehogy ismerősöm, no . . . még mit is . . . magyarnak magyar ez. Kipapolna ez tizet is, de ugy szólitsd meg majd, hogy munkástárs. Ugy szeret barátkozni.

Munkástárs? De ha nem munkás. Veres agitátor? Mit rakott annyira elibétek, hogy jöttem? Jó lesz, ha eltünteted az utból, mert mosódni akarok. Sietek a városba.

Illetlenül viselkedő ember az, fiam. Nem is tudom, minek eresztettétek be. Igy az öreg asszony, a nagy-mama. Még nekem se hagy békét a holdkóros.

A gazda végig mérte tekintetével a jövevényt. Hozzáfogott mosódni.

— Mig a hátadat megmosom "dedy", hallgasd meg, mit mondok. Ennek a szegény embernek annyi jóféle orvossága van. Vettek is már sokan belőle. Ez is ennyit, az is annyit. A kártyavetésbe nem hiszek, de azért tudod "dedy", ugy szeretném tudni, hogy nekem ugyan mit vetne ki. Már csak vehetnél egy kicsit abból a kigyózsirbul is. Néha neked is jó lenne, ha vóna.

A gazda csak egy nagyot prüsszentett. Nem figyelt a csodára.

Az asszony-gyógyász, minden bevezetés nélkül, hozzá fog a kártyavetéshez. "Kedves munkástárs. Itt és itt . . . ott és ott, egy kis szerencse fogja érni. De . . . az igazság az, . . . hogy azután nagy bánata lesz. Maga kedves munkástárs, nem jó helyekre költi a pénzit. No, itt jön a másik kártya."

A gazda lassan kiemeli fejét a szappanos vizből és még nagyobbat prüsszent, mint előbb. Más szobába lép törölközni, átöltözni.

Az asszony-gyógyász elhallgatott. Sejtette, hogy itt rokonságot nem köthet. Alig telik el pár perc, kivülről hangos köszöntés hallatszik.

— Adjon az Isten jó napot, kedves koma és kománé! Hogy vannak? Erre járok, mondok benézek. Jó termésről, marhaállományról, tüzbiztositás-életbiztositásról, templomról, gyermekek neveléséről, családi örömökről megy a társalgás.

— "Dedy-Dedy" gyere már, az Isten áldjon meg, de soká nyalakodol ott. Itt van a komám uram, nem hallod? Beszéltem neki, tudja kedves komám uram, erről a kigyózsir gyárosról, oszt olyan dühös lett rám, hogy már talán nem is akar kibujni az öltözőből ma estig. Jössz már apjok?! . . . Aha, itt jön már.

— Szerencsés jó napot kedves komám, Isten hozta! Már megbocsát, hogy kicsit várattam. Csak éppen most érkeztem haza, alig hogy megmosódtam . . . meg egy . . . garabonciás-diák is idevetődött, oszt — gyógyitani akar ez itt mindenkit. Mondok — hiszen nem is kellene nekem egyéb nyavalya, hanem ilyen kutyaherélőkre biznám a testi épségemet.

— Ki fia-bornya az illető?

— No, azt már nem tudom. Hanem kedves komám, jó hogy jött és most jött. Van kint a hütőben egy pár jó üveg hütött serem, előhirnöknek pedig itt van egy kupicával ebből a szemnyitogatóból. Kiszaladok, mindjárt itt leszek.

Alig tette ki a gazda a lábát az ajtón, az asszony-gyógyász-csoda-doktor csak odanyomakodik a vendég komához.

— Maga kicsoda? Magát, hogy hijják? Ugy hallom, maga nagy istenmesés barát. Én is beállanék már valamelyik vallásba, ha tudnám, melyik a legjobb. A templomra is adnék valamit, de hát a templomnak minek. Az nem eszik. Maguknak meg csak van annyi eszök, hogy papot nem tartanak. Mi? Hallom, magának is vannak gyermekei. Azokat is az isten adta? Hm, milyen betegség. Mikor foghatnék én kezet azzal a sokat emlegetett istennel? Magok mind, mind ennek a betegei. Mindig isteneznek, semmire se mennek.

— A vendég-koma elfordult. Szerencséd, hogy a komám tisztes házánál vagy.

— Hát nem akar ebből a fájintos kigyózsirból? Maga se hisz a tudományban?

— A fiatal asszony betoppant. Hallja asszony-gyógyász ur. Ne beszéljen igy. Ennek az embernek olyan családja van, hogy ha meglátná, kilelné magát a hideg. Rögtön bent lesz az uram és nem állok érte jót.

A vendég-komának égfelé állott már minden hajaszála. Mit tegyen ezzel a madárijesztővel? Kivágja, mint egy pengő-karikát? Hallgasson rongy ember, ne piszkáljon az orrom alatt, ha mondom!

— Rongy ember? Én? — akkor maga is az. Kivág? Engem? Kivágom én!

— Felugrik a vendég-koma és tisztességesen bemutatkozik. Nevem Sz . . . A . . .

— Ha-ha-ha! Micsoda rongy név ez. Mire jó ez? Tyukot fogdosni?

— Még egyszer mondom, tirhuljon a szemem elől, mert . . .

— Tirhuljon maga. Kicsoda maga? Már hallatszott a gazda köhögése.

A vendég-koma látja, hogy nem tágit az asszony-gyógyász, a koma pedig késik. Nem türöm ezt a bestiát! Püff!! Egy rettenetes csattanás. Csak egy pofon, de olyan, hogy az összes villanylámpák mind elsötétedtek.

Beszalad a fiatal asszony — köpköd a kigyóolajos pedlér, sikong az öreg-mama. Jaj, hogy az én istenem ezt a csavargót — hát beleköt az emberbe.

A gazda éppen belépett. Annak kezdi hirdetni az igéket a csoda-doktor. Hogy igyamugy, ő ezt nem türi . . .

— A gazda egyet prüszköl . . . SARAP! — Takarodjon ki! Haszontalan.

— Micsoda? Én vagyok haszontalan? Kezdi kutatni a zsebeit.

— A vendég-koma ujra felemeli óriási jobbkarját . . . Püff! Itt van a diplomád... Mehetsz az operaházba.

Vérző orral, nyálas szájjal, morogva szedi fel a kakarucsirtó doktor a szétrepült podgyászát. Szidta a gazdát, a komát, a templomot, a papot, a biztositási ügynököt és isten tudja, kit nem szidott és elment.

Akkor érkezett meg az asszony, akinek eladta a kigyózsirt. Hólyagosra marta a testét. Jött, hogy leforrázza a züllött-kappant.

— Mezei bácsi azt dörmögte: "Bion nem ártott vóna."

De én magam sem tanácsolnám az ilyeneknek a repetációt.

Résen vannak az érdekelt felek. Bizonyára magyarosan megforgatnák a mozgógyárosokat.

Ugy legyen! Ámen.

Történt 1935 okt. 12-én Pennsylvániában.

Egy szemtanu elbeszélése után, irta:

Egy öreg diák.

ROY E. SIBEL
TEMETKEZÉSI RENDEZŐ
Elsőrangu szolgálat
Ligonier 37-J Phones Ligonier 37-M
MAGÁN AMBULANCE
LIGONIER, PENNSYLVANIA

JAMES W. RAMSEY
•••
ÉLET, BALESET, TÜZ
ÉS AUTOMOBIL
BIZTOSITÁS
Phone:
Ligonier 153
—
LIGONIER... PENNA.

AZ INTÉZŐ BIZOTTSÁG JELENTÉSE

az Amerikai Magyar Ref. Egyesület Árvaházának és Aggmenházának 1934. évi müködéséről.

Mélyen Tisztelt Igazgatóság!

Alapszabályunk rendelkezése alapján az Árvaház és Aggmenház 1934. évi munkájáról a következő jelentést terjesztjük a mélyen tisztelt Igazgatóság elé:

I. GYERMEKEKRŐL.

1933 december 31-én 40 gyermek volt az Árvaházban. 1934-ben bejött 8 uj gyermek, név szerint: Egri Ilona, Eperjesi Erzsébet, Klujber Irén, Klujber József, Klujber Julianna, Klujber Klára, Klujber Mária és Tardibuono János. 1934-ben eltávozott a következő 17 gyermek: Angi Ferenc atyjához Sharpsvillere, Allen Róbert anyjához New Yorkba, Csicsmányi László atyjához Johnstownba, Diczházi János munkát keresett magának Woodvillen, Eperjesi Erzsébet eltávozott anyjához New Yorkba, Molnár Glória örökbefogadás végett Balázsi Jánoshoz Manvillere, Orosz Lajos atyjához Lorainba, Polczer Imre és József szüleikhez New Yorkba, Restli István nagybátyjához, Szitár Józsefhez Carteretbe, Szabó Amália, Béla és Katalin anyjukhoz New Yorkba, Takács Lajos atyjához New Yorkba, Tardibuono János anyjához New Yorkba, Vigh Ilona helyet kapott New Yorkban és Wiggins Róbert eltávozott anyjához Pittsburghba. Az 1933 december 31-iki létszám (40) hozzáadva 8-at és levonva 17-et létszám 1934 december 31-én 31.

A 31 gyermek között van 16 fiu és 15 leány. Vallásra nézve 30 református és 1 római katholikus. Iskolaköteles volt 30. Ezek közül 28 az elemi, 2 pedig a high schoolba járt; 1 gyermek hat éven aluli.

A gyermekek névsora a következő:

1. Balogh Ernő — 7 éves. ref. félárva, atyja érte havi 4 dollárt fizet.
2. Balogh Irén — 15 éves, ref. félárva, atyja érte havi 4 dollárt fizet.
3. Balogh József — 9 éves, ref. félárva, atyja érte havi 4 dollárt fizet.
4. Balogh Margit — 12 éves, ref. félárva, atyja érte havi 4 dollárt fizet.
5. Balogh Piroska — 10 éves, ref. félárva, atyja érte havi 4 dollárt fizet.
6. Cortez Ferdinánd — 15 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
7. Csomay József — 10 éves, r. kath. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
8. Csuri Bertalan — 14 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
9. Csuri Ilona — 10 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
10. Dankó András — 14 éves, ref. szülei külön élnek; tartásdijat érte nem fizetnek.
11. Egri Ilona — 16 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
12. Gáll András — 14 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
13. Horváth Elemér — 10 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
14. Horváth József — 15 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
15. Klujber Irén — 8 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
16. Klujber József — 12 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
17. Klujber Julianna — 10 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
18. Klujber Klára — 4 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
19. Klujber Mária — 13 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
20. Mándi András — 14 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
21. Mándi Julianna — 16 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
22. Mándi Margit — 15 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
23. Mándi Mihály — 10 éves ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
24. Mándi Zsuzsánna — 8 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
25. Molnár Géza — 14 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
26. Molnár Gyula — 10 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
27. Molnár Ilona — 13 éves, ref. félárva; tartásdijat érte nem fizetnek.
28. Németh Gábor — 14 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
29. Tóth Erzsébet — 15 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
30. Tóth Irén — 15 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.
31. Tóth Sára — 13 éves, ref. egész árva; tartásdijat érte nem fizetnek.

A gyermekek közül 18 van olyan, akinek apja vagy anyja az Amerikai Magyar Ref. Egyesület tagja, illetve tagja volt. Egy gyermeknek atyja a Verhovay Segélyegyletnek volt tagja, 12 gyermeknél a szülők egyesületi vagy más magyar testületi tagságát nem lehet kimutatni.

Az 1934 december elején bentlevő gyermekeket a következőképen lehet csoportositani: 11 egész árva, 19 félárva és 1 elvált gyermeke. A gyermekek felvétele alkalmával történt megállapodás szerint 17 gyermek után kellene tartásdijat kapnunk, azonban csak egy apa képes 5 félárva gyermeke után havi $4.00—$4.00 tartásdijat elküldeni és igy ez az 5 gyermek részben s a többi 26 gyermek teljesen a jószivü magyarság támogatására van utalva.

Mind a 31 árvaházi növendék tagja az Amerikai Magyar Református Egyesületnek, 1 a felnőtt, 30

pedig a gyermekosztálynál van. Az értök esedékes havi díjakat az intézet fizeti.

A 31 gyermek közül 27 az árvaházi, 4 pedig az aggmenházi épületben lakik. Az összes gyermekek ruházatáról és betegség alkalmával gyógykezeléséről intézet gondoskodik.

A bent lakó 31 gyermeken kivül még a következő hét gyermek tartozik az intézet hatáskörébe: Tóth Béla, aki a pittsburghi Industrial Home for the Crippled intézet ideiglenes lakója. Ruházatáról intézetünk gondoskodik. Dániel Erzsébet a Mosuly György és neje házához Townsend, Del. van kiadva tartás és nem sokára bekövetkezendő örökbefogadás végett. Dániel Mária Wilmingtonban (Delaware) az R. Gonzales és neje házához. Örökbefogadása a közel jövőben esedékes. Molnár Boriska az Orosz János és neje házánál Lindenben. Örökbefogadása pár hét mulva lesz befejezett. Molnár Mariam a Kiss Lajos és neje házánál New Yorkban. Örökbefogadása most van folyamatban. Restli István a Szitár József és neje házánál van Carteretben (N. J.) tartás végett.

A gyermekek napról napra bőséges, tiszta és tápláló étkezésben részesülnek. Naponként négyszer esznek: reggel, délben, uzsonnára és este. Az iskolák távolsága miatt déli ebédjüket magukkal viszik. A gyermekek étkezésének ismertetése végett hadd álljon itt a december 17—23-iki héten használt étlap:

December 17-én, hétfőn — reggelre: puffed rice, kokó és kenyér; délre: sajt, kenyér, sütemény, szarvaspecsenye és cukorka; délutánra: tej; estére: krumplileves, szarvas hus és turós tészta.

December 18-án, kedden — reggelre: corn flakes, kokó és kenyér; délben: tojás-sandwich, sütemény, alma, kenyér, tej; délután: kukorica főve és mézes kenyér; estére: töltött káposzta, sütemény és kokó.

December 19-én, szerdán — reggelre: főtt oat meal, kenyér és kokó; délre: sajt-sandwich, sütemény, szarvassült, alma, kenyer és tej; délutánra: kalács; estére: kásaleves, berakott turós tészta és tej.

December 20-án, csütörtökön — reggelre: főtt corn meal, kokó és kalács; délre: káposztafőzelék, rántott borjuhus és diós kalács; délutánra: tej; estére: bableves, kolbász, hurka, chily sauce és kenyér.

December 21-én, pénteken — reggelre: kokó, kalács, vaj és kenyér; délre: pörkölt szarvaspecsenye, vörös káposzta, almaszósz, omlós sütemény, kenyér és tej; délutánra: kalács; estére: paradicsomleves, crackers, krumpligaluska, kenyér és tej.

December 22-én, szombaton — reggelre: kokó, kenyér és oatmeal; délben: keménymagleves, tejbe kása, bornyuhus, tej és kenyér; délutánra: tej; estére: hideg hal, sült krumpli vajjal, kenyér, hagyma, sütemény és tej.

December 23-án, vasárnapon — reggelre: puffed wheat, kokó és kenyér; délre: zöldségleves, töltött bornyu hus, ugorka, sütemény és tej; délutánra: tej; estére: töltött káposzta, kenyér, madártej, sütemény és tej. (Minden reggelihez egy nagy csésze szedetlen, tejfel-tartalomban gazdag tej jár.)

II. AZ AGGMENHÁZ.

Az Aggmenház, mint az egész intézet egyik része, legfőbb fokon az árvaatya vezetése alatt áll, közvetlen felügyeletével és vezetésével azonban az Egyesület konvenciója Kalassay Sándor nyugalmazott árvaatyát bizta meg, aki munkájáról hónapról hónapra jelentést tesz az árvaatyának.

1933 december 31-én az Aggmenháznak 17 lakója volt. Az 1934. év folyamán vétettek fel Özv. Zeher Mihályné és Mezei József. Az 1934 évben eltávoztak: Gonda Lajos, Gonda Lajosné és Lengyel János. 1934 október 17-én elhunyt Csáji János. Igy a jelenlegi létszám 15. Az Aggmenház lakói közül 13 tartózkodik az intézetben, Özv. Zeher Mihályné a woodvillei megyei intézetben van gyógykezeltetés végett. Mezei József pedig elmebaja miatt Torranceban van.

Az Aggmenház lakóiról a következő kimutatást adjuk:

	A Lakó Neve	Kora	Valása	Biztositása	Évenként Fizetett Dijak
1.	Csáji Mihály	73	ref.		
		Ref. Egyesület		1,000.00	40.80
		Teher $293.40			
		Csoport Bizt.		500.00	45.98
2.	Halász Mihály	82	ref,		
		Csoport Bizt.		500.00	90.48
3.	Horn Mária	60	r.k.		
		Woodmen Circle		1,000.00	27.60
		Csoport Bizt.		500.00	17.04
4.	Özv. Kozora Andr.-né	63	r.k.		
		Bridgeporti Szöv.		1,000.00	57.00
		Protected Circle		2,213.00	164.71
		Csoport Bizt.		500.00	21.24
		Chic. I. M. T. B. R.		300.00	13.20
5.	Kun István	64	ref.		
		Csoport Bizt.		1000.00	45.96
6.	Mezei József	64	ref.		
		Ref. Egyesület		1,000.00	46.08
		Teher $87.98			
7.	Molnár István	67	ref.		
		Ref. Egyesület		1,000.00	40.80
		Csoport Bizt.		500.00	28.92
		Prudential Life		100.00	10.40
8.	Molnár Béla	34	ref.		
		Prudential Life		645.00	33.80
		Banki betét		417.48	
9.	Nagy Miklós	57	ref.		
		Ref. Egyesület		1,000.00	37.56
		Csoport Bizt.		1,000.00	25.24

A Lakó Neve	Kora	Vallása	Biztositása	Évenként Fizetett Dijak
10. Olajos Károly	58	ref.		
Verhovay			1,000.00	50.04
Teher $77.00				
Csoport Bizt.			1,000.00	31.44
11. Pakusza Pál	74	ref.		
Ref. Egyesület			550.00	24.36
Csoport Bizt.			500.00	49.56
Metropolitan Life			280.00	36.40
12. Szabó Mária	66	ref.		
Csoport Bizt.			500.00	26.76
13. Szarka András	67	ref.		
Ref. Egyesület			1,000.00	40.80
Verhovay			1,000.00	68.03
Teher $134.00				
Bridgeporti Szöv.			1,000.00	57.00
Csoport Bizt.			500.00	28.92
14. Szopó József	64	ref.		
Csoport Bizt.			1,000.00	45.96
15. Özv. Zeher Mihályné	65	ref.		
Csoport Bizt.			500.00	24.84

Fizetünk még a következő eltávozott egyének után: Mészáros Sándornak a Református Egyesületnél levő $1,000.00 kötvényre $40.80 évi járulékot, Dudik József Református Egyesületi $1,000.00-os kötvényére $40.80-t, a biztositási összegből $200.00 fiát illeti temetési költség cimén. A Lengyel János $1,000.00-os kötvényére a Református Egyesületnél $29.28-t, a Gonda Lajos $1,000.00-os kötvényére a Ref. Egyesületnél ($30.00 teher van rajta) $43.02, a Gonda Lajosné $1,000.00-os kötvényére a Bridgeporti Szövetségnél $37.80-t. Az aggmenházi jelenlegi és eltávozott lakóinak biztositása $28,192.48, a kölcsönök $1,055.38, levonásával $27,137.10. Évenként az intézet ezeknek érvényben tartásáért $1,422.60 összeget fizet.

Szopó József 1928 májusban $3,000.00-t adott be eltartására. Ez idő szerint még van bent $930.00 tartásdij fejében fel nem használt pénze.

A 15 aggmenházi lakó közül 6 tagja van az Amerikai Magyar Református Egyesületnek, a Bridgeporti Szövetséghez tartozik 2, a Verhovayhoz 2. Hét aggmenházi lakó egyetlen amerikai magyar nagyobb testülethez sem tartozik, kettő csak amerikai intézmény biztositásával rendelkezik.

Az Aggmenházban is tápláló, egészséges és bőségesen kiszolgáltatott eledelt kapnak a lakók. Ennek igazolására hadd álljon itt a december 17—23-ig terjedő hét étlapja:

December 17, hétfőn — reggelre: kukoricakása, kávé, vajas kenyér; délben: libahusleves, töltött káposzta, pecsenye; este: borsó pecsenyével és csőröge.

December 18-án, kedden — reggelre: griz, kávé, lekváros kenyér; délben: krumplileves és pergelt rizskása; estére káposztaleves és szarvaspörkölt.

December 19-én, szerdán — reggelre: corn flakes, kávé, kenyér; délben: paradicsomleves, szarvaspörkölt és turós tészta; estére: káposztaleves, paradicsom szarvaspecsenyével.

December 20-án, csütörtökön — reggelre: griz, kávé, lekváros kenyér; délben: bableves, szarvaspecsenye és makaroni; este: bableves és lekváros tészta.

December 21-én, pénteken — reggelre: oatmeal, piritós kenyér és kávé; délben: táskaleves és borsófőzelék; este: borsóleves és tészta.

December 22-én, szombaton — reggelre: kukoricakása, sült szalonna, kávé, kenyér; délben: tojásleves és paradicsomos krumpli; estére: kenyérleves, paradicsomos krumpli, szarvashusból töltött kolbász.

December 23-án, vasárnapon — reggelre: corn flakes, tojás, kávé, kenyér; délben: tojásleves, disznósült, rhubarb, lekváros sütemény; estére: töltött káposzta, sütemény, gyümölcs. A reggelihez egy nagy csésze tápláló tej jár mindenkinek.

Az aggmenházi lakók naponként délelőtt 10 órakor és délután 4 órakor is kapnak enni, rendesen kávét és kenyeret.

III. HIVATALNOKOK ÉS ALKALMAZOTTAK.

1934 december 31-én az intézetben a következő hivatalnokok és alkalmazottak voltak:

1. Az árvaházi épületben: Dr. Nánássy Lajos árvaatya és Gacsályi Imréné szakácsnő.

2. Az aggmenházi épületben Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő, továbbá a Lichvár Andrásné, majd az Ésik Benjáminné eltávoztával alkalmazott Szalay Erzsébet és a hat hónapi szabadságra Magyarországra utazott Tóth Mihály helyét betöltő Baltik Mihály.

Van tehát összesen 2 fizetett hivatalnok, 2 női és 1 férfi fizetett munkás.

Dr. Nánássy Lajosné és Kalassay Sándorné közvetlenül ugyan nem kapnak fizetést, illetve férjeik fizetése az ő munkájokért is jár. Mindketten értékes és nélkülözhetetlen munkát végeznek. Az előbbi, mint az egész intézet számára szükséges háztartási cikkek rendelője, a leányok kézi munka oktatója és a főépület háztartásának, az utóbbi az aggmenházi épületben a háztartásnak irányitója és felügyelője. Természetesen ezen kivül minden házi, sőt kerti munkában is segitenek.

Fizetetlen munkási minőségben 3 férfi lakónk van. Ignácz Mihály aki cipőjavitást, kerti és egyéb munkálatot végez. Nádossy Gyula, aki a nyomdai munka irányitója. Ifj. Nánássy Lajos, aki az ács és villanyszerelési javitásokat és festést végzi. Árvaatyának az irodai munkában Marian leánya segédkezik dijazás nélkül.

A hivatalnokok és fizetett munkások után az intézet saját pénztárából a következő összeget fizeti a csoportbiztositásba:

Nánássy Lajos $1,000.00 biztositása után évi $20.64
Kalassay Sándor $1,000.00 biztositása után évi 49.36

Nánássy Lajosné $1,000.00 biztositása után évi 10.56
Kahassay Sándorné $1,000.00 biztosit. után évi 33.96
Tóth Mihály $1,000.00 biztositása után évi 13.56
Gacsályi Imréné $1,000.00 biztositása után évi 15.12
Szalay Erzsébet $1,000.00 biztositása után évi 9.00

Összesen 7 egyén $7,000.00 biztositása után $152.20

(Baltik Mihály 1934 december 31-én még nem volt bebiztositva.)

IV. AZ INTÉZET NÉPESSÉGE.

Az intézetben 1934 december 31-én volt 31 árvaházi gyermek, 13 aggmenházi lakó, 3 fizetetlen munkás, 3 fizetett munkás, 2 hivatalnok, 4 egyén az árvaatya családjában és 2 az aggmenházi felügyelő családjában. Teljes létszám tehát 58. Az árvaházi épületben étkezik 40, az aggmenházban 18.

Az eltávozott és felvett gyermek és öregek számaarányát figyelembe véve egész éven át átlag 49 gyermek és öreg nyert ellátást. Az Intéző Bizottság gyülései 72 napi, a Vezértestület és Igazgatóság gyülésee 50, a nyaraló gyermekek és felnőttek 9533, a látogatók 268, a táborozáskor jelenvoltak 1200 napi étkezést tesznek ki, ami azt jelenti, minthaa egész éven át 9 egyénnel több részesült volna ellátásban. Tehát az 1934. évben az intézetben átlagg 67 egyén nyert ellátást.

VI. MEZŐGAZDASÁGUNK.

$1,683.02 tiszta haszonnal járt a gazdálkodás, ami a mult évihez képest emelkedést mutat, aminek magyarázata az, hogy a mult évben a termények és állatok értéke lényegesen emelkedett. A Richards féle legelő a mult évben is jól jövedelmezett.

VI. PÉNZTÁRI SZÁMADÁS.

Az 1934. évben az intézet bevétele $25,959.98 volt, áthozat 1933-ról $344.62, összes bevétel $26,305.60. A $25,959.98 tiszta bevétel a következő forrásokból gyült össze:

Adományokból $5,900.72 (1933-ban $4,332.03); taartásdijakból és ellátási dijakból $2,452.91 (1933-baan $2,961.47); az Amerikai Magyar Református Egyesülettől számlákra adott $1,539.20 és az 1934-ikki rendkivüli kiadásokra kölcsön vett $1,500.00 (11933-ban az Egyesület hozzájárulása $8,520.22 volt); farmi bevételekből $759.97 (1933-ban $6608.52); naptárhirdetésből $766.83 (1933-ban $5505.60); naptárpéldányokért $888.07 (1933-ban $7740.85); vegyes bevételekből $800.59 (1933-ban $3350.15); életbiztositásból és osztalékból $3,143.67 (11933-ban $2,797.78); az árvaház történetéből $3.00.

(Jegyzet: Naptárpéldányokért és naptárhirdetésért be nem fizetett követelés $418.60.)

Az 1933. évi kiadás $25,364.10 volt. Tételek szerint:

Személyzet fizetésébe $905.30; élelemre $1,932.25; ruházatra $562.81; fütésre $507.26; gázra és villanyra $705.58; orvosnak, gyógyszertárnak és kórházi kezelésért $453.57; berendezésre $3,321.78; javitásra és festésre $729.49; épitési anyagért $86.35; háztartási cikkekért $361.26; életbiztositásért $1787.34; tüzbiztositásért $1,250.64; törlesztésbe $4,265.77; adóba $916.47; naptárért $1,737.95; irodai kiadásokra $101.22; posta és szállitásra $214.80; telefonért $159.33; árvaatya utiköltsége $390.28; gyermekek és öregek utiköltsége $183.34; gyülés költség $398.00; farmi kiadások $3,495.46; temetési költségekre $584.50; vegyes kiadásokra $313.35.

Maradvány 1934-re $941.50. Ezen kivül az árvaatya kezelésében folyókiadásokra forgótőke gyanánt $150.00 van, igy az összes tényleges maradvány 1935-re $1,091.50.

Az 1934. évi tiszta bevétel az 1933-iki évihez arányitva $2,096.41 összeggel volt magasabb, ami az intézet iránt tanusitott érdeklődés és jóakarat örvendetes bizonysága.

Gacsályi Imréné szakácsnő.

VII. VAGYONMÉRLEG.

Vagyon.

A főépület és környéke	$ 78,887.05
A farmi épületben	15,975.00
Berendezés	1,610.00
Földbirtok	10,700.00
Gépek, felszerelések	1,579.00
Állatok	3,240.50
Raktáron levő termények	2,490.25
Összes értékelés	$128,981.80

Értékcsökkenés és épületkopás cimén Intéző Bizottság 20%-ot leszámitott és igy a vagyon értéke $103,198.20.

Teher.

Az Amerikai Magyar Református Egyesületnél 1934 december 31-én	$ 67,826.61
A Verba Sándor kamatmentes kölcsöne	200.00
Összesen 1934 december 31-én	$ 68,026.61

Mérleg.

Vagyon	$103,198.20
Teher	68,026.61
Tiszta vagyon 1934 december 31-én	$ 35,171.61

* * *

AZ ÁRVAATYA JELENTÉSE

az intézet 1934-ik évi müködéséről.

Mélyen Tisztelt Igazgatóság!

Intézetünk 1934. évi müködéséről a következő jelentést van szerencsém beterjeszteni:

I. ANYAGIAK.

Az elmult 1934. évben adományok tekintetében örvendetes javulás volt észlelhető. Részint a két árvaházi közös mozgalommal kapcsolatban, részint kizárólag a mi intézetünkre vonatkozólag az érdeklődésnek és támogatásnak fokozottabb bizonyságaival találkoztunk. Ezt igazolja az a tény, hogy az 1933. évi $4,332.03 adománnyal szemben az 1934. évben beérkezett adományok összege $5,900.72-t tett ki.

1. Adományok egyházaktól, egyletektől, magánosoktól.

$100.00-on felüli összeg a következő városokból érkezett be: Bridgeport, Conn. (Fairfield nélkül), $581.70; New York, N. Y., $536.74; Cleveland, O., $532.85; Toledo, O., $289.45; Pittsburgh, Pa., $273.72; Perth Amboy, N. J., $249.40; Chicago, Ill., $222.39; Roebling, N. J., $197.78; Homestead, Pa., $161.10; New Brunswick, N. J., $155.74; Ligonier, Pa., $146.24; Detroit, Mich., $143.20; Bethlehem. Pa., $126.25; Lorain, O., $123.04.

$75.00 és $100.00 között: East Chicago, Ind.; Fairfield, Conn.; Trenton, N. J.; Akron, O.; Youngstown, O.; Dayton, O. és McKeesport, Pa.

$50.00 és $75.00 között: South Norwalk, Conn. és Buffalo, N. Y.

$25.00 és $50.00 között: Fairport Harbor, O.; Carteret, N. J.; Flint, Mich.; Hartford, Conn.; Passaic, N. J.; Rankin, Pa.; Canonsburg, Pa.; Cliffside, N. J.; Duquesne, Pa.; East Pittsburgh, Pa.; Farrell, Pa.; Johnstown, Pa.; Lackawanna, N. Y.; Logan, W. Va.; Los Angeles, Cal.; Martins Ferry, O.; Scranton, Pa. és Yonkers, N. Y.

$15.00 és $25.0 között: Alliance, O.; Alpha, N. J.; Brownsvile, Pa.; Coatesvile, Pa.; Daisytown, Pa.; Flemington, N. J.; Hammond, Ind.; Kalamazoo, Mich.; Kreischerville, N. Y.; Middletown, O.; Milwaukee, Wis.; Morgantown, W. Va.; Racine, Wis.; Springdale, Pa.; Stamford, Conn.; Tonawanda, N. Y. és Vintondale, Pa.

$10.00 és $15.00 között: Basking Ridge, N. J.; Braddock, Pa.; Carnegie, Pa.; Jersey City, N. J.; Massena, N. Y.; Niles, O.; Phoenixville, Pa.; St. Louis, Mo.; Stowe, Pa.; Throop, Pa.; Wallingford, Conn. és Windber, Pa.

$10.00-nál kisebb adományok a következő városokból érkeztek: Anmore, W. Va.; Aurora, Ill.; Blairsville, Pa.; Bayonne, N. J.; Beaver Falls, Pa.; Bucyrus, O.; Canton, O.; Charleroi, Pa.; Clearance, Pa.; Columbus, O,; Commodore, Pa.; Congo, O.; Consumers, Utah; Dante, Va.; Depew, N. Y.; Derby, Conn.; Donora, Pa.; Ethel, W. Va.; Flaming Park-McKees Rocks, Pa.; Franklin, N. J.; Fremansburg, Pa.; Glen Gean, W. Va.; Granite City, Ill.; Hammond, La.; Hasting-on-Hudson, N. Y.; Helen, W. Va.; Indiana Harbor, Ind.; Joliet, Ill.; Kipling, Saskatchewan, Canada; Laurel, Pa.; Linden, N. J.; Lucerne Mines, Pa.; Lynch, Ky.; Manville, N. J.; Massilon, O.; Monaville, W. Va.; Nanty Glo, Pa.; Nazareth, Pa.; Nesquehoning, Pa.; Nettleton, Pa.; New Britain, Conn.; Newell, S. D.; New Canaan, Conn.; Norfolk, N. Y.; Oswego, N. Y.; Oxford, N. J.; Owendale, Mich.; Peekskill, N. Y.; Philadelphia, Pa.; Pocahontas, Va.; Poughkeepsie, N. Y.; Portage, Pa.; Punxsutawney, Pa.; Raymondsville, N. Y.; Roseton, N. Y.; Roxbury, Mass.; St. Paul, Minn.; Sharpsville, Pa.; Shelton, Conn.; Shinston, W. Va.; South Bend, Ind.; South River, N. J.; Stratford, Conn.; Tiltonville, O.; Townsend, Del.; Trauger-United, Pa.; Traveskyn, Pa.; Waycross, Ga.; Wharton, N. J.; Whitsett, Pa.; Whiting, Ind.; Wilkes-Barre, Pa.; Williamson, W. Va.; Willamstown, Pa.; Witherbee, N. Y.; Woodbridge, N. J.; Yatesboro, Pa.; Zerbe, Pa. Összesen 21 államból érkeztek kegyes adományok.

Az 1933. évi igazgatósági gyülés határozata alapján sajnálattal vagyok kénytelen nyilvánosságra hozni azoknak az egyházaknak a neveit, ahol az egyház, mint intézmény nem adott alkalmat a mult évben a református keresztyén hitnek jócselekedetek formájában való bizonyságtételére, noha egyes helyekről magánosok küldtek be adományt. Nem tartottak árvaházi vasárnapot és nem szolgáltattak be adományokat a következő egyházak: **A Reformed Church in the U. S.** fenhatósága alatt: Astoria, Bethlehem, Kreischerville-Rossville, Mount Carmel, a new haveni körzet, Perth Amboy, Phoenixville, Woodbridge, Barnesboro, Duquesne, Gary, (W. Va.), Logan, Pocahontas, Tams Windber, Zelienople, Ashtabula, Conneaut, Depew, Drakes-Congo, Medina, Gary, (Ind.), Joliet, Kearsarge. **A Presbyterian Church** fenhatósága alatt: Elgin, Bayonne-Jersey City, Elizabeth, Newark,

Wharton, Mineville, New York, Cleveland, Butler, Elldwood City, Kingston, Leechburg, Philadelphia, Yattesboro. **A Független Egyházból:** Scranton, Detroit, Donora, Leechburg, Windber és Windsor. **A Reformed Church in America** fenhatósága alatt: Souuth River, New Brunswick, Peekskill. **A Southern Presbyterian Church** fenhatósága alatt: Hammond, La. **Az Independens egyházak** közül: Peekskilll-Poughkeepsie, St. Loius.

Egyházaink, egyházi egyleteink és magános egyháztagjaink a mult, 1934. évben $3,607.62 összeggell támogatták árváinkat és öregeinket.

2. Egyletek és testületek adománya.

Ezen a téren ismét a Rákóczi Egylet vezetett, ahonnan a központtól és osztályoktól $147.50 adománnyt kaptunk. Utána a New Yorkban müködő Segélyegyletet kell megemliteni $100.00 segitségével. A Verhovay Segélyegylet fiókjai $86.14, a New Jersey Magyar Egyletek Egyesületének osztályai $32.00, a Woodmen magyar osztályai $30.00, a Bridgeporti Szövetség osztályai $11.75, a Ref. Egyesület osztályai $11.50 adománnyal segitettek. Más testületek hozzájárulása összesen $1,874.21 volt, ebből az "Amerikai Magyar Népszava" utján $168.66 összeget kaptunk.

Intézetünk érdekében az összmagyarság szép adományokkal igazolta be jóakaratát Roeblingen, Bridgeporton, Loganban, New Havenben, Clevelandban, Chicagoban és New Yorkban. Ez utóbbi helyen a Szent György Szövetség new yorki Szüz Mária osztályától 50 dollárt kaptunk. Bridgeportonn a Köteles István vezértestületi tag és Bay István által irányitott estély $300.15 jövedelemmel járt. Fogadják jószivü testvéreink hálás köszönetünket!

Az 1935. év legelején a pocahontasi, south chicagoi, whitingi, hammondi (La.) és a detroiti független egyházaktól érkeztek be adományok.

II. SZELLEMI ÉS LELKI ÉLET AZ ÁRVAHÁZBAN.

Árvaházunk 31 növendéke közül egy még nem iskolaköteles. A public schoolba járt 28, a high schoolba 2 gyermek. Ez utóbbiak osztályzata A. és B. jegyek között váltakozik, a public schoolba járó 28 gyermek közül az 1933—1934. iskolai év végén csak egy kapott elégtelen osztályzatot.

A gyermekekkel való beszélgetés alkalmával állandóan a magyar nyelvet használjuk és a hétköznaponként háromszor és a nyári vakációban két és fél hónapon át tartott magyar iskolát gyermekeink látogatták. A vallásos szellem ápolása végett, minden reggel és este rövid áhitatot, vasárnaponként pedig vasárnapi iskolát és istentiszteletet, bünbánati heteken pedig rendes istentiszteleteket tartottunk, amiket távollétemben az aggmenházi felügyelő végzett.

A nagyobb gyermekek hétköznaponkint egyszer C. E. gyülésre jönnek össze.

Fel kell emlitenem a mult évben alakult Irodalmi Önképző Társulatot, amelynek tagjai hetenként egyszer high schoolba járó növendékeink vezetése mellett valamelyik értékesebb, sok esetben magyar vonatkozásu könyv ismertetésével foglalkoztak.

A leányok közül Egri Ilona high schoolba járó növendék segitett az iskolai tanitásban és más két leánnyal felváltva végezte az istentiszteletek és áhitatok alkalmával az orgonázást. Az összes leányok kézi munkával foglalkoztak az árvaanya vezetése mellett, amely munkában Kozora Andrásné is segédkezett. A leányok megismerkednek a házi munka különböző ágaival is és a nagyobbak a főzésnél és sütésnél segédkeznek. A fiuk részint farmi, részint nyomdai, részint cipőjavitási munkát tanultak és a szobafestésben is gyakorolják magokat.

A gyermekek egészsége, szórványos hüléseket leszámitva, kifogástalan volt. Rendszeresen mérjük őket és szemmel láthatólag erősödnek.

Magaviselet tekintetében csak egy fiuval volt bajunk lopás miatt. Többen dicséretes munkát végeztek.

A high school egyik tanára, Mr. Matthews, azt a kijelentést tette, hogy az intézeti növendékek a legjobb tanitványai közé tartoznak. H. M. Donaldson tanitó pedig, aki a Myers Schoolban az V.—VIII. osztállyal foglalkozik, árvaatyának kedvező irásbeli jelentést adott.

III. AGGMENHÁZ ÉLETE.

Aggmenházunk a Kalassay Sándor felügyelő vezetése és közvetlen felügyelete alatt áll, akinek munkájában neje osztozott. Az Aggmenház müködéséért is árvaatya lévén felelős, hozzá aggmenházi felügyelő minden hónapban részletes jelentést küldött, aminek alapján igyekeztünk közös akarattal a hibákon segiteni, a napról napra felmerült problémákat megoldani. Az Aggmenházban is volt közös áhitat minden reggel és este. Az Aggmenház lakói közül mindazok a férfiak és nők, akik nem voltak betegek vagy gyöngélkedők, a háztartás és farm körül hasznos munkát végeztek.

Az Aggmenházba az elmult év folyamán is többen folyamodtak felvételért, mint az Árvaházba. Amennyiben az Igazgatóság az Aggmenházba való felvételt az Amerikai Magyar Református Egyesület tagjaira korlátozta, több felvételt kellett elutasitanunk. Aggasztó jelenség, hogy amerika magyarlakta helyein az Aggmenházaink gomba módjára szaporodnak és a jószándéku kezdeményezők nem vetnek számadást abban az irányban, hogy miként birják azokat fenntartani? Ismét hangoztatom, hogy ezen a téren a vezető magyar egyesületek és általában az amerikai magyar társadalom közös és sürgős cselekvésére van szükség!

E helyen mondok köszönetet Kalassay Sándor aggmenházi felügyelőnek a munkatársi hüségért és jóindulatért, valamint az összes munkásoknak a lelkiismeretesen teljesitett szolgálatokért.

IV. BESZÁMOLÁS MUNKÁMRÓL.

Az elmult évben az aggmenházi felügyelőve együtt 49 egyházközségben jelentünk meg árvaházi vasárnap tartása és 18 egyházi összejövetelen jubileumok, gyülések és intézetünk propagálása végett. Amikor itthon vagyok, a tanitást is végzem, főleg a nyári szünidő folyamán. Távollétemben aggmenházi felügyelő végezte az istentiszteleteket és sok esetben a hétköznapi áhitatot és vasárnapi iskolai tanitást.

A mult évben 6,157 levél ment ki és 582 csomagban 2,985 naptár. A gyermekek törzskönyvét és anyakönyvét, az intézet bevételi és kiadási naplóját vezettem, a gazdálkodást pedig vezettem és ellenőriztem. Aggmenházi felügyelő az aggmenház dolgairól vezetett pontos naplót.

Hálás köszönetemet fejezem ki az Intéző Bizottságnak, Igazgatóságnak és Vezértestületnek a megértésért és segitségnyujtásért, továbbá a magyar napi- és heti lapoknak az intézet részére nyujtott publicitásért, valamint a Független Egyháznak az ajándék gyanánt küldött vasárnapi iskolai leckékért, maradok szolgálatra készen,

őszinte tisztelettel:

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

HALOTTAINK.

AKRON, O. Bényi Pálné 54, Kovács János 28, Berka Dezső 14, Tóth Béláné 33 éves korában elhunytak. — Somogyi Ignáczné, szül. Pető Rozina Zala megye, Sümegről származott 62 éves korában junius 6-án meghalt. — Nagy Jánosné, szül. Szabó Mária, a Kisküküllő megyei Dombóról vándorolt ki.

ASHTABULA, O. Csámfordy Józsefné 69 éves korában költözött el.

BETHLEHEM, PA. Bátory Mártonné február 18-án, Muray Ferenc márc. 19-én, Besse Sándor 46 éves korában, Delbó László 51 éves korában szeptember 22-én meghalt. Kránycc Sándor márc. 27-én, Monok Mihály váratlanul márc. 31-én, Horváth János 52 éves korában, Kaskó Jánosné, ki férjével 43 évvel ezelőtt jött Amerikába, október 5-én hosszas betegség után meghalt. Ifj. Jáni András 29 éves korában operációban hunyt el. Mákos Lászlóné 61 éves volt halála alkalmával.

BRIDGEPORT, CONN. Kóka András julius 10-én váratlanul meghalt. Szinnyey József 30 éves korában julius 21én elhunyt. Özv. Pikor Istvánné szül. Gönczi Mária junius 22-én 82 éves korában, Rupp Györgyné 40 éves korában, Novotnik János Szerencs, zemplénmegyei születésü, 54 éves korában meghalt. Tirnády Sámuel öreg amerikás március 15-én, Hübler Kálmán 52, Veres Ferencné, Hegedüs Károlyné 56 éves korában, Németh Gáborné, szül. Bors Ilona Csesznek veszprémmegyei születésü 36 éves korában, Ladányi Jánosné 48 éves korában, Horváth Istvánné, szül. Breitenbach Terézia, Sima abaujmegyei születésü 63 éves korában, Ország Dánielné 44 éves korában, Heredovszky Ferenc 53 éves korában augusztus 27-én, Weres János 48 éves korában, automobil-szerencsétlenség folytán, Ladányi Jánosné 1935 jan. 28-án, Csire József febr. 5-én, Margitay István jan. 30-án, Pető Péter Pátroha szabolcsmegyei születésü 49 éves korában október 22-én, Járkóczky Ilonka 15, Varga Pálné 60, Márta József szászfai (abauji) 53 éves korában halt meg. Miski Sándor május 5-én, Kozma János 65, Majher József rövid betegeskedés után hunyt el.

BROOKLYN, N. Y. Arbán Gyula nyitrai, nyitramegyei születésü, volt huszárfőhadnagy 39 éves korában tragikus körülmények között elhunyt.

BUFFALO, N. Y. Kristin Miklós Olcsva szatmármegyei születésü, 72 éves korában meghalt. Hetey Jánosné zemplénmegyei, Bodrog-Olaszi születésü, 45 éve jött Amerikába, 80 éves korában, Mrs. E. Knudson 1934 dec. 13-án, Hudák Albert szeptember 24-én meghalt, Barna Traján és neje Erdélyi Ida hirtelen halállal, Mihók György 38 évet töltött Amerikában, márciusban, Hoppel Károly 65, Kovács Sándor 24 éves korában halt meg. A lelkészüknek édes atyja, Szeghy János, hosszas gyöngélkedés után 1935 julius

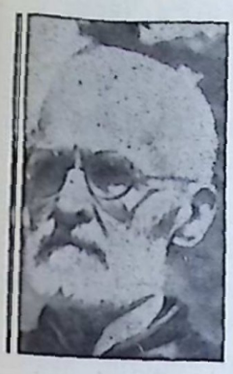

4-én örök létre szenderült. Született Zemplén megye, Uporban 1862 augusztus 18-án. Amerikába vándorolt 1885-ben és 1887-ben nőül vette, született Mankovits Máriát. A magyar közéletben mindig tevékeny részt vett, először Hazleton, később Throop Pennsylvaniában, ahol alapitó tagja volt az ottani ref. egyháznak és számos évig gondnoka. Egyik uttörője volt az amerikai magyarságnak s mindvégig megtartotta, sőt bizonyságot tett igaz magyar református lelkületéről.

BROWNSVILLE, PA. Tóth István, aki Zemplén megyében, Kisdobszán született, október 9-án meghalt. Morvecz Henrikné 65, Hajdu Jánosné 72, Lovász Imréné 50, ifj. Simon István 26, Kotrocó Józsefné 65, Lenkei János julius 26-án szerencsétlenség folytán hirtelen elhunyt.

CHICAGO, ILL. Balázs Lajos automobilszerencsétlenség következtében, Josepovics József agyvérzésben, Berta János Zemplén megye királyhelmeci születésü 52 éves korában október 4-én szerencsétlenség folytán, Kiss Károlyné 1934 nov. 15-én elhunyt. Nagy Sebestyén 57, Zadravecz Imre 48, Bogdány József 52, Thury József 52 éves korukban fejezték be földi életüket.

COLUMBUS, O. Herevdovszky Sándorné 38 éves korában, julius 30-án, Berki Endre 24 éves korában, Tamás Jánosné szül. Fray Zsuzsánna 63 éves korában meghalt.

CLEVELAND, O. Szabonya János Tornalja, Gömör megyében született, 1900-ban jött Amerikába, Clevelandban 12 évig lakott, junius 25-én szerencsétlenség folytán hirtelen meghalt. Dr. Király Albert 59 éves korában, Konrád Lajos 63 éves korában, Kálmán József julius 2-án hosszas betegség után, Sipőcz József 47 éves, Szopkó R. Gusztáv 1935 julius 4-én, Tupta Sándor 50 éves, Gyás Imre Nagyvárad, Bihar megyei szülésü 63 éves korában, julius 13-án, Csöngei Lina 26, Chapek Ferenc 51 éves, Ruszin János julius 11-én, Krekus Károly 63 éves magyar, Kökövics István julius 18-án, Szitás János 22 éves korában, Czakó Márton kolozsvári születésü 79 éves korában rövid szenvedés után julius 20-án, Török Gyula egyetemi hallgató 24 éves korában, Majoros János 25 éves korában, Tóth József 1934 december 4-én, Özv. Szijjártó Antalné, szül. Bocskay Erzsébet aug. 5-én, Székely Pálné 48, Saphir Salamonné 59, Dumján Bertalan nagykaposi, ungmegyei születésü 70 éves korában aug. 13-án, Fencsik Ödön 55, Belánszky Antal 60, Csáti Lajos kossuthfalvai, bácsbodrogmegyei születésü 63 éves korában rövid szenvedés után szeptember 10-én, Truzsi Vilmos 1935 jan. 17-én, Id. Szaszák István, aki Abaujmegye Szemere községben született, 59 éves korában szeptember 21-én, Varga Jánosné 1935 jan. 16-án, Füleky Gézáné szivbajban, Wass Lajos 46 éves korában, Ifj. Boros Károly érendrédi szatmármegyei születésü és neje Boros Károlyné, született Papp Mariska és kis leányuk Boros Mancika. Boldog házasságuk 6. évében automobil szerencsétlenség folytán 1935 október 9-én meghaltak. Kristóf András németszentpéteri születésü 50 éves korában, Gerzsenyi Gyula kisbégányi, beregmegyei születésü 65 éves korában julius 11-én elhunyt. Balogh József egri származásu magyar, Tóth Józsefné, szül. Zöldi Borbála, 61 éves, Grüll Lénártné, szül. Gáll Mária, Tóth P. Pálné, szül. Kovács Juliska elhunytak. Tóth János 79 éves korában hunyt el. Göncz Ruszkán született. Süveges Erzsébet 21 éves korában, Kelemen József szintén 21 éves korában, Kovács Antal 49 éves korában, Özv. Marcinkó Mihályné márc. 2-án, Kosztik László márc. 7-én, Bihari Kálmánné 52, Özv. Bagi Jánosné és Kiss Ferenc márciusban, Tóth Pálné 45, Jakab András 30, Kinczel Ferenc 38, Nagy Sándorné 39, Nagy Sebestyén 57, Ferenczy Sándor 49, Irinyi Sándorné 64, Petró János ápr. 25-én, Mészáros Jánosné márc. 19-én, Csuhay Imre 55, Sonkoly Sándor máj. 16-án, Kassay Kálmánné máj. 9-én, Béres Pál 63 éves korában, Ökrös József jun. 20-án hunytak el.

CRESCENT-MARTINSFERRY, O. Desnyai István 18 éves korában, Kovács Károly 52 éves korában szerencsétlenség következté-

ben elhunyt. Takács János 18 éves korában halt el. Rusznák Istvánné is elhunyt. Szirony István 56 éves korában tért a sirba. Tőzsér Ilonka 12 éves, Galkó Jánosné 61, Szücs György Wheirtonban 49 éves korában halt el, Csomasz Károly febr. 20-án, Hajdu Sándor hirtelen halállal, Takács Gyula 57 éves korában költözött el.

DAYTON, O. Kocsis Sándor 79 éves korában szállott sirba. Orbán Józsefné 39, Pompos Gyula 17 éves korában hunyt el.

DETROIT, MICH. Knitli Béláné 54 éves korában, ifj. Németh Albert 14 éves korában, Beke Sándor karcagi születésü, 80 éves korában, boldog házasságának 55-ik évében julius 11-én váratlanul, Nagy Ferencné 60 éves korában, Papp Menyhértné, szül. Cséke Emma Cégénydányád, szatmármegyei születésü, 68 éves korában, Szabó József 44, Ritók József 43, özv. Karácsony Józsefné, született Balog Juliánna 55 éves korában, Juhász Istvánné 1935 jan. 6-án, Kacsó József 59, özv. Miglecz Jánosné, szül. Csorósz Erzsébet zemplénmegye bodrogszerdahelyi születésü, 70 éves korában, szeptember 12-én, Kish András szatmármegyei fülpösdaróci születésü, 64 éves korában, Kottyán István 60 éves korában, Harold Whitené, született Székely Erzsébet 26 éves korában, október 7-én, Tar Mártonné 53 éves korában, Récsei Sándor, vilonyai veszprémmegyei születésü, életének 63-ik, boldog házasságának 37-ik évében, október 8-án meghalt.

DILLONVALE, O. Balázsi Géza 24 éves korában automobilszerencsétlenség következtében elhunyt.

DRAKES, O. Ádám János iskei, ungmegyei születésü régi amerikás május 5-én elhunyt.

DUQUESNE, PA. Démán Dezső a gömörmegyei Jolsva községből vándorolt ki, julius 29-én, Fodor Albert 48 éves korában hunyt el. Koncz István szatmármegyei, panyolai születésü elhunyt.

GARY, IND. Valócsik Dániel 44 éves korában költözött el, Gyüre Ilonka 17.

EAST CHICAGO, IND. Ifj. Máté István budapesti születésü 25 éves korában, Koj Gábor tisza-beregi születésü, 60 éves korában meghalt.

ELIZABETH, N. J. Id. Varga János julius 20-án, Schamberger Gyuláné, született Bencsik Erzsébet október 8-án elköltözött.

FAIRPORT HARBOR, O. Id. Horváth Kálmán 1934 nov. 19-én, Demeter János 60 éves korában elhunyt.

FLAX HILL ROAD. Soltész Miklós 60 éves korában meghalt, Járay Imre 47 éves korában költözött el.

FLINT, MICH. Petrikó Ferencné, született Szatmáry Róza, tenkei, biharmegyei, 58 éves korában szept. 30-án meghalt.

FRANKLIN, N. J. Özv. Pásztor Jánosné hirtelen halállal.

GARFIELD, N. J. Szarka Elsie 8 hónapi szenvedés után 18 éves korában szeptember 13-án meghalt, Szlabincsák Mihályné 73 éves korában költözött el.

HAMMOND, IND. Szanyi József ügyvéd szeptember 13-án tragikus körülmények között fejezte be életét.

GRANITE CITY, ILL. Hideg Sándor 46 éves korában febr. 14-én.

HELLERTOWN, PA. Bognár Sándor 56, Murai Károly 56 éves korában fejezte be életét.

HOMESTEAD, PA. Császár Imre Vilmos automobil baleset folytán 6 éves korában, Kokó Györgyné, született Rozgonyi Anna hosszas betegség után szeptember 29-én meghalt, Németh Viktor 21 éves korában, Yurcsó István magyarbődi, abaujmegyei származásu, 46 évi boldog házasélet után 67 éves korában szeptember 10-én szivszélhüdésben elhunyt. Buzgó egyháztag és alapitó tag volt.

INDIANA HARBOR, IND. Özv. Szakál Józsefné 72 éves korában, okt. 6-án, Krohman Gyuláné, született Sándor Zsuzsánna életének 44-ik évében szeptember 27-én, Ágoston Péterné 1935 jan. 22-én elhunyt.

JERSEY CITY, N. J. Gyenge Lajos automobil szerencsétlenség következtében 4 éves korában fejezte be földi pályafutását.

JOHNSTOWN, PA. Jankovics István 51, ifj. Urbán András 25 éves korában elhunyt. Krivulka Károly lelkész hosszas betegeskedés után operálás következtében október 17-én elhunyt. A nemeslelkü, jóságos pap a gömörmegyei Páskaházán 1895 május 14-én született. Gyönge, törékenytestü gyermek volt, akinek kiváló lelki és szellemi tulajdon-

ságai már korán mutatkoztak és kis gyermek korában a középiskolai zenekarnak lett a karmestere. Mikor szülei Amerikába vándoroltak, ő is kijött. Laky Zsigmond lelkész felismerte kiválóságát és a bloomfieldi kollegiumba juttatta be, majd Pittsburghban, a Western Seminaryban folytatta tanulmányait. A homesteadi templomban szentelték lelkészszé. Fleming Parkban, Homesteadon, Toledoban segédkezett a lelkészi munkák végzésénél, majd fairporti, ashtabulai és hat évven át johnstowni lelkész volt.

Elköltözése nem volt váratlan, mindazáltal gyászba boritotta azokat, akik őt ismerték és szerették. Ezek között első sorban hűséges hitvesét, Lengyel Erzsike diakonisszát, aki hosszas betegeskedése alatt önfeláldozóan gondozta, továbbá kedves gyermekeit: Róbertet és Sárikát, megtörtszivü szüleit, testvéreit, rokonait, lelkésztársait és ragaszkodó gyülekezetét.

Krivulka Károly jánosi szelidségü, egyenes jellemü keresztyén pap volt. Aki őt megismerte, az megtanulta becsülni. Ezért folyt le temetése őszinte és nagy részvét mellett október 21-én, amikor Dr. Schaeffer predikált angolul, Dienes Barna egyházmegyei elnök pedig magyar nyelven mondotta felette a bucsuztatót. Az igaznak emlékezete áldott! **Petercsák András** márc. 4-én költözött el.

KULPMONT, PA. Delbó Imréné 20 éves korában 1934 nov.-ben elhunyt.

LACKAWANNA, N. Y. Hetey Pál szabolcsmegyei, nyirgelsei születésü, 52 éves korában sulyos operálás után szeptember 14-én meghalt. Vezető, köztevékenységben buzgó férfiu volt.

LEECHBURG, PA. Nyiri Jánosné, az árvaház jóltevője ápr. 10-én elhunyt.

LINDEN, N. J. Horváth Ferenc 1935 jan. 10-én hunyt el.

LOGAN-POCAHONTAS, VA. Ujhelyi Lászlóné, született Nyiri Rozália a szatmármegyei Szamosbecsről 25 évvel ezelőtt jött Amerikába, szeptember 2-án elköltözött. **Kovács János** 50 éves korában bányaszerencsétlenség folytán elköltözött, **Széll Józsefné** 31, **Kovács Pálné** 55 éves korában hunyt el.

LONG ISLAND CITY. Csipkay Gáspár debrecsaknai, erdélyi születésü 52 éves korában meghalt.

LORAIN, O. Nagy gyász érte az amerikai magyar reformátusságot a **Csontos Béla** loraini lelkész váratlan elhunyta következtében. Csontos Béla lelkész családjával együtt vett részt az Amerikai Magyar Református Egyesületnek 1935 junius havában Ligonierban tartott konvencóján és a nagygyülés után Ligonierban, az árvaházban töltötte vakációját, amit ő annyira szeretett és ahol őt is szerették. Junius 28-án még részt vett a Kennywood Parkban tartott árvaházi ünnepélyen, amely után éjszakának idején autóján utnak indult. Junius 29-én hajnalban érte a végzetes baleset: autója neki ment egy hidnak, amikor már egészen közel voltak Lorainhoz. Ő azonnal szörnyet halt, felesége megsérült, két kis gyermeke: a 3 éves László és 7 éves Thelma csak karcolásokat szenvedtek.

Temetése hivei, barátai és a lelkészi kar őszinte részvéte mellett julius 3-án ment végbe. Felette régi barátja, Hegyi Sándor hirdette a vigasztalás igéit.

Csontos Béla 1898, február 14-én született Gönczön, Abauj megyében. 5 éves korában elvesztette szüleit. Az árvát nagyanyja ne-

velte fel. Alsóbb iskolái elvégeztével Budapesten végezte a theológiát. Itt vallás-tanitó lelkész és dr. Ravasz László, ref. püspök titkára lett. Majd Keszthelyen lelkészkedett egy évig. Tanulmányuton is volt hosszabb ideig Aberdeen, Skóciában, az ottani hires egyetemen. Óhazai tartózkodása alatt különösen az ifjusági munkában vett tevékeny részt. 1926-ban vette feleségül a Kispestről származó Séta Irma diakonisszát, akivel a következő évben a Wintondale, Pa-i egyház hivására Amerikába jött. Innen 1928, dec. havában Lorainba ment, ahol haláláig vezette az egyházat.

Az elköltözött nemes lélekre gondolva jól esik hitünknek felkiáltani: "Hiszem a szentek egyességét és a boldog, örök életet!"

Szücs József, szatmármegyei csekei születésü, 64 éves korában loraini tartózkodásának 27-ik évében junius 28-án szivszélhüdés következtében, **Özv. Katócs Andrásné** 69 éves korában szeptember 14-én meghalt. Alapitó tagja volt a loraini ref. egyháznak. **Özv. Kazup Pálné** is elhunyt.

McKEESPORT, PA. Balog Gáborné, született Dávid Julia 71 éves korában julius 20-án, **Tóth Jánosné**, született Gerő Julianna, aki a beregmegyei Bótrágy községből vándorolt ki, augusztus 1-én, **Dari József**, szatmármegyei szatmárhegyi születésü 62 éves korában, **Szabó Rodgers** szerencsétlenség következtében, **Hegyi Károly** 9 éves korában, **Papp Istvánné** szeptember 12-én, **L. Simon József** 31 éves amerikás 1934 nov. 12-én, **Szabó Jánosné** 1934 nov. 27-én elhunyt.

MORGANTOWN, W. VA. Ifj. Deák József 19 éves korában, **Zetty Sándorné** 55, Pál Péter életének 62-ik, boldog házasságának 36 évében julius 31-én szivszélhüdésben meghalt.

NEWARK, N. J. Holub Vilmos 1934 dec. 12-én elhunyt, **Templey Sándorné** 1935 jan. 3-án, **Kovács János** 53 éves korában, **Özv. Bakli Istvánné** hosszas szenvedés után julius 16-án meghalt.

NILES, O. Kiss Józsefné, warreni lakos 75 éves korában elhunyt.

NEW BRUNSWICK, N. J. Katona Sándor plainsboroi lakos 60 éves korában tért siri nyugalomra, **Tamás Gyula** 52 éves korában fejezte be földi életét, **id. Novák Imre** 65, **Christian Vilmos** 27 éves korában, **Szalacsi János** 37 éves korában ápr. 22-én elhunyt. Szatmármegyében Kocsoron született. Buzgó egyházi munkás volt.

NEW YORK, N. Y. Csanády Dezső gépészmérnök 40, **Borsó Eszter** 65 éves korában elhunyt. **Tóth András** 53 éves magyar febr. 21-én elhalt. **Szabadka János** 51, **Gyerkes Jánosné** 50, **Dr. Fényes Lajos**, kiváló hirlapiró ápr. 8-án, **Gyenes János** 52, **Sener Péter** ápr. 22-én, **Balyó József** 74 éves korában fejezte be földi életét, **Hornung Béla**, az Am. Magyar Ref. Egyesület alapitó tagja.

PASSAIC, N. J. Tegze László. Az elmult év december nyolcadikára temetésre hivták meg a magyar református lelkészeket. Azután a két hirtelen jött haláleset után, amelyek **Urbán Endrét** és **Boros Jenőt** ragadták el a lelkészi karból, nem hatott meglepetés gyanánt a Passaicról jött gyászjelentés, mert **Tegze Lászlóra** megváltás volt a halál. Az utolsó négy-öt esztendő alatt olyan volt az élete, mint az élő-halotté. A nagy, hatalmas férfi, aki valamikor Debrecenben nagybotos volt, derékban tört meg. Minden szerve teljesen ép volt, de lábai felmondták a szolgálatot. Nem tudott járni ő, aki ugy szeretett menni, mengedélni s utközben figyelni, embereket látni, nézni, tanulmányozni. Nem tudott járni. Oh, milyen kinzó, emésztő volt az a gondolat, hogy ő, ugy szeretett felmenni a kathedrába: többé nem megyen fel. Sokszor találkoztam vele hosszas betegsége idején, ott ültem az asztalánál s belenéztem szelid, kék szemébe s mindig ezt az egy vágyat láttam szemeiben felcsillanni, hogy szeretne felmenni még egyszer a szószékbe, hogy beszélhetne arról a nagy kegyelemről, amely megjelent a mi Urunkban, a Jézus Krisztusban. És nem végezhette azt a szolgálatot, amelyet a legjobban szeretett. Egyike volt a legjobb egyházi szónokoknak. Minden beszéde szépen kidolgozott beszéd, mert azok közül az emberek közül való volt, aki tudta, érezte, hogy a szószékben az Isten előtt áll. Hivei, minden vallásfelekezetü magyar ember szerette Passaicon, mert ő tényleg megvalósitotta a mindennapi életben is a szeretetnek a parancsolatát. Amikor még járni tudott, mindenki megsüvegelte s mikor a templom előtt

üldögélt, minden járó-kelőt megszólitott. Ezek a beszélgetések voltak lelkének az ébrentartói.

Tegze László született 1856 Május 19-ikén Ugocsa megyében, Fertős-Almás nevü községben. Elemi iskoláinak az elvégezése után Máramaros-Szigetre ment a gimnáziumba s itt tette le az érettségi vizsgát is. Szülei a jogi pályára szánták, de ő szive sugallatát követve, a lelkészi pályára lépett s a theológiai tanfolyamot Debrecenben végezte el s itt nyerte lelkészi oklevelét is. Hires diák volt. Hatalmas alakja olyan volt, mint a Sáulé, ki válltól felfelé magasabb volt mindden embernél. Természetesen tagja volt mindden diák társulatnak, az önképzőkörnek, az énnekkarnak és a tüzoltó társulatnak, amelynek nagybotosa volt.

Tanulmányainak az elvégezése után természetesen segéd-lelkész lett és pedig Nagy-Bányán, Szatmár megyében, hol mint vallástanitó is munkálkodott. 1882-ben a verbőczi egyházközség, amely Máramaros megyében van, választotta meg lelkipásztorává, majd 1886-ban szülőföldjére hivatott meg lelkésszé s itt tizenkilenc esztendőn keresztül viselte a lelkészi hivatalt s 1905-ik év őszén jött Amerikába, hol a detroiti egyház lelkészi állását foglalta el. Itt ő épitette fel az első templomot s a lelkészlakást rendbe hozatta, majd később Passaicra hivatott meg s itt végezte nehéz munkáját Istennek dicsőségére, hiveinek szeretete és buzgó egyházias sága között. Megbetegedése általános részvétet keltett, de mindenki remélte, hogy még legyőzi az erős test a betegséget. Ám nem ez történt. A test sokáig ellen állott a betegség támadásának, de végre is összetört s életének a fáklyája a mult év december első napjaiban kialudt. Elmultak fájdalmai, megszünt a harc és elkövetkezett a béke, a megnyugvás az ő életében is.

Mindnyájan szenvedünk. A magunk keresztje mindig a legsulyosabbnak tünik fel előttünk. Jaj, pedig sokszor a mi fájdalmaink milyen kicsinyek a mások fájdalmaihoz mérten. Keresztjeink milyen könnyüek, a mások keresztjeinek a sulya mellett. Tegze Lászlónak a keresztje volt a mi keresztjeink között a legnehezebb. A felesége, aki ma is él, évtizedeken keresztül élő halott . . . A fia, akiért élt, akiért munkálkodott, amikor célhoz ért, amikor kinyilott előtte az élet: akkor dobta el magától az életét . . . És még se panaszkodott soha . . . Nem hiszem, hogy valaki panaszolkodni hallotta volna. Viselte a keresztjeit teljes megnyugvással, Istenben vetett erős hittel . . . !

Világosan lehetett látni rajta, hogy a Krisztusnak a levele volt mi hozzánk a gyarlóbbakhoz. Az Isten élő lelkével irott levél volt, nem kőtáblára irott levél, hanem a szivre irott levél. Ő mindig arra törekedett, hogy a sötétségből a világosság ragyogjon fel. Átadta magát Istennek, aki maga gyujtott világosságot az ő szivében, hogy az ő arcán, a szenvedések között is ragyogjon Isten ismeretének, Istenbe vetett hitének, a Jézus Krisztus iránt való hüséges szeretetnek a fényessége. Tudta, hogy az ő szenvedése — nem pillanatnyi a mi mértékünk szerint, hanem hosszantartó, — a dicsőség mérhetetlen nagyságát szerezi meg a számára. Érezte, hogyha az ő külső embere lassan feleméstődik is, a belső ember napról-napra megujul és igy megy át az életre!

Vajha az ő hosszas szenvedése megtanitana mindnyájunkat arra, hogy mindnyájunknak meg kell jelennünk a Krisztus itélőszéke előtt, hogy kiki elvegye a jutalmát annak, amit testben tett, jót vagy rosszat..... Egyedül ez a tudat vezethet az örök életre!

Tegze László élete áldott élet volt, mert szenvedései között is tanitónk volt . . . Vaj-

ha, mint igaz tanitványok láthatnánk meg őt Urunknál, a Jézusnál! (K. S.)

PEEKSKILL, N. Y. Szabó Mihály 80 éves korában elhunyt. Alapitó tagja az egyháznak.

PERTH AMBOY, N. J. Varga István ungvári születésü, 57 éves korában szeptember 6-án, Takács Dezső sokorópátkai, győrmegyei születésü, életének 37, boldog házasságának 9-ik évében, rövid szenvedés után julius 8-án, Bihari Gábor 1935 febr. 10-én, Kojsza Károly 59 éves korában elhunyt.

PHILADELPHIA, PA. Mocsáry Antalné 62 éves, özv. Korbély Mátyásné 79 éves, Baráth András szeptember 29-én 63 éves korában meghalt.

MILWAUKEE, WIS. Szabó József 51, Garpole Emmánuelné 45, Wida Dávid 66 éves korában távozott el.

PITTSBURGH, PA. Stefán András 52, Soltész Sándor 26, Juhász József, abaujmegyei vaskói illetőségü, 45 éves korában, október 17-én, özv. Hornyák Andrásné 1934 dec. 5-én, Balogh Ferenc 1935 jan. 21-én, özv. Kovács Mihályné 46 éves korában, özv. Heiszter Jánosné 76 éves korában, Szekeres István 58 éves korában halt meg.

PORTAGE, PA. Ráski István 1934 nov. 12-én elhunyt.

ROEBLING, N. J. Horváth Imre márc. 10-én, ifj. Albert Sándor 20, Selyebi Lajos 54 éves korában, Halász Jánosné szilágymegyei, szilágycsehi születésü szerencsétlenség folytán, Kappányi Sándor veszprémmegyei moszlopi születésü, hosszas betegség után julius 5-én meghalt.

ROMULUS, MICH. Porcs Benjáminné 43 éves korában elhunyt.

SHELTON, CONN. Szabó Lajos 26 éves korában október 20-án elhunyt.

RICHMOND, IND. Domonics János 69 éves korában hunyt el.

SOUTH BEND, IND. Isza István automobil-baleset folytán szeptember 27-én meghalt.

ST. LOUIS, MO. Horváth Jánosné, Kiss-Sároslaki, vasmegyei születésü 60 éves korában fejezte be földi életét.

SO. NORWALK, CONN. Kardos Imre, 66, Bábás Dávid 46 éves korában elhunyt, Csehi István 87, Mészáros Jánosné 67 éves korukban költöztek el. Erdős Józsefné és Kun Pálné ugyanazon a héten költöztek el.

SO. RIVER, N. J. Id. Kósa István 50 éves korában okt. 28-án elhunyt.

TOLEDO, O. Zsigó István 76 éves korában elhunyt. Abaujmegyéből Terestenye községből származott és 76 éves volt. Pető István Port Clintonon 60 éves korában, Barta Lajosné 52 éves korában hunyt el. Gombos Bertalan 17, Petők Endre fiatal korában költözött el.

TONAWANDA, N. Y. Sáska József 59 éves korában, Winnai Gyula hirtelen halállal haltak meg.

TORRINGTON, CONN. Winters C. Tóbiásné 25 éves korában hunyt el.

TRENTON, N. J. Özv. Pataki Jánosné 59 éves korában, B. Kovács Andrásné, szül. Lipták Zsuzsánna abaujmegyei, demecseri születésü, életének 60-ik évében, boldog házasságának 40-ik évében meghalt. Rehó András 48 éves korában, Szakács Lajos 45 éves korában, özv. Balázs Istvánné 85 éves korában, Szabolcsi Sándor hirtelen halállal, Németh Lillian Mária 7 hónapos korában, Kalapos Jánosné 60, Beke Antal szilágymegyei nemeskeczei születésü, szeptember 5-én elhunyt,

TERRE HAUTE, IND. Özv. Csatlós Ferencné, abarai illetőségü 56 éves korában elköltözött.

WALLINGFORD, CONN. Özv. Urbán Józsefné febr. 2-án hunyt el, özv. Jósvay Pálné márc. 1-én hunyt el.

WHARTON, N. J. Kiss János. Előttem áll deli, sugár alakja. Nem az alföldnek, hanem Dunántulnak a szülötte. Erősen szőke férfi, a beszéde nekünk borsodi, abauji magyaroknak egy kissé feltünő, érdekesen hangzó beszéd. Először akkor találkoztam vele, amikor 1895-ben kiszállottam Phoenixvillébe. Papp Istvánnak a házához gyülekeztek össze a bünbánati istentiszteletre a testvérek s talán ennek az istentiszteletnek a közvetlensége, aztán urvacsoraosztásunk felségesen egyszerü méltósága annyira meghatotta, hogy azonnal bejelentette, hogy áttér hozzánk. Áttérése nem olyan értékü volt, mint igen sok embertársamé. Öntudatos kálvinista lett és az ma-

radt egész életén keresztül, olyan munkás az egyházban, aki soha nem szégyenelte a munkát, hanem hüséges maradt s odaadással, kiváló nagy buzgósággal munkálkodott az anyaszentegyházért.

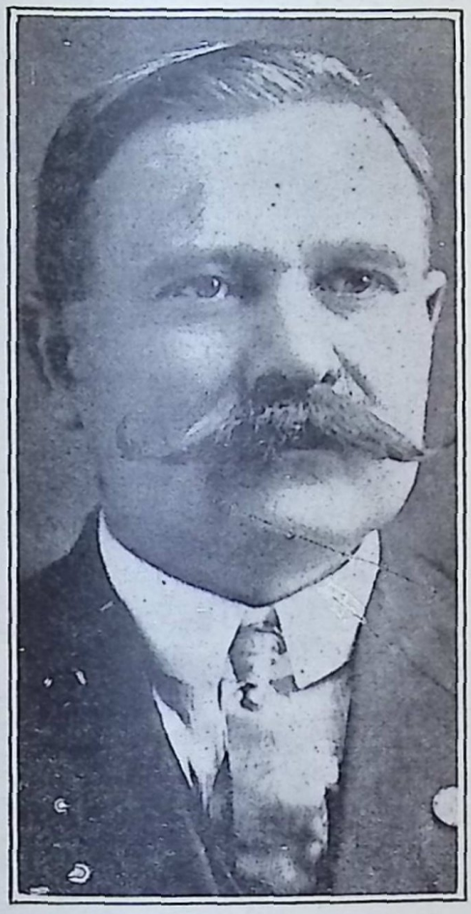

Phoenixvillében, mindjárt az egyesületi osztály megalapitásakor 1896 Szeptember 9-ikén tisztségre választatott. Az osztálynak az ellenőre lett. Tevékeny részt vett azokban az előkészitő munkálatokban is, amelyek a phoenixvillei egyháznak a megalapitására vezettek, de már ebben az időben Bridgeportra költözött a **Papp István** családjával, amely családból már előbb feleséget vett magának: **Papp Rózával,** akivel **Csánfordy Ferenc** előtt kötött házasságot, 1897-ben December 26-ikán, boldog házasságban élt élete végéig. Bridgeportban is élénk részt vett az egyházi életben s mikor átalköltöztek Newarkba s ott, mikor az egyház szervezésének a mozgalma megindult 1904-ben, Kiss János egész családjával együtt ott volt az alapitók között, s mint az egyháznak a pénztárnoka mindig hiven sáfárkodott a reá bizottakban. Volt idő, amikor itt is zavaros idők támadtak. Sokan lehulltak az egyház életének a fájáról, de **Kiss János** és **Papp István** mindig hiven kitartottak. Az egész család olyan munkásságot fetjett ki az egyház életében, hogy elmondhatjuk ő róla, hogy mindig azzal az erővel szolgált, amelyet Istentől nyert, hogy mindenben megdicsőüljön az Isten a Jézus Krisztus által. Isten meg is áldotta érte. Leánya Jolánka tiszteletes Dezső Jánosnak lett a felesége, aki az édes atyja nyomdokain járván, édes anyjának a példáját követvén, nem magamutogatásból, hanem Krisztus iránt való szeretetből dolgozik azon a mezőn, ahová az Ur rendelte.

A szülék a gyermekek szerető otthonában találtak nyugodalmat. A mult évben, amikor betértem a whartoni lelkészlakásba, nagy örömmel láttam a régi munkatársakat. Testben már betegek voltak, de a lélek a régi. Emlékek raja, ismerősök képe támadt fel a lelkünkben s most, hogy e sorokat irom, nem az elbetegesedett embert látom, hanem a délceg, szőke ifjut, aki egész életét odaszentelte Jézus Krisztusnak, aki az ő magaviseletével mutatta meg az ő cselekedeteit bölcs szelidségben. Gyors volt a hallásra, lassu a szólásra. Cselekvője volt az igének és nem csupán hallgatója. Ő beletekintett a szabadság tökéletes törvényébe és megmaradt a mellett, miután nem feledékeny hallgató, hanem tettel cselekvő ember volt s mindig boldog volt az ő cselekvésében.

Ilyen ember volt **Kiss János,** aki 1871 Május 28-án született Agyagoson Sopron megyében. 1890-ben jött Amerikába s itt Phoenixvillében jutott először munkához. A phoenixvillei magyarok között korán feltünt a messze sopronmegyei ifju s utóbb teljesen beleolvadt az itteni magyarságnak az életébe. 1897-ben vette feleségül a gönczi származásu Papp Istvánnak a leányát, s ebből a boldog házasságból két gyermek, Jolán és Sándor született.

Egyesületünk életében szinte a kezdettől fogva tevékeny részt vett. Előbb, mint a phoenixvillei osztálynak az ellenőre, majd jegyzője s később Newarkon éveken keresztül, mint osztályjegyző teljesitett szolgálatokat az egyesület kebelében.

Az ilyen munkások azok, akiknek a példája arra int, hogy a lankadt kezeket, a bá-

gyadt térdeket egyenesitsétek ki! Vajha azok, akik reményt veszitve, hitet megtagadva ellenségeivé lettek az anyaszentegyháznak, ugy cselekednének, mint **Kiss János** cselekedett, aki félretéve minden akadályt, szakitva hagyományokkal, kitartással futotta be az előtte levő küzdőteret, feltekintve hitünk megalapitójára és bevégezőjére, Jézusra, aki az előtte levő öröm helyett, csekélybe véve a gyalázatot, keresztet szenvedett és az Isten trónjának a jobbjára ült.

Kiss János is ide érkezett, mert kitartott a kisértésben, kiállotta a próbát s igy elnyerte a koronát, amelyet az Ur megigért azoknak, akik őt szeretik!

Emléke áldott lesz azok között, akik ismerték és akiknek munkatársa volt!

Csurgai Sándor 48 éves korában augusztus 20-án meghalt. (K. S.)

WILKES BARRE, PA. Warga János 55 éves korában julius 22-én szivszélhüdésben elhunyt.

WINDBER, PA. Szentesi József 55 éves korában halt meg, **Mártha Ferenc** pedig szivszélhüdés következtében.

WINDSOR, ONT. Juhász János 67, **Kiss Imre** 50 éves korukban elhunytak.

YOUNGSTOWN, O. Bodács Sándor 50, **Kapossy András** 80, **Ragályi Istvánné** gyermekszülésben kis fiával együtt, **Witéz István** hosszu betegség után október 10-én, özv. **Kapossy Andrásné** 10 évi betegség után, **Warga Istvánné**, született Mondok Erzsébet, 66 éves korában, özv. **Kazup Pálné** is elhunyt. **Dankó Törökös Istvánné** 72, **Szabó István** 65 éves korában költözött el, **Bán József** febr. 8-án, **Menyhért József** 61, **Lengyel Lajosné** 47 éves korukban haltak meg.

FELSEN TRADING CO.

ELSŐRANGU FÜSZER
ÉS HUSKERESKEDÉSE

Phone: Radcliffe 3300—1

9136 COTTAGE GROVE AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

I. ÁRVAHÁZI ADOMÁNYOK

1934 November 1-től 1935 December 31-ig.

Akron, Ohio. Az I. Egyházból: Batiz Lajos és n. sorsolásból $10.00, Pánczél József $1.00.

Alpha, N. J. Ref. Egyház $20.00.

Basking Ridge, N. J. Slezák Pál és n. $5.00.

Bayonne, N. J. Eperjessy István $1.00.

Beaver Falls, Pa. A Verhovay 36. fiók $1.00.

Bethlehem, Pa. Az Első Magyar Betegsegélyző és Társalgó Női Osztály $121.50.

Buffalo, N. Y. Az Első Egyházból: Karap Emma és Ifj. Szeghy János 50c—50c, kisebb adományok 75c, Rönkös Károly és n. $2.00.

Braddock, Pa. Szarvák Ferenc $1.00, a Braddocki és Rankini Férfi Betegsegélyző Egylet $2.00, a Braddocki és Vidéki Erzsébet Királynő Egylet $5.00.

Bridgeport, Conn. 1848 Egylet és Rákóczi Anyaegylet $5.00—$5.00, Bandré Györgyné $1.00.

Caldwell, N. J. Magyar Betegsegélyző Egylet $5.00, Balogh József, Begela Jánosné, Mrs. Angi, Tóth József, Mészáros Pál, Csontos Péter, Jancsó János, Horváth Imre, Medve József, Szabó Péter, Batta László, Város György, Mészáros Imre, Barnai Menyhért, Bozzai Imre, Pásztor Balázs, Viszokai Mihály, Gergely Károly $1.00—$1.00, Névtelen 70c, Zsirai György, N. N. 50—50c, kisebb adományok $1.75.

Canonsburg, Pa. A Ref. Egyházból: Az egyház pénztárából $10.00, Varga Károly és n. $2.00, Gáll József, Bodnár Sándorné, Mezei Lajosné, Cziczó János, Csapó András, Tóth Sándor, Csapó János, Kanócz Mihály, Gubaszkó Ferencné, Mrs. Ducsay, György Istvánné $1.00—$1.00, Rózsás Sándor és n. 75c, Csapó Ilona, Csapó István, Persely 50—50c.

Carnegie, Pa. Özv. Tyukody Józsefné $10.00.

Carteret, N. J. Woodmen Circle Grove 34, és a N. J. M. E. Egyesülete 3. osztálya $5.00—$5.00.

Chicago, Ill. Benkő Ambrus és n. $10.00, a Chicago és Környéke Első Magyar Női Betegsegélyző és Társalgó Egylet és a chicago-burnsidei Róm. és Gör. Kath Nőegylet által közösen rendezett estélyből $55.00, Westsidei Magyar Ifjusági Kör $2.00, a chicago-burnsidei Ref. Egyház Fiatal Aszszonyainak Köre $5.00, Magyar Amerikai Athléta Klub $1.00, a chicago-westsidei Testvér Egylet $5.00.

Clarence, Pa. Dudics Sándor 50c.

Cleveland, O. A magyar nők által rendezett hangverseny jövedelméből $154.65, Mészáros József, Fazekas Sámuel, Fazekas József $1.00—$1.00, Király Imre ellenőr $5.00, A. M. Betegsegélyző Egyesület 70. osztálya $5.75, Özv. Tóth Józsefné $5.00, a Magyar Ifjusági Egylet Női Osztálya $5.00, Kolozsváry Kálmán $1.00, a Pro Hungaria Nőszövetség clevelandi osztálya $15.00, Kováchy M. Mariska, Kéri János és n., Geszti Imre és n. $2.00—$2.00, a Luther Márton Ev. Betegsegélyző Egylet $5.00.

Commodore, Pa. Füleki István és n. $5.00.

Congo, O. Pallay János 50c.

Daissytown, Pa. Az Első Magyar Betegsegélyző Önképző Kör, az Amerikai Magyar Ref. Egyesület 126. osztálya $5.00—$5.00.

Dante, Va. Papp Lajos és cs. $1.00.

Dayyton, O. Nánássy Kálmánné $1.00, a Rákóczi 466. osztálya $2.50.

Derrby, Conn. Az Első Magyar Betegsegélyző Egylet és a Rákóczi Egylet 10. osztálya $2.50—$2.50.

Deppew, N. Y. A Bridgeporti Segélyegylet 370. osztálya $2.00.

Dettroit, Mich. W. O. W. Liberty Campje, Első Magyar Ifjusági Egylet, Első Magyar Ref. Egyház Fiatal Asszonyainak Klubja, Kossuth Lajos Egylet $5.00—$5.00, Balogh Ferenc $2.00, Jaczik Mihály és n. $1.50, Özv. Takó Mihályné $1.00.

Donora, Pa. A Verhovay 119. osztálya $5.00.

Dunquesne, Pa. A Független Egyházból: Az egyház adománya $15.00, Sebestyén Endre lelkész $5.00, a Verhovay 71. fókja $5.00.

East Chicago, Ind. A Ref. Nőegylet adománya Zsizda Istvánné sorsolásából $20.00.

East Pittsburgh, Pa. Munkás Betegsegélyző Szövetség $25.00, Erzsébet Királynő Nőegylet $5.00.

Ethel, W. Va. Kondor Sándorné $1.00.

Farrell, Pa. A Ref. Egyházból: Árvaházi persely 5.725, Lorántffy Nőegylet $5.00, Ifjusági Kör $2.50, Daróczy Mátyás lelkész és n. $3.00, Tóth János, Hétthy Dénes, Szatmári József $1.00—1.00, Id. Farrga József, Béres Imre és cs., Fónagy János és cs., Mentó Károly, Szakács Mihály, Aszalós Pál, Csomor Albert és cs., Baba János, Tóth János és cs., Gergely Imre, Vasárnapi iskola 50c—50c, kisebb adományok $1.50, Első Magyar Betegsegélyző Egylet $5.00,Daróczy Mátyás lelkész 60c, Baba József 60c, Nagy Gábor 60c.

Flemington, N. J. A Független Egyházból: Az egyház adománya $5.00, Haga Antal $4.00, Nagy József és n., Vévely Józsefné, Mrs. Bugyi, Imre Zsigmond, Tirpák János, Korbulecz Pál $1.00—1.00, Grosz Ferenc, Beregi Jánosné 50c—50c, a Rákóczi 32-ik osztálya $2.00.

Fords, N. J. A N. J. M. Egyesület $10.00.

Freemansburg, Pa. Gutay János $1.00.

Glen-Gean, W. Va. A Verhovay 25. fiókja $2.50.

Granite City, Ill. A Verhovay 187. fiókja $2.00.

Hammond, La. Szanyi János és a Ref. Nőegylet $2.00—2.00.

Homestead, Pa. Katona András $2.00, Czakóczi Imre 60c, A Verhovay 89. fiókja $2.50, Csuri Béla $2.00, N. N. $5.00.

Helen, W. Va. Puskás László $1.00.

Jersey City, N. J. A Rákóczi Egylet osztálya és a N. J. Magyar Egyletek Egyesülete 2. osztálya $5.00—$5.00.

Kiplin, Sask. Kovács Ferenc lelkész $1.00.

Ligonier, Pa. Janiga József és n. $5.00, Nánássy Lajosné $3.00, Pallay Péter $2.50, Szopó József, Szarka András, Gacsályi Imréné $2.00—$2.00, Szabó Mária, Ifj. Nánássy Lajos, Nánássy Marian $1.00—$1.00, a Novák Lajos lelkész és neje esküvőjén persely $4.15.

Los Angeles, Cal. Barna János és n. $2.00.

Linden, N. J. N. N. $5.00.

Logan, W. Va. Gyöngyösi János $1.00, Bridgeporti 373. osztály $2.00.

Lorain, O. A Ref. Egyházból: Nőegylet adomány $35.00, Nőegylet sorsolásból $15.00, Ref. Betegsegélyző Egylet, Senior C. E. Society, Vasárnapi iskola $5.00—$5.00, vasárnapi iskolai persely $3.27, Csontos Béla lelkész és neje $3.00, Kalassay Sárika tanitónő $2.00, Intermediate C. E. Society $1.50, Ifj. Cseh István, Horkay Lajos és cs., Nándor József és cs., Németh János, Szarka Balázs és cs., Ifj. Molnár Sándor és cs., Meszik Pál, Kovács Ferenc, Id. Csonka Ferenc, Kurpély János és cs., Cseh Etelka, Prion Mihály és n., Virág András és cs. $1.00—$1.00, Ifj. Szőke Györgyné 75c, Özv. Megyesi Józsefné, Papp János, Borbély Dániel, Id. Cseh István, Szabados Ferenc, Juhász Sándorné, Koleszár Márton, Pandy Lajos és n., Torma Jánosné, Pordán József, Terhes Istvánné, Henezi Imréné, Tóbiás Ferenc és cs., Lázár Dénesné, Laskay Matild, Tóth János, Boka Vilmos és cs., Gáll József, Molnár Pál, Nagy Ferencné, Id. Czető Imre és cs. 50c—50c, kisebb adományok $2.85, egyházi persely $8.57, 1934 novemberig befolyt adomány $5.60; összesen a ref. egyházból $116.04; — Rickert Ernő plebános $2.00, Első Magyar Ifjusági Egylet $5.00.

Lynch, Ky. A Verhovay 310. fiók $1.00.

Manville, N. J. A N. J. M. E. Egyesülete 6. osztály $2.00.

Martinsferry, O. A Női Klub $10.00.

Massena, N. Y. Tokmájer Dezső, Csizma László, Kocsis Józsefné, Medve János, Balázs Menyhért, Dudás István, Ifj. Gabri János, Mrs. Agnes Lombardo 50c—50c, kisebb adományok gyüjtésből $6.50.

McKees Rocks, Pa. Lőczi Géza $1.00.

McKeesport, Pa. Az Első Egyházból persely $16.84, Prosvita-Enlightenment $5.00, Verhovay 226. fiókja $2.00, a Független Egyház adománya $7.25.

Middletown, O. A Lorántffy Nőegylet $5.45.

Monaville, W. Va. Verhovay 248. fiók $2.00.

Morgantown, W. Va. Magyar Női Klub $5.00.

Nanty Glo, Pa. A Rákóczi 87. osztály $5.00.

Newell, S. D. M. L. $1.25.

New Burnswick, N. J. W. O. W. Egyetértés Campje, a N. J. M. E. Egyesülete 1. osztálya $5.00—$5.00, Molnár Eszter $1.00

New York, N. Y. Bridgeporti Segélyegylet 7. oszt. $1.00, Mrs. Czanka $2.00, a bronxi magyar nők gyüjtésében $30.00-t adakoztak a következők: Mrs. Kullár, Mrs. Demeter, Mrs. Renovich, Mrs. Sivák, Mrs. Márta, Mrs. Biró, Mrs. Palcsay, Mrs. Bede, Mrs. Straka, Mrs. Németh, Mrs. Máté, Mrs. Csernay, Mrs. Kriván, Mrs. Harsányi, Mrs. Róka, Mrs. Jefrán, Mrs. Gyuracskó, Mrs. Szántay, Mrs. Badó és Mrs. Petes; — Mrs. E. Bertha $5.00, Bobay Lilike $1.10, Mrs. Schaub $1.00, a Magyar gyermekeket felruházó bizottság $10.00, Rákóczi

230. oszt. $5.00, New Yorki Harlemi Férfi Egylet $5.00, Buzás János $3.00.

Norfolk, N. Y. Ifj. Myers Istvánné $1.50.

Niles, O. A Ref. Egyházból: Nőegylet $5.00, Nagy János $2.50, persely $2.62.

Oxford, N. J. Mrs. Asztalos $1.00.

Passaic, N. J. A Ref. Egyházból: Lorántffy Nőegylet $10.00, Kovács János és n., Özv. Balogh Dánielné, Labancz Eszter, Dudás Ferenc és cs., Takács Jánosné, Kiss Kálmán és cs., Eszterházy István és cs., György István, Trombitás Mária, Özv. Takács Albertné, Varga Józsefné, Langa Lajos és n., Győrke József és cs., Dull Jánosné, Demjén Sándor $1.00—$1.00, Varga József 75c, Hudák Istvánné, Literáti Julia, Dénes Józsefné, Béres István, Géczi Sándor és cs. 50c—50c, persely $7.75, a Verhovay 87-ik fiók $2.00.

Peekskill, N. Y. I. Magyar Betegsegélyző Egylet $5.00.

Perth Amboy, N. J. A Perth Amboyi Magyar Nők Klubja $15.00, a Perth Amboyi Magyar Zsidó Asszonyok Köre $10.00, a N. J. M. E. Egyesülete 10-ik fordsi osztálya $5.00, a Független Egyházból: Nőegylet $5.00, Lipnik Jánosné sorsolásból $3.55, Amaci János és n. $5.00, Özv. Pethő Istvánné, Árti György és n. $1.00—$1.00, a Liberty Camp W. O. W. $5.00, Kucsma Béla $1.00, a N. J. M. E. Egyesülete 13. osztálya $5.00, Lukács Jenő $1.00, Velikán Demeter és n. $5.00, Özv. Derján Jánosné, Szekeres Istvánné $2.00—$2.00.

Philadelphia, Pa. Rácz Endre $2.00, Magyar Baptista Egyház $1.00.

Phoenixville, Pa. Hungarian American Citizens Club $5.00.

Pittsburgh, Pa. A Ref. Egyházból: Varga Lajos lelkész $3.00, Korény Jánosné, Hibó János és cs. $2.00—$2.00, árvaházi perselyben $4.00, Vasárnapi iskola, Vezendy Imre, Oláh Jánosné, Kozora Jánosné, Sági Lajos és cs., Soltész Ferencné, Szakál Sándor, Hajdu József és cs., M. Nagy Lajos, Molnár Gyuláné, Hering Józsefné, Kovács Józsefné, Kucher A. Olga, Apjok András, Howard Kean és cs., Deutsch Lajos és n. $1.00—$1.00, Fiók Albert és n., Ifj. Tury József $2.00—$2.00, Nemes Pál és n. $5.00, Özv. Jósvay Mihályné, N. N., Házi Lászlóné, Horosz András, Lohr Ferencné 50c—50c, árvanapi persely $6.79; — a Tusai Györgyné és Juhász Pálné gyüjtésében adakoztak: Juhász Pálné, Tusai Györgyné, Tusai Mihályné, Lénárt András és cs., Oláh Mihály, Kovács Györgyné, Szalkay Sándor, Özv. Simon Györgyné $1.00—$1.00, Id. Estu János, J. Fedron, H. Harris, H. Gönczi András, Vida Miklós és cs., Pozczanec Ferencné 50c—50c; — a Jászay Istvánné gyüjtésében: Balla Györgyné, Jászay Istvánné $2.00—$2.00, Tóth Bálint, Id. Tóth András, Szabó Istvánné $1.00—$1.00, Waltner Károlyné, Szabó András és cs., Béres Sándor, Mrs. Orosz, Óhegyi János, André János, Juszkó Istvánné 50c—50c; — a Nógrády Jánosné gyüjtésében: Özv. Szabó Lászlóné, Gáll József, Horváth Istvánné, Zsednyánszky Mihály, Tóth Mihály 50c—50c, kisebb adományok az előadáson $10.53; összesen a ref. egyházból $88.37; — az Öreg Amerikás Magyarok Családja, Mészáros Sándor $2.50—$2.50, Óhegyi János $4.50, Tamás Péter 50c, a Verhovay 262. fiókja $2.00, Nemes Pál $1.00, Várady György $10.00, Dr. M. E. Kapinya $2.00, a Verhovay 277. fiókja $5.00.

Pocahontas, Va. Verhovay 23. fiók $2.79.

Poughkeepsie, N. Y. Juhász Istvánné $1.00.

Racine, Wis. A Ref. Egyházból: A Nőegylet $9 00, Scot Pálné és Papp Sándorné 50c—50c, a Ref. Egyház perselye $5.00.

Rankin, Pa. Ref. Nőegylet $10.00.

Raymondsville, N. Y. Orosz András és n. $1.00.

Roebling, N. J. A Független Egyházból: Persely $4.78, Kiss Jánosné, Szakács József, N. N. $1.00—$1.00, Csögi Miklós 50c.

Roseland, N. J. Liska Bertalan és cs. $1.00.

Roseton, N. Y. A Rákóczi Egylet 61. osztálya, Bányácski István és cs., Bányácski Albert és neje $2.00—$2.00, Bányácski Julia $1.00.

Roxbury, Mass. Rákóczi osztály $1.00.

Scranton, Pa. Mrs. M. Vajda és fia $5.00.

Sharpsville, Pa. A Ref. Egyházból: Nagy Gábor és cs. $3.00, Kovács János és cs. $1.00, Semperger Istvánné, Tóth Jánosné, Skárosi Lajosné 50c 50c, persely 71c.

Shinston, W. Va. G. A. Hardesty $1.00.

Stamford, Conn. Magyar Egyletek $15.00, Mónus Károly $1.00.

Stratford, Conn. Rákóczi 288. osztály $2.50.

St. Louis, Mo. Az Első M. Női Segélyegylet $5.00, Taschler Józsefné $2.00.

St. Paul, Minn. Petro János $1.00.

South Norwalk, Conn. A Ref. Egyházból: Szikszay Károlyné és gyer., Novák Lajos és n., a Ref. Nőegylet $10.00—$10.00, Lévay Béla és cs. $5.00, Tóth Béla lelkészné $3.00, Kéry József, Veréb Márton, Orosz Mihályné $2.00—$2.00, Kurenszky Jánosné, Lucskay István, Horváth József, Magyar Ferencné, Kállai Imre, Bányász Jánosné, Yóczik Istvánné, Lengyel Béláné, Fórizs János, Dókus Gábor lelkész, Gáll Jánosné, Kish Istvánné, Kurimai Mária $1.00—$1.00, Szabó Andrásné $1.50, Sontra István, Tóth Mihályné, Kiss Józsefné, Kvancz Jánosné, Tóth Pál, Mrs. William Cullen, Kállai Gábor, Vadas Józsefné, Lassu Pálné, Kovács Jánosné 50c—50c, névtelen $2.38. Az I. Hunyadi Egylet $5.25.

South River, N. J. Rákóczi 34. osztály $2.00.

Springdale, Pa. A Ref. Egyházból: Az egyház adománya $5.00, Novák Lajos lelkész és neje $5.00.

Stowe, Pa. A Ref. Nőegylet $5.00, Várady András és cs. $1.00.

Tiltonville, O. Rákóczi 60. osztály $1.00.

Throop, Pa. A Ref. Egyházból: Árvaházi persely $1.30, vasárnapi iskola $1.70, Várkonyi Miklós lelkész és neje $1.00.

Tonawanda, N. Y. A Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet $5.00.

Toledo O. A Lorántffy Nőegylet gyüjtése: Dr. Jlaaki Ferenc $14.00, Molnár István, Dr. Márcus László, Varga Gyula, Református Nőegylet $5.00—$5.000, Lorántffy Nőegylet $3.55, Nagy István, Dr. Farkas Géza, Komáromy Erzsike $2.00—$2.00, persely $1.50, Boldog Bálint, Kecskeméthy Gyula, Laddó János, Weizer Zsigmond, Oláh Juliska, Nagy József, Özv. Bertók Gáborné, Csobádi Jánosné, Id. Csonntos Istvánné, K. Nagy József, Kosztyu Károly, Névtelen, B. Tóth István, B. Tóth Jolánka, Danmkó András, Fülöp János, Bacsó Pál, Bellincs Nemeterné, Balázs Erzsike, Bertók Gyula, Mrs. A. Stephán, Packó János, Balogh Istvánné, Packó Tóni, Kigyóssy Istvánné, Mrs. F. Rihacek, Roosers Inn, A. Sneer, Belegrim József, Packó József, F. Sivenson, C. J. Olson, Szalona Ilonka, Varga József, Lőrincz József, Ifj. Tóth János, Red. Reed $1.00—$1.00, Novák István, Tarczali István, Ször Sámuel, Báló Istvánné, Demeter József, Szendi Lajos, Mészáros János, Boros Bertann, Matány József, Kardos Imre, Vékás Gergely, Farkas Mihály, Id. Potocki József, Balogh Lajcos, Kerekes Mihály, Kogyis Lajos, Lacza Mihály, Monoki János, Gáspár Vince, Algesz György, Tóth József, Domonkos Gergelyné, Kévés Pálné, Kozma Zsigmondné, Bódi Józsefné, Nyitrai Pál, Trombád Sándorné, Mészáros József, Horváth István, Pető Pálné, Ákos Jánosné, Kaduk Jánosné, Fábián Dénes, Varga József, Molnár András, Nap Imre, Bertók Károlyné, Darmó Istvánné, Szabó Péter, Materny János, B. Szabó Gábor, Szabó Antalné, B. Kovács István, Tamás Andrásné, Halsbeer Józsefné, C. Calkino, Tóth Boriska, Balogh Lajcos, Gáncsos György, Ifj. Bertók Gyula, Mrs. Gyurcsik, Gáll István, Sikes Mihály, Molnár Jessie, Molnár József, Mestellér József, Horváth György, Molyor József, Yuhász Pál, Legeza Sándorné, Kovács Berti, Strick Pál, Mészáros Erzsi, Kupecz János, N. Varga István, G. Tóth István, Mrs. G. Szabó, Demeter Lajos, Stencil Ernő, Özv. Barta Gáborné, Rási József, Mrs. Szabó, Mrs. Kolibár, Fisher Patika, Mrs. Rádi, Mr. Csizár, Packó György, Molnár András, Mező József, Várkoly Bertalanné, Orosz István, Hornyák Pál, Schell Russellné, Barta Gábor, Kosztyu Ferenc, Kiskovics Gyula, Mrs. Szakovics, Takács Jó, Tóka Gyula 50c—50c, kisebb adományok $0.990. (Kollektáltak: Bertók Gyuláné, Bellincs Nemeterné, Tóth Istvánné, Barta Gáborné, Bolog; Bálintné, Mészáros Jánosné, Nagy Józsefné, Pistai Jánosné, Domonkos Gergelyné, Simkó Gyuné, Materni Jánosné, Darmó Istvánné, Répáczki Károlyné és Szabó Antalné.)

Trenton, N. J. A Független Egyházból: Béky Bottán lelkész, Radványi Ferenc 5.00—5.00, Kocsis Gizella, Gacsóné Kovács Emilia 2.00—2.00, Kapp Miklós és n., Puskás Imréné, Majsiczky György és n., Tury Mihály és cs., Tudgya János és cs., Molnár Sándorné, Király János és cs., Id. Csistás András és cs., Elek István és cs., U. Varga János és cs., Mattó Pál és n., Péntek Miklós és cs., Lénárt Ferenc és cs., Balla Mihály és cs., Gyárfás Sándor és cs., Molnár József és cs., Koscsó Pál és n., Szathmáry József és n., Mészáros Antal és n., Simon Károly és n., Suha Gézáné, Özv. Kovács Józsefné, Kanyó András 1.00—1.00, Özv. Vereb Istvánné, Szikszay Andrásné 50c—50c, persely $10.50, árvaházi perselyben $8.74, névtelen 50c, Ref. Templomegylet $10.00, Sipos György, Vécsey Józssefné 1.00—1.00, a Verhovay 13. fiókja 3.00, Perey Ernő és Ida 1.00.

Walingford, Conn. Rákóczi Egylet 14. osztálya 5.00.

Whiting, Ind. Pavló András és cs. 1.50.

Whitsett, Pa. Verba Sándor 1.00.

Williamson, W. Va. A Mrs. Orosz gyüjtése: Mrs. J. K. Orosz 2.00, T. Grindell 1.00, George Younger, M. Seaman 50c—50c, kisebb adomány $1.50.

Wilamstown, Pa. Péli Ferenc és n. $2.00.

Windber, Pa. A Rákóczi 52. osztálya $5.00, Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület 60. oszt. $5.00.

Youngstown, O. A Verhovay 21. Szent István fiókja, a Verhovay 108. fiókja, a M. Ref. Férfi és Női Betegsegélyző Egylet $5.00—$5.00.

Zerbe, Pa. Mrs. E. Abary $1.00.

II. TARTÁSDIJBÓL.

Detroit, Mich. Balogh Ferenc $20.00; Buffalo, N. Y.: Rönkös Károly $21.00; New Brunswick, N. J.: Johnson and Johnson Mezeyért $25.00; Homestead, Pa.: Czakóczi Imre 40c; Farrell, Pa.: Daróczy Mátyás lelkész, Baba József és Nagy Gábor 40c—40c.; Pittsburgh, Pa.: Varga Lajos lelkész $10.00; Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $23.00; New Brunswick, N. J. Johnson and Johnson Mezei József után $25.00.

III. AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETTŐL.

Havi 10 centek átutalásából $601.30. — Havi 10 centekből tagok után $587.60.

IV. FARMI BEVÉTELEKBŐL.

Brownsville, Pa.: Kovács Andor lelkész tojásért, vajért $4.00; Pittsburgh, Pa.: Varga Lajos lelkész tojásért 65c; Ligonier, Pa.: Fish tyukért 80c, 84c, és 87c, Meaher tejért $2.21, Smith's Market csirkékért $3.65, Janiga József tejért $2.10, Nánássy Lajos árvaatya megvásárolt terményekért $32.27, Keffer Dairy tojásért $2.64, libáért $2.00, Lincoln Restaurant tojásért és vajért $2.15, Ligonier Restaurant tojásért $1.40, Mrs. McColly süteményért $1.56, American Restaurant tojásért $1.69, Baker eladott sertésért $17.10, Mrs. Meaher tejért, tojásért $3.00, Ligonier Restaurant tojásért $1.75, Lincoln Restaurant tojásért és vajért 62c, Mrs. Scott tojásért 70c, W. Queer tejért, vajért 76c, Keffer tojásért $1.75, Lincoln Restaurant tojásért 90c, $1.56 és 60c, árvaatya megvásárolt husért $1.00, 1 liba $2.00; Springdale, Pa.: Novák Lajos lelkész csirkéért 70c; Homestead, Pa.: Katona András élelmi cikkekért $1.35, Cakóczi Imre $1.85;

Brownsville, Pa.: Kovács Andor lelkész $1.85; **Duquesne, Pa.:** Sebestyén Endre lelkész 10c; **Ligonier, Pa.:** L. Fish tyukért $1.00, American Store paprikáért 50c, Kalassay Sándor aggmenházi fel. csirkékért $4.00, Janiga József tejért és terményekért $3.86, Mrs. Meaher tejért $2.42; **Pittsburgh, Pa.:** Fók Albert csirkéért $1.40, Kovács Józsefné csirkéért $1.40.

V. NAPTÁR HIDRETÉSBŐL.

Brownsville, Pa.: A. Kisinger $10.00; **Ligonier, Pa.:** First National Bank $30.00, W. Queer $5.00; **Tottenville, N. Y.:** Tottenville Lumber Yard $5.00; **East Chicago, Ind.:** Tenkely János $5.00; **Bethlehem, Pa.:** Első Magyar Betegsegélyző és Társalgó Egylet $10.00; **Bridgeport, Conn.:** Mechanics and Farmers Savings Bank $5.00; **Cleveland, O.:** Dr. Novák Péter, Lukács István $5.00—$5.00; **South Norwalk, Conn.:** Lévay Béla $5.00; **Chicago, Ill.:** Reshán István $15.00; **Detroit, Mich.:** Rapid Printing Co. $11.33.

VI. NAPTÁRPÉLDÁNYOKÉRT.

Drakes Congo, O.: Amer. M. Ref. Egyesület 127 oszt. $1.50; **Hooversville, Pa.:** Amer. M. Ref. Egyesület 207. oszt. $1.00. **Egyházaktól:** perth amboyi független $20.50, gari (Ind.) $10.00, phoenixvillei $6.00, windberi első $5.00, farrelli $4.90, mckeesporti első $4.50, morgantowni $4.00, trentoni független $3.00, st. louisi $2.50; — **a Ref. Egyesület osztályaitól:** daisytowni, clevelandi (116.), duquesnei (135.), twin rocksi, loraini, akroni, palmertoni $1.00—$1.00, bridgeporti (1. oszt.) $2.00, greensboroi $2.50, middletowni $3.50, drakes congoi $5.50; — **a Verhovay fiókoktól:** clarencei, barnesboroi $1.00—$1.00, newarki $2.00; — **a Bridgeporti Szövetség osztályaitól:** philadelphiai $1.50, minersvillei $2.00, oxfordi $1.00; — **a Rákóczi Egylet osztályaitól:** rosetoni 50c; — **magánosoktól:** St. Paulból Petró János 60c, Pittsburghból Nemes Pál 50c, Lindenből Orosz János 50c, Latrobeból Rusznák Andrásné 50c, Clevelandból Mrs. Molnár 50c és Farkas Sándor $1.00, Philadelphiából Damjanovich Mihály 50c, Congóból Pallay János 50c, Ligonierből Szarka András és Kozora Andrásné 50c—50c, Monessenből Visnyánszki J. $1.00, Raymondsvilleből Orosz András 50c, Bernardsvilleből Mező László $1.00.

VII. ÉLETBIZTOSITÁSBÓL.

Newark, N. J.: Prudential Life Insurance Co. néh. Csáji Jánosért $503.41; **Toledo, O.:** Amer. M. Ref. Egyesület néh. Csáji Jánosért $1,000.00.

VIII. AZ ÁRVAHÁZ TÖRTÉNETÉÉRT.

Wallingford, Conn.: Kovács Béla lelkész $3.00.

IX. VEGYES BEVÉTELEKBŐL.

Ligonier, Pa.: Janiga József házbér és az intézet részére rendelt káposztáért $7.70, Nánássy Lajos árvaatya az intézet részére rendelt tárgyakért és tollért $10.43, Pallay Péter biztositásért $1.00, visszatérités egy meg nem jelent biz. tag napi dija és utiköltsége fejében $9.00; **Brownsville, Pa.:** Ref. egyház cutért $4.03; **Perth Amboy, N. J.:** Független egyház árvaházi lapokért $2.00; **Morgantown, W. Va.:** Borsos István lelkész cutért $3.00; **Windber, Pa.:** Első egyház árvaházi lapokért $1.00; **Farrell, Pa.:** Ref. egyház cutokért $7.25. **Laurel, Pa.:** Mrs. Kluber cipőkért gyermekei számára $5.00; **Ligonier, Pa.:** Janiga Józsefné házbér és eladott cukor $11.05; **South Norwalk, Conn.:** Tóth Béla lelkész telefon 65c; **Lorain, O.:** Ref. egyház iskolai könyvekért $18.00; **East Chicago, Ind.:** Görömbey Gertrud cutért $1.00; **Dayton, O.:** Visszaváltott check $3.00.

KIADÁSOK 1934 NOVEMBERBEN.

I. Fizetésbe: Szalay Erzsébet $40.00, Gacsályi Imréné $40.00; összesen 80.00

II. Élelmezésért: Árvaatyának bélért disznóöléskor 40c, H. E. Vance Bakery kenyérért $46.12; összesen 46.52

Ruhaféléért: J. A. Junkersnek cipőtalpakért $9.59, Glosser Brothersnek cipőkért és alsó ruhákért $60.06; összesen 69.59

IV. Szénért: W. H. Nicelynak $6.25, Ford Menohernek $65.30; összesen 71.55

V. Gázért és villanyért: Peoples Natural Gas Co. $19.05, West Penn Power Co. $35.42; összesen 54.47

VI. Orvosnak és kórháznak: Torrance Hospitalnak Mezey Józseért $21.30, Dr. C. A. Hamillnek $5.75; összesen 27.05

VII. Berendezésért: Árvaatyának csavarokért 95c, Keystone Heating Co. toiletért és mosdóállványért $30.99, L. W. Darrnak anyagért $38.47, W. C. Queernek napszám $20.20, O. W. St. Clairnek napszám $3.80; össesen 94.41

VIII. Javitásért: Demmler and Schencknek vasalójavitásért $1.67, L. W. Darrnak anyag javitáshoz $6.96, Frank Crawfordnak plumbermunka $12.75; összesen 21.38

IX. Háztartási cikkekért: L. W. Darrnak lámpákért $2.50, D. H. Robbnak lámpákért és villanydrótért $3.06, State Chemical Co.-nak fertőtelenitő anyagért $12.00; összesen 17.56

X. Életbiztositásért: Prudential Life Insur. Co.-nak csoportbiztositás $57.09, árvaatyának öregek és gyermekek biztositása $74.27; összesen 131.36

XI. Törlesztésbe: Az Amer. Magyar Ref. Egyesületnek 344.52

XII. Adóba: Vizadó $17.45, checkadó 82c összesen 18.27

XIII. Naptárnyomásért: Árvaatyának cutért a cimlapra $1.52, Logan Engraving Co.-nak cutokért $18.62, Expert Printing Co.-nak $600.00; összesen 620.14

XIV. Irodai kiadásokért: Árvaatyának kisebb tárgyakért 55c, Stevenson and Fosternek papirért $5.25, Charles Henry Prin-

...ngg Co.-nak adományboritékért $1.50, Rapid Printing Co.-nak 2,000 levél boritékért $11.33; összesen 18.63

XXV. Posta és szállitás: Árvaatyának 17.89

XXVI. Telefonért: Bell Telephone Co.-nak: 10.60

XXVII. Árvaatya utiköltsége 48.17

XXVIII. Gyermekek utiköltsége 7.00

XIX. Gyülésköltség novemberben 37.00

XX. Farmi kiadások: Árvaatyának élesztőért tyukoknak $2.02, Tóth Mihálynak fizetés $70.00, Janiga Józsefnek fizetés $39.00, Frank J. Springernek silotöltésért $45.00, H. L. Philippinek krumplira bogár ellenni por $8.00, Ligonier Millnek csirke és tehéncledel $27.90, Frank J. Frielnek állatorvosi szolgálat $6.00, W. H. Nicelynek: 10 darab juhért $45.00, Mrs. Ramseynek: legelőbérlet $40.00, Pallay Péternek elhunyt fizetés $15.00; összesen 298.42

XXI. Temetésért: V. Gaskinnek a néh. Csájiji János temetése 176.50

XXII. Vegyes kiadásokba: Árvaatyának: szinház gyermekeknek, hirdetések, gasolin tisztitáshoz, urvacsorai bor, hitelesitésekért $9.01, Amer. Magyar Népszavának irodába kalauz $5.00; összesen 14.01

Összes kiadás novemberben $2.225.04

ZÁRLAT 1934 DECEMBER 1-ÉN.

Kihozat októberről .....$ 374.15
Novemberi bevétel 2,973.82

Összes bevétel $3,347.97
Összes kiadás 2,225.04

Kihozat decemberre $1,122.93

A december 3-án tartott gyülésen minden kiadásra volt fedezet.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

KIADÁSOK 1934 DECEMBERBEN.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imrénének $40.00, Szalay Erzsébetnek két hónapra $80.00; összesen 120.00

III. Élelmezésért: Árvaatyának ecetért 30c, L. H. Parke Co.-nak paprikáért $2.10, Greensburg Produce Co.-nak hagymáért és répaosztáért $11.10, Westmoreland Grocery Co.-nak élelmi cikkekért $107.19, H. E. Spence Bakerynek kenyérért $46.85; összesen 167.92

IIII. Ruhaféléért: Árvaatyának egy leánykák harisnya és szalag 79c, Westmoreland Grocery Co.-nak gyermekeknek kesztyü $1.80, Kline's Storenak sárcsizma $6.40, J. A. Weavernek ruhafélékért $48.73, Marsh's Storenak sárcipőkért és nyári cipőért $10.32; összesen 70.04

IV. Gázért, villanyért: People's Gas Conak $21.30, West Penn Power Co.-nak $38.99; összesen 60.29

V. Gyógykezeltetésért: Torrance Hospitalnak Mezei Józsefért $21.21, Dr. Hamillnek $5.25; összesen 26.46

VI. Berendezésért: Árvaatyának diófákért $3.02, Keystone Heating Co.-nak radiatorért $12.00, Demmler and Schencknek poharakért $7.02, Westmoreland Grocery Co.-nak befőttes üvegekért $9.65, M. M. Darrnak fütőkazánra hőmérőért $1.50, a clevelandi első ref. egyháznak nyomdáért $25.00, Gimbel Brothersnek székekre huzatért $13.41, L. W. Darr Co.-nak mosó géprészért $15.32, a clevelandi első ref. egyháznak porszivó gépért $35.00, American Type Foundrynak betükért és nyomdafelszerelésért $31.87, W. Queernek napszám $5.00; összesen 158.79

VII. Javitásért: Árvaatyának csavarokért 40c, Curry's Electric Co.-nak gépjavitásért $4.50, L. W. Darr Co.-nak anyagért $30.39, W. C. Queernek napszám $5.20; összesen 40.48

VIII. Háztartási cikkekért: Westmoreland Grocerynek seprő, szappan stb. $20.36, L. W. Darrnak villanykörtékért $3.52, L. Barronnak jégért aggmenházba $1.80; összesen 25.68

IX. Életbiztositásért: Árvaatyának gyermekek és öregek biztositásáért $69.67, Prudential Life Insur. Co.-nak csoportbiztositásért $54.12;; összesen 123.79

X. Tüzbiztositásért templomért: L. A. Burnett Co.-nak $71.25, Charles Soupnak $59.37; összesen 130.62

XI. Törlesztésbe: Az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek tőkekamat 344.52

XII. Adóba: Checkek után 1.00

XIII. Naptárért: Boros Vilmosnak osztalék és árvaatyának cutért $30.60, Logan Engraving Co.-nak cutokért $18.35 és $15.24, naptárexpediálásra $150.00, Expert Printing Co.-nak $100.00 és $100.00, Nánássy Irénnek utiköltség hirdetések gyüjtéséért $30.30; összesen 444.49

XIV. Irodai kiadásokért: Harry Baines karácsonyfával ellátott gyüjtő lapokért $9.00, árvaatyának kisebb tárgyakért $1.00, Charles Printing Co.-nak 1000 darab válaszboritékért $6.00, adománybritékért, $1.50; összesen 17.50

XV. Posta és szállitásért: Árvaatyának.. 20.88

XVI. Telefonért: Bell Telephone Co.-nak 13.94

XVII. Árvaatyák utiköltsége 60.97

XVIII. Gyermekek utiköltsége 25.00

XIX. Gyülésköltség 37.00

XX. Farmi kiadásokba: Olaj géphez és és lámpák csirkeólba $1.65, Weller's Hardware Co.-nak lucernamagért és csirkékért $81.10 , J. W. McDowellnek kovácsmun-

káért $32.55, Janiga Józsefnek napszám $20.00, Superior Hatcherynek 250 faj csirkéért $25.37, L. W. Darrnak anyagért $1.15, Ligonier Millnek csirke és tehéneledelért $34.50, Pallay Péternek napszám $35.00, W. C. Queernek őrlőgép javitásért $19.40, Isaiah Rhodesnak cséplésért $37.40; összesen 288.12

XXI. Vegyes kiadásokba: Árvaatyának hirdetésért, Szebb Jövőért, szinházért, gyermeklapért, vidéken sürgönyökért, telefonért és más kisebb kiadásokért $18.12, Westmoreland Grocery Co.-nak cigarettáért, dohányért öregeknek $3.02; összesen 21.14

Összes decemberi kiadás $2,198.63

ZÁRLAT 1934 DECEMBER 31-ÉN.

Áthozat 1934 novemberről $1,122.93
Decemberi bevétel 2,017.20

Összes bevétel $3,140.13
Összes kiadás 2,198.63

Áthozat 1935 januárra .....$ 941.50
Minden kiadás fedezésére volt fedezet.

AZ 1934. ÉVI ZÁRLAT.

Áthozat 1933-ról .....$ 345.62
Bevétel 1934-ben 25,959.98

Összes évi bevétel $26,305.60
Összes évi kiadás 25,364.10

Áthozat 1935-re .....$ 941.50

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

ÁRVAHÁZI BEVÉTELEK 1935 JAN. 1-TŐL 1935 OKT. 31-IG.

I. ADOMÁNYOK.

Akron, O. Batiz Lajos $2.00, Kun József $2.00, Daragó Józsefné $5.00.

Allentown, Pa. Lehigh Valley Magyar Nap $180.00, Kocsis György 50c.

Alliance, O. Templomi persely $3.29, belvárosi persely $2.78, szeggyári $2.97, Sükösd Albert $1.00, Kruchió Antal lelkész $5.00, Kruchió Antal lelkészné $1.00.

Alpha, N. J. Ifj. Varga András $5.00, Szabó András lelkész $10.00.

Ashtabula, O. Tóbiás Józsefné $1.00, Eszterhay András és n. $5.00, Csernay András $1.00.

Aurora, Ill. Ref. Egyház $2.00, Ref. Nőegylet $10.00, Kovács D. Mihály lelkész $2.00.

Basking Ridge, N. J. Slezák Pál és n. $5.00.

Beaverfalls, Pa. Ref. Egyház perselye $1.26.

Belfast, N. Y. id. Krivulka Károly $1.00.

Bethlehem, Pa. Ref. Egyház persely $4.71, ifj. Nagy Emil lelkész $5.00.

Phone: Triangle 10428

BLUE RIBBON GARDENS

KIVÁLÓ BOROK, LIKÖRÖK

Minden pénteken hal vacsora

Minden szombaton és vasárnap csirke paprikás

BERKI SÁNDOR tulajdonos

9353 COTTAGE GROVE AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

SINKO TOOL & MFG. CO.

Fémezés, szerszámok, vágó gépek és felszerelések tervezője és gyártója

ÉRCBEVÉSÉS, KISÉRLETI ÉS GYÁRI MUNKA

Phones: Kedzie 5882, 5883

351-359 N. CRAWFORD AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

Bridgeport, Conn. Radványi Károlyné, N. N., özv. Pasztornyicki Jánosné 50c—50c, N. N. 25c. State St.-i Ref. Egyház, Kálvin János Egylet $15.00—$15.00, árvaházi persely $16.15, Nagy Gábor és cs. $3.00, Bandré Györgyné, Benkő Gyuláné és f., Bede Lajosné, Csengery Árpád és cs., Diennes János és cs., Horváth Elek és n., Kardos Lajos, Kerekes Lajos és cs., Kocsi József és cs., Kovács Imre és cs., Nagy Ferenc (New England St.)), Sebestyén József, Szabó Kálmán és n., Szasszony János és cs., Roma István és cs., Tóásó Pál és cs., $1.00—$1.00, Gecsey József, Horváth Kálmán, Veress Balázs 50c—50c., Köteles István $30.00, Első Ref. Egyház persely $5.00, Vincze Árpádné, Wolf Ida, Köteles Ida, Kovács Erzsike, Ballogh Eleonor, Erdélyi Margit, Tariska Jolán kollektálása $7.00, Bandré Györgyné $1.00, Böszörményi István lelkész $5.00, Ludman Sándor lelkész 13.00, Ref. Nőegylet kártyaestély $71.00, persely $10.00, Sztanay Pál és n. $2.00, Sztanay János, Szabó Ferenc, Máté Ferenc, özv. Subert Józsefné, Kalmár Miklósné, Tarr Józsefné, Piriczki Zoltán, Kedves Jánosné, Szőke Istvánné, özv. Glück Józsefné, Czikay András, özv. Heredovszky Ferencné, Nagy Pál $1.00—$1.00, Fazekas Gáborné, Radványi Károlyné, N. N. 50c—50c, N. N. 25c.

Brownsville, Pa. Szarka Ferenc $1.00, Kovács Andor lelkész $13.00, Keresztessy Emil gyüjtése 63cc, Ifj. Kovács Andor $5.00, Szarka Ferenc $3.00, Lorántffy Nőegylet $10.00, ifj. Kotán István $2.00, id. Kotán István $1.00.

Bucyrus, O. özv. Kiss Mihályné, Zakari Sándor, Papp Károly $1.00—$1.00.

Buffalo, N. Y. Mihók András $10.00, Ref. Betegsegélyző Egylet $5.00. Első Egyház perselye $21.70, árvaházi persely 61c, Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet $5.00, özv. Mihók Györgyné, Decsmán István és cs., Gáspár Istvánné, Rozgonyi György és n., Balla György és n., Szeghy B. János lelkészné, id. Balla Istvánné, Ujváry Edéné, Gédra András $1.00—$1.00, Baglyos Menyhért 50c, Ujváry Ede, Gédra András 25c—25c, Bethlen G. Egyesület $5.00, Nőegylet $5.00, Missió Egylet $22.00, persely $7.75, Farkas András, Balázs Máténé, Rostás József, Demeter József, Bányácskay István, Kovács L., Gotsnikl Károly, Csontos András, Sipos Bertalan $1.00—$1.60.

Canonsburg, Pa. Tatay Józsefné $2.00, Öreg Amerikások $34.19.

Canton, O. Bihary Ferenc $2.00, özv. Óré Istvánné, Dókus Gábor lelkész $2.00—$2.00, özv. Antal Józsefné, özv. Balázs Domokosné, özv. Tövissi Bálintné, Dávid Mihály és n., Petrovics Teréz, Bihary Ferenc és cs., Ferenc István és cs. $1.00—$1.00, N. N. 73c.

Carnegie, Pa. özv. Tyukodi Józsefné $115.00.

Carteret, N. J. Ref. Egyház persely $14.73, Kocsi Erzsébet, Kovács István, Pallagi Ilona, Lencsés Erzsébet, Juhász Ilona, Sohajda Etelka, Fodor Erzsébet $1.00—$1.00, Sós Piroska 70c, Báthori Anna 55c, Fábján Ilona 60c, Varga Zoltán

Phones: Triangle 0280, 0281

CHESTERFIELD FLORIST

a magyarság kedvelt virágárusa

ÉLŐ PLÁNTÁK ÉS VÁGOTT VIRÁGOK LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN

MEGRENDELÉSEKET HÁZHOZ ÉS TEMETÉSRE SZÁLLITUNK

Sürgönyi rendelést pontosan teljesit!

E. C. DALLOZ

9105-7 COTTAGE GROVE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

BENKŐ AMBRUS

régi és megbizható üzletében mindenféle

HUS ÉS FÜSZER

nagyválasztékban kapható

Az árvaház hüséges támogatója!

Phone: So. Chicago 0586

8532 MACKINAW AVENUE CHICAGO, ILLINOIS

50c, Woodmen Circle Fehér Szegfü Osztály $37.00, Hegyi Sándor lelkész $5.00, Sohajda Albert $1.00.

Charleroi, Pa. Molnár István $1.00.

Chicago, Ill. Ref. Nőegylet (Westside) $5.00, Pozsgay Imre $10.50, A. M. Ref. Egylet 163. oszt. $5.00, ifj. Kéri István $1.00, South Sidei Egyház: Ref. Egyház, kisebb adományok, persely $11.74, özv. Reshán Gyuláné, Reshán István $5.00—$5.00, Józsa Géza és cs., Tarjányi Károly és cs., $2.00—$2.00, Borbély Sámuel, Debreczeni István, Szidik Mihály, Halmi István, Csehi János, Ádám István, Kéri István, Beluscsák Sámuel, Körtvély Józsefné, Sipőcz Ferenc, Balogh Kálmán és cs., Józsa Károly, Görömbey György és cs., Balogh István lelkész, Bozsvay Benjáminné, Kajdi Pálné, H. Németh Jánosné, özv. Berecz Andrásné, Bajó Ferencné, Nagy Béla, D. Németh Jánosné $1.00—$1.00, Reshán Ilona, Tóth Mihály, Miss Bertalan, Józsa Gézáné, Kósa Lajos, Hajnal Balázsné, Biró Simon, Dudics András, Beluscsák István, Bozsvai Erzsébet, Révész Etelka 50c—50c, Vasárnapi iskola $4.59, Fegyverneki Imre $5.00, Balogh E. István lelkész $5.00, Sebestyén József $5.00, Verhovay 342. fiók $2.50, Westsidei Ref. Nőegylet $10.00, Sebestyén József $5.00, kisebb adomány és persely westisidei ref. templomban $12.75, Benkő Ferenc $10.00, Flinn Co. $3.00.

Cleveland, O. Király Imre $45.00, Első Egyház $8.08, Orbán Istvánné $1.00, Kováchy M. György $5.00, Kovács Gusztáv $2.00, Presbyterian Egyház $2.00, Verhovay 342. fiók $2.50, Vasváry Ödönné $2.00, Papp József 50c, Hungarian Better Business Association $6.00, Vasváry Ödön lelkész $3.00, Kováchy M. Mariska $2.00, Papp József, $2.00, Templom és Iskola Segély-Egylet $7.10, Ref. Női Varró Klub $5.00, Fekete György, Gerbach Józsefné, Geszti Imre, Kovách Gusztáv, Kováchy M. György, Majzik Gyuláné, Mészáros Mária, Somossi József, $2.00—$2.00, Szerető János $1.50, Bálint József, Bán János, Bodnár Péter, Bogó István és cs., Bögre András, Bucsi Jánosné, Buszlay Gáborné, Drozsgyik Györgyné, Farkas István, Ficzere Pálné, Fülöp Ferencné, Göczö Flóriánné, Hatvani Gábor és cs., Mrs. Steve Jancsó, Kása János és cs., Kéri Jánosné, Kiszely János, Kiss János, Kiss Lajosné, Király Imréné, Koncz Györgyné, Komjáthy István, özv. Krozsér Ignáczné, Kulcsár Jánosné, Kontz Istvánné, Mács Tivadar, Magyar Józsefné, Magyar István, Márton Lajos, Metti Pálné, Mogyoródy János, özv. Molnár Istvánné, Nagy Jánosné, Nemes Ferenc, Olexo Imréné, Patrick Rudolf, Rácz József, Reskó Juliska, Rőczei Istvánné, L. Szabó Pál, M. Szökócs és n., Szökócs Margit, Tamás Béla, Tarpai András és cs., özv. Teleky Kálmánné, id. Tudja Albert, Turóczy János és n., Varka István, Mrs. Verba, N. N. $1.00—$1.00, Kovách Jenő 75c, Beke József, Bittó János, Deák Imre, Debus Jánosné, Dudás György, Mrs. Fejes, Garai Pálné, Géczi Borbála, Hartman Gyula és cs., Mrs. Julia Hudák, Ivánkó János, özv. Krekus Károlyné, Kürti Mihályné, Susie Nájbeker, Papp Péter, Pusztai Jánosné, Seres Józsefné, Süveges Pál, N. N., 50c—50c, kisebb adományok $2.90, Bethlen Teremben bevétel $39.65, Kudlák Emil, Reskó Györgyné $1.00—$1.00, persely $9.30, Lorántffy Zsuzsánna Egylet $9.30, Dr. Pólya László $2.00, Kovách Gusztáv $5.00, Kováchy M. György $10.00, Dr. Herczegh József lelkész $10.00, Vasváry Ödön lelkész $10.00, Virág István lelkészné $1.00, M. Jótékony Női Nagybizottság $35.00, Muzslay József és n. $2.00, Kish J. János $2.00.

Cliffside, N. J. Kisebb adományok és persely $6.00, Ref. Egyház $5.00, Dudás János és cs., Kosztu Ferenc és cs., Abaházi János és cs., Ésik András és cs., özv. Kovács Gyuláné, Tóth Józsefné, Takács Mihály és cs., özv. Tóth Jánosné $1.00—$1.00, Mrs. Csik, N. N. 50c—50c.

Columbus, O. Dr. Csutoros Elek $15.00, Tóth András $5.00, Ref. Egyház Vas. isk. $1.00, Ref. Egyház $6.00, persely $2.50, Molnár Lajos és n. $1.00, ifj. Kalassay Sándor lelkész $2.00.

Conneaut, O. Szabó András, Fülöp Menyhért, Kovács István, Varga Bertalan $1.00—$1.00.

Coraopolis, Pa. Magyar Otthon jövedelme $44.35.

Corning, O. A Mrs. Urbán és Tamás Józsefné gyüjtése $15.35, N. N. $2.00.

Daisytown, Pa. Lorántffy Nőegylet $10.00, Silai Sándor lelkész $5.00.

Dayton, O. Ref. Egyház Ifjusági Énekkara $10.00, persely $5.35, árvaházi persely $1.00, Kolb András, Bartos János, Csipkár János, Tokody István, Hanos János és cs., Tóth Andrásné, Papp István és n., özv. Balla Mihályné, Mács Jánosné, Huszti Ambrus, özv. Balogh Ferencné, Nyiri Imre, Bocskor Zsigmond, Mayer Istvánné, id. Baranyi Józsefné, Legifj. Pálkovics Miklós és cs., Tatár Imre és n. $1.00—$1.00, Silay Gábor $5.00, Azary Sándor, Azary Zoltán, Azary Gyula $1.00—$1.00, Sopronyi György és n., Papp András és n. 50c—50c, Lakatos Sándorné, Hegedüs János, özv. Balla Mihályné, Angi Miklós 50c—50c, kisebb adományok 90c., Vas. isk. $2.50, Nőegylet $5.00, Nánássy Kálmánné $2.00, Azary János lelkész $10.00.

Detroit, Mich. Fazekas József, Juhász István $2.00—$2.00, Muntyán Bertalanné, Rákay Ferenc és n., Vitai József, Lukács István, Fazekas Pál, Kiss Albertné $1.00—$1.00, Névtelen $9.00, Első Ref. Egyház C. E. Osztálya $11.00, Független Konfirm. Köre $5.00, Rajczi Lajos és cs., Korán Zsuzsánna, Bujáki Imre és n. $2.00—$2.00, Sebők Józsefné $1.50, Marton Sándor lelkész, Rajczy Sámuel, Szalay István, özv. Szabó Ferencné, özv. Takó Mihályné, Szalay Sándor, Odor Pál és cs., Czakó András és cs., id. Papp Ferenc és cs., Rajczy István, Ambrus András és cs., Ambrus Márton és n., Kóródy József és cs., Veres Lajos és cs., Fazekas József és cs., ifj. Faragó András és n., Vass Ferenc és cs., Fülöp Gyula, H. C. $1.00—$1.00, persely $7.05. — Ág. Hitv. Ev. Egyház $13.21, — Burdohán M. és cs. $2.00, Nagy Lajos

cs., Zsigmond Imre, Eszes Márton és cs., Ahne Vadlar, Kulcsár Ferenc, Rev. Peter M. Adalbert, Kiecskás, Bányai S. és cs., Holyák S., Balla László és n. $1.00—$1.00, Lehóczky László, Lenkel Ferenc, N. N. 50c—50c, Első M. Baptista Egylet $5.00, kisebb adományok és persely 40.— Holozsi József 50c., Balogh Ferenc, Szo- Ferenc $5.00—$5.00, Varga István, Kiss Albert cs., Máté István $2.00—$2.00, Pritula Gézáné, Bálint és cs., Kiss Áron, Berke Mihály, Var- Ferencné, Szászi István, Kanyó Béla, Árvay István, Rudai András, Dallos Mihály, Simon La- és cs., Porcs Pál, özv. Pecsenye Imréné, Sza- Márton, Póti Albert, özv. Samu Dánielné, Fo- Gyula, Vasas Lajos, Kovács András, Karásony Julia, Bodnár Pálné, Ritók József és cs., Kapiczi Mariska, Nagy Lajos, Marth Lajosné, Baloogh Károly és cs., Osváth Lajos, Kolláth Kálynné, Szabados Jánosné, Kiss Andrásné, Tukacs Gedeon, Mihályi Ferenc, Márton István, Kallos Antal, Tamás Pál és n., Bajnai Károly, Pirigyi Lajos, Kudrecz Mária, Zámbó György, Széles Tamás, Fazekas József, Bejczi Sándor, Ferenczi Péterné, özv. Bán Péterné, Pecsenye József, Mrs. Elizzabeth Kovács, Varga Miklós és cs., N. N. $1.000—$1.00, Kádár György 90c, Király Antalné, Aradó Ferenc, Hővizy András, Zilahy Imre, Ur József, Korosz István, Mrs. Mary Tóth, Takács Iréne, Nellinger Andrásné, Polyák Sándor, Szigethy Gyula, N. N., Albecz Veron, Ficsori Ferenc, Kádi Istvánné, Nigovicz Józsefné, Balázs Bertalan, N. N., N. N. 50c—50c, Tóth Mihály lelkész $1.00, Korosz Istvánné 50c, kisebb adományok $2.82, Estély és sorsolás $71.28, Marton Sándor lelkész $5.00, Tukacs Gedeon $3.00, Hamborszky Aladár $10.00, Justice of Hungary hajókirándulás $11.35.

IDevault, Pa. Gróf Apponyi B. S. E. $5.00.

IDonora, Pa. Turfa Sándor $6.20, Csatlós János 80c.

Drakes-Congo, O. Ref. Egyház $5.00, Ref. Nőegylet $5.00.

Duquesne, Pa. Sebestyén Endre lelkész $17.00, Kocsis István $6.00, Balázs Bolder $1.00, ifj. Sebestyén Endre $1.00, Független Ref. Egyház $3.00.

Ecorse, Mich. Magyar Polgári Kör $10.00.

Easton, Pa. Koji István $5.00.

East Chicago, Ind. Ref. Női Egylet $30.00, Bodor Dániel lekész 5.00.

East Pittsburgh, Pa. Munkás Betegsegélyző Egylet $150.00, Penna Egyesült M. Polgárok Szövetsége $15.00.

Elyria, O. Beregszászi József és n. $2.00, Ref. Nőegylet $10.00, Szabó Imre $20.00, Nőegylet sorsolásból $30.50, Barna Józsefné sorsolásból $7.00, Iknik $12.64, Vasárnapi iskola $2.11, Fehér Imre ünnepélyén $1.50, Tóth Tibor lelkész $2.00, Szoboszlay Mihály, Beregszászi Jánosné, Czomoly István, ifj. Szabó Imre és cs., Beregszászi

CHESTERFIELD PHARMACY
INCORPORATED
S. A. ROZYNEK, Reg. Pharm.
Orvosi rendelések szakszerü elkészitése
Phone: Vincennes 0366
Testvéreink szives figyelmébe ajánljuk ezt a patikát
9248 COTTAGE GROVE AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

JUHÁSZ PÉTER
ELSŐRANGU FÜSZER ÉS HUSKERESKEDÉSE
Phone: Pullman 0329
916 WEST 119TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS

PROKOP GYULA
JÓNEVÜ ÉTTERME ÉS SZÓRAKOZÓ HELYE
Phone: Pullman 3476
924 WEST 119TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS

LACKMAN ANTAL
MULATÓ HELYE
A westsidei magyarok kedvenc találkozója
4343 WEST CARROLL AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

József és n. $1.00—$1.00, Névtelen adományok $7.75, Verhovay 107. fiók $5.00.

Farrell, Pa. Ifjusági Egylet $2.50, Vas. Iskola $1.00, Baba János és cs., Baba József és cs., Bartha Kálmán, Csomor Albert és cs., Daróczy Mátyás és cs., id. Karikás Pál és cs., Sebestyén Albert és cs. $1.00—$1.00, Aszalós Pál és cs.; Héthy Dénes és cs., Gergely János és n., özv. Gergely Károlyné, Mrs. Grande Julia és cs., Karosi Lajos és cs., Kismarton József és cs., Tóth János és cs., Sipos István és cs., özv. Somogyi Józsefné és cs. 50c—50c, kisebb adományok $1.50, Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet $5.00, Templomi persely $4.40, árvaházi persely $3.57.

Farmington, W. Va. Barta Károly 50c.

Fairfield, Conn. A Ref. Egyházból: persely $2.00, árvaházi persely $5.30. Lorántffy Nőegylet $10.00, Dicső Gusztávné, Hadar Vincéné, Kiss Géza, Nagy Sándor, Tripoli László, özv. Varga Jánosné $1.00—$1.00, Balogh Ferencné, Barati Jánosné, özv. Csontos Andrásné, Kassay Ferenc, Lévay Mihályné, Lisznay Margit, Smajda Sámuelné, K. Szabó Istvánné, Szajkó Jánosné, Tripoli Sándorné, özv. Csire Károlyné 50c—50c, kisebb adományok $1.20, Alexa J. András $5.00, Szopós Ferenc $1.00, Urbán József lelkészné $5.00, Domonkos János és cs. $5.00.

Fleming, Park, Pa. Ref. Egyház $5.40, Meixner Leopoldné 50c, Ref. Egyház $5.00, László Imre $2.00, Székely Gusztáv, Kötény Károly, Lőczey Géza, Lőczey Viktor $1.00—$1.00, Desport Julia, Popovics Ferencné, Vass Sándor, Cservenyák Györgyné, Nagy Károly, Sznyisik András, Kötény András 50c—50c, N. N. 25c, Péter Gyula, Fábján István, Bán János, Lőczi Viktor $1.00—$1.00, Vass Sándor, Nagy Károly, Cservenyák György, Benjámin Illés, Meixner Leopoldné, özv. Makatura Istvánné, özv. Doszpoly Lajosné, özv. Kicsin Istvánné, özv. Róna Olez, Szilágyi Imre 50c—50c, kisebb adományok $3.35, persely $2.81, Gáspár Pálné $1.50, Szilágyi Sándor és cs., Mihály József és cs., Mihály György és cs. $1.00—$1.00, özv. Egley Jánosné, Bujákiné, Koncz Ferencné, Egley Sándorné, Fekete Ferencné, Ferenczy Józsefné, Szakács Lajosné, Bujáki Dezsőné, Mihályi Mária, Turzai János és cs., Mihály Albert és cs., Moly Lajos és cs., S. Sanders, Csont Áron, Buksa János és cs., Fijó György, Farkas Etel, Chmell András és cs., Szakács Istvánné, Fekete Mihály, Balogh András, Mihályi Miklós, Drenka István és cs., László Imre és cs., ifj. Bartók Jánosné, Kádár Béla, Fritszkné, ifj. Szilágyi Sándor, Tóth József, Martinné 50c—50c, Straka János és cs., Egley János és cs., Hausz Géza és cs. $1.00—$1.00, kisebb adományok $8.55, kisebb adományok $3.35, persely $2.81.

Fairport Harbor, O. Ref. Egyház persely $5.68, árvaházi persely $5.27, Tóbiás János és cs., Tarnóczki Istvánné $5.00—$5.00, Egry László lelkész $2.00, Tokár Andrásné, Illár József, Eszterhay Antal, Csengő Tóth András, Boczán András, Molnár Miklós, Nógrády Mátyás, Popély Miklós $1.00—$1.00, id. Sztropkay István, Balázs Jánosné, Literáti Sándor, Ragály Lajos, Orosz Ferencné, Závori Miklós, Lőrincz László, Gecse István, Szabó Andrásné, Polgár Lajos, özv. Szilágyi Elekné, N. N. 50c—50c. Bridgeporti 94. oszt. $5.00, Popély József és cs., 50c., Egry László lelkész $1.00, Polgári és Kulturegylet $10.00, Tóbiás Jánosné $5.00.

Flint, Mich. Szalay Emil $23.00, Ref. Egyház $5.80, Lorántffy Nőegylet $5.00, Dobos Lajosné, Korocz Géza lelkész és n. $2.00—$2.00, Moj János, Biró János, Gáncsos Péter, Dobos Lajos, Sütő Istvánné, Szikszai György, Pál József, Simon István és cs., Mészáros Sándorné, özv. Vincze Istvánné, ifj. Miller János, Varró József és cs. $1.00—$1.00, Molnár Andrásné, Kiss Jánosné 50c—50c, Antal Dánielné 45c, Tóbiás József és n. $5.00.

Gary, Ind. Ref. Egyház adománya $15.00, Vas. iskola $5.00, Bakay Árpád lelkész $5.00, Ref. Egyesület garyi osztálya $2.50, Bazin János $1.00.

Grand Rapids, Mich. Verhovay Segélyegylet 136. o. $2.00.

Hasting-on-Hudson, N. Y. Verhovay Segélyegylet 175 f. $3.00, Mrs. M. Gavacs $2.00.

Homestead, Pa. Katona András $14.00, Kovács Andrásné, Rápolti Áronné, id. Czakóczi Imre, Kardos József, Bodó Károly $1.00,$1.00, Bicskos József 50c, N. N. 25c, Katona Andrásné $1.00, Ref. Nőegylet $5.00, Dr. Szabó Miklós $2.00, Kun Bertalanné $1.00—$1.00, Rigó János $5.00, Zombory Gyula $1.00, Ref. Egyház persely $6.76, Névtelen $1.40, Rigó János, Bölcsházi János, Bulykó András, Kun Károly, Popély József, Móri Mihály, Valyik György, Csizmadia János, Galyas József, Csuri Béla, ifj. Toboz István $1.00—$1.00, özv. Timkó Andrásné, özv. Miller Józsefné, id. Kosztrub András, Rubicsák Istvánné, Rigó Andrásné, Fodor János 50c—50c, kisebb adományok $1.40, Homestead és Vidéki Ref. Betegsegélyző Egylet $30.00, P. Tóth János $1.60, Lengyel János és n. $1.80, Phillip György $1.00, Papesh Franciska 60c, Kieffer Gyula és n. $1.00.

Houston, Tex. Aranyas Tamás és cs. $1.00.

Indiana Harbor, Ind. Ref. Nőegylet $10.00, Verhovay 229. f. $2.50, K. Varga János $1.00, Asztalos Lajos $1.00, persely $3.25, árvaházi persely $3.85.

Ithaca, N. Y. Verhovay 271. f. $2.50.

Jeannette, Pa. Szücs Ignácz $1.00.

Jersey City, N. J. Nagy István $1.00.

Johnstown, Pa. Ref. Egyház persely $3.00, Dr. Wollitzer Gyula $3.00, Krivulka Károly lelkész és n. $5.50, Mestellér András, Sirokmány György, Sirokmány Anna, Varga István, Nagy János, Fáczán Jánosné, Kish István $1.00—$1.00, Takács János 75c, Patay Jánosné, Rigó András, Barabás Imréné, Kozma Dánielné, Szakács Józsefné, Szabó Lajos, Szabó Ferenc, Moravlez Ferenc, özv. Tóth Ferencné, ifj. Juhász János, Mohán János, Juhász Jánosné, ifj. Nagy Péter 50c—50c, kisebb

adományok és persely $4.40, Nagy László 50c, Varga István $1.00, Dr. Wollitzer Gyula $2.00, Joliet, Ill. Verhovay Egylet 127 f. $2.50, Kiss Péter 50c, kisebb adományok 50c.

Kalamazoo, Mich. Vasárnapi iskola $2.00.

Kent, O. Pánczél Józsefné $1.00.

Lackawanna, N. Y. Tapasztó Gábor $1.00, Kiss György 50c.

Lancaster, Pa. Dr. Tóth Sándor $17.00.

Latrobe, Pa. Rusznyák Andrásné $2.00.

Laurel, Pa. özv. Klujber Józsefné 50c.

Leechburg, Pa. Független Egyház $5.00, Mozga Imre $1.70, Kupás András 70c, néhai özv. Nyiri Jánosné $180.00 és $69.21, Összmagyarság piknikje $11.25.

Ligonier, Pa. Kalassay Sándorné $7.00, Kalassay Károly $3.00, Rev. John A. Rankin $5.00, amerikkai egyházak perselye $20.00, Botos Ferenc és n. $15.00, Janiga József és n. $12.00, ifj. Nánássy Lajos $3.00, Nánássy Marian $4.00, Nánássy Vilmos $4.00, Nánássy Lajosné $12.00, Gacsályi Imréné $4.00, Szarka András $5.00, persely $8.02, Kötelles István, Demeter László, Turfa Sándor sorsolása $25.00, Egyházi Munkások Tanfolyama $38.57, D. D. Kastner $25.00.

Logan, W. Va. Gyöngyösi János $5.00.

Lorain, O. Kalassay Sárika $1.00, Csontos Béla lelkész $5.00.

Los Angeles, Cal. Ref. Nőegylet $5.00, Barna János és n. $5.00, Szabó Istvánné $1.00.

Lyndora, Pa. Gombos Mihály $2.25.

McKeesport, Pa. Magyar Társaskör $12.00, Független Egyház $12.31, Daróczy Sándor lelkész $110.50, Hadar Benjámin $8.00, Prosvita $5.00, Független Egyház Nőegylete $10.00, Kalassay László $11.00, Illés József $3.00, Bogár Anna $1.00, Western Pa. R. és Gör. Kath. Árvaházi Szövetség $560.00, Bogár Károly lelkész $2.00.

Manville, N. J. A Rákóczi 36. o. $2.50.

Martinsferry, O. Orosz Ferenc $1.00, Crescent-Martinsferry-i Ref. Egyház $4.70, Dr. Várady Arthur lelkész, Kvaszny Jánosné, Hegedüs József, Üveges István, Pogány Lajos, Nagy Pál, Doktor Ferenc, Hegedüs József $1.00—$1.00.

Massena, N. Y. Balázs Menyhért $1.50.

Monongahela, Pa. Ref. Egyház $3.00.

Monroe, Mich. Nagy Ferenc, Kósa Gábor, Nagy Károly 50c—50c.

Medina, O. Zsarnai József 50c.

Middletown, O. Ref. Egyház $1.00, Kocsis Albert és cs., Szabó Gábor és cs., Kish Miklós és cs., Göndi Pál és cs. $2.00—$2.00, Rácz Gábor és n., Juhász József és n., Hocz Ferenc, Szentes József, Botos Ferenc és n., Katona Gábor és n., Lesinczky Imre $1.00—$1.00, Kovács József, Török János és cs. 50c—50c.

Milwaukee, Wis. Hankó M. Gyula lelkész $21.00, Ref. Egyház $6.00.

Mingo, O. Hegedüs Józsefné $1.00.

Monessen, Pa. Lőrincz János $1.00.

Muskegon Heights, Mich. Az Ander Erzsébet

CSÁKAY BÁLINT ÉS FIA
FÜSZERÜZLETE
ÉS HUSMÉRÉSE
Megérdemli a magyarok támogatását!
Phone: Columbus 5683
4301 WEST LAKE STREET
CHICAGO, ILLINOIS

GREENHUT & CO.
VAS, FESTÉK ÉS FALHOZ
VALÓ PAPIROK
9238 COTTAGE GROVE AVENUE
Phone: Radcliffe 9238
369 EAST SIXTY-FIRST STREET
Phone: Wentworth 1964—5
4605 SOUTH ASHLAND AVENUE
Phone: Boulevard 1334—5
CHICAGO, ILLINOIS

Phone: Kezdie 4557
SEBESTYÉN JÓZSEF
MÉSZÁRSZÉKE ÉS
FÜSZERKERESKEDÉSE
Régi, megbizható magyar üzlet
4201 WEST CARROLL AVE.
CHICAGO, ILLINOIS

PARKE GOLD CAMEL TEA BALLS
Individual Service....."Every Cup a Treat"
Kávé, tea, füszerek, kannás eledel,
izletes kivonatok
L. H. PARKE CO.
PHILADELPHIA & PITTSBURGH

gyüjtése $2.00, Verhovay 215. f. $1.85.

Newark, N. J. Rákóczi 120. osztály $4.00, Ref. Nőegylet $25.00.

Nettleton, Pa. Szunyogh Ferenc és n. $3.00.

New Canaan, Conn. Urbán Béla $2.00.

New Brunswick, N. J. Első Ref. Egyház Vas. Isk. $10.00, Kósa András $10.00, Szabó Sándor ev. lelkész és n. $3.00, New Brunswicki III. Ref. Nap $20.00

New Haven, Conn. Magyar Egyletek $7.50.

New York, N. Y. Fülöp Ilona gyüjtése $28.91, Kiss Lajosné $4.00, Mrs. Fragstein $1.00, Szilva Lászlóné $1.50, Dr. Takaró Géza lelkész $8.50, Első Ref. Egyház persely és kisebb adományok $3.20, Vadász család, Dr. Fényesné, Ferenczy Vilmos, Demeter Gusztáv, Dajka Albert, Shin Ferenc, Mrs. Bertha, Mr. Tóth, Mrs. Mary Rády, Papp Margit, Kardos Zsuzsánna, Kish Lajos, Mrs. Topora, Balogh János $1.00—$1.00, Spurius Juliska, Nagy Bertalan, Mr. Ruttkay és n. $2.00—$2.00, Kapros Károly, Mrs. Medve, Balogh János 50c—50c, Magyar Baptista Egyház $20.06, Magyar Baptista Vas. Iskola $5.00, Magyar Segélyegylet $100.00, Blaskovics Lajosné $2.00, Maga-Tibor Bankett $10.00, Howard S. Cullman $15.00, Finta Pistuka $2.50. — Független Egyház: Ref. Nőegylet $10.00, Petró Elza $2.00, Ladányi Zsigmond lelkész, Buzás, Molnár Józsefné, Lemák Gyula és n., Smith Róza, Kemendy Sándor $1.00—$1.00, Mrs. Ecsedy, Dobos Jánosné 50c—50c, kisebb adományok és persely $7.00, Pro Hungaria Nők Világszövetsége $20.25, Bronxi Magyar Nők $10.00, Alex. Tergulica $5.00, Mrs. E. Bertha $7.00.

Niagara Falls, N. Y. Szabad József $10.00, Szabad András $1.00.

Niles, O. Nagy János $2.00, Tóth András, Ricz János, Kántor Péter, Sohajda Istvánné, Tacsik Ferencné $1.00—$1.00, Kis József, Kis Józsefné, N. N., N. N. 50c—50c, Berencsi Albertné 25c, persely $1.75.

Passaic, N. J. Tarnóczy Bálint $2.00, Zsebik Károlyné $1.00, Kecskeméthy József lelkész $5.00.

Peekskill, N. Y. Magyar Nők Klubja $15.00.

Perth Amboy, N. J. Lévay István $1.00, Dr. Ur Albert és n. $5.00, Amaczi János és n. $2.00, ifj. Marincsák János és n., Kiszti József, Tariska Gábor, Árti Györgyné, Kovács Ferencné, Tóbiás Ferenc és cs., id. Marincsák János és cs., Jenkinsné Üveges Ilona, özv. Jenei Györgyné, Berczik Bertalan, Hegedüs Dánielné, Balogh Ferenc, Izsó Antal, Réz Ferenc, Bányácski Ferenc, Tutkovics Mihály, Czók Mihályné, Béres Gyuláné, Szabó Pál, özv. Bihari Gáborné, Cseresznye István és n., Czinu István és cs., Bodnár István és cs., Csordás Ferenc, özv. Lipták Andrásné, Bálint István és cs., Tóth Lajos (Fords), özv. Juhász Ferencné, N. N. Rácz András, özv. Tutkovics Mihályné $1.00—$1.00, Deák József és cs., Tomori László 50c—50c, apróbb adományok $1.72, Demeter Sándor $2.00, Velikán Demeter $5.00, Modern Woodmen Árpád Camp $2.50, W. Circle White Grove $5.00, Dr. Vincze Károly $14.50, Louis F. Selley Democratic Ass. $5.00, Selley Dem. Klub Nőosztálya $38.70, Marosi Károly $5.00, Szabó Antal lelkész $5.00, N. N. $2.00, a Dagonya Irén gyüjtése, Tóth Ferenc és n., Tóth Lajos (Fords), Kovács Etel, Kovács Ida, Tóbiás Róza, Gáll Mihályné, $1.00—$1.00, Katkó István és cs., 50c, kisebb adományok 55c, Tóth Lajos (Fords) $1.00, Országos Gyülés ellátásából maradvány $30.68.

Philadelphia, Pa. Fehér Mihály $67.50, Első Ref. Egyház $5.00.

Phoenixville, Pa. Persely Ref. Egyház $3.70, Bacskay Mihályné, Márton Bertalan, Demeter László, Kuroczky József $1.00—$1.00, Révész József, id. Kocsis István, Géczi Lajos, Géczi Sándor, kisebb adományok 50c—50c.

Pittsburgh, Pa. Verhovay Segélyegylet 34. f. $2.50, I. M. Ev. Luth. Egyház $3.35, Apjok Erzsébet $1.20, Gál Piroska 50c, N. N. 20c, Varga Lajos lelkész $4.00, Révész Kálmánné $2.00, ifj. Estu János $3.00, Kovács Miklós $1.00, Varga Lajos lelkész $1.56, Bencze János, Révész Kálmán, Glück Norman, Varga J. Mihály $2.00—$2.00. Pittsb. és Vid. Ref. Egylet $10.00, ifj. Estu János $2.00, B. Tusay Mihály $2.00, Téglássy Pál $3.00, Szarvas Pál $10.00, Pittsburghi Nagybizottság $10.00, Magyar Társaskör $5.00, Lorántffy Nőegylet $10.00, Staurovszky Mihály lelkész $1.50, Fiók Albertné $3.00, Balla Györgyné $3.00, Hibó Jánosné $3.00, Oláh Jánosné $2.00, Kovács Józsefné $2.00, Kozák István lelkész $1.00, Mrs. E. Kovács $2.00, Varga Lajos lelkész $2.00, Soltész Ferencné, M. Nagy Lajos, Szekeres Istvánné, id. Bodák Mihály, S. S. Anna, Fisher and Owen $1.00—$1.00, Házi Lászlóné, Elek Lajos, Kádár Miklós, Zákány István, Varga P. István, Hering Józsefné, Szakál Sándor, Sági Lajos, Balázs József, Balázs Ferenc, Bartek Ferenc, Varga Andrásné, Béres István, Csorba Miklós, Mészáros András, László Józsefné, Gáll István, Tóth Mihályné, Jaskó Márton, Vezendy Imre, Lipoczky Andrásné, Dancs Lajosné, Szentics Jánosné, Kozora János 50c—50c, kisebb adományok $10.05, D. Tusai György, Oláh Mihály $1.00—$1.00, id. Estu Jánosné, Spissák Istvánné, Juhász Pál, Kuczik Lajosné, B. Tusai Mihály, Kuczik János, Szalkay Károly, Olasz Jánosné 50c—50c, kisebb adományok $2.00, Molnár Gyuláné, Edward B. Laughlin $1.00—$1.00, L. W. Molnár 60c, Kocsák József 50c, kisebb adományok $1.90, persely $13.92, Petró Istvánné, Nagy Bálint, Tóth Katalin, Vobrák Jánosné $1.00—$1.00, Olasz Józsefné, Varga P. Istvánné, Leffler Andor lelkész, Apjok András, Zákány Istvánné, Vetulka Miklósné, Szakál Lajosné, Nógrády József, M. Nagy Lajos, Elek Lajosné, Házi Lászlóné, Jantek Ferencné, Petró Józsefné, Hering Józsefné 50c—50c, kisebb adományok $3.00, Rettman Farkas lelkész $1.00, Tury József $2.00, id. Tury Józsefné $1.00, Hibó János és cs., Fiók Albertné, özv. Korény Jánosné $2.00—$2.00, Oláh Jánosné, Deutsch Lajosné, Vezendy Imre és cs., Balla

Györgyné, Szekeres Károlyné, özv. Simon Györgyné, id. Tóth András, Petró István, Téglássy Pál, özvv. Aranyos Józsefné, Kupecz János $1.00—$1.00, Apjok András 50c, kisebb adományok 90c.

Portage, Pa. Ref. Egyház persely $2.30.

Pricedale, Pa. Árvaházi persely $2.16 Hajdu Andrásné kártyaestélyből $6.00.

Pocahontas, Va. Ref. Egyház, Vas. isk. $2.00 Doobos András $5.00.

Racine, Pa. Ref. Egyház $5.00, Ref. Nőegylet $5.00.

Rankin, Pa. Ref. Nőegylet $25.0,0, G. Tóth János $1.00, Ref. Egyház $5.00, Kiss József $2.00, Géczi János és cs., özv. Tóth Lstvánné, Juhász Dezsőné, Tóth István és n., Csorba Benjamin és n., Lesza Józsefné, Belenczky Péter és cs., Dakó Károly $1.00—$1.00, kisebb adományok és persellly $2.25.

Ronkonkoma, L. I., N. Y. Balogh Ferenc utján az összmagyarság $151.42.

St. Louis, Mo. Mrs. Jos. Taschler és cs. $1.00.

Scranton, Pa. Közös bizottság $48.81, Vajda András $2.00, Mrs. M. Vajda $3.00.

Sharon, Pa. Verhovay 26. fiók $2.00, Mrs. Mary Vajda $3.00.

Springdale, Pa. Verhovay 296. f. $2.50, Ref. Egyház $5.00, Ifjusági Kör $10.00, Novák Lajos lelkész és n. $9.00, Nőegylet $3.00, Vas. iskola persely 388c., árvaházi persely 77c., Filkorn Károly, Teleggdy Gyula, Fintor József, Garda Elek, Kiss József, Mrs. Harsánszky, özv. Bégányi Zsigmondné, Hegedüs Sándor, Németh Elemér, Fóris Ignácz, Szabó Károly, Veress Bálint $1.00—$1.00, Ifjj. Bauman György 70c, Puskás György, Blizman Béla, Antal Lajos, Kiss Endréné, id. Székely Istvánné, Nagy Pál, Peterman Julianna, Mándi Árpád, Fintor Lajos, Danka Sándor, Lengyel Sándor, Mrs. Badics 50c—50c, kisebb adományyok $1.37.

South Bend, Ind. Mrs. Julia Csury $1.00, id. Benkő József $1.00, Kalabányi István és n. $2.00, Templom Segélyző Nőegylet $10.00, árvaházi persely $1.07, Ref. Egyház persely 29c, Máté Pál $3.00.

South Chicago, Ill. Ref. Egyház persely $4.16, Gál Lajos és cs. $1.25, Mészáros Lajos, Csatlós Jánosné, Mrs. Haga, Nyiri Jánosné, Harsányi Ferenc, Szilágyi János $1.00—$1.00, Szilágyi Antal 60c, Kovács Béla $1.00.

South Norwalk, Conn. Kovács Béla $1.00, Hudák Jánosné $1.00, Verhovay 200. f. $2.00, Magyar Baptista Nőegylet $10.00, Tóth Béla lelkész $8.00, Lévay Béla és cs. $5.00, Mrs. Klára Szikszay és cs., $5.00, Novák Lajos és n. $5.00, Ref. Nőegylet $10.00, Szalai Imre és n., Kéri János és n., Nagy Máté István $2.00—$2.00, Lucskay István, Bányász Jánosné, Szücs Jánosné, Szabó András, Juhász Benjáminné, B. Gáll Jánosné, William Gáll, Dókus Gábor lelkész, id. Jobbágy István, Gerő József, Flóris János, Bácskay Károly, Kovács Jánosné, Návody Miklósné,

A legjobban felszerelt

MAGYAR NYOMDA

DETROITBAN ÉS KÖRNYÉKÉN

...A...

RAPID PRINTING CO.

NYOMDÁJA

FODOR GYULA

tulajdonos

Phone: Vinewood 2-0414

7911 W. JEFFERSON AVE.

DETROIT, MICHIGAN

Gary történetében a magyar tehetség és szorgalom nagyszerü teljesitményt végez

S. A. FELE PACKING COMPANY

ELSŐRENDÜ HUSOK ÉS FÜSZEREK GAZDAG VÁLASZTÉKBAN

Phone: 2-1327

1631 BROADWAY

GARY, IND.

FILE SÁNDOR, tulajdonos

Lakása:

1364 JACKSON STREET — GARY, IND.

Phone 4581-M

Dókus István, Keller Istvánné, Mészáros Péterné, Horváth József $1.00—$1.00, id. Gáll István, Pasku Jánosné, özv. Kovács Jánosné, Imre Józsefné, Sontra István, Lassu Pálné, id. Tóth Mihályné, Kállay Gáborné, Kiss Józsefné 50c—50c. Névtelen $4.40.

Steubenville, O. Horváth Pálné, Horváth Istvánné $1.00—$1.00, Harda Ferencné 50c.

Terre Haute, Ind. Kopcho István $1.00.

Throop, Pa. Konrád Lajos $3.00.

Tonawanda, N. Y. Sipos István $5.00, Ref. Egyház $4.00.

Toledo, O. Dr. Ujlaki Ferenc $63.00, Molnár István $20.00, Ref. Egyház persely $3.07, Dr. Louis L. Marcus $10.00, Boldog Bálint $5.00, Perczel Imre $2.00.

Trenton, N. J. Nagy Pálné $1.00, Gacsó Kovács Amália, Kovács Gizella $2.00, Béky Zoltán lelkész $5.00, Molnár József $5.00, Gacsó Dániel és n. $1.00.

Stowe, Pa. Várady András $2.00.

Swissvale, Pa. Mrs. Ternai és leánya $2.00.

Uniontown, Pa. Ref. Egyház $9.00.

United, Pa. Ifj. Suba Ferenc $4.50, id. Suba Ferenc $5.00.

Vintondale, Pa. Verhovay 61. f. $1.50. Lorántffy Ref. Nőegylet $20.00

Wallingford, Conn. Kovács Béla $5.00.

Wharton, N. J. Dezső János lelkész $2.00.

Westville, Ill. Rozgonyi József $2.00.

West Leisenring, Pa. Holló János $5.00.

Whiting, Ind. Horváth Gábor és n., Tóth Gyula, Valiszka András $2.00—$2.00, Kanócz János, Sütő István és cs., Kmet András, Magyar János, Pótis János, Hancsár András, id. Magyar János, Zvodár József $1.00—$1.00, Gyurcsán Mihály, Balogh Jánosné, Sztraka Pál, Iski Mihály, Pivárnyik György 50c—50c, Pavló András $1.00, persely $5.56.

Williamstown, Pa. Péli Ferenc és n. $2.00.

Wilmington, Del. Mosuly György és n. $2.00.

Windber, Pa. Fekete András lelkész $6.25.

Witherbee, N. Y. Kolodzi József és neje $1.50, Bartók Jánosné $1.00.

Wood River, Ill. Ritter Albertné 50c.

Yatesboro, Pa. Verhovay 88. f. $2.00, Lónyi Erzsébet 60c, az összmagyarság piknike $33.29.

Yonkers, N. Y. Felber József $2.00.

Youngstown, O. M. Egyházak és Egyletek Nagybizottsága $5.00, Westsidei Polgári Kör $2.50, Borsy Kerekes György lelkész $5.00, Öreg Amerikások Családja $20.94. Független Egyház $25.62. Borsy Kerekes György lelkész $27.00, Korán János $2.00.

Boldog Karácsonyi és Ujévi ünnepeket kiván
LUKÁCS JÓZSEF
FÜSZER ÉS HUSKERESKEDŐ
642 W. DAKOTA ST. DAYTON, OHIO

II. TARTÁSDIJAKBÓL

1935 januárban:

Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $20.00; **New Brunswick, N. J:** Johnson and Johnson Mezei József után $25.00; **Pittsburgh, Pa.:** Jászay József $7.20; összesen $52.20

1935 februárban:

a) Intézeti lakók után: **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00; b) Látogatók ellátásáért: **Columbus, Ohio:** Dr. Csutoros Elek $2.00; **New York, N. Y.:** Dr. Takaró Géza $1.50; **Cleveland, Ohio:** Kováchy M. György $6.00, Király Imre $10.00, Kovács Gusztáv $1.50, Vasváry Ödön lelkészné $2.00; **Toledo, Ohio:** Dr. Ujlaki Ferenc és Molnár István $10.00—$10.00; **Lancaster, Pa.:** Dr. Tóth Sándor $10.00; **Perth Amboy, N. J.:** Dr. Vincze Károly $1.50; **Alpha, N. J.:** Szabó András lelkész $3.00; **Bridgeport, Conn.:** Köteles István $10.00; **Chicago, Ill.:** Dr. Melegh Gyula $1.00; **Pittsburgh, Pa.:** Ifj. Estu János $10.00, Varga Lajos lelkész $5.20, Révész Kálmánné $2.60, Kovács Miklós 40c; **McKeesport, Pa.:** Daróczy Sándor lelkész $1.50; **Youngstown, O.:** Borsy-Kerekes György lelkész $10.00; **Donora, Pa.:** Turfa Sándor és Csatlós János $1.00—$1.00; **Duquesne, Pa.:** Sebestyén Endre lelkész $2.00; **Bethlehem, Pa.:** Nagy Emil lelkész $2.00; összesen $124.20

1935 márciusban:

a) Intézeti lakók után: **New Brunswick, N. J.:** Johnson and Johnson Co. Mezei Józseért $25.00; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00;b) Látogatók ellátásáért: **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész $10.00; **Homestead, Pa.:** Katona András $1.00; összesen $56.00

1935 áprilisban:

a) Gyermekek után: **Kearny, N. J.:** Özv. Novák Péterné $40.00; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00; b) Látogatók után: **South Norwalk, Conn.:** Tóth Béla lelkész, Szikszay Helen $2.00—$2.00; **Lorain, Ohio:** Özv. Virág István lelkészné $5.00; összesen $69.00

1935 májusban:

Intézeti lakók után: Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $20.00; **Kearney, N. J.:** Novák Péterné $20.00; — **Látogatók után: Duquesne, Pa.:** Sebestyén Endre lelkészné $1.00; **Pittsburgh, Pa.:** Rettman Farkas lelkész 50c; **Homestead, Pa.:** Dr. Szabó Miklós $2.00; **Ligonier, Pa.:** Nánássy Lajos árvaatya $1.75; összesen $45.28

1935 juniusban:

Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $20.00; **Ashtabula, O.:** Cserny András $15.00; **Fairport Harbor, O.:** Tóbiás Margit $15.00, Lengyel Béla és László Kálmán $12.50—$12.50; **Kearney, N. J.:** Novák Péterné $20.00; összesen $95.00

Laurel, Pa.: Klujber Józsefné $2.50; McKeesport, Pa.: Daróczy Sándor lelkész $11.20, Hadar Benjámin $21.30, Bogár Károly lelkész $8.40; Pittsburgh, Pa.: Kovács Miklós 80c, Ifj Estu János $13.20, B. Tusay Mihály $12.20, Téglássy Pál $20.60, Kovács Miklós $10.80, Fiók Albert $13.80, Téglássy Piroska $2.00, Rettman Farkas lelkészné $5.20, Révész Kálmán $2.90, Révész Kálmánné $10.00; Philadelphia, Pa.: Fehér Mihály 50c; Toledo, O.: Dr. Márcus Lajos $9.60, Boldog Bálint $13.20, Dr. Ujlaki Ferenc $27.20, Molnár István $9.40, Perreczel Imre $12.00, Boldog Bálintné és gyermekei $34.80; Akron, O.: Batiz Lajos $13.10, Kun József $12.00; Alliance, O.: Kruchió Antal lelkész és neje $43.20; Ashtabula, O.: Tóbiás Józsefné $299.10; Bethlehem, Pa.: Id. Nagy Emil ker. szervező $11.70, Ifj. Nagy Emil lelkész $8.40; Bridgeport, Conn.: Böszörményi István lelkész $14.10 Luadman Sándor lelkész $26.60, Köteles István $133.50; Brownsville, Pa.: Szarka Ferenc $9.30, Ifj. Kovács Andor $10.20; Buffalo, N. Y.: Mihók András $11.40; Canton, O.: Bihary Ferenc $21.90; Caarteret, N. J.: Hegyi Sándor lelkész és neje $18.00; Chicago, Ill.: Fegyverneki Imre $9.70, Pozsgai Imre $12.30, Balogh E. István lelkész $12.30, Dr. Melegh Gyula $8.00; Cleveland, O.: Király Imre $12.00, Kovács Gusztáv ker. szervező $12.00, Kováchy M. György $7.50, Dr. Herczegh József $88.60, Vasváry Ödön lelkész és neje $16.20, Vasváry Erzsébet $4.20, Király Jolán $4.20, Ficzeri Albert $7.50, Fejes István $3.60, Özv. Virág Istvánné $4.20; Columbus, O.: Dr. Csutoros Elek $110.40; Dayton, O.: Azary János $9.80, Herchig Gyula $10.20; Detroit, Mich.: Marton Sándor $10.20, Tukacs Gedeon $10.50, Tukacs Gedeonné $9.60, Tóth Mihály és neje $21.60, Marton Sándorné $66.60, Hamborszky Aladár $12.00; Fairport, O.: Ifj. Kanócz János $10.50; Donora, Pa.: Turfa Sándor $11.70; East Chicago, Ind.: Bodor Dániel $9.60; Fairfield, Conn.: Urbán Józsefné $26.30; Homestead, Pa.: Rigó János $9.60; Passaic, N. J.: Kecskeméthy József $25.00; South Norwalk, Conn.: Tóth Béla $26.00; Johnstown, Pa.: Krivulka Károly $16.20, Krivulka Károlyné $4.00; Duquesne, Pa.: Sebestyén Endre $10.20, Sebestyén Endréné $2.70, Kocsis István $12.70; Lorain, O.: Csontos Béla lelkész $22.20, Csontos Béla és családja $35.25; Lancaster, Pa.: Dr. Tóth Sándor $11.40; Milwaukee, Wis.: Hankó M. Gyula $22.90; New York, N. Y.: Dr. Takaró Géza $12.60; Niagara Falls, N. Y.: Szabad József $12.00; New Brunswick, N. J.: Kósa András $12.30, Daruka István $10.20; Perth Amboy, N. J.: Marosi Károly $15.50, Dr. Vincze Károly és neje $19.10, Szabó Antal $10.80; Springdale, Pa.: Novák Lajos és neje $19.80; South Bend, Ind.: Máté Pál $23.85; Pocahontas, Va.: Dobos András $11.40; Phillipsburg, N. J.: Varga Zoltán $9.80; Tonawanda, N. Y.: Sipos István $9.20; Trenton, N. J.: Béky Zoltán és családja $45.40, Molnár József $12.00; West Leisenring, Pa.: Holló János $10.30; Windber, Pa.: Fekete András $11.70, Barna István $6.00, Fekete Andrásné $5.00; Youngstown, O.: Borsy-Kerekes György és neje $24.00, Korán János $10.80; Throop, Pa.: Konrád Lajos $12.30; Phoenixville, Pa.: Demeter László $10.50; Hazleton, Pa.: Hujber József $11.70; Ligonier, Pa.: Nánássy Lajos árvaatya $3.00, látogatók Brownsvilleből, McKeesportról, Martins Ferryből, Morgantownból és más helyekről $19.10; Alpha, N. J.: Szabó András $11.10; Punxsutawney, Pa.: Ronyecz István $11.70; Scranton, Pa.: Hamborszky Gyula $12.50; Vintondale, Pa.: Gulyás István $10.20; Franklin, N. J.: Sluka Pál $15.00; Daisytown, Pa.: Illár Sándor $10.50, Sillay Sándor $11.90; Coatesville, Pa.: Szabó László $12.20; összesen $1,419.80. Összes tartás és ellátási dij $1,514.80.

1935 augusztusban:

a) Tartásdijból: Buffalo, N. Y.: Fele Lajos $12.50; Harwich, Pa.: Brandstetter Ferdinánd $30.00; Chicago, Ill.: Tóth István $12.50, Sebestyén József $15.00; New York, N. Y.: Takács József $12.50; Ashtabula, Ohio: Cserny András $12.50, Eszterhay András $12.50; Akron, Ohio.: Hatos Róza $12.50; Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $20.00; Yatesboro, Pa.: Kovács István $25.00. — b) Ellátási dijból: Johnstown, Pa.: Dr. Wollitzer Gyula $3.00; Kalamazoo, Mich.: Kerekes Béla lelkész $11.00; Pittsburgh, Pa.: Kozák István lelkész $1.00, Vály István $3.50, Staurovsky Mihály lelkész $2.70, Fiók Albert és n. $3.00, Oláh Jánosné 50c, Kovács Józsefné $2.60, Dr. Cmor Béla $1.30, Varga Lajos lelkész $22.50; Yatesboro, Pa.: Lónyi Erzsébet 40c, Kovács István $2.00; Farrell, Pa.: Daróczy Mátyás lelkész $23.10, Daróczy Mátyás lelkészné $23.83; Homestead, Pa.: Dr. Szabó László $3.50; Buffalo, N. Y.: Rönkös Károlyné $1.70, Fele Lajos $3.90; Rankin, Pa.: Ref. Nőegylet tagjai $8.00; Canton, Ohio: Dókus Gábor lelkész $2.60; Toledo, Ohio: Dr. Marcus Lajos $7.20; McKees Rocks, Pa.: Lőczi Viktor $9.00; McKeesport, Pa.: Független Ref. Nőegylet tagjai $10.80; Ashtabula, Ohio: Eszterhay András $3.00; Conneaut, Ohio: Pápay Sándorné $1.50; Irivington, N. J.: J. H. Zeitlin $7.30; Brownsville, Pa.: Kovács Andor lelkész $12.00; Donora, Pa.: Turfa Sándor $1.00; összesen $341.23

SAS GYÓGYSZERTÁR

ÖZV. GYARMATI JÓZSEFNÉ tulajdonos

Ha az emésztése rossz, savanyu felböfögései vannak, vagy gyomor égése, rendelje meg a SAS GYOMOR KURÁT. Egy adag ára $2.50. Vese bajosok: Hátfájás, vese és hólyag gyulladás ellen kérje a SAS VESE KURÁT. Egy adag ára $2.50. Hazai pióczák: Egy darab 50 cent, 6 darab $2.50, egy tucat $4.00. — Ha tanácsra vagy orvosságra van szüksége, IRJON, titoktartás mellett azonnal válaszolok. — Kérem rendelé_évei a pénzt is mellékelni.

1530 BROADWAY — GARY, IND.

a) Tartásdijból: **Buffalo, N. Y.:** Fele Lajos $10.50; **Chicago, Ill.:** Sebestyén József $15.00, Tóth István $12.50; **New York, N. Y.:** Takács József $12.50; **Fords, N. J.:** Brickse Theodor $41.00, Kirsh Lajosné $45.00 és $9.62; **Brooklyn, N. Y.:** Pénzes Ilona $8.50; **McKeesport, Pa.:** Illés József $7.50; **Pittsburgh, Pa.:** Dr. Zmór Béláné $69.40, Kovács Józsefné $22.17, Aranyos Vilma $5.00, Fiók Albertné $3.40 és $2.00; **Kearny, N. J.:** Novák Péterné $20.00; **Duquesne, Pa.:** Balázs Olga $12.50, László Sándor $12.50; **Fairport Harbor, O.:** Tóbiás János $11.25 és $10.00, László Kálmán $9.03, Lengyel Béla $10.93; **Lynn Haven, Fla.:** Murányi János lelkész $2.85; **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00; **Ligonier, Pa.:** Egyházi Ifju Munkások Tanfolyama $86.80; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkész $6.00; **Swissvale, Pa.:** Mrs. Ternai és leánya $20.00; **United, Pa.:** Ifj. Suba Ferenc $6.25, id. Suba Ferenc $6.25; **Akron, O.:** Hatos Róza $3.20; **Yatesboro, Pa.:** Kovács Istvan $22.00; **Homestead, Pa.:** Zombory Gyula $8.50.

b) Ellátási dijból: **Cleveland, O.:** Kish J. János 60c, Muzslay József 60c; **Duquesne, Pa.:** László Sándor $1.00, Máté József $1.25, Klaczik József 80c, Szalkó Józsefné $1.00, Máté Sándor $1.00, Balázs Miklós $1.00, László Sándor $1.50, Mr. Lányi 50c, Kolosi József $2.00, László Sándor $1.50, Balázs Miklós $1.00, Máté Sándor $1.00; **Buffalo, N. Y.:** Szabad András $1.00; **Ashtabula, O.:** Eszterhay András 80c, Cserney Andrásné $1.55; **Homestead, Pa.:** Mrs. Törlik $4.00, Zombory Gyula $1.00 és $2.00; **Akron, O.** Daragó Józsefné $2.00; **Pittsburgh, Pa.:** Rettman Farkas lelkész 50c; **McKeesport, Pa.:** Daróczy Sándor lelkész $1.00; összesen $562.05

1935 szeptemberben:

Tartás és ellátási dijból: **Detroit, Mich.:** Balogh Ferenc $20.00; **Vintondale, Pa.:** Gulyás István $25.00; **Buffalo, N. Y.:** Bőjt Gizella $23.00, Rönkös Károly $23.00; **Kearny, N. J.:** Novák Péterné $10.00; **Pittburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész $10.00; **Niagara Falls, N. Y.:** Szabad András $30.00; **Chicago, Ill.:** Tóth István $11.00; **New York, N. Y.:** Takács József $12.50; **Columbus, O.:** Laky László $3.00; **Perth Amboy, N. J.:** Kirsh Lajosné $5.00; **Homestead, Pa.:** P. Tóth János 40c, Lengyel János $1.20, Papes Franciska 40c, Kieffer Gyula $1.00; **Carteret, N. J.:** Daróczy Sándor lelkész $2.00; **Ligonier, Pa.:** Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő $2.50; **Cleveland, O.:** Virág István lelkészné $2.00; **Toledo, O.:** Mrs. Marton $2.00; összesen $204.00

1935 októberben:

Detroit, Mich.: Balogh Ferenc $20.00; **Niagara Falls, N. Y.:** Szabad András $30.00; **Vintondale, Pa.:** Gulyás István $12.50; **New York, N. Y.:** Takács József $12.50; **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész $10.00; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkészné $1.00

III. AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLETTŐL.

1935 januárban:

Havi 10 centek átutalása ..... $ 684.50

1935 februárban:

Tagoktól havi 10 cent átutalása ..... $ 705.42

1935 áprilisban:

1935 februári 10 cent átutalásokból $584.90
1935 márciusi 10 cent átutalásokból $652.85
összesen $1,237.75

1935 májusban:

A Horváth József high-school növendék tandijába ..... $ 75.00

1935 juniusban:

Áprilisi átutalás havi 10 centekből $755.10, konvenció alkalmával konyhában segitő nőknek $192.50; összesen ..... $ 947.60

1935 augusztusban:

Májusi átutalás 10 centekből $691.80, juniusi átutalás $1,125.00; összesen $1,816.80
1935 októberben ..... $ 656.60
Átutalás $967.50 és $685.00; összesen..... 1,652.50

IV. FARMI BEVÉTELEKBŐL:

1935 januárban:

Brownsville, Pa.: Kovács Andor lelkész tojásért $2.35; **Carnegie, Pa.:** Özv. Tyukodi Józsefné vajért 25c; **Cleveland, O.:** Király Imre ellenőr tojásért $1.25; **Ligonier, Pa.:** American Restaurant tojásért $1.75, Janiga József tejért és lisztért $5.86, Fort Ligonier Hotel tojásért $1.20, Lincoln Hotel tojásért $1.50, Mrs. Meaher tejért és tojásért $6.05, Mrs. Queer tojásért $1.20, Joseph Deeds leölt lóért $3.00, Fish tyukért $2.00, egy libáért $2.00, Árvaatya sajtért és kolbászért $1.60; **Pittsburgh, Pa.:** Varga Lajos lelkész csirkéért és tojásért $1.25, Jászay József tojásért, vajért és kolbászért $2.45, Shannon and Farrell megvásárolt tehénhusért $21.40, Mészáros Ferencné tyukért, tojásért és vajért $4.60; **Traveskyn, Pa.:** Dancs Józsefné vajért 50c; összesen $60.26

1935 februárban:

Ligonier, Pa.: American Stores tojásért $2.31, Mrs. Queer tojás 86c, Mrs. Scott tojás $1.04, Lincoln Hotel tojás $1.04, Mrs. Queer tojás 15c, Mrs. Meaher tojás és tej $4.28, Janiga József tej $1.86, Fish tyuk $1.20, Mrs. Queer tej 40c, tej és tojás $2.25, tej 50c, szalma $2.50, Mrs. Meaher hus $2.00; **Toledo, Orio:** Dr. Ujlaki Ferenc vajért és tojásért $2.06; **Cleveland, Ohio:** Király Imre vaj 50c, Kováchy M. György husért $1.30; **Bridgeport, Conn.:** Köteles István szalonnáért $3.45; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkész tojásért, vajért, tejfelért $7.36; **Pittsburgh, Pa.:** Ifj. Estu János husért $1.43;

Donora, Pa.: Turfa Sándor husért $3.60; Perth Amboy, N. J.: Kirsh Lajosné vajért $1.30; összesen $41.65

1935 márciusban:

Ligonier, Pa.: Fish tyukért $1.00, $1.00 és 80c, Meaher tejért és tojásért $3.20, marhahusért $2.00, Szaalay Erzsébet vajért 60c, Queer tojásért 42c, Janniga József tejért $1.68; Washington, D. C.: A kormány leölt tehénért $20.00; Pittsburgh, Pa.: Tóth Gyula husért $2.00, Varga Lajos lelkész vajért 60c; Brownsville, Pa.: Kovács Andor lelkész vajjért és tojásért $3.30; Perth Amboy, N. J.: Mrs. Kirsh vajért $1.30; összesen $39.40

1935 áprilisban:

Ligonier, Pa.: Mrs. Meaher tej, tojás $4.30, L. Fish tyuk $1.00 és 75c, Ambrose apaállatért $2.00, $2.00 és $1.00, Janiga József tej $1.86, liszt $2.00, W. Queer tej, tojás, vaj $10.00, Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő tyukokért $3.00; Toledo, O.: Dr. Ujlaki Ferenc elnök vajért 50c; Brownsville, Pa.: Kovács Andor lelkész tej, vaj $1.75; Pittsburgh, Pa.: Varga Lajos lelkész tyukért, vajért $11.25; Donora, Pa.: Nagy István husért, vajért $55.42; Springdale, Pa.: Novák Lajos lelkész tejfelért 75c; összesen $37.58

1935 májusban:

Ligonier, Pa.: L. Fish tyukért 90c, Janiga József tejért $1.80, L. Fish tyukért $1.00, W. C. Queer tojásért és tejért $4.53, Fort Ligonier Hotel csirkéért $11.20, Breniser Hotel csirkéért $10.50, Salzman tejért 24c, D. M. Kier gyapjuért $17.47, Meaher tej és tojás $3.00, Fish tyuk $1.00, Gacsályi Imréné vaj 50c; Toledo, O.: Dr. Ujlaki Ferenc vaj $1.20; Duquesne, Pa.: Sebestyén Endre lelkészné tojás és vaj 80c; McKeesport, Pa.: Bogár Károly lelkész tejfel és vaj 55c; összesen $54.69

1935 juniusban:

Homestead, Pa.: Katona András vajért 30c; Toledo, O.: Dr. Ujlaki Ferenc vajért $1.50; Ligonier, Pa.: Árvaatya két malacért $10.00, Fort Ligonier Hotel földi eperért $1.50, Breniser Hotel földi eperért $1.20, American Store földi eperért $5.40, árvaatya 3 malacért $15.00, Janiga József tejért $1.86, L. Fish tyukért $1.20, árvaatya 3 malacért $14.00, L. Fish tyukért $1.25, W. Queer földi eperért és tejért $6.30; Leechburg, Pa.: Mozga Imre és Kupás András földi eperért 30c—30c; Brownsville, Pa.: Szarka Ferenc 2 malacért $10.00; Johnstown, Pa.: Krivulka Károly élelmi szerért $3.75; Windber, Pa.: Fekete András élelmi szerért $3.75; összesen $77.61

1935 júliusban:

Ligonier, Pa.: Fish tyukért $1.25 és $1.00, Palmer apaálatért $1.00, Janiga József tej $1.86, W. Queer tej 60c, Mrs. Scott csirke $1.70; Duquesne,

Telephone 4135
HOTEL DANDAR
KÉNYELMES SZOBÁK FÜRDŐVEL
Mindenféle államilag engedélyezett italok kaphatók!
416 LOCUST STREET
(a Baltimore and Ohio állomás mellett)
McKEESPORT, PA.

Phone: Ligonier 194—13
FORD MENOHER
SZÉN ÉS
MÉSZKERESKEDŐ
AZ ÁRVAHÁZ SZÁLLITÓJA
LAKÁS:
LAUGHLINTOWN - PENNA.

CHARLEY BROTHERS
ÉLELMI CIKKEK
NAGYBANI ELADÁSA
...AZ...
ECONOMY FOOD STORES
SZÁLLITÓJA
GREENSBURG, PENNA.

Pa.: László Sándor csirke $6.95; **McKeesport, Pa.:** Illés József turó, vaj $2.00; **McKees Rocks, Pa.:** Lőczi Viktor tojás 50c, **Homestead, Pa.:** Géczi János juhturó $1.00; összesen $17.86

1935 augusztusban:

Pittsburgh, Pa.: Fiók Albertné szalonna, csirke $1.00, Balla Györgyné tyuk 50c, Hibé Jánosné szalonna 60c, Oláh Jánosné csirke, szalonna $1.65, Kovács Józsefné csirke 25c, Fiók Albertné juhturó 40c; **Rrankin, Pa.:** A Ref. Nőegylet tagjai vaj és turó $2.19; **Johnstown, Pa.:** M. Kristán vaj és szalonna $1.61; **Toledo, O.:** Dr. Ujlaki Ferenc vaj 30c; **Ligonier, Pa.:** Meaher tej, vaj, tojás $1.75, American Store földi eper $2.40, Fort Ligonier Hotel földi eper $1.30, Janiga József tej és kukorica $2.50, L. Fish tyuk $1.25, Palmer apaálatért $2.00, Klajtik Mihály egyik munkásunk napszámáért $2.50, Miller apaállatért $1.00, Wilson C. Queer tej és tojás $4.60; összesen $32.80

1935 szeptember:

Ligonier, Pa: Fish tyukért $1.25 és $1.00, Palmer apaállatért $1.00, Janiga József tej $1.86, W. Queer tej 60c, Mrs. Scott csirke $1.70; **Duquesne, Pa.:** László Sándor csirke $6.95; **McKeesport, Pa.:** Illés József turó, vaj $2.00; **McKees Rocks, Pa.:** Lőczi Viktor tojás 50c; **Homestead, Pa.:** Géczi János juhturó $1.00; összesen $17.86

1935 október:

Ligonier, Pa.: Apaállatért Ambrose $2.00, árvaatya juhturó $1.25, L. Fish tyuk 75c, Moreaux Service tojás $1.28, $1.50, $2.00, $2.31, St. Clair paradicsom $3.20, $1.50, árvaatya vaj 35c, Lincoln Hotel paradicsom, tojás $4.96, Queer csirke, tej $1.92 és $1.50, Szalay Erzsébet 50c; **Chicago, Ill.:** Tóth István vaj, jelly $2.50; **Homestead, Pa.:** Lengyel János tök, tojás, vaj $2.00, Philip György tojás, vaj $1.50, Kieffer Gyula tojás, vaj 75c; **Milwaukee, Wis.:** Hankó M. Gyula turó 50c; **Toledo, O.:** Dr. Ujlaki Ferenc vaj, turó $1.40; **Cleveland, O.:** Király Imre vaj, turó, tojás, paradicsom $4.80; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkész vaj, turó, csirke $1.50; **Duquesne, Pa.:** Sebestyén Endre vaj, turó, tojás $1.30; összesen $42.37

Ligonier, Pa.: Fowler csirke $1.10, Queer tej 60c, tojás 38c, L. Fish tyuk $3.05, Kalassay Sándor csirke $1.35, kacsa $2.10, Freedom garage tojás, vaj, csirke $5.58, Lincoln Hotel tojás, paprika $3.15, Gacsályiné tojás $1.42, Olajos csirke, paradicsom $1.60, Janiga J. tej $3.36; **Farrell, Pa.:** Daróczy Mátyás tojás 78c; **McKeesport, Pa.:** Bogár Károly lelkész vaj 30c; **Toledo, O.:** Molnár István juhturó $1.20; **Brownsville, Pa.:** Kovács Andor lelkészné tojás, csirke $2.31; **Pittsburgh, Pa.:** Tóth Sándorné tojás 56c.

V. NAPTÁRHIRDETÉSEKBŐL

1935 januárban:

Bridgeport, Conn.: West End Furniture Store $5.00; **Buffalo, N. Y.:** Tóth Gyula $5.00; **Chicago, Ill.:** Stevenson and Benko $15.00, Felsen Trading Company és Chesterfield Pharmacy $5.00—$5.00; **Cleveland, O.:** Tropical Paint Co. $10.00, Logan Engraving Co. $5.00; **Detroit, Mich.:** Rapid Printing Co. $18.67; **Duquesne, Pa.:** Royal Manufacturing Co. $15.00; **Lackawanna, N. Y.:** Mrs. Pillion $5.00; **Latrobe, Pa.:** Miller and Bigg, Fred Lowenstein $5.00—$5.00; **Ligonier, Pa.:** Ligonier Mill, V. V. Gaskin $10.00—$10.00; **Passaic, N. J.:** A. Janchak, M. Éliás $5.00—$5.00; **Perth Amboy, N. J.:** So. Second Street Coal Co. $15.00, City Pharmacy $5.00, Magyar Ferenc $3.00; **Pittsburgh, Pa.:** Fisher and Owen $5.00, H. O. Hornberger $15.00; **Woodbridge, N. J.:** Publix Etc. Drug Store $5.00; összesen $176.67

1935 februárban:

Ligonier, Pa.: Wilpen Transportation Service, L. W. Darr Co. $15.00—$15.00, Ligonier Hotel $5.00; **Chicago, Ill.:** Prokop Gyula $5.00; **Philadelphia, Pa.:** L. H. Parke Co. $5.00; **Bridgeport, Conn.:** John Lesko $5.00; **Bethlehem, Pa.:** Nagy Emil lelkész $10.00; összesen $60.00

1935 márciusban:

Bethlehem, Pa.: American Windish-Hungarian Publishing Co. $3.00; **Bridgeport, Conn.:** East End Coal Co. $5.00; **Greensburg, Pa.:** Greensburg Produce Co. $3.00; **Ligonier, Pa.:** Kooser Drug Store $5.00; **Chicago, Ill.:** Thomson and Zimmermann $15.00; összesen $31.00

1935 áprilisban:

Ligonier, Pa.: Ligonier Pharmacy $10.00; **Perth Amboy, N. J.:** Tóbiás Ferenc $5.00; **Dayton, Ohio:** Lukács József $3.00; összesen $18.00

1935 májusban:

Chicago, Ill.: Chesterfield Florist $10.00; **South Bend, Ind.:** Németh Péter $10.00; összesen $20.00

1935 juniusban:

Perth Amboy, N. J.: Marosi Károly $5.00; **Homestead, Pa.:** Lengyel Géza $5.00; **Somerset, Pa.:** Fertilizer Co. $5.00; **Ligonier, Pa.:** Ford Menoher $5.00; összesen $20.00

1935 juliusban:

Norwalk, Conn.: Public Meat Market $5.00, John Bates $3.00; **Trenton, N. J.:** F. J. Ullrik and Son $15.00; **Ligonier, Pa.:** Martin's Store $5.00; **Homestead, Pa.:** Phillip's Dept. Store $5.00; **Pittsburgh, Pa.:** Expert Printing Co. $15.00; összesen $48.00

1935 augusztusban:

Chicago, Ill.: Sebestyén József $5.00; **Perth Amboy, N. J.:** Csipő Lajos $15.00, City Pharmacy $5.00, Mitruska János $10.00, Gáspár Brothers $5.00; **New Brunswick, N. J.:** Biró Péter $5.00, Fehér Sas Terem $5.00; **Trenton, N. J.:** Dr. Varga György, John Ingelsby, Rózsa Virág Üzlet, Varga Imre,

Kisss Lajos $5.00—$5.00; Easton, Pa.: Koji István $5.000; összesen $80.00

1935 szeptember:

Norwalk, Conn.: Public Meat Market $5.00, John Battes $3.00; Trenton, N. J.: F. J. Ullrik and Son $155.00; Ligonier, Pa.: Martin's Store $5.00; Homestead, Pa.: Phillip's Dept. Store $5.00; Pittsburgh, Pa.: Expert Printing Co. $15.00; összesen $48.00

1935 október:

Perth Amboy, N. J.: E. Blau $5.00; So. Norwalk, Conn.: Lévay Béla $5.00; összesen $10.00

1935 októberben:

Ligonier, Pa.: Vance Bakery $5.00.

VI. NAPTÁRPÉLDÁNYOKÉRT

1935 januárban:

Egyházaktól: aurorai $7.50, beaver fallsi $5.00, brcownsvillei $4.00, cleveland-westsidei $3.50, clevelamd-presbyteriánus $2.00, detroti első $25.00, hammcondi (La.) $2.50, mckeesporti független $2.50, meedinai $2.50, new yorki első $9.00, pittsburghi $155.00, south chicagoi $2.50, yonkersi $2.50; az Amerikai Magyar Ref. Egyesület Osztályaitól: $2.00—$2.00: a 49. és 85. osztályok, egy dollárjával az 5., 35., 50., 61., 63., 72., 112., 138., 152., 160., 1866., 194., 217., 227., 232., 254. és 270. osztályok; a Verhovay Segélyegylet Fiókjaitól: két dollárjával a 16., 232. és 301. fiókok, egy dollárjával a 20., 611., 88., 103., 127., 150., 187., 215., 221., 230., 276., 2885., 296., 312., 317., 331., 334., 338., 342., 343. és 3552. fiókok, ötven centjével a 45. és 175. fiókok; az Amerikai Magyar Segélyző Szövetség Osztályaitól: két dollárt a 352-ik, egy dollárjával a 35., 365., 66., 70., 89., 121., 167., 196., 242., 347. és 387. osztályok; a Rákóczi Egylet Osztályaitól: egy dollárjával a 12., 34., 60., 65., 97., 98. és 99. osztályok; Magánosoktól: özv. Vajda Istvánné $1.00, Földessy Fiisher György lelkész 60c, Ritter Albertné 50c; összesen $158.60

1935 februárban:

Egyházaktól: south norwalki $17.50, martins ferryyi $16.50, alphai $14.00, columbusi $13.50, toledoi, clevelandi első, jolieti, new yorki független $12.50—$112.50, east chicagoi $11.00, cartereti $10.00, akroni elllső $9.84, buffaloi első és milwaukeei $7.50—$7.50, fairporti $7.00, new haveni $6.00, flaming parki $55.50, canonsburgi, milesi, bethlehemi, whartoni és wwoodbridgei $5.00—$5.00, drakes congoi $4.00, connecauti $2.00; az Amerikai Magyar Ref. Egyesület Osztályaitól: A 163-ik $4.50, a 265-ik $3.50, a 68-ik és 202-ik $1.50—$1.50, a 45., 164. és 181. $2.00—$2.00, a 12., 18., 60., 76., 78., 93., 169., 188., 203., 206., 213., 223., 231., 236., 241. és 272. $1.00—$1.00; a Werhovay Fiókjaitól: A 180-ik $2.50, a 91-ik $1.50, a 29., 64., 102., 146., 176., 177., 200., 219., 249., 293. és 370. $1.00—$1.00; az Amerikai Magyar Segélyző Szövetség Osztályaitól: A 311-ik $1.00; a Rákóczi Egylet Osztályaitól: A 2., 24. és 32. $1.00—$1.00; Magánosoktól: Taschler Józsefné $1.15, Kalassay Sándor aggmenházi felügyelő $1.50, Mrs. Grunow 50c; összesen $262.99

1935 márciusban:

Egyházaktól: A youngstowni független, detroti független egyház $12.50—$12.50, throopi $5.50, logani $5.00, milesi $2.50, zelionoplei $2.00, fleming parki $1.50, toledói 50c; az Amerikai Magyar Ref. Egyesület Osztályaitól: A 26-ik $4.00, a 153-ik $3.00, a 140., 154. és 171. $2.00—$2.00, a 156-ik $1.00; a Verhovay Fiókjaitól: A 261-ik és 305-ik $2.00—$2.00, a 12., 41., 176., 180., 216. és 345. $1.00—$1.00, a 73-ik 50c; a Bridgeporti Szövetség Osztályaitól: a 94-ik és 391-ik $1.00—$1.00; a Rákóczi Egylet Osztályaitól: a 17-ik $2.00; L. Szabó András 50c; összesen $71.00

1935 áprilisban:

Egyházaktól: Homesteadi $24.50, daisytowni $16.00, south bendi $5.00, wallinfordi $5.00, akroni független $3.00; a Ref. Egyesület Osztályaitól: a 220-ik $3.50, a 18-ik és 74-ik $2.50, a 173-ik $2.00, a 33-ik, 222-ik és 242-ik $1.50—$1.50, a 6., 9., 17., 40., 47., 138., 147., 151. és 277. $1.00—$1.00; a Verhovay Fiókoktól: a 90-ik és 348-ik $1.00—$1.00; a Bridgeporti Szövetség Osztályaitól: a 193-ik $1.00; összesen $80.50

1935 májusban:

Chicago, Ill.: South sidei egyház $27.50; Flint, Mich.: Ref. egyház $16.50; Cliffside, N. J.: Ref. egyház $1.00; az Amerikai Magyar Ref. Egyesület Osztályaitól: a 219-ik $1.00, a 116-ik $2.00, a 115-ik $2.00; a Verhovay Fiókjaitól: a 84-ik $2.00, a386-ik $1.00, a 242-ik $1.00; a Rákóczi Egyelt cliffsidei fiókja $1.00; Pittsburgh, Pa.: Guta János 50c; McKees Rocks, Pa.: Vass Sándor 50c; összesen $56.00

1935 juniusban:

Az Amerikai Magyar Ref. Egyesület Osztályaitól: A 145. osztálytól $2.00, a 3-ik osztálytól $1.00, 207. osztálytól $1.50, 210. osztálytól $1.50, 80. osztálytól $1.00, 20. osztálytól $2.50, 73. osztálytól $1.00, 25. osztálytól $2.00, 152. osztálytól $5.00, 267. osztálytól $1.00, 37. osztálytól $2.50; Egyházaktól: Perth Amboy, N. J. Kálvin Egyház $2.00, Phoenixville, Pa. $5.00, Kalamazoo, Mich. $7.50, Passaic, N. J. $16.00, Scranton-i, Pa. Független $2.50; A Verhovay Fiókjaitól: 13-ik fiók $1.00; összesen $55.00

1935. juliusban:

Canonsburg, Pa.: Amerikai Magyar Ref. Egyesület 65. osztálya $1.00

1935. augusztusban:

Brownsville, Pa.: Ref. Egyház $10.00; Los Angeles, Cal.: Ref. Egyház $10.00; Toledo, O.: Ver-

hovay Fiók 50c; **Youngstown, O.:** Ref. Egyesület 22-ik osztálya $11.50; **Hastings-on-Hudson, N. Y.:** Rákóczi Egylet $1.00; **Massena, N. Y.:** Ref. Egyesület 214-ik osztálya $4.00, Rákóczi Egyet $1.00; összesen $38.00

1935 szeptember:

Canonsburg, Pa.: Amerikai Magyar Ref. Egyesület 65. osztálya $1.00

1935 októberben:

Egyházaktól: bridgeporti state streeti $16.00, daytoni $19.00, perth amboyi független $8.00, farrelli $7.50. **A Verhovay** 174-ik fiókja $1.00

Ref. Egyházaktól: Coatesville $4.00, Caldwell $2.50; **A Ref. Egyesület Osztályaitól:** cartereti $1.00, pittsburghi 16-tól $1.00; összesen $8.50

VII. BIZTOSITÁSBÓL

1935 januárban:

A State Compensation Boardtól árvaatya betegsége után ..... $ 17.14

1935 áprilisban:

Newark, N. J.: Prudential Life Insurance Co. évi osztalék ..... $ 86.20

1935 májusban:

Pittsburgh, Pa.: Verhovay Segélyegylet Olajos Károly után $35.42; **Newark, N. J.:** Prudential Life Insurance Co. visszatérités $1.77; összesen ..... $ 37.19

1935 juniusban:

Chicago, Ill.: Chicagoi Első Magyar Betegsegélyző és Társalgó Egylet Kozora Andrásné után ..... $ 40.00

1935 juliusban:

Sharon, Pa.: Protected Home Circle, Kozoránéért osztalék $3.00; **New York, N. Y.** Metropolitan Life osztalék Pakusza Pálért $2.10; összesen ..... $ 5.10

1935 szeptember:

Sharon, Pa.: Protected Home Circle osztalék 4.29

1935 október:

Harrisburg, Pa.: State Insurance Fund, visszatérités 4.09

VIII. SZÉNÉRT

Hegedüs Ignác $4.00, Huczman András $3.60, M. Baltic $2.40, P. Picadio $5.00

1935 október:

Ligonier, Pa.: W. C. Queer $3.00

IX. VEGYES BEVÉTELEKBŐL

1935 januárban:

Elyria, O.: A Ref. Nőegyettől cutért $4.04; **Ligonier, Pa.:** Janiga József házbér $6.00, árvaatya visszatérités naptárexpediálási összegből $2.20; összesen ..... $ 12.24

Alapittatott 1893 Phone: Pullman 0184

N. G. CARLSON & SON

ALBERT E. CARLSON

TEMETÉS RENDEZŐK

Gyönyörü temetési kápolnánk minden külön dij nélkül rendelkezésére áll azoknak, kiket mi szolgálunk ki gyászesetek alkalmával

MEGHATÓ TEMETÉSI SZERTARTÁSOK!

304-306 W. 119TH STREET CHICAGO, ILL.

1935 februárban:

McKeesport, Pa.: A Ref. Egyesület 245. osztálya lapokért $2.00, Daróczy Sándor lelkész telefon 30c; Ligonier, Pa.: Mrs. Meaher telefon 85c, visszatérités meg nem jelent intéző bizottság tag napi dija és utiköltsége gyanánt $9.00, Janiga József házbér $6.00, WW. Queer biztositás $1.50; Toledo, O.: Dr. Ujjlaki Ferenc lapokért 10c, Molnár István 5cc; Perth Amboy, N. J.: Dr. Vince Károly kézi munkáért 75c; Bridgeport, Conn.: Kötelles István lapokért 30c; összesen .....$ 20.85

1935 márciusban:

Ligonier, Pa.: Janiga József házbér .....$ 6.00

1935 április:

Detroit, Mich.: Balogh Ferenc ruhára $55.00; Ligonier, Pa.: Janiga József házbér $66.00, W. Queer csoportbiztositásba $1.50; Wallingford, Pa.: Ref. egyház árvaházi lapokért 50c; Pittsburgh, Pa.: Ref. egyház cutokért $8.18; Chicago, Ill.: Harrison Co. visszatérités $6.00; Duquesne, Pa.: Sebestyén Endre lelkész telefon 20c; összesen .....$ 27.38

1935 május:

Brownsville, Pa.: Visszatérités Kovács Andor gyülésre meg nem jelent intéző bizottsági tag után $10.00; Ligonier, Pa.: Janiga József házbér $6.00, W. C. Queer biztositás 75c; összesen .....$ 16.75

1935 juniusban:

Pittsburgh, Pa.: Lorántffy Nőegylet cutért $4.03, Ref. Egyház cutért $3.75, Szarvas Pál Indián versért $6.05; Brownsville, Pa.: Ifj. Kovács Andor telefon 30c; Cleveland, O.: Király Imre telefon 50c, Vasváry Ödön telefon 50c; Donora, Pa.: Turfa Sándor telefon 60c; Ligonier, Pa.: Marx ócska ruhákért 50c, a "Rossz Máj" tréfás tudositóért $43.00, papucsért $4.35, szivar és hüsitő árusitásából $53.20, Janiga József házbér $6.00; Milwaukee, Wis.: Hankó Gyula telefon 60c; Gary, Ind.: Bakay Árpád sürgöny 67c; Detroit, Mich.: Első Egyház könyvekért $6.00, az uj Ref. Egyház könyvekért $2.00; Lorain, O.: Csontos Béla képes lapok 10c, dalos könyvek árusitásáért részesedés $1.00; So. Norwalk, Conn.: Telefon $3.00; összesen .....$ 136.20

1935 juliusban:

Ligonier, Pa.: Janiga József házbér $6.00, W. Queer szén $2.10, Antal Árpád telefon 20c; Swissvale, Pa.: Mrs. Ternai fénykép $1.00; Chicago, Ill.: Sebestyén József orvosi dij $5.00; McKeesport, Pa.: Illés József telefon 60c; Fairport Harbor, O.: Tóbiás Jánosné kézimunka $1.00; összesen .....$ 15.90

1935 augusztusban:

Homestead, Pa.: Visszatérités Katona András után $9.00; Ligonier, Pa.: Janiga József

RESHÁN ISTVÁN

FÜSZERÜZLETE ÉS MÉSZÁRSZÉKE

GAZDAG VÁLASZTÉK — PONTOS KISZOLGÁLÁS
HÁZHOZ SZÁLLITUNK

Az amerikai magyarság legszebb intézményét egyedül a jó szivü emberek áldozatkészsége tarthatja fel

Phone: Regent 5027

966 EAST 93RD STREET CHICAGO, ILL.

házbér $6.00, Wilson C. Queer biztositásért $1.50; **New Brunswick, N. J.:** Első Ref. Egyház cutért $5.28; **Duquesne, Pa.:** Ujra deponált check $5.00; **Toledo, Ohio:** Konvenció telefon költség Ref. Egyesülettől $34.64; **McKeesport, Pa.:** Ujra deponált check $13.-40; összesen ..... $ 74.82

1935 szeptember:

Ligonier, Pa.: Janiga József házbér $6.00 W. Queer szén $2.10, Antal Árpád telefon 20c; **Swissvale, Pa.:** Mrs. Ternai fénykép $1.00; **Chicago, Ill.:** Sebestyén József orvosi dij $5.00; **McKeesport, Pa.:** Illés József telefon 60c; **Fairport, Harbor, O.:** Tóbiás Jánosné kézi munka $1.00; összesen 15.90

1935 októberben:

Ligonier, Pa.: Janiga József házbér $12.00, Queer biztositás $1.50, visszatérités Katona András meg nem jelent biz. tag után $9.00, telefon 68c; **Niagara Falls, N. Y.:** Szabad András ruha $4.00; **Pittsburgh, Pa.:** Bene András cut $2.00; **Scranton, Pa.:** Hamborsky Gyula lelkész cut $2.00; **Houston, Tex.:** Aranyas Tamás cut $2.00

Ligonier, Pa.: Ford Menoher visszatérités vételárból $50.00. D. D. Kastner visszatérités vételárból $150.00, Kozora Andrásné képért $1.00, Queer csoportbiztositás $1.50, visszatérités napi dij elmaradt int. biz.-i tag után $9.00; **Latrobe, Pa.:** Prud. Ins. Co. visszatérités, mint többlet $5.35; **Duquesne, Pa.:** László Sándor képért $1.00; **Fairport, Harbor, O.:** Tóbiás Jánosné, Lengyel Béláné fényképért $1.00—$1.00; **Pittburgh, Pa.:** Mrs. E. Kovács fényképért $1.00; összesen 220.85

KIADÁSOK 1935-BEN.

KIADÁSOK 1935 JANUÁRBAN.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imréné, Szalay Erzsébet $40.00—$40.00; összesen ..... $ 80.00

II. Élelmi szerért: Árvaatyának disznóöléskor hagymáért és bélért 70 c, H. E. Vance Bakery kenyérért $40.15, Smith's Market almáért $3.30; összesen 44.15

III. Ruhafélékért: Kline's Department Store cipőért és leányruháért 8.31

IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért 54.10

V. Gázért, villanyért: Peoples National Gas Co.-nak $23.85, West Penn Power Co.-nak $38.55; összesen 62.40

VI. Gyógykezelésért: Commonwealth of Penna., Mezey Józsefért $19.80, Dr. A. C. Hamillnek $6.50, Royal Manufacturing Co.-nak gyógyszerekért $21.92; összesen 48.42

VII. Berendezésért: Clevelandi elsö egyháznak porszivó gépért második részlet $9.75, árvaatyának kézimunkáért 62c, Gimbel Bros.-nek konyhai habkavaró gépért $8.96, Harrison Wholesale Co.-nak egy villanymelegitőért $3.79, L. W. Darr Co.-nak anyagért csirkeólba $3.80, L. Solownak mázsálóért $12.50; összesen 39.42

VIII. Javitásért: A. Junkersnek cipőtalpakért és szegért $23.01, Weller's Hardware Store-nak számlakülönbözetért $1.00, L. W. Darr Co.-nak épitési anyagért $14.52, W. C. Queer-nek napszám $14.60, S. Holtzmannak szemüveg javitásért $5.80; összesen 58.93

IX. Háztartási cikkekért: State Chemical Manufacturing Co.-nak mosóporért $18.00, L. W. Darr Co.-nak villanylámpákért és olajért $4.04; összesen 22.04

X. Életbiztositásért: Prudential Life Insur. Co.-nak csoportbiztositás $55.84, árvaatyának aggok és gyermekek biztositása $104.-93; összesen 160.77

XI. Törlesztésbe: Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek 344.52

XII. Adóba: Ligonier Water Works vizadó 17.45

XIII. Naptárért: Liberty Engraving Co.-nak cutért 4.15

XIV. Irodai kiadások: Stevenson and Foster, papir, tinta, ceruzahegyező, boriték $16.08, árvaatyának irodai szerekért $1.95, Rapid Printing Co.-nak utalványokért és levélboritékért $25.42; összesen 43.45

XV. Posta és szállitás árvaatyának 25.23

XVI. Telefon: Bell Telephone Co.-nak 15.55

XVII. Utiköltség árvaatyának 40.25

XVIII. Utiköltség gyermekeknek 2.00

XIX. Gyülésköltség 37.00

XX. Farmi kiadások: Árvaatyának csavarokért istállóba és orvosság csirkéknek $2.06, Janiga Józsefnek napszám $38.75, J. W. McDowellnek kovácsmunka $13.50, Friel állatorvosnak $22.05, Ed. Grombachnak szijjártó munka $4.45, Ligonier Millnek tehén és csirkeeledel $23.50, L. B. Silvernek egy apaállatért $15.00, I. W. Scottnak alomért csirkeólba $2.75, Burrell-Druggernek tyukorvosságért ; $3.60, Farmers Supply Co.-nak egy évi tyukeledelért $33.00, F. C. Stahelinnek málnáért $4.91, South Michigan Nurserynek nyirfáért $4.14, Pearl Grott Co.-nak mésztörmelékért tyukoknak $2.00, Jung Co.-nak magokért $5.74, Walter Electric Repair Co.-nak őrlőgép motorjavitása $8.50, R. H. Shummynak magokért $3.27, G. M. Stirlingnek csirkeeledel egy évre $18.00, Baltic Mihálynak fizetés $40.00, Colonial Supply Co.-nak uj szijj az őrlőgéphez $17.88; összesen 263.10

XXI. Vegyes kiadások: Árvaatyának iskolai dalkönyvek, gyermeklapok, cserkésztagdij, szinház, box-rent, egyébb kiadások $21.52, Salingsnek cigarettáért $1.30, Smith's Marketnek karácsonyfáért $3.75; összesen 26.57

Összes kiadás 1935 januárban $1,397.61

ZÁRLAT 1935 FEBRUÁR 1-ÉN.

Áthozat 1934 decemberről	$ 941.50
Bevétel 1935 januárban	1,682.82
Összes bevétel	$2,624.32
Kiadás 1935 januárban	1,397.61
Áthozat februárra	$1,226.71

Az 1935 február 4-iki gyülésen minden kiadásra volt fedezet.

KIADÁSOK 1935 FEBRUÁRBAN.

I. **Fizetésekbe:** Gacsályi Imrénének $40.00, Szalay Erzsébetnek $40.00; összesen 80.00

II. **Élelmezésbe:** Westmoreland Grocery Co.-nak $148,21, árvaházi forgótöke terhére disznóöléskor bél és gyümölcs $2.38, L. H. Parke Co. paprika és kokó kávé $17.63, Smith's Market háj $12.45, H. E. Vance Bakerynek $43.17; összesen 223.84

III. **Ruhafélére:** Berney Brothersnek téli alsókért, kesztyükért, harisnyákért 84.14

IV. **Gázért és villanyért:** Peoples Natural Gas Co. $32.70, villany $43.62; összesen.... 76.32

V. **Orvosi szolgálatért:** Commonwealth of Pennsylvania Mezeyért tartásdij $20.77, Westmoreland Grocery Co.-nak orvosság $3.00, Dr. Baldwin szemorvosnak szemüvegért $30.00, C. A. Hamill orvosnak $28.00; összesen 81.77

VI. **Berendezésért:** Árvaházi forgótőkéből kisebb dolgokért $2.27, John Fillman Co.-nak törülközőkért $16.15, L. W. Darr Co.-nak csirkeólba kályhákért $19.03, postamesternek C. O. D. nyomdai kellékek $20.04; összesen 57.49

VII. **Javitásért:** Árvaházi forgótőkéből $2.54, Tropical Paint Co.-nak festék $40.00, L. W. Darr Co.-nak épitési anyagért $29.68, Kirsh Lajosnak ebédlői festéshez anyag $45.00, W. Queernek napszám $28.00; összesen 145.42

VIII. **Háztartási cikkekért:** Westmoreland Grocery Co.-nak seprő, szappan, keményitő, stb. $36.00, L. W. Darr Co.-nak olaj, villanylámpa, stb. $19.31; összesen 55.31

IX. **Életbiztositásba:** Prudential Life Ins. Co.-nak viszontbiztositás $53.92, árvaházi forgó házi pénztárból $94.87, American Aid Associationnak Botosékért hátrálék $30.15; összesen 178.94

X. **Törlesztésbe:** Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek tőkekamat 337.25

XI. **Naptárért:** Cutok szállitása $3.62, Expert Printing Co.-nak nyomásért utolsó részlet $73.77; összesen 77.39

XII. **Irodai szerekért:** Árvaházi pénztárból sokszorositó papirért ..... .20

XIII. **Posta és szállitás** 30.77

XIV. **Telefonért:** Bell Telephone Co.-nak 11.90

A ligonieri Árvaház fundamentuma — a magyar erkölcs!

Telephones:
South Chicago 0675, 0676, 0677

STEVENSON-BENKŐ COMPANY

FÜSZER-NAGYKERESKEDÉS

ELSŐRENDŰ ÁRUK · GAZDAG VÁLASZTÉK

SUMMIT, BELMORE, ANVIL VÉDJEGYES
TISZTA ÉLELMISZEREK

9130-9140 BALTIMORE AVE., CHICAGO, ILL.

XV. Árvaatya utiköltsége 41.25
XVI. Lakók utiköltsége 5.00
XVII. Gyülésköltség 37.00

XVIII. Farmi kiadások: Árvaházi pénztárból $6.50, Baltic Mihály fizetése $10.00, J. W. MacDowellnek kovácsmunka $34.65, L. W. Darrnak épitkezési anyagért $4.50, Dairymen's Associationba tagdij félévre $22.50, Tejmérőért $5.25, Kerlin's Farm csirkékért $2.50, A & P. Store-nak tehéneledelért $20.90, Silver Co.-nak gyógyszer sertéseknek $3.00, Ligonier Millnek tehéneledel februárra $14.00; összesen 153.80

XIX. Vegyes kiadásokba: Westmoreland Grocery Co.-nak cigarettáért $2.28, árvaházi pénztárból kisebb dolgokért $6.31, Doktor Gézának a volt Jurás farm körüli szolgálataiért $25.00, Walter Salingnek rágó dohányért $1.35; összesen 34.94

Összes kiadás februárban $1,743.39

ZÁRLAT 1935 MÁRCIUS 1-ÉN.

Áthozat volt januárról	$1,226.71
Bevétel februárban	1,543.27
Összes bevétel	$2,769.98
Kiadás	1,743.39
Áthozat márciusra	$1,026.59

Minden kiadásra volt fedezet.

KIADÁSOK 1935 MÁRCIUSBAN.

I. Fizetésbe: Gacsályi Imréné 40.00

II. Élelmezésbe: H. R. Shadron marhahusért $9.76, gyümölcsért és halért árvaházi forgótőkéből $2.35, Westmoreland Grocery sóért $2.00, H. E. Vance Bakery kenyérért $41.77, Smith's Market $3.55; összesen 59.43

III. Fütésért: Ford Menoliernek szénért 63.70

IV. Gázért, villanyért: People's Nat. Gas Co. $1.80, West Penn Power Co. $50.53; összesen 52.33

V. Orvosnak: Commonwealth of Penna. Mezei József kórházi dija $19.47, J. S. Newlin fogorvosnak $8.50, Dr. Hamillnek $5.00 J. Kooser gyógyszertárnak $9.10; összesen 42.07

VI. Berendezésért: Gimbel Brothersnek kézi munkákért $6.78, Turfa Sándornak szegért $18.45, forgótőkéből késekért és függönyökért $2.10, H. W. McGowrannek mosógépért $100.00, Harrison Wholesale-nak battery-lámpáért $6.00; összesen 133.33

VII. Javitásért: Forgótőkéből multigraph gépért $2.50, Tropical Paint Co.-nak festékért $40.00, L. W. Darr Co.-nak anyagért $36.08, David L. Hillnek falra való papirért $2.20; összesen 80.78

VII. Háztartási cikkekért: Forgótőkéből festékért 75c, D. H. Robbnak villanylámpákért $2.40, State Chemical Manufacturing Co.-

THOMPSON & ZIMMERMAN

TEMETÉSRENDEZŐK
ÉS BALZSAMOZÓK

A GYÁSZOLÓ MAGYAROK FIGYELMES
ÉS PONTOS KISZOLGÁLÓJA

Telephone: Triangle 1221

9108-9110 COTTAGE GROVE AVE., CHICAGO

Szakk mosóporért $18.00, L. W. Darrnak villanykörtékért $2.29; összesen 23.44

VIII. Életbiztositásba: Prudential Life Ins. Co. viszontbiztositás $53.71, forgótőkéből gyermekek és aggok biztositása $91.87; összesen 145.58

IX. Tüzbiztositás: Chas. M. Shoupnak 39.20

XI. Irodai kiadásokba: Stevenson and Fosternek papirért $9.76, forgótőkéből bélyegzőért $1.30, Rapid Printing Co.-nak detroiti kérőlevélért $6.70; összesen 17.76

XII. Posta és szállitásért: Forgótőkéből 23.83

XII. Telefonért 13.24

XIV. Árvaatya utiköltsége 40.60

XV. Gyermekek utiköltsége 6.00

XVI. Gyülésköltség 37.60

XVII. Farmi kiadásokba: Forgótőkéből csirkékért $1.00, Mrs. Ramsaynak bérlet $140.00, Baltic Mihálynak fizetés $40.00, J. W. McDowellnek kovácsmunka $7.60, L. W. Darr Co.nak válukért $11.05, Ligonier Millnek tehéneledel $29.80, S. H. Sweeneynek tractorért $152.00, Roy Wellernek lóért $65.-000, Kállay Bros.-nek magvakért $3.50, Lancaster Seed Co.-nak magvakért, $2.80, A. & P. Storenak tehéneledel áprilisra $20.90; összesen 373.65

XVIII. Vegyes kiadásokba: Forgótőkéből cserkésztagdij, szinház $7.95, Mrs. Hornnak visszatérités $25.00, kanadai pénzbeváltása 10c; összesen 33.05

Összes kiadás márciusban $1,224.99

ZÁRLAT 1935 MÁRCIUS 31-ÉN.

Áthozat februárról $1,026.59
Márciusi bevétel 659.74

Összes bevétel $1,676.33
Márciusi kiadás 1,224.99

Maradvány .....$ 451.34

Nem volt fedezet $39.62 kiadásra.

KIADÁSOK 1935 ÁPRILISBAN.

I. Fizetésbe: Szalay Erzsébet $40.00, Gacsályi Imréné $40.00; összesen 80.00

II. Élelmiszerbe: Forgótőkéből hal, gyümölcs, bél $3.13, H. E. Vance Bakery $46.65, Westmoreland Grocery $127.59; összesen 177.37

III. Ruháért: Forgótőkéből cipőért $1.76, Kline's Dept. Storenak cipőért $2.45; össz, 4.21

IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért 71.50

V. Gázért és villanyért: Gázért két hónapra $48.15, villanyra másfél hónapra $62.35; összesen 110.50

VI. Orvosnak: Commonwealth of Penna. tartásdij Mezeiért $18.96, Dr. C. A. Hamillnek $11.00, Ligonier Pharmacynak $14.95; összesen 44.91

VII. Berendezésért: Forgótőkéből kisebb kiadások $2.40, F. W. Mateer Co.-nak törlesztés mosógépbe $50.00, Chase Brothersnek almafákért $15.00, Westmoreland Co.-nak $2.25, L. W. Darr Co.-nak $5.81; összesen 75.56

VIII. Javitásért: Tropical Paint Co.-nak festék $40.00, W. C. Queernek napszám $21.36, L. W. Darr Co.-nak épitési anyagért $9.80; összesen 71.16

IX. Háztartási cikkekért: Westmoreland Grocerynek $24.81, State Chemical Manufacturing Co.-nak mosóporért $16.20; össz. 41.01

X. Életbiztositásba: Forgótőkéből $94.78, Prudential Life Ins. Co.-nak csoportbiztositásért $56.88; összesen 151.66

XI. Törlesztésbe: Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek két hónapra 674.50

XII. Irodai kiadásokra: Forgótőkéből .... .30

XIII. Postai és szállitási kiadások: Forgótőkéből $14.96, mosógép szállitásért $23.74; összesen 38.70

XIV. Telefonért: Bell Telephone Co. 12.27

XV. Árvaatya utiköltsége 36.19

XVI. Gyermekek utiköltsége 1.75

XVII. Gyülésköltség: First National Bank 37.00

XVIII. Farmi kiadások: S. H. Sweeney törlesztés tractorba $23.06, Janiga Józsefnek napszám $16.25, A. & P. Store tehéneledel $20.90, Robert Reese zab vetéshez $29.75, West Penn Power Co.-nak kis csirkéknek villany $32.00, Atlantic Refinig Co.-nak tractorhoz olaj $15.98, J. H. Hoffernek cölöpökért $21.00, L. W. Darr Co.-nak anyagért $3.20, Baltic Mihálynak fizetés $45.00, Ligonier Millnek csirkeeledel $8.25, Frank Frielnek állatorvosi szolgálat $6.00; összesen 231.39

XIX. Vegyes kiadásokba: Forgótőkéből gyermeklapokért, cserkésztagdij, urvacsorai bor, hitelesités, stb. $12.90, Horn Máriának visszafizetés $25.00, Westmoreland Grocery Co.-nak cigarettáért $3.42; összesen 41.32

Összes áprilisi kiadás $1,901.50

ZÁRLAT.

Áthozat márciusról .....$ 451.34
Áprilisi bevétel 1,896.72

Összes bevétel $2,348.06
Áprilisi kiadás 1,901.50

Áthozat májusra .....$ 446.56

A májusi utalványozásnál nem volt fedezet $280.70 kiadásra.

KIADÁSOK 1935 MÁJUSBAN.

I. Fizetésekbe: Szalay Erzsébet $40.00, Gacsályi Imréné $40.00; összesen 80.00

II. Élelmiszerbe: Folyószámlára $4.86, H. E. Vance Bakery $42.72, Greensburg Produce Co. káposztáért $6.50; összesen 54.08

III. Ruháért: Folyószámlára 69c, Glosser Brothersnek cipőkért $77.76; összesen 78.45
IV. Gáz, villany: West Penn Power Co. $49.30, Peoples Natural Gas Co. $21.30; összesen 70.60
V. Orvosnak: Dr. C. A. Hamill 4.00
VI. Berendezésért: Folyószámlára $3.20, S. H. Sweeney törlesztés tractorba $23.06, A. W. McGoren törlesztés mosógépbe $26.26, Harrison Co. battery lámpáért $6.00, Brown Fence Co. drótkeritésért $8.25, W. L. Darr Co. szerszámokért $12.72; összesen 79.49
VII. Javitás: Remington Rand Co. irógép rendbehozása $12.50, Tropical Paint Co. festékért $23.00, Turfa Sándornak drótsodronyért és szeges drótért $23.28, C. A. Queer napszám $16.40, L. W. Darr Co. javitási anyagért $23.61; összesen 98.79
VIII. Háztartási cikkekért: L. W. Darr Co. villany körtékért 1.00
IX. Életbiztositásért: Folyószámlára $99.88, Prudential Ins. Co. $57.18; összesen 157.05
X. Adóba: Ligonier Borough Water Works vizadó 17.45
XI. Naptárra: Logan Engraving Co. cutért 3.15
XII. Irodai kiadásokra: Folyószámlára 15c, Ligonier American boritékokért $4.50, Chatfield and Woods Co. nyomdai papirokért $16.30; összesen 20.95
XIII. Posta: Folyószámlára 19.11
XIV. Telefon: Bell Telephone Co. 12.97
XV. Árvaatya utiköltsége 12.00
XVI. Gyermekek utiköltsége: Clevelandba 40.00
XVII. Gyülésköltség: Ligonier Nat'l Bank 37.00
XVIII. Farmi kiadások: Folyószámlára $1.05, Roy Wellernek lóért ráfizetés $45.00, A. & P. Store tehéneledel $40.97, Janiga Józsefnek napszám $33.00, Wellers Hardware vetőmagért $89.05, Juniata Poultry Farmnak csirkékért $12.00, Baltic Mihálynak fizetés $45.00; összesen 266.07
XIX. Vegyes kiadásokra: Folyószámlára $8.66, L. W. Darr Co. $2.45; összesen 11.11

Összes kiadás $1,063.27

ZÁRLAT.

Áthozat 1935 áprilisról ..... $ 446.56
Bevétel 1935 májusban 868.41

Összes bevétel $1,314.97
Összes kiadás 1,063.27

Áthozat juniusra ..... $ 251.70

KIADÁSOK 1935 JUNIUSBAN.

I. Fizetésbe: Szalay Erzsébetnek $40.00, Gacsályi Imrénének $40.00; összesen 80.00
II. Élelmezésért: Forgótőkéből 55c, W. A. Ferry leölt tehénért $27.50, Marker Bros.-nek csirkékért $34.92, Greensburg Produce káposztáért, hagymáért $5,25, Vance Bakerynek kenyérért $51.26, L. H. Parke Co.-nak kávéért $35.20; összesen 154.68
III. Ruhaféléért: Forgótőkéből cipőkért $2.90, L. A. Weaver cipőért és ruháért $12.52; összesen 15.42
IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért 43.60
V. Gázért, villanyért: People's Gas Co. $19.86, West Penn Power Co. $30,89; össz. 50.75
VI. Orvosnak: Holtzmannak szemüvegért $5.75, Ligonier Pharmacy gyógyszer $8.00, Dr. Hamill $15.00; összesen 28.75
VII. Berendezésért: McElroy villanysodronyért $15.95, forgótőkéből szerszámokért $4.68, Home Furniture-nak 48 darab szalért székért $54.00, W. McGowannek mosógépért $50.00, John W. Fillman lepedőkért $24.66, Demmler and Schencknek konyhai és ebédlői tárgyakért $33.85; összesen 183.14
VIII. Javitásért: D. Hill falra való papirért $6.37, L. W. Darr épitési anyagért $42.28, W. C. Queernek napszámért $55.80, Keystone Heating Co-nak csőért $2.26; összesen 106.51
IX. Épitésért: Byersnek padló anyagért 25.56
X. Háztartási cikkekért: L. W. Darrnak villanylámpákért $13.31, Holmerdon Co. tisztitó szer $4.50, Liquid Veneer Co.-nak tisztitó szer $9.60; összesen 27.41
XI. Életbiztositásért: Forgótőkéből gyermekek és öregek biztositása $77.71, Prudential Life Insurance Co. csoportbiztositásért $57.39, State Workmen's Co. baleset biztositás $41.40; összesen 176.50
XII. Törlesztésbe: Ford Menohernek előleg farmért $50.00, Verba Sándornak törlesztés $100.00, D. D. Kastnernek előleg farmba $50.00, Ref. Egyesületnek tőkekamat $337.25; összesen 537.25
XIII. Adóba: Odessa Hornernek községi adó $80.47, utadó $171.00; összesen 251.47
XIV. Irodai kiadások: Forgótőkéből 50c, Chatfield and Woods papirért $7.44; össz. 7.94
XV. Posta és szállitás: Forgótőkéből 16.50
XVI. Telefon: Bell Telephone Co. 12.65
XVII. Árvaatya utiköltsége: Forgótőkéből 78.00
XVIII. Gyülésköltség: First Nat'l Bank 37.00
XIX. Farmi kiadások: Somerset Fertilizer Co. mütrágya $18.87, Ligonier Mill csirke kacsa-eledel $18.65, Atlantic Refining Co. tractorba gáz és olaj $50.48, Janiga Józsefnek napszám $18.75, S. H. Sweeney törlesztés tractorra $127.06, Mrs. Ramsey legelőbérlet $40.00, John Serenának egy könnyü kocsiért $10.00, Baltic Mihálynak napszám $50.00, L. W. Darr Co.-nak anyag farmra $6.25, McDowellnek kovácsmunka $36.40; összesen 373.46
XX. Vegyes kiadásokba: Forgótőkéből kisebb tárgyakért $10.75, Horn Máriának visszafizetés $25.00; összesen 35.75

Összes kiadás $2,242.34

A magyar árvák és öregek ligonieri meleg otthonát támogató szeretettel köszönti az amerikai Debrecen.

KOVÁCHY M. GYULA

BIRÓ

CLEVELAND, OHIO

PETRÁSH LAJOS

BIRÓ

CLEVELAND, OHIO

NICK'S CAFE

SZÉKELY MIKLÓS vendéglője

Izletes magyar koszt és kitünő italok
Családi szórakozóhely

11807 BUCKEYE ROAD
CLEVELAND, OHIO

BERCSÉNYI JÁNOS

A "FORD EMBER"

Ford gépkocsik és teher-autók

Tiz év óta becsülettel szolgálja a magyarságot!

9900 BUCKEYE ROAD
CLEVELAND, OHIO

GERZSENYI PÉTER

GYÓGYSZERÉSZ

Amerikai és óhazai orvosságok, illatszerek és pipere cikkek

Receptek szakavatott elkészitése!

4500 LORAIN AVENUE
CLEVELAND, OHIO

Phone: Cedar 0593

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

TEMETKEZŐ, BALZSAMOZÓ

azért olyan népszerü, mert ők a rájuk bizott szolgálatot mindig kegyelettel és kifogástalanul teljesitik s a balzsamozást nem bizzák idegen kezekre. S olyan megértőek, hogy a betegszállitást éjjel-nappal hüségesen teljesitik s ki-ki anyagi tehetsége szerint fizeti azt.

A főiroda és kápolna a

2728 WOODHILL ROADON
VAN

A fiókiroda cime:

2924 EAST 116TH STREET

Phone: Cedar 7524

CLEVELAND, OHIO

MOLNÁR ÁGOSTON

KŐMŰVES
ÉPITŐ VÁLLALKOZÓ

Phone: Clearwater 4955-M

3887 WEST 136th STREET
CLEVELAND, OHIO

ZÁRLAT 1935 JULIUS 1-ÉN.

Áthozat májusról	$ 251.70
Juniusi bevétel	3,593.64
Összes bevétel	$3,845.34
Összes kiadás	2,242.34
Áthozat juliusra	$1,603.00

Minden kiadásra volt fedezet.

KIADÁSOK 1935 JULIUSBAN.

I. Fizetésekbe: Gacsályi Imréné $40.00, Árpád Antal tanitónak $20.00, Szalay Erzsébetnek $55.00; összesen 115.00

II. Élelemért: Forgótőkéből konvenciókor tojásért és főzelékért stb. $40.58, N. J. Naugelnek csirkéért $21.89, Charley Brothersnek élelmiszerért $60.61, Westmoreland Grocerynek élelmiszerért $74.92, Vance Bakerynek kenyérért $74.51, Westmoreland Grocerynek élelmiszerért $138.16; összesen 410.67

III. Ruháért: Forgótőkéből cipőért 3.14

IV. Fütésért: Ford Menohernek szénért 96.00

V. Világitásért: Peoples Natural Gas Co. $18.45, West Penn Power Co. villanyért $42.67; összesen 67.12

VI. Orvosnak: Dr. C. A. Hamill $4.50, Ligonier Pharmacy $3.15; összesen 7.65

VII. Befektetés: Forgótőkéből csővágógépért, függönyökért stb. $22.12, Gimbel Bros.-nek matrácokért $71.08, L. E. Weltynek matrácért és falra való papirért $21.24, Spigelsnek törölközőkért $17.11, H. W. McGowrennek törlesztés mosógépre $50.00, Demmler and Schencknek edényekért $6.54, M. Kaminskinek 4 szőnyegért $47.00, L. W. Darrnak ajtókért és ablakokért $13.26; összesen 248.39

VIII. Javitásért: W. A. Mullnak orgona és zongorahangolás $7.00, Curtis Electric Shopnak refrigerator rendbehozatala $5.80, W. C. Queernek napszám $37.50 és $20.60, L. W. Darrnak épitési anyagért $37.58, J. W. Byersnek anyagért a sertésólhoz $117.70; összesen 226.18

IX. Épitkezésre: J. W. Byersnek anyag padlóhoz 39.00

X. Háztartási cikkek: Charley Brothersnek $6.35, L. W. Darrnak villanylámpákért $6.00, John L. Barronnak jégért $4.35, Proctor and Gamblenek 3 hordó mosópor $50.64, Westmoreland Grocery seprükért, szappanért stb. $20.00; összesen 87.94

XI. Életbiztositásba: Prudential Life Ins. Co. csoportbiztositás $65.11, forgótőkéből öregek és gyermekek biztositása $115.73; össz. 180.84

XII. Törlesztésbe: Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek $337.25 és $353.50; összesen 700.75

XIII. Adóba: Ligonier Borough Water Works vizadó 17.45

XIV. Naptárba: Boros Vilmosnak hirdetésért commission 30.00

XV. Irodai és nyomdai kiadások: Forgótőkéből papir és nyomdai kellékek $3.30, Remington Rand irógépszalag és sokszoritó papir $4.50; összesen 7.80

XVI. Posta és szállitás: Forgótőkéből 13.73

XVII. Telefon: Bell Telephone Co. 22.85

XVIII. Árvaatya utiköltsége: Forgótőkéből 5.10

XIX. Gyülésköltség: First National Bank 37.00

XX. Farmi kiadások: Forgótőkéből csirkék, kukorica vetőmag $19.81, Mrs. Ramseynek bérlet $80.00, S. H. Sweeneynek törlesztés tractorra $23.06, Janiga Józsefnek napszám $35.25, Wellers Hardwarenak magokért $16.20, L. W. Darrnak szerszámokért $3.10, Ligonier Millnek tehén és csirkeeledel $47.05, Frank J. Frielnek állatorvosi szolgálat $5.00, J. W. Rifflenek csirkékért $16.40, Charles Weshó napszám $16.50, Atlantic Refining Co. olaj tractorhoz $9.93, Baltic Mihálynak fizetés $50.00; összesen 324.30

XXI. Vegyes kiadások: Forgótőkéből székkölcsönzés, szemüveg, nyomdai kellékek, szinház, hitelesités $27.50, Mrs. Hornak visszatérités $50.00, Henry Schildsnek charterváltoztatás $25.00, Ligonier Americannek Kennywood Parki programért $3.50, ráfizetés Kennywood Parki ünnepélyre $4.64, Konvención ellátási tulfizetés $42.70, visszajött checkek $13.40 és $5.00, check könyv $1.25, összesen 72.99

Összes kiadás juliusban $2,807.90

ZÁRLAT 1935 AUGUSZTUS 1-ÉN.

Áthozat juliusról	$1,603.00
Juliusi bevétel	2,958.32
Összes bevétel	$4,561.32
Összes kiadás	2,807.90
Áthozat augusztusra	$1,753.42

Minden kiadásra volt fedezet az augusztus 5-én tartott gyülésen.

KIADÁSOK 1935 AUGUSZTUSBAN.

I. Fizetésekbe: Árpád Antal tanitónak $35.00, Gacsályi Imrénének $40.00, Szalay Erzsébetnek $25.00; összesen 100.00

II. Élelmezésért: Forgótőkéből élelmi szerért $15.98, H. E. Vance Bakery $63.42, Greensburg Produce gyümölcsért $9.86, Charley Bros.-nek élelmi szerért $130.43, Armour and Co.-nak marhahusért $18.36, László Sándornak zsirért $20.38; összesen 258.43

III. Ruhaféléért: Martin's Storenak cipőkért $14.79, Eleanor Shopnak konfirmációi leányruhákért $8.95, Kline's Dept. Storenak konfirmációi ruhákért $21.45; összesen 45.19

IV. **Gázért, villanyért:** Peoples Nat. Gas Co. $19.65, West Penn Power Co. $36.58; összesen 56.23

V. **Gyógykezelés:** Dr. Hamillnek $11.00, Royal Manufact. Co.-nak $9.85; összesen.... 20.85

VI. **Befektetésbe:** Forgótőkéből tennis courthoz $47.75, Gimbel Bros.-nek matrácért $8.96, H. W. McGowrannek mosógépbe $50.00, L. W. Darr Co.-nak $43.68, Chase Bros.-nak gyümölcsfákért $20.00, Ker-O-Kill Co.-nak tüskeirtó gépért $24.50; összesen 194.89

VII. **Javitásért:** W. C. Queernek napszám $97.20, Arco Co.-nak festékért $53.00, Tropical Paint Co.-nak festékért $77.98, David L. Hilllnek papirozó anyagért $1.20, L. W. Darr Co.-nak anyagért $19.35, McElroy Fentonnak villanysodronyokért $44.96; összesen 393.69

VIII. **Háztartási cikkekért:** Charley Bros.-nek $29.86, L. W. Darr Co.-nak $5.26, John L. Baronnak jégért $5.40; összesen 40.52

IIX. **Életbiztositásért:** Forgótőkéből $133.84,, Prudential Life Ins. Co.-nak $65.69; össz. 199.53

X. **Irodai kiadások:** Forgótőkéből $1.35, Chnattfield and Woods Co.-nak $1.11; össz. 2.46

XI. **Posta és szállitás:** Forgótőkéből 14.08

XII. **Telefon:** Bell Telephone Co.-nak..... 53.74

XIV. **Gyülésköltség** 37.00

XV. **Farmi kiadások:** Forgótőkéből napszám $3.00, Janiga Józsefnek napszám $31.50, Wellers Hardwarenak magokért $5.60, Ralph Allbrighnak tehénvizsgálat $22.50, J. W. McDowellnek kovácsmunka $13.70, S. W. Sweeneeynek szekérért $101.05, tractortörlesztésért $223.06, Piper's Greenhouse plántákért $2.60, L. W. Darr Co.-nak szerszámokért és anyagért $20.42, Atlantic Refining Co.-nak olajért tractorhoz $18.23, Ligonier Millnek tehén és csirkeeledel $59.36, Baltic Mihálynak fizetés $350.00; összesen 351.02

XVI. **Vegyes kiadásokba:** Forgótőkéből $37.70, Mrs. Hornnak visszatérités $25.00, Charley Bros.-nak dohányért, cigarettáért öregek részére $7.72, Brandstetternek visszatérités beteg nyaraló gyermek után $10.77, Abner E. Henry ügyvédnek Menoher-birtok vizsgálata és átirás $38.50; összesen 89.60

Összes kiadás augusztusban $1,873.83

ZÁRLAT 1935 SZEPTEMBER 1-ÉN.

Áthozat juliusról $1,753.42
Bevétel augusztusban 921.61

Összes bevétel $2,675.03
Összes kiadás 1,873.83

Áthozat szeptemberre .....$ 801.20

Mivel a Ref. Egyesület átutalása augusztus hónap folyamán nem érkezett meg, a kiutalásoknál nem volt készpénzfedezet $293.18 kiadásra.

DR. MAJOROS JÁNOS
FOGORVOS
11623 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

DR. ENDREY LÁSZLÓ
ORVOS
LORAIN ST. BANK BLDG., CLEVELAND

DR. KNÜSLI PÉTER
ORVOS
11814 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

DR. NOVÁK JÓZSEF
FOGORVOS
BUCKEYE ROAD — CLEVELAND, OHIO

Boldizsár Ferenc ÜGYVÉD — **Dr. Boldizsár Gyula** ORVOS
11803 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

KOVÁCHY M. ANDOR
ÜGYVÉD
LEADER BUILDING — CLEVELAND, O.

BOGNÁR ÁRPÁD professzor
HEGEDŰ-MŰVÉSZ
Zenei kiképzés a legmagasabb fokig
11702 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

VÁRADY ÉS MÉSZÁROS
HUSCSARNOKA
Óhazai különlegességek elsőrendü husfélék

KIADÁSOK 1935 SZEPTEMBERBEN.

I. Fizetésekbe: Szalay Erzsébet $40.00, Gacsályi Imréné $40.00, Hegedüs Ignác $20.00; összesen 100.00

II. Élelemért: Forgótőkéből 40c, Vance Bakery $62.86, Charley Bros. $38.70; összesen 101.96

III. Ruháért: Forgótőkéből $2.29, Gimbel Bros. $4.80, Fred Siebrecht fiuknak overall $20.57; összesen 27.66

IV. Gáz, villany: Nat. Gas Co. $19.65, West Penn Power $14.34; összesen 33.99

V. Orvoslásért. Dr. Hamill $15.00, W. J. Kooser Drugstore $6.13, C. C. Baldwin szemorvos $16.00; összesen 37.13

VI. Befektetésbe: Forgótőkéből $4.81, L. W. Darr Co. $8.18, John Fillman Co. lepedőért $23.72, W. McGowran mosógépért $50.00; összesen 86.71

VII. Javitásra: Forgótőkéből 85c, L. W. Darr Co.-nak anyagért $25.33, Queer napszám $50.80; összesen 76.98

VIII. Háztartási cikkekre: Forgótőkéből 30c., John L. Barron jégért $4.80; összesen 6.25

IX. Életbiztositásba. Prud. Ins. Co.-nak csoportbiztositás $71.04, forgótőkéből gyermekek és aggok biztositása $82.34, State Workman Ins. Co. bányász biztositása $150.00; összesen 303.38

X. Törlesztésre: Ref. Egyesületbe 727.00

XI. Adóba: Iskolaadó 252.88

XII. Naptárba: Hirdetésszerzők uti költsége $45.36, Lőczi Viktornak fényképért $34.00, Prosvitának nyomásért $100.00; összesen 179.36

XIII. Irodai kiadásokba: Forgótőkéből .... .25

XIV. Posta és szállitás: Forgótőkéből 19.13

XV. Telefon: Bell Telephon Co. 9.52

XVI. Árvaatya utiköltsége 33.51

XVII. Gyermekek és öregek utiköltsége 35.10

XVIII. Gyülésköltség 37.00

XIX. Farmi kiadások: Forgótőkéből $2.00, L. W. Darr szerszámokért $3.75, S. Sweeney mütrágya $43.92, kaszálógép $161.70, törlesztés tractorra $23.06, Ligonier Millnek tehén és aprójószágeledel $92.25, Atlantic Refining Co. gáz és olaj tractorhoz $32.69, Baltic Mihálynak fizetés $50.00, Janiga Józsefnek napszám $27.00; összesen 436.37

XX. Vegyes kiadások: Forgótőkéből $17.11, Horn Máriának visszatérités $25.00, megóvatolt check $7.95; összesen 50.06

Összes kiadás szeptemberben $2,554.24

ZÁRLAT.

Áthozat aug.-ról	$ 801.20
Bevétel szeptemberben	2,850.72
Összes bevétel	$3,651.92
Összes kiadás	2,254.24
Maradvány	$1,097.68

Minden kiadás fedezésére volt pénz.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

ÁRVAHÁZI KIADÁSOK 1935 OKTÓBERBEN.

I. Fizetésekbe. Szalay Erzsébetnek szeptemberre $40.00, Gacsályi Imrénének $40.00 Hegedüs Ignác bányásznak $20.00, Illés Józsefnénak $26.60, összesen ..... $ 126.60

II. Élelmezésre. Forgótőkéből barackért $9.00, Vance Bakerynek kenyérért $53.74, Charley Bros.-nak $48.60, összesen ..... $ 113.34

III. Ruhaféléért. Forgótőkéből ..... $ 2.38

IV. Gázért, villanyért. Peoples Nat. Gas Co. $18.13, West Penn Power Co. $6.21, összesen ..... $ 24.34

V. Gyógykezelésért. Dr. Hamillnek $13.00, Ligonier Pharmacynak $20.84, összesen ..... $ 33.84

VI. Befektetésekbe. Bercsényi Józsefnek truckért $50.00 és $182.85, J. W. McDowellnek méhészeti befektetésért $18.90, H. W. McGowrannek mosógépért $50.00, J. W. Byernek anyagért bányához és házhoz $53.92, S. H. Sweeneynek gépért $16.00, Glenn Cooknak truckengedélyért $20.00, összesen ..... $ 391.67

VII. Javitás és épitkezés. Forgótőkéből csavarokért $0.88, W. C. Queernek napszám $23.20, L. W. Darrnak anyagért épitkezéshez $129.82, összesen ..... $ 153.90

VIII. Háztartási cikkért. Tropical Paint Co.-nak suroló por ..... $ 13.50

IX. Életbiztositásba. Forgótőkéből $86.02, Prud. Life Ins. Co.-nak $71.04, összesen.. $ 157.06

X. Törlesztésbe. Az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek ..... $ 363.50

E. SEVENTY-NINTH & GRAND
SERVICE STATION
General Automobile Repairing
J. S. TOMORY Phone: Endicott 9463 J. J. KLIMEK
Tires, Batteries — Sales and Service
2749 E. 79th STREET CLEVELAND, O.

NÉMETH & COMPANY
Hardware, Stoves, Paints & Floor Coverings
Phone: LO 4498
11909 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

DR. KOVÁCS JÁNOS
ORVOS
11814 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.

XI. **Naptárba.** Prosvita nyomdának $100.00, Logan Engraving Co.-nak cutokért $23.84, összesen .....$ 123.84

XII. **Irodai kiadások.** Forgótőkéből....$ 0.80

XIII. **Posta és szállitásért** forgótőkéből $ 15.52

XIV. **Telefonért** .....$ 16.35

XV. **Árvaatya utiköltsége** forgótőkéből $ 30.28

XVI. **Gyülésköltség** .....$ 37.00

XVII. **Farmi kiadásokba.** Forgótőkéből $$0.25, W. McDowell kovácsnak $20.00, State Collegenak vetőmagért $36.75, Janigga Józsefnek napszám $30.00, Baltic Mihálynak napszám $50.00, S. H. Sweeneynek törlesztés tactorra $23.06, Isaiah Rhoadesnak cséplésért $48.83, összesen .....$ 208,89

XVIII. **Vegyes kiadásokra.** Forgótőkéből $10.84, Abner E. Henry ügyvédnek Kastner birtok vizsgálata $38,00, Horn Máriának visszatérités $25.00, szénárulási engedély $2.50, összesen .....$ 76.34

Összes kiadás októberben $1,887.15

ZÁRLAT 1935 NOVEMBER 1-ÉN.

Áthozat szeptemberről $1,097.68
Októberi bevétel $1,231.15

Összes bevétel $2,328.83
Összes kiadás $1,887.15

Áthozat .....$ 441.68

Minden kiadás fedezésére nem volt elegendő fedezet.

NÁNÁSSY LAJOS árvaatya.

Bethlen Gáborról,
az árva fiuból felnevekedett erdélyi fejedelemről neveztük el a ligonieri szeretet otthont.

Segitse annak árváit és öregeit!

ORBAN FLOWERS
VIRÁG-TERMELŐ ÉS KERESKEDŐ
Phone: Cedar 9343
11520 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, O.
ÜVEGHÁZAK: MEDINA, OHIO

Phone: AD-2962
IFJ. MAGETTI GÉZA
TEMETÉSRENDEZŐ
Éjjeli és nappali Ambulance szolgálat
324 N. BROADWAY
DAYTON, OHIO

Telephone 77-J
A. W. KISINGER
TEMETKEZÉSI VÁLLALATA
A MAGYARSÁG KEDVELT BALZSAMOZÓJA.
AMBULANCE SERVICE.
HIGH STREET
SOUTH BROWNSVILLE, PA.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET NAGYGYÜLÉSE.

Az Am. M. Ref. Egyesület legutóbbi négyéves nagygyülését 1935 junius 11-én és az azt követő napokon tartotta Ligonierban, az árvaházi épületben. A Vezértestület tagjain kivül 112 szavazattal biró delegátusok vettek részt a tanácskozásokban. A korszakalkotó határozatok közül itt közöljük a következőket:

Központositás. Nagygyülés az Am. M. Ref. Egyesület székhelye gyanánt Washington, D. C.-t fogadta el és teljesidejü központi hivatalnokok gyanánt titkárt, pénztárnokot, számvevőt és szervező titkárt állit be. Rajtok kivül a Vezértestület tagjai: elnök, alelnök, 3 igazgatósági tag és a fegyelmi tanács 3 tagja. Az uj tisztviselők a következők:

I. IGAZGATÓSÁG. **Dr. Ujlaki Ferenc** elnök, **Fiók Albert** alelnök, **Köteles István, Dr. Tóth Sándor, Sebestyén Endre** igazgatók.

II. KÖZPONTI TISZTVISELŐK: **Molnár István** titkár, **Király Imre** pénztárnok, **Vasváry Ödön** számvevő, **Borsy Kerekes György** szervező titkár.

III. FEGYELMI BIZOTTSÁG. **Ludman Sándor, Dr. Takaró Géza** és **Téglássy Pál.**

Uj kötvények. Nagygyülés alkalmat adott az 50. és 60-ik évkorig a beállásra és igy 50 éven felüli folyamodók is felvehetők tagokul 1000 dolláros biztositásra, ha a 60-ik életévet még nem töltötték be. Kötvények 250 dollártól 3000 dollárig bocsáthatók ki. A gyermekek részére az eddig is életben levő biztositási módozatok mellé bevezeti az ezer dolláros és husz éven át fizetendő kötvényeket. Baleset folytán bekövetkezhető halálesetre 1000 dolláros biztositást fogadott el.

Egységes Református Sajtó. Nagygyülés elvben elfogadta az egységes református sajtó megvalósitását és ennek napi renden való tartásával Vezértestületet bizta meg.

Bethlen Otthon. A ligonieri árvaház és aggmenház nevét Bethlen Home-ra változtatta és Kalassay Sándor nyugalmazott árvaatyát rendes fizetéssel az aggmenházi felügyelői teendők végzésével bizta meg. Nagygyülés a Bethlen Otthon részére engedélyezte a Menoher-féle 83 és Kastner-féle 5 acre föld megvásárlását.

Egyébb határozatok. A tagok által felvett kölcsönök kamatlábát nagygyülés 6%-ról 5%-ra csökkentette. A gyermekosztálynál kiadott osztalékot a jövőben a biztositási osztály tagjaira is igyekszik kiterjeszteni. Azokat a buzgó osztálytisztviselőket, akik legalább tiz éven át munkálkodtak az Egyesület érdekében, diszokmánnyal tünteti ki. A tanulmányi segélyeket továbbra is fenntartja és a nyári magyar iskolák szorgalmas tanulóit is jutalomban részesiti. Közös magyar ügyekben Ref. Egyesületünk ismét felajánlja együtt munkálkodását a többi nagy magyar testületekkel. Fegyverneki Imre chicagoi delegátusnak azt az inditványát, hogy a Ref. Egyesület folytasson propagandát az amerikai magyarság között avégből, hogy Magyarországnak az Egyesült Államokkal szemben fentálló államadóssága az amerikai

Fiók Albert, alelnök.

magyarság által fizettessék ki, nagygyülés örömmel tette magáévá.

Jubileumi év. 1936-ban lesz 40 esztendeje annak, hogy az Am. M. Ref. Egyesület megalakult. A jubileumi évben az ország nagyobb magyar gócpontjain jubileumi ünnepségek tartandók.

A negyven évvel ezelőtt elhintett mustármag kikelt, szárba szökkent és terebélyes fává nőtt. Mindeddig segitségül volt az Ur!

Sebestyén Endre, igazgató.

ALAPITÓ TAGOK.

Egyes alapitó tagoktól nem sikerült megszerezni az életrajzot, hogy velök bővebben foglalkozzunk. Ide iktatjuk azoknak a hüséges alapitó tagoknak a neveit, akiknek életirata nem volt közölhető:

Szakál Mihály a bridgeporti 1. osztálytól.

Demkó Istvánné, Lacza András, Lacza Andrásné, Pecsenye Istvánné, Török Imréné, Veres Mihályné a clevelandi 2. osztálytól.

Pecsenye István a johnstowni 8. osztálytól.

Márton Ferenc a mt. carmeli 10. osztálytól.

Dobi Miklós a passaici 13. osztálytól.

Matyók Pál, özv. Tóth Ferencné a toledoi 21. osztálytól.

Péter István a westvillei 37. osztálytól.

Id. Nagy Jánosné, Berecz Jánosné a 73. toledoi osztálytól.

Kalassay Sándorné a ligonieri 198. osztálytól.

Isten éltesse a régi tagokat sokáig!

Borsy Kerekes György, szervező titkár.

AZ ÁRVAHÁZ JÓLTEVŐI.

özv. Tyukodi Józsefné.

Itt mutatjuk be az özv. Tyukodi Józsefné és elhunyt férje, néhai Tyukodi József képét. Tyukodi József a szilágymegyei Mocsonyán született, neje pedig a zemplénmegyei Nagymihályban. — 1902-ben jöttek ki Amerikába és legutóbb Carnegie-ben (Pa.) laktak. Itt hunyt el Tyukodi József 1934. január 20-án. Özvegye házának és készpénzének felét árvaházunkra hagyományozta és idáig is szép összeggel segitett bennünket.

Négy gyermekük kicsiny korában elhunyt és a jószivü özvegy most az árvákkal tesz jót. Legyen áldott élete, amely mások életére is áldást hint! Igy akarja kegyeletét leróni elköltözött férje iránt is, akinek emlékezetét akarja megörökiteni.

ÖZV. NYIRI JÁNOSNÉ.

"Az aranytermő Nagybányán született 1853 május 15-én. Egyszerü szülék gyermeke volt, leány néven Balázs Eszternek hivták. Férjével, Istenben boldogult Nyiri Jánossal 1884-ben lépett 46 évig tartó házasságra. Harminckét évvel ezelőtt a borsodmegyei Emődről vándoroltak ki a pennsylvaniai Leechburgba. Nem volt semmijök, csak a hitök és két karjok. Az Isten megáldotta szorgalmukat és a mi viszonyaink között tekintélyes vagyonhoz jutottak. Férje 76 éves korában 1930 január 23-án költözött el s most március 18-án 82 esztendő terheivel a vállain követte özvegye is.

Id. Dókus Gábor, alapitó tag.

"Hivő asszony volt. Az állandóan asztalán levő Bibliát nem a folytonos törölgetés visselte meg, hanem lapjainak állandó forgatása. Számára a magyar református vallás nem hagyomány volt, hanem élet a szó legszorosabb értelmében. Öt házat a leechburgi független egyháznak adományozott, később ugyan ide 4,000 dollár készpénzt adott.

"Végrendeletében a leechburgi magyar és tót római katholikus egyházról is megemlékezett a leechburgi magyar presbyteriánus egyházon kivül. Ezért sirtak utolsó utján négy templom, három felekezet és két nemzet harangjai.

Gyermeke sohsem volt, pedig nagyon szerette a másét. Azokról sem felejtkezett el. Azokról, akik olyan egyedül állanak, mint állott ő késő vénségében — az árvákról. Ez a napszámos öreg asszony jól ismerte az Irást, azért volt 'tiszta és szeplő nélkül való' az ő istentisztelete." (D. S.)

Néhai özv. Nyiri Jánosné arany betükkel irta be nevét az örökkévalóságba és intézetünk történetébe nemes végrendelkezésével. Emlékét kegyelettel őrizzük. Nevét diszokmányon örökitettük meg, amit gyüléstermünk falára függesztettünk.

Mozsár Pál, az Amerikai Magyar Református Egyesület palmertoni osztályának tagja, biztositásából 500 dollárt iratott intézetünkre. Teljes elismerés illesse ezért őt is, tanácsadóit is!

Novákovics Józsefné, a bridgeporti 1. osztály tagja 100 dollárt hagyott végrendeletében a Bethlen Otthonra. Köszönet jóságáért!

Ki lesz a legközelebbi, aki végrendeletében megemlékezik a ligonieri árvákról és öregekről? Miért ne küldhetne be minden tag adományt a biztositási összegből? Igy szereznénk olyan kincseket, amiket az rozsda meg nem emészt s a lopók el nem ragadnak.

BOLDOG UTON.

Szép Ligonier sok árvának menedéke,
Hidd el testvér, ott honol csak üdv és béke,
Ott jó és szép az élet.

Nem törődik az árvával a rut világ,
Noha tudja, mindenike drága virág
Napfényt keresve nálunk.

Hü olvasóm, az én vágyam csak az az egy:
Gondolj rájok, őket soha el ne feledd,
Ne érezzék, hogy árvák.

Hogyha látod, hogy egy szülő korán elhunyt,
Szived, tudom, mint a szikra, hő lángra gyult,
Bensőd dobog hangosan.

Siránkozó, kicsiny árvák bus láttára
Remegő szád önkéntelen nyil imára:
Uram, tartsd meg életem.

Árvát, szegényt az ajtódnál ne hagyd várni,
Illatozó, szép mezőkön fogsz majd várni,
Ha az árván segitesz.

Te éretted száll ég felé imádságok
Örök áldást nyer jutalmul fáradságod,
Ha másokon segitesz! Alexa J. András.

Özv. Tyukodi Józsefné és elhunyt férje.

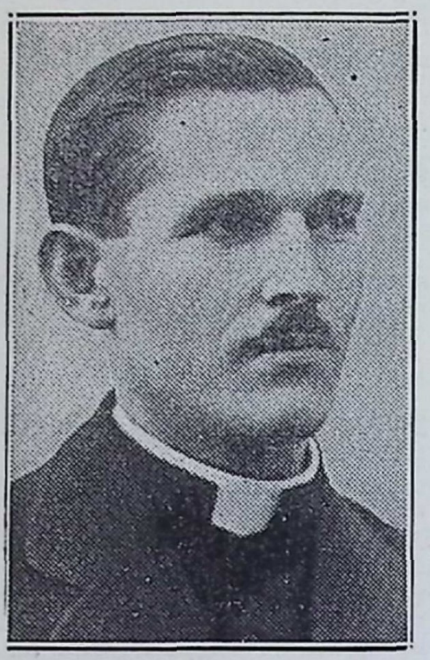

Urbán József,
a mckeesporti független egyház lelkésze.

Id. Nagy Emil,
kerületi szervező, jubiláló lelkész.

Tarczali Irén,
a toledoi egyház tanitónője.

Kecskeméthy József,
a jubiláló passaici egyház lelkésze.

Néh. Krivulka Károly lelkész.

Konfirmáltak csoportja a johnstowni egyházban.

A kanadai hamiltoni gyülekezet a használatra átengedett templom előtt.

A kanadai békevári gyülekezet husvétkor.

Konfirmáltak csoportja
Békeváron.

A békevári Missziói Női Egylet.

H. O. HORNBERGER
REAL ESTATE COMPANY

BETÁBLÁZÁSRA PÉNZT KÖLCSÖNÖZ 5000 DOLLÁRIG
EGYENES, VAGY BUILDING LOAN KÖLCSÖN

BIZTOSITÁS . . . KÖZJEGYZŐ

Alapittatott 1885-ben
Hazelwood Office Phone: Hazel 2452

4737 SECOND AVE. PITTSBURGH, PA.
(HAZELWOOD STATION)

A NEHÉZ MUNKA AZ IDEGZETÉT FÁRASZTJA!

AZ EREDETI ROYAL SÓSBORSZESZ

az egyedüli szer, mely a fáradt és kimeritett idegzetet felfrissiti és uj életet és munkakedvet ad a használóknak, ha a testét néhányszor bedörzsöli.

HA AZT AKARJÁK,

hogy holmi kotyvalékokkal be ne csapódjanak, vigyázni kell arra, hogy az üvegen a **ROYAL** név rajta legyen. Ha a **ROYAL** név nincs az üvegen, akkor ne fogadja el, mert az hamisitvány. Ha az eredeti **ROYAL SÓS-BORSZESZ** ott helyben nem volna kapható, akkor rendelje meg postán.

Egy nagy üveg ára ..... 90c Hat üveg $4.50

ROYAL MANUFACTURING COMPANY
DUQUESNE, PENNA.

Kereskedők, ügynökök irjanak be kedvezményes árakért!

KEGYELETES SZOLGÁLAT
MÉLTÁNYOS ÁRAK

GYÁSZ ESETÉN
gondoljon

MOLNÁR JÁNOS

TEMETKEZŐ ÉS VIZSGÁZOTT BALZSAMOZÓRA

Telefon: Vinewood 2-1555

Koporsók állandóan raktáron. $25-től $75-ig takarithat meg, ha a koporsót nálam vásárolja.

NEM KELL ELŐRE FIZETNI!

8671 DEARBORN AVENUE
DETROIT, MICHIGAN

DURHAM'S STUDIO

GYÖNYÖRŰ
FÉNYKÉPEKET KÉSZIT

Telephone 136

810 JEFFERSON STREET
LIGONIER, PENNSYLVANIA

McCORMICK DEERING

S. H. SWEENEY, Prop.

FARMI GÉPEK ÉS JAVITÁS

Lead Clad Roofing and Fencing

312 FAIRFIELD STREET
LIGONIER, PENNSYLVANIA

PERTH AMBOY ORNAMENTAL IRON WORKS

VELIKÁN DEMETER, tulajdonos
Minden gép- és kovácsmunka, autójavitás
Nappali telefon: P. A. 4-1546
Este: New Brunswick 1301-R-2

51—53 FAYETTE STREET
PERTH AMBOY, N. J.

ATLAS PHOTO ENGRAVING COMPANY

Rézmetszetek olcsón és
gyorsan készitve

418-422 SAMSON STREET
PHILADELPHIA, PA.

FISHER & OWEN

TEMETÉSRENDEZŐ
ÉS BALZSAMOZÓ

Telefon a hivatalban: Hazel 1165
Lakása: Ugyanabban az épületben

126 HAZELWOOD AVENUE
PITTSBURGH, PA.

Telephone 149-R

J. W. BYERS

LUMBER

LIGONIER, PENNSYLVANIA

BURNSIDE COAL CO.

JÓZSA BÁLINT és JÓZSA GÉZA
tulajdonosok

mindig arra törekednek, hogy a vásárló közönség igényeit mindenben kielégitsék.

Rendelje hát szenét a BURNSIDE COAL COMPANY-nál!

OFFICE: 9256 COTTAGE GROVE AVENUE

Phone: Stewart 8506

YARD: 94TH STREET & BELT RAILWAY

Phone: Regent 5030

CHICAGO, ILLINOIS

Kitünő anyagról s pontos mértékről mindig biztos lehet!

CLAVECIDE

..FOR...

CORNS, WARTS, CALLOUSES & BUNIONS

A LEGJOBB TYUKSZEM
ÉS SZEMÖLCS IRTÓSZER

KAPHATÓ:

KALERD LABORATORIES

200 SMITHFIELD ST. PITTSBURGH, PA.

Phone: Atlantic 8453

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETTŐL

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSOK! SZERETETT TESTVÉREINK!

Ebben az esztendőben fennállásának negyvenedik esztendejét éli egy intézmény köztetek, mely egyetlen a maga nemében.

Egyetlen abban, hogy olyan államszövetségi szabadalom-levele van, amilyennel semmi más hasonló egyesület nem rendelkezik;

egyetlen abban, hogy magyar és református jellege örök időkre törvényszerüen biztositva van;

egyetlen abban, hogy tagjainak árváiról saját szeretetházában, a Bethlen Otthonban, gondoskodik;

egyetlen abban, hogy munkaképtelenné vált, vagy elöregedett s magáramaradt tagjait saját Aggmenházában helyezi el;

egyetlen abban, hogy főiskolás tagjainak ösztöndijakkal való segélyezését már egy évtizede gyakorolja;

egyetlen abban, hogy elősegiti az egyházaknál és osztályainál a gyermek cserkész csapatok alakulását;

egyetlen abban, hogy székhelye az ország fővárosában van.

Ezeknél azonban sokkal fontosabb az, hogy negyven éves fennállása alatt egyetlen olyan eset sem volt, amikor tagjaival szemben fennálló kötelezettségének eleget ne tett volna. Nem csak mindig eleget tett, de mindig többet igyekezett tenni.

Ez az intézmény a miénk, amerikai magyar reformátusoké. A mi alkotó képességünk hivta életre, a mi verejtékes dollárjaink tették naggyá. Tisztán tőlünk függ a jövőre vonatkozólag is, hogy tagjainak számát megsokszorozzuk, milliós vagyonát nem csak megőrizzük, de gyarapitsuk.

Akik tehát tagjai már ennek az intézménynek, igyekezzenek annak jóhirnevét öregbiteni, barátaiknak ajánlani; akik pedig még eddig nem tudtak volna róla, érdeklődjenek utána s lépjenek be tagjai közé. Minden nagyobb magyar telepen van osztályunk, ahol pedig nincs, ott már öt uj taggal megalakitható.

Életbiztositások a legméltányosabb feltételek mellett $250—$3000-ig, betegsegély heti $10.00.

Minden szükséges felvilágositást megadnak a református lelkészek, a helyi ügynökök, kerületi szervezők, vagy levélbeli megkeresésre a központi hivatal:

THE HUNGARIAN REFORMED FEDERATION OF AMERICA

CHANDLER BUILDING

1427 "I" ST., N. W., WASHINGTON, D. C.